

UNIVERSAL
LIBRARY

OU
186408

UNIVERSAL
LIBRARY

श्रीः ।

अष्टाध्यायी ।

श्रीमन्महर्षि-

पाणिन्याचार्यविरचिता.

शिक्षा, परिभाषापाठ, अष्टाध्यायी, गणपाठ, धातु-
पाठ, लिङ्गानुशासनपाठ-सहिता अकारा-
द्यनुक्रमावतारितसूत्रसूचीपरिष्कृता ।

सेयम्

मुम्बय्यां

खेमराज श्रीकृष्णदास इत्यनेन

स्वकीये "श्रीविद्धेश्वर" स्टीम् मुद्रणालये
मुद्रयित्वा प्रकाशिता ।

संवत् १९५४, शके १८१९.

अत्र सर्वं स्वत्वं यन्त्राध्यक्षस्य वशगम् ।

यह पुस्तक खेमराज श्रीकृष्णदासने बम्बई खेतवाडी ७ बीं गली खम्बाटा-लैन,
निज-“श्रीवेङ्कटेश्वर”स्टीम् प्रेसमें अपने लिये मुद्रितकर यहीं प्रकाशित किया ।

जाहिरात ।

लघुसिद्धान्तकौमुदी ।

पण्डित ज्वालाप्रसाद मिश्रकृत भाषाटीकासहित ।

यद्यपि व्याकरणके अनेक छोटे बड़े, ग्रंथ इसी समय प्रचलित हैं, परन्तु प्रारंभमें “लघुसिद्धान्तकौमुदी” पढ़नेका अधिक प्रचार है इसही ग्रंथको भलेप्रकार समझनेसे विद्यार्थियोंको बहुत कुछ बोध होजाता है, परन्तु व्याकरण ग्रंथ सरल नहीं होते सहजमें आशय नहीं समझा जाता, इस कारण पण्डितों और विद्यार्थियोंको थोडा श्रम करनेके निमित्त हमने यह टीका छापा है; इसमें सूत्रोंके पद, विभक्तिनिर्देश, वृत्तिका अर्थ गूढाशयोंका प्रकाश, सन्धिसाधन, साधन प्राक्रियामें सूत्रोंके क्रमसे इस प्रकार अंक लिखे हैं कि, उनके अनुसार बड़ी सरलतासे शब्द सिद्ध होजाता है। षड्लिङ्गमें जितने शब्द आये हैं उनकी सिद्धिकर पूरे रूपसे लिख दिये हैं, अव्ययोंके अर्थ दशगणोंमें कठिन २ धातुओंके पूरे रूप लिखकर शेष धातुओंमें एक एक लकारका एक एक रूप लिखा है और साधनिकाकी शैली इसप्रकार से रखी है कि, दशगणकी कठिनता किंचित् भी न रही, धातुओंके सर्वालङ्कारोंमें जो रूप बने हैं उनका अर्थ लिखकर कारक कृदन्त प्राक्रिया समास ताद्धित स्त्रीप्रत्यय यह सब साधन रीतिसहित लिखे हैं तथा गणपाठ परिभाषा अकारादि क्रमसे शब्द और धातुओंकी सूची अकारादि क्रमसे सूत्र सूची, भट्टजी वरदराज का समय परिशिष्ट और शंका समाधानसे इस प्रकार इस ग्रंथको सरल किया है कि कोई बात नहीं रही है। विद्यार्थियोंको यह ग्रंथ परमोपयोगी है, छापा सुन्दर दिलायती कपड़ेकी जिल्द कीमत ३) रु० भेजने में घर बैठे मिलेगी ।

पुस्तक मिलनेका ठिकाना—

खेमराज श्रीकृष्णदास,

“श्रीवेंकटेश्वर” छापाखाना, खेतवाड़ी—(मुंबई.)

श्रीः । अथ शिक्षा ।

अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि पाणिनीयं मतं यथा । शास्त्रानुपूर्व्यं तद्विद्याद्यथोक्तं लोकवेदयोः ॥ १ ॥ प्रसिद्धमपि शब्दार्थमविज्ञातमबुद्धिभिः । पुनर्व्यक्तीकरिष्यामि वाच उच्चारणे विधिम् ॥ २ ॥ त्रिषष्टिश्चतुःषष्टिर्वा वर्णाः शंभुमते मताः । प्राकृते संस्कृते चापि स्वयं प्रोक्ताः स्वयंभुवा ॥ ३ ॥ स्वरा विंशतिरेकश्च स्पर्शानां पञ्चविंशतिः । यादयश्च स्मृता ह्यष्टौ चत्वारश्च यमाः स्मृताः ॥ ४ ॥ अनुस्वारो विसर्गश्च २ क २ पौ चापि पराश्रितौ । दुःस्पृष्टश्चेति विज्ञेयो लकारः द्रुत एव च ॥ ५ ॥ १ ॥ आत्मा बुद्ध्या समेत्यार्थान्मनो युक्ते विवक्षया । मनः कायाग्निमाहन्ति स प्रेरयति मारुतम् ॥ ६ ॥ मारुतस्मूरसि चरन्मन्द्रं जनयति स्वरम् । प्रातःसवनयोगं तं छन्दोगायत्रमाश्रितम् ॥ ७ ॥ कण्ठे माध्यंदिनयुगं मध्यमं त्रैष्टुभानुगम् । तारं तार्तीयसवनं शीर्षण्यं जागतानुगम् ॥ ८ ॥ सोदीर्णो मूर्ध्यभिहतो वक्रमापद्य मारुतः । वर्णाञ्जनयते तेषां विभागः पञ्चधा स्मृतः । ॥ ९ ॥ स्वरतः कालतः स्थानात्प्रयत्नानुप्रदानतः । इति वर्णविदः प्राहुर्निपुणं तन्निबोधत ॥ १० ॥ २ ॥ उदात्तश्चानुदात्तश्च स्वरितश्च स्वरास्त्रयः । ह्रस्वो दीर्घः द्रुत इति कालतो नियमा अचि ॥ ११ ॥ उदात्ते निषादगान्धः रावनुदात्त ऋषभधैवतौ । स्वरितप्रभवा ह्येते षड्जमध्यमपञ्चमाः ॥ १२ ॥ अष्टौ स्थानानि वर्णानामुरः कण्ठः शिरस्तथा ॥ जिह्वामूलं च दन्ताश्च नासिकोष्ठौ च तालु च ॥ १३ ॥ ओभावश्च विवृत्तिश्च शषसा रेफ एव च । जिह्वामूलमुपध्मा च गतिरष्टविधोष्मणः ॥ १४ ॥ यद्योभावप्रसंधानमुकारादिपरं पदम् । स्वरान्तं तादृशं विद्याद्यदन्यद्व्यक्तमूष्मणः ॥ १५ ॥ ३ ॥ हकारं पञ्चमैर्युक्तमन्तस्थाभिश्च संयुतम् । औरस्यं तं विजानीयात्कण्ठ्यमाहुरसंयुतम् ॥ १६ ॥ कण्ठ्यावहाविचुयशास्तालव्या ओष्ठजावुपू । स्युर्मूर्धन्या ऋटुरषा दन्त्या लतुलसाः स्मृताः ॥ १७ ॥ जिह्वामूले तु कुः प्रोक्तो दन्त्योष्ठयो वः स्मृतौ बुधैः । एते तु कण्ठतालव्यावोऔ कण्ठोष्ठजौ स्मृतौ ॥ १८ ॥ अर्धमात्रा तु कण्ठ्या स्यादेकारैकारयोर्भवेत् । ओकारौकारयोर्मात्रा तयोर्विवृतसंवृतम् ॥ १९ ॥ संवृतं मात्रिकं ज्ञेयं विवृतं तु दिमात्रिकम् । घोषा वा संवृताः सर्वे अघोषा विवृताः स्मृताः ॥ २० ॥ ४ ॥ स्वराणामूष्मणां चैव विवृतं करणं स्मृतम् । तेभ्योऽपि विवृतावेडौ ताभ्यामैचौ तथैव च ॥ २१ ॥ अनुस्वारयमानां च नासिकास्थानमुच्यते । अयोगवाहा विज्ञेया आश्रयस्थानभागिनः ॥ २२ ॥ अलाबुवीणानिघोषो दन्त्यमूल्यस्वराननु । अनुस्वारस्तु कर्तव्यो नित्यं न्होः शषसेषु च ॥ २३ ॥ अनुस्वारे विवृत्यां तु विरामे चाक्षरद्वये । दिरोष्ठ्यौ तु विगृह्णीयाद्यत्रौकारवकारयोः ॥ २४ ॥ व्याघ्री यथा हरेत्पुत्रान्दंष्ट्राभ्यां न च पीडयेत् । भीता पतनभेदाभ्यां तद्वद्वर्णान्प्रयोजयेत् ॥ २५ ॥ ५ ॥ यथा सौराष्ट्रिका नारी तर्कं इत्यभिभाषते । एवं

रङ्गाः प्रयोक्तव्याः खे अरौ इव खेदया ॥२६॥ रङ्गवर्णं प्रयुञ्जीरन्त्रो ग्रसेत्पूर्वमक्षरम् । दीर्घस्वरं प्रयुञ्जीयात्पश्चात्त्रासिक्यमाचरेत् ॥२७॥ हृदये चैकमात्रस्तु अर्धमात्रस्तु मूर्धनि । नासिकायां तथार्धं च रङ्गस्यैवं द्विमात्रता ॥२८॥ हृदयादुत्करे तिष्ठन्कांस्येन स्वमनुस्वरन् । मार्दवं च द्विमात्रं च जघन्वाँ इति निदर्शनम् ॥२९॥ मध्ये तु कम्पयेत्कम्पमुभौ पार्श्वौ समौ भवेत् । सरङ्गं कम्पयेत्कम्पं रथीवेति निदर्शनम् ॥ ३० ॥ एवं वर्णाः प्रयोक्तव्या नाव्यक्ता न च पीडिताः । सम्यग्वर्णप्रयोगेण ब्रह्मलोके महीयते ॥ ३१॥६॥ गीती शीघ्री शिरःकम्पी तथा लिखितपाठकः । अनर्थज्ञोऽल्पकण्ठश्च षडेते पाठकाधमाः ॥ ३२ ॥ माधुर्यमक्षरव्यक्तिः पदच्छेदस्तु सुस्वरः । धैर्यं लयसमर्थं च षडेते पाठका गुणाः ॥ ३३ ॥ शङ्कितं भीतमुद्धुष्टमव्यक्तमनुनासिकम् । काकस्वरं शिरसि गतं तथा स्थानविवर्जितम् ॥ ३४ ॥ उपांशु दष्टं त्वरितं निरस्तं विलम्बितं गद्गदितं प्रगीतम् । निष्पीडितं ग्रस्तपदाक्षरं च वदेन्न दीनं न तु सानुनास्यम् ॥ ३५ ॥ प्रातः पठेन्नित्यमुरःस्थितेन स्वरेण शार्दूलरुतोपमेन । मध्यंदिने कण्ठगतेन चैव चक्राह्वसंकूजितसन्निभेन ॥ ३६ ॥ तारं तु विद्यात्सवनं तृतीयं शिरोगतं तच्च सदा प्रयोज्यम् । मयूरहंसान्यभृतस्वराणां तुल्येन नादेन शिरःस्थितेन ॥ ३७ ॥ अचोऽस्पृष्टा यणस्त्वीषन्ने मस्पृष्टाः शरः स्मृताः । शेषाः स्पृष्टा हलः प्रोक्ता निबोधानुप्रदानतः ॥ ३८ ॥ यमोऽनुनासिका नह्रो नादिनो ह झषः स्मृताः । ईषन्नादा यणो जश्च श्वासिनस्तु खफादयः ॥ ३९ ॥ ईषच्छासांश्चरो विद्याद्गोर्धामैतत्प्रचक्षते । दाक्षीपुत्रः पाणिनिना येनेदं व्यापितं भुवि ॥४०॥ छन्दः पादौ तु वेदस्य हस्तौ कल्पोऽथ पठ्यते । ज्योतिषामयनं चक्षुर्निरुक्तं श्रोत्रमुच्यते ॥ ४१ ॥ शिक्षा घ्राणं तु वेदस्य मुखं व्याकरणं स्मृतम् । तस्मात्साङ्गमर्थित्येव ब्रह्मलोके महीयते ॥ ४२ ॥ ८ ॥ उदात्तमाख्याति वृतोऽङ्गुलीनां प्रदेशिनीमूलनिविष्टमूर्धा । उपान्तमध्ये स्वरितं धृतं च कनिष्ठिकायामनुदात्तमेव ॥ ४३ ॥ उदात्तं प्रदेशिनीं विद्यात्प्रचयं मध्यतोऽङ्गुलिम् । निहतं तु कनिष्ठिकायां स्वरितोपकनिष्ठिकाम् ॥४४॥ अन्तोदात्तमाद्युदात्तमुदात्तमनुदात्तं नीचस्वरितम् । मध्योदात्तं स्वरितं ह्युदात्तं त्र्युदात्तमिति नवपदशय्या ॥४५॥ अग्निः सोमः प्र वो वीर्यं हविषां स्वर्बृहस्पतिरिन्द्राबृहस्पती । अग्निरित्यन्तोदात्तं सोम इत्याद्युदात्तं प्रेत्युदात्तं व इत्यनुदात्तं वीर्यं नीचस्वरितम् ॥ ४६ ॥ हविषां मध्योदात्तं स्वरिति स्वरितम् । बृहस्पतिरिति द्र्युदात्तमिन्द्राबृहस्पती इति त्र्युदात्तम् ॥४७॥ अनुदात्तो हृदि ज्ञेयो मूर्धर्युदात्त उदाहृतः । स्वरितः कर्णमूलीयः सर्वास्ये प्रचयः स्मृतः ॥ ४८ ॥ ९ ॥ चाषस्तु वदते मात्रां द्विमात्रं त्वेव वायसः । शिखी रौति त्रिमात्रं तु नकुलस्त्वर्धमात्रकम् ॥ ४९ ॥ कुतीर्थादागतं दग्धमपवर्णं च भक्षितम् । न तस्य पाठे मोक्षोऽस्ति पापाहेरिव किल्बिषात् ॥५०॥ सुतीर्थादागतं व्यक्तं स्वाम्नाय्यं सुव्यवस्थितम् । सुस्वरेण सुवक्त्रेण प्रयुक्तं ब्रह्म राजते ॥ ५१ ॥ मन्त्रो हीनः स्वरतो वर्णतो वा मिथ्याप्रयुक्तो न तमर्थमाह । स वाग्वञ्जो यजमानं हिनस्ति यथेन्द्रशत्रुः स्वर-

तोपराधात् ॥ ५२ ॥ अवक्षरं हनायुष्यं विस्वरं व्याधिपीडितम् । अक्षताशस्त्ररूपेण
वज्रं पतति मस्तके ॥ ५३ ॥ हस्तहीनं तु योऽधीते स्वरवर्णविवर्जितम् । ऋग्यजुःसाम-
भिर्दग्धो वियोनिमधिगच्छति ॥ ५४ ॥ हस्तेन वेदं योऽधीते स्वरवर्णार्थसंयुतम् । ऋग्यजुः-
सामभिः पूतो ब्रह्मलोके महीयते ॥ ५५ ॥ १० ॥ शंकरः शांकरिं प्रादाद्वाक्षीपुत्राय धीमते ।
वाङ्मयेभ्यः समाहृत्य देवीं वाचमिति स्थितिः ॥ ५६ ॥ येनाक्षरसमाम्नायमधिगम्य
महेश्वरात् । कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः ॥ ५७ ॥ येन धौतागिरःपुंसां
विमलैः शब्दवारिभिः । तमश्चाज्ञानजं भिन्नं तस्मै पाणिनये नमः ॥ ५८ ॥ अज्ञानान्ध-
स्य लोकस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया । चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै पाणिनये नमः ॥ ५९ ॥
त्रिनयनमभिमुखनिःसृतामिमां य इह पठेत्प्रयतश्च सदा द्विजः । स भवति धनधान्यपशु-
पुत्रकीर्तिमानतुलं च सुखं समश्नुते दिवीतिदिवीति ॥ ६० ॥ ११ ॥ अथ शिक्षामात्मोदा-
त्तश्च हकारं स्वराणां यथागीत्यचोस्पृष्टोदात्तं चाषस्तु शंकर एकादश ॥ इति शिक्षा ॥

श्रीः ।

अथ परिभाषापाठः ।

व्याख्यानतो विशेषप्रतिपत्तिर्न हि संदेहादलक्षणम् ॥ १ ॥ यथोद्देशं संज्ञापरिभाषम् ॥
कार्यकालं संज्ञापरिभाषम् ॥ अनेकान्ता (एकान्ताः) अनुबन्धाः ॥ नानुबन्धकृतमने-
कालत्वम् ॥ नानुबन्धकृतमनेजन्तत्वम् ॥ नानुबन्धकृतमसारूप्यम् ॥ उभयगतिरिह
भवति ॥ कार्यमनुभवन् हि कार्यां निमित्ततया नाश्रीयते ॥ यदागमास्तद्धणीभूता-
स्तद्ग्रहणेन गृह्यन्ते ॥ निर्दिश्यमानस्यादेशा भवन्ति ॥ यत्रानेकविधमान्तर्यं तत्र
स्थानत आन्तर्यं बलीयः ॥ अर्थवद्ग्रहणे नानर्थकस्य ग्रहणम् ॥ गौणमुख्ययोर्मुख्ये
कार्यसंप्रत्ययः ॥ अनिन्स्मन्यग्रहणान्यर्थवता चानर्थकेन च तदन्तविधिं प्रयोजयन्ति ॥
एकयोगनिर्दिष्टानां सह वा प्रवृत्तिस्सह वा निवृत्तिः ॥ एकयोगनिर्दिष्टानां कचिदेकदे-
शोऽप्यनुवर्तते ॥ भाव्यमानेन सवर्णानां ग्रहणं न ॥ भाव्यमानोऽप्युकारस्सवर्णान्
गृह्णाति ॥ वर्णाश्रये नास्ति प्रत्ययलक्षणम् ॥ उणादयोऽव्युत्पन्नानि प्रातिपदिकानि ॥
प्रत्ययग्रहणे यस्मात्स विहितस्तदादेस्तदन्तस्य ग्रहणम् ॥ प्रत्ययग्रहणे चापञ्चम्याः ॥
उत्तरपदाधिकारे प्रत्ययग्रहणे न तदन्तग्रहणम् ॥ स्त्रीप्रत्यये चानुपसर्जने न ॥ संज्ञा-
विधौ प्रत्ययग्रहणे तदन्तग्रहणं नास्ति ॥ कृद्ग्रहणे गतिकारकपूर्वस्यापि ग्रहणम् ॥
पदाङ्गाधिकारे तस्य च तदन्तस्य ॥ व्यपदेशिवदेकस्मिन् निमित्तसद्भावात् ॥ ग्रहण-
वता प्रातिपदिकेन तदन्तविधिर्नास्ति ॥ व्यपदेशिवद्भावोऽप्रातिपदिके न ॥ यस्मिन्वि-
धिस्तदादावल्यग्रहणे ॥ सर्वो द्वन्द्वो विभाषैकवद्भवति ॥ सर्वे विधयश्छन्दसि विकल्प्य-
न्ते ॥ प्रकृतिवदनुकरणं भवति ॥ एकदेशविकृतमनन्यवत् ॥ पूर्वपरानित्यान्तरङ्गापवा-
दानामुत्तरोत्तरं बलीयः ॥ पुनःप्रसङ्गविज्ञानात्सिद्धम् ॥ सकृद्रतौ विप्रतिषेधे यद्वा-
धितं तद्वाधितमेव ॥ विकरणेभ्यो नियमो बलीयान् ॥ परान्नित्यं बलवत् ॥ शब्दान्तर-
स्य प्राप्नुवन्विधिरनित्यो भवति ॥ शब्दान्तरात्प्राप्नुवतः शब्दान्तरे प्राप्नुवतश्चानित्यत्वम् ॥
लक्षणान्तरेण प्राप्नुवन्विधिरनित्यः ॥ कचित्कृताकृतप्रसङ्गमात्रेणापि नित्यता ॥ यस्य
च लक्षणान्तरेण निमित्तं विहन्यते न तदनित्यम् ॥ यस्य च लक्षणान्तरेण निमित्तं
विहन्यते तदप्यनित्यम् ॥ स्वरभिन्नस्य च प्राप्नुवन्विधिरनित्यः ॥ असिद्धं बहिरङ्ग-
मन्तरङ्गम् ॥ नाजानन्तर्यं बहिष्प्रकृतिः ॥ अन्तरङ्गानपि विधीन् बहिरङ्गो लुग्
बाधते ॥ पूर्वोत्तरपदनिमित्तकार्यात्पूर्वमन्तरङ्गोऽप्येकादेशो न ॥ अन्तरङ्गानपि विधीन्
बहिरङ्गो ल्यप् बाधते ॥ वार्णादाङ्गं बलीयो भवति ॥ अकृतव्यूहाः पाणिनीयाः ॥ अन्त-
रङ्गादपवादो बलीयान् ॥ येन नाप्राप्ते यो विधिरारभ्यते स तस्य बाधको भवति ॥

क्वचिदपवादविषयेऽप्युत्सर्गोऽभिनिविशते ॥ पुरस्तादपवादा अनन्तरान्विधीन् बाधन्ते
नोत्तरान् ॥ मध्येऽपवादाः पूर्वान्विधीन्बाधन्ते नोत्तरान् ॥ अनन्तरस्य विधिर्वा भवति
प्रतिषेधो वेति ॥ पूर्वं ह्यपवादा अभिनिविशन्ते पश्चादुत्सर्गाः ॥ प्रकल्प्य चापवादविष-
यं तत उत्सर्गोऽभिनिविशते ॥ उपसंजनिष्यमाणनिमित्तोऽप्यपवाद उपसंजातनिमित्त-
मप्युत्सर्गं बाधत इति ॥ अपवादो यद्यन्यत्र चरितार्थस्तर्ह्यन्तरङ्गेण बाध्यते ॥ अभ्यासविका-
रेषु बाध्यबाधकभावो नास्ति ॥ ताच्छीलिकेषु वासरूपविधिर्नास्ति ॥ कल्प्युदतुमुन्मुख्येषु
वासरूपविधिर्नास्ति ॥ लादेशेषु वासरूपविधिर्नास्ति ॥ उभयनिर्देशे पञ्चमीनिर्देशो बली-
यान् ॥ प्रातिपदिकग्रहणे लिङ्गविशिष्टस्यापि ग्रहणम् ॥ विभक्तौ लिङ्गविशिष्टाग्रहणम् ॥ सूत्रे
लिङ्गवचनमन्त्रम् ॥ नञिव्युक्तमन्यसदृशाधिकरणे तथा ह्यर्थगतिः ॥ गतिकारकोपपदान्
कृद्भिः सह समासवचनं प्राक् सुबुत्पत्तेः ॥ सांप्रतिकाभावे भूतपूर्वगतिः ॥ बहुव्रीहौ
तद्वृणसंविज्ञानमपि ॥ चानुकृष्टं नोत्तरत्र ॥ स्वरविधौ व्यञ्जनमविद्यमानवत् ॥
हल्स्वरप्राप्तौ व्यञ्जनमविद्यमानवत् ॥ निरनुबन्धकग्रहणे न सानुबन्धकस्य ग्रहणम् ॥
तदनुबन्धकग्रहणे नातदनुबन्धकस्य ग्रहणम् ॥ क्वचित्स्वार्थिकाः प्रकृतितो लिङ्गवचनान्य-
तिवर्तन्ते ॥ समासान्तविधिरनित्यः ॥ सन्निपातलक्षणो विधिरनिमित्तं तद्विधातस्य ॥
संनियोगशिष्टानामन्यतरापाये उभयोरप्यपायः ॥ ताच्छीलिके णेऽणकृतानि भवन्ति ॥
धातोः कार्यमुच्यमानं तत्प्रत्यये भवति ॥ तन्मध्यपतितस्तद्ग्रहणेन गृह्यते ॥
लुग्विकरणालुग्विकरणयोरलुग्विकरणस्य ॥ प्रकृतिग्रहणे ण्यधिकस्यापि ग्रहणम् ॥
अङ्गवृत्ते पुनर्वृत्तावविधिः ॥ संज्ञापूर्वकविधेरनित्यत्वम् ॥ आगमशास्त्रमनित्यम् ॥
गणकार्यमनित्यम् ॥ अनुदात्तेत्त्वलक्षणमात्मनेपदमनित्यम् ॥ नञ्घटितमनित्यम् ॥
आतिदेशिकमनित्यम् ॥ सर्वविधिभ्यो लोपविधिरिड्विधिश्च बलवान् ॥ प्रकृतिग्रहणे
यङ्लुगन्तस्यापि ग्रहणम् ॥ विधौ परिभाषोपतिष्ठते नानुवादे ॥ उपपदविभक्तेः कार-
कविभक्तिर्बलीयसी ॥ अन्त्यविकारेऽन्त्यसदेशस्य ॥ नानर्थकेऽलोन्त्यविधिरनभ्यासवि-
कारे ॥ प्रधानाप्रधानयोः प्रधाने कार्यसंप्रत्ययः ॥ अवयवप्रसिद्धेः समुदायप्रसिद्धिर्ब-
लीयसी ॥ व्यवस्थितविभाषयापि कार्याणि क्रियन्ते ॥ विधिनियमसंभवे विधिरेव ज्या-
यान् ॥ सामान्यातिदेशे विशेषानतिदेशः ॥ प्रत्ययाप्रत्यययोः प्रत्ययस्यैव ग्रहणम् ॥
सहचरितासहचरितयोस्सहचरितस्यैव ग्रहणम् ॥ श्रुतानुमितयोः श्रुतसम्बन्धो बली-
यान् ॥ लक्षणप्रातिपदोक्तयोः प्रातिपदोक्तस्यैव ग्रहणम् ॥ गामादाग्रहणेष्वविशेषः ॥
प्रत्येकं वाक्यपरिसमाप्तिः ॥ क्वचित्समुदायेऽपि ॥ अभेदका गुणाः ॥ बाधकान्येव
इनिपातनानि ॥ पर्जन्यवल्लक्षणप्रवृत्तिः ॥ लक्ष्ये लक्षणं सकृदेव प्रवर्तते ॥ निषेधाश्च

बलीयांसः ॥ अनिर्दिष्टार्थाः प्रत्ययाः स्वार्थे ॥ योगविभागादिष्टसिद्धिः ॥ पर्यायशब्दानां
 लाघवगौरवचर्चा नाद्रियते ॥ ज्ञापकसिद्धं न सर्वत्र ॥ पूर्वत्रासिद्धीयमादित्वे ॥ एकं-
 स्या आकृतेश्चरितः प्रयोगो द्वितीयस्यास्तृतीयस्याश्च न भविष्यति ॥ संप्रसारणं तदा-
 श्रयं च कार्यं बलवत् ॥ कचिद्विकृतिः प्रकृतिं गृह्णाति ॥ औपदेशिकप्रायोगिकयोरौपदे-
 शिकस्यैव ग्रहणम् ॥ इतिपा शपाऽनुबन्धेन निर्दिष्टं यद्गणेन च ॥ यत्रैकाग्रग्रहणं चैव
 पञ्चैतानि न यद्गुलुकि ॥ पदगौरवाद्योगविभागो गरीयान् ॥ अर्धमात्रालाघवेन पुत्रो-
 त्सवं मन्यन्ते वैयाकरणाः ॥

इति परिभाषापाठः समाप्तः ॥ शुभं भूयात् ॥

श्रीः ।

पाणिनीयसूत्राऽष्टाध्यायी ।

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रथमोऽध्यायः ।

येनाक्षरसमाम्नायमधिगम्य महेश्वरात् ॥

कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनेये नमः ॥ १ ॥

येन धौता गिरः पुंसां विमलैः शब्दवारिभिः ॥

तमश्चाज्ञानजं भिन्नं तस्मै पाणिनेये नमः ॥ २ ॥

अइउण् १ ऋलृक् २ एओङ् ३ ऐऔच् ४ ह्यवरद् ५ लण् ६
जमङणनम् ७ झभजू ८ घढधष् ९ जवगडदश् १० खफछठथचट-
तव् ११ कपय् १२ शषसर् १३ हल् १४ इति प्रत्याहारसूत्राणि ।

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
वृद्धिरादैच्	१ । १ । १	उञः	१ । १ । १७
अदे ड्गुणः	१ । १ । २	ऊँ	१ । १ । १८
इको गुणवृद्धी	१ । १ । ३	ईदूतौ च सप्तम्यर्थे	१ । १ । १९
न धातुलोप आर्धधातुके	१ । १ । ४	दा धा ध्वदाप्	१ । १ । २०
कृिति च	१ । १ । ५	आद्यन्तवदेकस्मिन्	१ । १ । २१
दीधीवेवीटाम्	१ । १ । ६	तरप्तमपौ घः	१ । १ । २२
हलोऽनन्तराः संयोगः	१ । १ । ७	बहुगणवतुडाति संख्या	१ । १ । २३
मुखनासिकावचनोऽनुनासिकः	१ । १ । ८	ष्णान्ता षट्	१ । १ । २४
तुल्यास्यप्रयत्नं सवर्णम्	१ । १ । ९	डति च	१ । १ । २५
नाऽऽज्झलौ	१ । १ । १०	क्तवतू निष्ठा	१ । १ । २६
ईदूदेद्विवचनं प्रगृह्यम्	१ । १ । ११	सर्वादीनि सर्वनामानि	१ । १ । २७
अदसो मात्	१ । १ । १२	विभाषा दिक्समासे बहुव्रीहौ	१ । १ । २८
शे	१ । १ । १३	न बहुव्रीहौ	१ । १ । २९
निषात एकाजनाङ्	१ । १ । १४	तृतीयासमासे	१ । १ । ३०
ओत्	१ । १ । १५	दन्द्वे च	१ । १ । ३१
सम्बुद्धौ शाकल्यस्येतावनार्थे	१ । १ । १६	विभाषा जसि	१ । १ । ३२

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
प्रथमचरमतयाल्परार्धकतिपयने-		द्विर्वचनेऽचि	१ । १ । ५९
माश्च	१ । १ । ३३	अदर्शनं लोपः	१ । १ । ६०
पूर्वपरावरदक्षिणोत्तरापराध		प्रत्ययस्य लुकृश्रुलुपः	१ । १ । ६१
राणि व्यवस्थायामसंज्ञायाम्	१ । १ । ३४	प्रत्ययलोपे प्रत्ययलक्षणम्	१ । १ । ६२
स्वमज्ञातिधनाख्यायाम्	१ । १ । ३५	न लुमताङ्गस्य	१ । १ । ६३
अन्तरं बहिर्योगोपसंव्यानयोः	१ । १ । ३६	अचोऽन्त्यादि टि	१ । १ । ६४
स्वरादिनिपातमव्ययम्	१ । १ । ३७	अलोन्त्यात्पूर्वं उपधा	१ । १ । ६५
तद्धितश्चासर्वविभक्तिः	१ । १ । ३८	तस्मिन्निति निर्दिष्टे पूर्वस्य	१ । १ । ६६
कृन्मेजन्तः	१ । १ । ३९	तस्मादित्युत्तरस्य	१ । १ । ६७
क्त्वातोमुन्कसुनः	१ । १ । ४०	स्वं रूपं शब्दस्याऽशब्दसंज्ञा	१ । १ । ६८
अव्ययीभावश्च	१ । १ । ४१	अणुदित्सवर्णस्य चाऽप्रत्ययः	१ । १ । ६९
शि सर्वनामस्थानम्	१ । १ । ४२	तपरस्तत्कालस्य	१ । १ । ७०
मुङनपुंसकस्य	१ । १ । ४३	आदिरन्त्येन सहेता	१ । १ । ७१
नवेति विभाषा	१ । १ । ४४	येन विधिस्तदन्तस्य	१ । १ । ७२
इग्यणः सम्प्रसारणम्	१ । १ । ४५	वृद्धिर्यस्याच्चामादिस्तद्वृद्धम्	१ । १ । ७३
आद्यन्तौ टकितौ	१ । १ । ४६	त्यदादीनि च	१ । १ । ७४
मिदचोन्त्यात्परः	१ । १ । ४७	एङ् प्राचादेशे	१ । १ । ७५
एच इग्नस्वादेशे	१ । १ । ४८	वृद्धिराद्यन्तवदव्ययीभावः	
षष्ठी स्थानेयोगा	१ । १ । ४९	प्रत्ययस्यलुकृपञ्चदश ॥ इति	
स्थानेऽन्तरतमः	१ । १ । ५०	प्रथमाध्यायस्य प्रथमः पादः ॥ १ ॥	
उरण् रपरः	१ । १ । ५१	गाङ्कुटादिभ्योऽज्जिण्डत्	१ । २ । १
अलोन्त्यस्य	१ । १ । ५२	विज इट्	१ । २ । २
ङिञ्च	१ । १ । ५३	विभाषाणोः	१ । २ । ३
आदेः परस्य	१ । १ । ५४	सार्वधातुकमपित्	१ । २ । ४
अनेकालृशित्सर्वस्य	१ । १ । ५५	असंयोगाल्लिट्	१ । २ । ५
स्थानिवदादेशोऽनात्विधौ	१ । १ । ५६	इन्धिभवतिभ्यां च	१ । २ । ६
अचः परस्मिन्पूर्वविधौ	१ । १ । ५७	मृडमृदगुधकुषक्लिशवदवसः क्त्वा	१ । २ । ७
न पदान्तद्विर्वचनवरेयलो-		रुदविदमुषग्रहिस्वापिमच्छः संश्च	१ । २ । ८
पस्वरसवर्णाऽनुस्वार-		इको झल्	१ । २ । ९
दीर्घजश्चीविधिषु	१ । १ । ५८	हलन्ताच्च	१ । २ । १०

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
लिङ्सिच्चावात्मनेपदेषु	१ । २ । ११	न सुब्रह्मण्यायां स्वरित-	
उश्च	१ । २ । १२	स्य तूदात्तः	१ । २ । ३७
वा गमः	१ । २ । १३	देवब्रह्मणोरनुदात्तः	१ । २ । ३८
हनः सिच्	१ । २ । १४	स्वरितात्संहितायामनु-	
यमो गन्धने	१ । २ । १५	दात्तानाम्	१ । २ । ३९
विभाषोपयमने	१ । २ । १६	उदात्तस्वरितपरस्य स-	
स्थाध्वोरिच्च	१ । २ । १७	न्नतरः	१ । २ । ४०
नक्त्वा सेट्	१ । २ । १८	अपृक्त एकाल् प्रत्ययः	१ । २ । ४१
निष्ठा शीङ्स्विदिमिदिक्ष्वि-		तत्पुरुषः समानाधिकरणः	
दिधृषः	१ । २ । १९	कर्मधारयः	१ । २ । ४२
मृषस्तितिक्षायाम्	१ । २ । २०	प्रथमानिर्दिष्टं समास उ-	
उदुपधाद्भावादिकर्मणोर-		पसर्जनम्	१ । २ । ४३
न्यतरस्याम्	१ । २ । २१	एकविभक्तिचापूर्वनिपाते	१ । २ । ४४
पूङः क्त्वा च	१ । २ । २२	अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रा-	
नोपधात्थफान्ताद्वा	१ । २ । २३	तिपदिकम्	१ । २ । ४५
वश्चिलुञ्च्युतश्च	१ । २ । २४	कृत्तद्धितसमासाश्च	१ । २ । ४६
तृषिमृषिकृशेः काश्यपस्य	१ । २ । २५	ह्रस्वो नपुंसके प्रातिप-	
रलोव्युपधाद्धलादेः संश्च	१ । २ । २६	दिकस्य	१ । २ । ४७
ऊकालोऽज्झस्वदर्षिष्ठुतः	१ । २ । २७	गोस्त्रियोरुपसर्जनस्य	१ । २ । ४८
अचश्च	१ । २ । २८	लुक् तद्धितलुकि	१ । २ । ४९
उच्चैरुदात्तः	१ । २ । २९	इद्गोण्याः	१ । २ । ५०
नीचैरनुदात्तः	१ । २ । ३०	लुपि युक्तवद्यकिवचने	१ । २ । ५१
समाहारः स्वरितः	१ । २ । ३१	विशेषणानां चाऽजातेः	१ । २ । ५२
तस्यादित उदात्तमर्ध-		तदशिष्यं संज्ञाप्रमाणत्वात्	१ । २ । ५३
ह्रस्वम्	१ । २ । ३२	लुब्धयोगाऽप्रख्यानात्	१ । २ । ५४
एकश्रुतिदूरात्सम्बुद्धौ	१ । २ । ३३	योगप्रमाणे च तदभावे-	
यज्ञकर्मण्यजपन्यूंखसामसु	१ । २ । ३४	ऽदर्शनं स्यात्	१ । २ । ५५
उच्चैस्तरां वा वषट्कारः	१ । २ । ३५	प्रधानप्रत्ययार्थवचनमर्थस्या-	
विभाषा छन्दसि	१ । २ । ३६	ऽन्यप्रमाणत्वात्	१ । २ । ५६
		कालोपसर्जने च तुल्यम्	१ । २ । ५७

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
जात्याख्यायामेकस्मिन् बहुवचनम्-		आदिर्जितुडवः	१ । ३ । ५
न्यतरस्याम्	१ । २ । ५८	षः प्रत्ययस्य	१ । ३ । ६
अस्मदो द्वयोश्च	१ । २ । ५९	चुटू	१ । ३ । ७
फल्गुनीप्रोष्ठपदानां च नक्षत्रे	१ । २ । ६०	लशक्तद्धिते	१ । ३ । ८
छन्दसि पुनर्वस्वोरेकवचनम्	१ । २ । ६१	तस्य लोपः	१ । ३ । ९
विशाखयोश्च	१ । २ । ६२	यथासंख्यमनुदेशः स-	
तिष्यपुनर्वस्वोर्नक्षत्रद्वन्द्वे बहु-		मानाम्	१ । ३ । १०
वचनस्य द्विवचनं नित्यम्	१ । २ । ६३	स्वरितेनाधिकारः	१ । ३ । ११
सरूपाणामेकशेष एकविभक्तौ	१ । २ । ६४	अनुदात्तङ्कित आत्मने-	
वृद्धो यूना तल्लक्षणश्चदेव		पदम्	१ । ३ । १२
विशेषः	१ । २ । ६५	भावकर्मणोः	१ । ३ । १३
स्त्रीपुंवच्च	१ । २ । ६६	कर्तरि कर्मव्यतिहारे	१ । ३ । १४
पुमान् स्त्रिया	१ । २ । ६७	न गतिर्हिंसार्थेभ्यः	१ । ३ । १५
आतृपुत्रौ स्वसृदुहितृभ्याम्	१ । २ । ६८	इतरेतरान्योन्योपपदाच्च	१ । ३ । १६
नपुंसकमनपुंसकेनैकवच्चास्यान्यतर-		नेर्विशः	१ । ३ । १७
स्याम्	१ । २ । ६९	परिष्यवेभ्यः क्रियः	१ । ३ । १८
पिता मात्रा	१ । २ । ७०	विपराभ्यां जेः	१ । ३ । १९
श्वशुरः श्वश्र्वा	१ । २ । ७१	आङोदोऽनास्यविहरणे	१ । ३ । २०
त्यदादीनि सर्वैर्नित्यम्	१ । २ । ७२	क्रीडोऽनुसम्पारिभ्यश्च	१ । ३ । २१
ग्राम्यपशुसङ्क्षेप्वतरुणेषु स्त्री	१ । २ । ७३	समवप्रविभ्यः स्थः	१ । ३ । २२
गाङ्गुटायुदुग्धादपृक्तद्वन्द्वसिपुनर्वस्वोस्त्रयो		प्रकाशनस्थेयाख्ययोश्च	१ । ३ । २३
दश ॥		उदोऽनूर्ध्वकर्मणि	१ । ३ । २४
॥इति प्रथमाऽध्यायस्य द्वितीयः पादः॥ २॥		उपान्मन्त्रकरणे	१ । ३ । २५
भूवादयो धातवः	१ । ३ । १	अकर्मकाच्च	१ । ३ । २६
उपदेशेऽजनुनासिक इत्	१ । ३ । २	उद्भिभ्यां तपः	१ । ३ । २७
हलन्त्यम्	१ । ३ । ३	आङो यमहनः	१ । ३ । २८
न विभक्तौ तुस्माः	१ । ३ । ४		

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
समो गम्यच्छिभ्याम्	१ । ३ । २९	समस्तृतीयायुक्तात्	१ । ३ । ५४
निसमुपविभ्यो ह्रः	१ । ३ । ३०	दाणश्च सा चेच्चतुर्थ्यर्थे	१ । ३ । ५५
स्पर्धायामाङ्	१ । ३ । ३१	उपाद्यमः स्वकरणे	१ । ३ । ५६
गन्धनावक्षेपणसेवन-		ज्ञाश्रुस्मृदृशां सनः	१ । ३ । ५७
साहसिक्यप्रतियत्रप्रक-		नानोर्ज्ञः	१ । ३ । ५८
थनोपयोगेषु कृञ्	१ । ३ । ३२	प्रत्याङ्भ्यां श्रुवः	१ । ३ । ५९
अधेः प्रसहने	१ । ३ । ३३	शदेः शितः	१ । ३ । ६०
वेः शब्दकर्मणः	१ । ३ । ३४	म्रियतेर्लुङ्लिङोश्च	१ । ३ । ६१
अकर्मकाच्च	१ । ३ । ३५	पूर्ववत्सनः	१ । ३ । ६२
सम्माननोत्सञ्जनाचार्यक-		आम्प्रत्ययवत्कृजोऽनुप्र-	
रणज्ञानभृतिविगणनव्य-		योगस्य	१ । ३ । ६३
येषु नियः	१ । ३ । ३६	प्रोपाभ्यां युजेरयज्ञपा-	
कर्तृस्थे चाशरीरे कर्मणि	१ । ३ । ३७	त्रेषु	१ । ३ । ६४
वृत्तिसर्गतायनेषु क्रमः	१ । ३ । ३८	समः क्षणुवः	१ । ३ । ६५
उपपराभ्याम्	१ । ३ । ३९	भुजोऽनवने	१ । ३ । ६६
आङ् उद्गमने	१ । ३ । ४०	णेरणौ यत्कर्मणौ चे-	
वेः पादविहरणे	१ । ३ । ४१	त्स कर्ताऽनाध्याने	१ । ३ । ६७
प्रोपाभ्यां समर्थाभ्याम्	१ । ३ । ४२	भीस्म्योर्हेतुभये	१ । ३ । ६८
अनुपसर्गाद्वा	१ । ३ । ४३	गृधिवञ्च्योः प्रलम्भने	१ । ३ । ६९
अपह्नवे ज्ञः	१ । ३ । ४४	लियः संमाननशालीनी-	
अकर्मकाच्च	१ । ३ । ४५	करणयोश्च	१ । ३ । ७०
सम्प्रतिभ्यामनाध्याने	१ । ३ । ४६	मिथ्योपपदात्कृजोऽभ्या-	
भासनोपसम्भाषाज्ञा-		से	१ । ३ । ७१
नयत्नविमत्युपमन्त्रणेषु		स्वरितत्रितः कर्त्रभिप्रा-	
वदः	१ । ३ । ४७	ये क्रियाफले	१ । ३ । ७२
व्यक्तवाचां समुच्चारणे	१ । ३ । ४८	अपाददः	१ । ३ । ७३
अनोरकर्मकात्	१ । ३ । ४९	णिचश्च	१ । ३ । ७४
विभाषा विप्रलापे	१ । ३ । ५०	समुदाङ्भ्यो यमोऽग्र-	
अवाद्भः	१ । ३ । ५१	न्ये	१ । ३ । ७५
समः प्रतिज्ञाने	१ । ३ । ५२	अनुपसर्गाज्ञः	१ । ३ । ७६
उदश्चरः सकर्मकात्	१ । ३ । ५३		

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
विभाषोपपदेन प्रतीय-		शेषो ध्यसावि	१ । ४ । ७
माने	१ । ३ । ७७	पतिः समास एव	१ । ४ । ८
शेषात्कर्तारि परस्मै-		षष्ठीयुक्तश्छन्दसि वा	१ । ४ । ९
पदम्	१ । ३ । ७८	ह्रस्वं लघु	१ । ४ । २०
अनुपराभ्यां कृञः	१ । ३ । ७९	संयोगे गुरु	१ । ४ । ११
अभिप्रत्यतिभ्यः क्षिपः	१ । ३ । ८०	दीर्घं च	१ । ४ । १२
मादहः	१ । ३ । ८१	यस्मात्प्रत्ययविधिस्त-	
परैर्मृषः	१ । ३ । ८२	दादिप्रत्ययेऽङ्गम्	१ । ४ । १३
व्याङ्परिभ्या रमः	१ । ३ । ८३	सुप्तिङन्तं पदम्	१ । ४ । १४
उपाच्च	१ । ३ । ८४	नः क्ये	१ । ४ । १५
विभाषाऽकर्मकात्	१ । ३ । ८५	सिति च	१ । ४ । १६
बुधयुधनशजनेङ्गुदु-		स्वादिष्वसर्वनामस्थाने	१ । ४ । १७
मुभ्यो णेः	१ । ३ । ८६	यचि भम्	१ । ४ । १८
निगरणचलनार्थेभ्यश्च	१ । ३ । ८७	तसौ मत्वर्थे	१ । ४ । १९
अणावकर्मकाच्चित्तव-		अयस्मयादीनि च्छन्दसि	१ । ४ । २०
त्कर्तृकात्	१ । ३ । ८८	बहुषु बहुवचनम्	१ । ४ । २१
न पादम्याङ्यमाङ्यसप-		द्व्येकयोर्द्विवचनैकवचने	१ । ४ । २२
रिमुहरुचिनृतिवदवसः	१ । ३ । ८९	कारके	१ । ४ । २३
वा क्यषः	१ । ३ । ९०	ध्रुवमपायेऽपादानम्	१ । ४ । २४
बुद्ध्यो लुङि	१ । ३ । ९१	भीत्रार्थानां भयहेतुः	१ । ४ । २५
वृद्ध्यः स्यसनोः	१ । ३ । ९२	पराजेरसोढः	१ । ४ । २६
लुटि च कृपः	१ । ३ । ९३	वारणार्थानामीप्सितः	१ । ४ । २७
भूवादयः क्रीडोनुवेःपादघ्नियतेः मादह-		अन्तर्धौ येनादर्शनमि-	
स्त्रयोदश ॥ इति प्रथमाध्यायस्य तृती-		च्छति	१ । ४ । २८
यः पादः ॥ ३ ॥		आख्यातोपयोगे	१ । ४ । २९
आकङ्गारादेका संज्ञा	१ । ४ । १	जनिकर्तुः प्रकृतिः	१ । ४ । ३०
विप्रतिषेधे परं कार्यम्	१ । ४ । २	भुवः प्रभवः	१ । ४ । ३१
यूरुयाख्यौ नदी	१ । ४ । ३	कर्मणा यमभिप्रैति स	
नेयङ्गुवङ्गस्थानावस्त्री	१ । ४ । ४	संप्रदानम्	१ । ४ । ३२
वामि	१ । ४ । ५	रुच्यर्थानां प्रीयमाणः	१ । ४ । ३३
ङिति ह्रस्वश्च	१ । ४ । ६	श्लाघद्गुङ्स्थाशपां शी-	

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
प्स्यमानः	१ । ४ । ३४	गतिश्च	१ । ४ । ६०
धारेरुत्तमर्णः	१ । ४ । ३५	ऊर्यादिच्चिडाचश्च	१ । ४ । ६१
स्पृहेरीप्सितः	१ । ४ । ३६	अनुकरणं चानितिपरम्	१ । ४ । ६२
क्रुधद्रुहेर्ष्यासूयार्थानां यं		आदरानादरयोः सदसती	१ । ४ । ६३
प्रति कोपः	१ । ४ । ३७	भूषणेऽलम्	१ । ४ । ६४
क्रुधद्रुहोरुपस्पृष्टयोः कर्म	१ । ४ । ३८	अन्तरपरिग्रहे	१ । ४ । ६५
राधीक्ष्योर्यस्य विप्रश्रः	१ । ४ । ३९	कणेमनसी श्रद्धाप्रतीघाते	१ । ४ । ६६
प्रत्याङ्गभ्यां श्रुवः पूर्वस्य		पुरोऽव्ययम्	१ । ४ । ६७
कर्त्ता	१ । ४ । ४०	अस्तं च	१ । ४ । ६८
अनुप्रतिगृणश्च	१ । ४ । ४१	अच्छ गत्यर्थवदेषु	१ । ४ । ६९
साधकतमं करणम्	१ । ४ । ४२	अदोनुपदेशे	१ । ४ । ७०
दिवः कर्म च	१ । ४ । ४३	तिरोऽन्तर्धौ	१ । ४ । ७१
परिक्रयणे संप्रदानमन्य-		विभाषा कृत्रि	१ । ४ । ७२
तरस्याम्	१ । ४ । ४४	उपाजेऽन्वाजे	१ । ४ । ७३
आधारोऽधिकरणम्	१ । ४ । ४५	साक्षात्प्रभृतीनि च	१ । ४ । ७४
अधिशोऽस्थासां कर्म	१ । ४ । ४६	अनत्याधान उरसिमनसी	१ । ४ । ७५
अभिनिविशश्च	१ । ४ । ४७	मध्येपदेनिवचने च	१ । ४ । ७६
उपान्वध्याङ्गवसः	१ । ४ । ४८	नित्यं हस्ते पाणावुपयमने	१ । ४ । ७७
कर्तुरीप्सिततमं कर्म	१ । ४ । ४९	माध्वं बन्धने	१ । ४ । ७८
तथायुक्तं चानीप्सितम्	१ । ४ । ५०	जीविकोपनिषदावौपम्ये	१ । ४ । ७९
अकथितं च	१ । ४ । ५१	ते माग्धातोः	१ । ४ । ८०
गतिबुद्धिप्रत्यवसानार्थ-		छन्दसि परेऽपि	१ । ४ । ८१
शब्दकर्माकर्मकाणाम-		व्यवहिताश्च	१ । ४ । ८२
णि कर्त्ता स णौ	१ । ४ । ५२	कर्मप्रवचनीयाः	१ । ४ । ८३
ह्कोरन्यतरस्याम्	१ । ४ । ५३	अनुर्लक्षणे	१ । ४ । ८४
स्वतन्त्रः कर्त्ता	१ । ४ । ५४	तृतीयार्थे	१ । ४ । ८५
तत्प्रयोजको हेतुश्च	१ । ४ । ५५	हीने	१ । ४ । ८६
प्राग्नीश्वरान्निपाताः	१ । ४ । ५६	उपोऽधिके च	१ । ४ । ८७
चादयोऽसत्त्वे	१ । ४ । ५७	अपपरी वर्जने	१ । ४ । ८८
प्रादयः	१ । ४ । ५८	आङ् मर्यादावचने	१ । ४ । ८९
उपसर्गाः क्रियायोगे	१ । ४ । ५९		

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
लक्षणेत्थंभूताख्यानभा-		अथ द्वितीयाध्यायप्रारंभः ।	
गवीप्सासु प्रतिपर्यनवः	१ । ४ । ९०	समर्थः पदविधिः	२ । १ । १
अभिरभागे	१ । ४ । ९१	सुबामन्त्रिते पराङ्गवत्स्वरे	२ । १ । २
प्रतिः प्रतिनिधिप्रतिदा-		प्राक्कारात्समासः	२ । १ । ३
नयोः	१ । ४ । ९२	सह सुपा	२ । १ । ४
अधिपरी अनर्थकौ	१ । ४ । ९३	अव्ययीभावः	२ । १ । ५
सुः पूजायाम्	१ । ४ । ९४	अव्ययं विभक्तिसमीपस-	
अतिरतिक्रमणे च	१ । ४ । ९५	मृद्धिवृद्धयर्थाभावात्पया-	
अपिः पदार्थसंभावना-		सम्प्रतिशब्दप्रादुर्भावपश्चा-	
ऽन्ववसर्गगर्हासमुच्चयेषु	१ । ४ । ९६	द्यथानुपूर्व्ययौगपद्यसाद-	
अधिरदिवरे	१ । ४ । ९७	श्यसम्पत्तिसाकल्यान्त-	
विभाषा कृञि	१ । ४ । ९८	वचनेषु	२ । १ । ६
लः परस्मैपदम्	१ । ४ । ९९	यथाऽसादृश्ये	२ । १ । ७
तडानावात्मनेपदम्	१ । ४ । १००	यावदवधारणे	२ । १ । ८
तिङ्छीणित्रीणि प्रथ-		सुप् प्रतिना मात्रार्थे	२ । १ । ९
ममध्यमोत्तमाः	१ । ४ । १०१	अक्षशलाकासंख्याः परिणा	२ । १ । १०
तान्येकवचनद्विवचन-		विभाषा	२ । १ । ११
बहुवचनान्येकशः	१ । ४ । १०२	अपपरिबहिरञ्चवः प-	
सुपः	१ । ४ । १०३	ञ्चम्या	२ । १ । १२
विभक्तिश्च	१ । ४ । १०४	आङ् मर्यादाभिविध्योः	२ । १ । १३
युष्मद्युपपदे समानाधि-		लक्षणेनाभिप्रती आभि-	
करणे स्थानिन्यपि मध्यमः	१ । ४ । १०५	मुख्ये	२ । १ । १४
ग्रहासे च मन्योपपदे म-		अनुर्यत्समया	२ । १ । १५
न्यतेरुत्तम एकवच्च	१ । ४ । १०६	यस्य चायामः	२ । १ । १६
अस्मद्युत्तमः	१ । ४ । १०७	तिष्ठद्भ्रमभृतीनि च	२ । १ । १७
शेषे प्रथमः	१ । ४ । १०८	पारे मध्ये षष्ठ्या वा	२ । १ । १८
परः सन्निकर्षः संहिता	१ । ४ । १०९	संख्या वंश्येन	२ । १ । १९
विरामोऽवसानम्	१ । ४ । ११०		
आकडाराद्बहुष्वनुप्रतिगृणऊर्यादिच्छन्दसि			
तिङोदश ॥ इति प्रथमाध्यायस्य चतुर्थः			
पादः ॥ प्रथमाध्यायः समाप्तः ॥ १ ॥			

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
नदीभिश्च	२ । १ । २०	केनाहोरात्रावयवाः	२ । १ । ४५
अन्यपदार्थे च संज्ञायाम्	२ । १ । २१	तत्र	२ । १ । ४६
तत्पुरुषः	२ । १ । २२	क्षेपे	२ । १ । ४७
द्विगुश्च	२ । १ । २३	पात्रेसमितादयश्च	२ । १ । ४८
द्वितीया श्रितातीतपतितग-		पूर्वकालैकसर्वजरत्पुराणनव-	
तात्यस्तप्राप्तापन्नैः	२ । १ । २४	केवलाः समानाधिकरणेन	२ । १ । ४९
स्वयं केन	२ । १ । २५	दिक्संख्ये संज्ञायाम्	२ । १ । ५०
खट्वा क्षेपे	२ । १ । २६	तद्धितार्थोत्तरपदसमाहारे च	२ । १ । ५१
सामि	२ । १ । २७	संख्यापूर्वो द्विगुः	२ । १ । ५२
कालाः	२ । १ । २८	कुत्सितानि कुत्सनैः	२ । १ । ५३
अत्यन्तसंयोगे च	२ । १ । २९	पापाणके कुत्सितैः	२ । १ । ५४
तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवच-		उपमानानि सामान्यवचनैः	२ । १ । ५५
नेन	२ । १ । ३०	उपमितं व्याघ्रादिभिः सामा-	
पूर्वसदृशसमोनार्थकलह-		न्याप्रयोगे	२ । १ । ५६
निपुणमिश्रश्लक्ष्णैः	२ । १ । ३१	विशेषणं विशेष्येण बहुलम्	२ । १ । ५७
कर्तृकरणे कृता बहुलम्	२ । १ । ३२	पूर्वापरप्रथमचरमजघ-	
कृत्यैराधिकार्थवचने	२ । १ । ३३	न्यसमानमध्यमध्यमवी-	
अन्नेन व्यञ्जनम्	२ । १ । ३४	राश्च	२ । १ । ५८
भक्ष्येण मिश्रीकरणम्	२ । १ । ३५	श्रेण्यादयः कृतादिभिः	२ । १ । ५९
चतुर्थी तदर्थार्थबलिहित-		केन नञ्विशिष्टेनानञ्	२ । १ । ६०
सुखरक्षितैः	२ । १ । ६६	सन्महत्परमोत्तमोत्कृष्टाः	
पञ्चमी भयेन	२ । १ । ३७	पूज्यमानैः	२ । १ । ६१
अपेतापोढमुक्तपतिता-		वृन्दारकनागकुञ्जरैः	
पत्रस्तैरल्पशः	२ । १ । ३८	पूज्यमानम्	२ । १ । ६२
स्तोकान्तिकदूरार्थकृच्छ्रा-		कतरकतमौ जातिपरिप्रशने	२ । १ । ६३
णि केन	२ । १ । ३९	किं क्षेपे	२ । १ । ६४
सप्तमी शौण्डैः	२ । १ । ४०	पोटायुवतिस्तोककतिप-	
सिद्धशुष्कपक्वबन्धैश्च	२ । १ । ४१	यगृष्टिधेनुवशावेहद्वष्क-	
ध्वाङ्क्षेण क्षेपे	२ । १ । ४२	यणीप्रवक्तृश्रोत्रियाध्या-	
कृत्यैर्ऋणे	२ । १ । ४३	पकधूर्नेर्जातिः	२ । १ । ६५
संज्ञायाम्	२ । १ । ४४	प्रशंसावचनैश्च	२ । १ । ६६

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
युवा खलतिपलितवलि-		अमैवाव्ययेन	२ । २ । २०
नजरतीभिः	२ । १ । ६७	तृतीयाप्रभृतीन्यन्यतरस्याम्	२ । २ । २१
कृत्यतुल्याख्या अजात्या	२ । १ । ६८	क्त्वा च	२ । २ । २२
वर्णो वर्णेन	२ । १ । ६९	शेषो बहुव्रीहिः	२ । २ । २३
कुमारः श्रमणादिभिः	२ । १ । ७०	अनेकमन्यपदार्थे	२ । २ । २४
चतुष्पादो गर्भिण्या	२ । १ । ७१	संख्ययाऽव्ययासन्नादुराधिक-	
मयूरव्यंसकादयश्च	२ । १ । ७२	संख्याः संख्येये	२ । २ । २५
समर्थोऽन्यपदार्थेसिद्धशुष्कसन्महद्वादश ॥		दिङ्नामान्यन्तराले	२ । २ । २६
॥ इति द्वितीयाध्यायस्य प्रथमः पादः ॥ १ ॥		तत्र तेनेदमिति सरूपे	२ । २ । २७
पूर्वापराधरोत्तरमेकदेशि-		तेन सहेति तुल्ययोगे	२ । २ । २८
नैकाधिकरणे	२ । २ । १	चार्थे द्वन्द्वः	२ । २ । २९
अर्थं नपुंसकम्	२ । २ । २	उपसर्जनं पूर्वम्	२ । २ । ३०
द्वितीयतृतीयचतुर्थतुर्या-		राजदन्तादिषु परम्	२ । २ । ३१
ण्यन्यतरस्याम्	२ । २ । ३	द्वन्द्वे वि	२ । २ । ३२
प्राप्तापन्ने च द्वितीयया	२ । २ । ४	अजाद्यदन्तम्	२ । २ । ३३
कालाः परिमाणिना	२ । २ । ५	अल्पाच्चतरम्	२ । २ । ३४
नञ्	२ । २ । ६	सप्तमीविशेषणे बहुव्रीहौ	१ । २ । ३५
ईषदकृता	२ । २ । ७	निष्ठा	२ । २ । ३६
षष्ठी	२ । २ । ८	वाहिताग्न्यादिषु	२ । २ । ३७
याजकादिभिश्च	२ । २ । ९	कडाराः कर्मधारये	२ । २ । ३८
न निर्धारणे	२ । २ । १०	पूर्वापराधरोत्तरंतृतीयाप्रभृतीन्यष्टादश ॥	
पूरणगुणसुहितार्थसदव्ययतव्यस-		इति द्वितीयाध्यायस्य द्वितीयः पादः ॥ २ ॥	
मानाधिकरणेन	२ । २ । ११	अनभिहिते	२ । ३ । १
क्तेन च पूजायाम्	२ । २ । १२	कर्मणि द्वितीया	२ । ३ । २
अधिकरणवाचिना च	२ । २ । १३	तृतीया च होश्छन्दसि	२ । ३ । ३
कर्मणि च	२ । २ । १४	अन्तराऽन्तरेण युक्ते	२ । ३ । ४
तृजकाभ्यां कर्त्तरि	२ । २ । १५	कालाध्वनोरव्यन्तसंयोगे	२ । ३ । ५
कर्त्तरि च	२ । २ । १६	अपवर्गे तृतीया	२ । ३ । ६
नित्यं क्रीडाजीविकयोः	२ । २ । १७	सप्तमीपञ्चम्यौ कारकमध्ये	२ । ३ । ७
कुगतिप्रादयः	२ । २ । १८	कर्मप्रवचनीययुक्ते द्वितीया	२ । ३ । ८
उपपदमतिङ्	२ । २ । १९		

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
यस्मादधिकं यस्य चेदेवर-		करणे च स्तोकाल्पकृच्छ्रकृति-	
वचनं तत्र सप्तमी	२ । ३ । ९	पयस्यासत्त्ववचनस्य	२ । ३ । ३३
पञ्चम्यपाङ्परिभिः	२ । ३ । १०	दूरान्तिकार्थैः षष्ठ्यन्यतरस्याम्	२ । ३ । ३४
प्रतिनिधिप्रतिदाने च यस्मात्	२ । ३ । ११	दूरान्तिकार्थेभ्यो द्वितीया च	२ । ३ । ३५
गत्यर्थकर्मणिद्वितीयाचतुर्थ्यौ		सप्तम्यधिकरणे च	२ । ३ । ३६
चेष्टायाभिनयनि	२ । ३ । १२	यस्य च भावेन भावलक्षणम्	२ । ३ । ३७
चतुर्थी संप्रदाने	२ । ३ । १३	षष्ठी चानादरे	२ । ३ । ३८
क्रियार्थोपपदस्य च कर्मणि		स्वामीश्वराधिपतिदायादसा-	
स्थानिनः	२ । ३ । १४	क्षिप्रतिभूपसूतैश्च	२ । ३ । ३९
तुमर्थाच्च भाववचनात्	२ । ३ । १५	आयुक्तकुशलाभ्यां चासेवा-	
नमःस्वास्तिस्वाहास्वधाऽलं-		याम्	२ । ३ । ४०
वषड्योगाच्च	२ । ३ । १६	यतश्च निर्धारणम्	२ । ३ । ४१
मन्यकर्मण्यनादरे विभाषा-		पञ्चमी विभक्ते	२ । ३ । ४२
प्राणिषु	२ । ३ । १७	साधुनिपुणाभ्यामर्चायां स-	
कर्तृकरणयोस्तृतीया	२ । ३ । १८	सम्यप्रतेः	२ । ३ । ४३
सहयुक्तेऽप्रधाने	२ । ३ । १९	प्रसितोत्सुकाभ्यां तृतीया च	२ । ३ । ४४
येनाङ्गविकारः	२ । ३ । २०	नक्षत्रे च लुपि	२ । ३ । ४५
इत्थंभूतलक्षणे	२ । ३ । २१	प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरि-	
संज्ञोन्यतरस्यां कर्मणि	२ । ३ । २२	माणवचनमात्रे प्रथमा	२ । ३ । ४६
हेतौ	२ । ३ । २३	संबोधने च	२ । ३ । ४७
अकर्तर्युक्ते पञ्चमी	२ । ३ । २४	सामन्त्रितम्	२ । ३ । ४८
विभाषागुणेऽस्त्रियाम्	२ । ३ । २५	एकवचनं संबुद्धिः	२ । ३ । ४९
षष्ठीहेतुप्रयोगे	२ । ३ । २६	षष्ठी शेषे	२ । ३ । ५०
सर्वनामस्तृतीया च	२ । ३ । २७	ज्ञोऽविदर्धस्य करणे	२ । ३ । ५१
अपादाने पञ्चमी	२ । ३ । २८	अधीगर्थदयेशां कर्मणि	२ । ३ । ५२
अन्यारादितरर्त्तेदिक्शब्दा-		कृञः प्रतियत्ने	२ । ३ । ५३
ञ्चुत्तरपदजाहियुक्ते	२ । ३ । २९	रुजार्थानां भाववचनानाम-	
षष्ठ्यतसर्थप्रत्ययेन	२ । ३ । ३०	ज्वरेः	२ । ३ । ५४
एनपा द्वितीया	२ । ३ । ३१	आशिषि नाथः	२ । ३ । ५५
पृथग्विनानानाभिस्तृती-		जासिनिग्रहणननाटकाथ-	
याऽन्यतरस्याम्	२ । ३ । ३२	पिषां हिंसायाम्	२ । ३ । ५६

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
व्यवहपणोः समर्थयोः	२ । ३ । ५७	क्षुद्रजन्तवः	२ । ४ । ८
दिवस्तदर्थस्य	२ । ३ । ५८	येषां च विरोधः शाश्वतिकः	२ । ४ । ९
विभाषोपसर्गैः	२ । ३ । ५९	शूद्राणामनिरवसितानाम्	२ । ४ । १०
द्वितीया ब्राह्मणे	२ । ३ । ६०	गवाश्चमभृतीनि च	२ । ४ । ११
प्रेष्यब्रुवोर्हविषो देवता-		विभाषावृक्षमृगतृणधान्यव्य-	
संम्दाने	२ । ३ । ६१	अनपशुशकुन्यश्ववडपूर्वा-	
चतुर्थ्यर्थे बहुलं छन्दसि	२ । ३ । ६२	पराधरोत्तराणाम्	२ । ४ । १२
यजेश्व करणे	२ । ३ । ६३	विप्रतिषिद्धं चानधिकरण-	
कृत्वोर्थप्रयोगे कालेऽधिकरणे	२ । ३ । ६४	वाचि	२ । ४ । १३
कर्तृकर्मणोः कृति	२ । ३ । ६५	न दधिपयआदीनि	२ । ४ । १४
उभयप्राप्तौ कर्मणि	२ । ३ । ६६	अधिकरणैतावत्त्वे च	२ । ४ । १५
क्तस्य च वर्तमाने	२ । ३ । ६७	विभाषा समीपे	२ । ४ । १६
अधिकरणवाचिनश्च	२ । ३ । ६८	स नपुंसकम्	२ । ४ । १७
न लोकाव्ययनिष्ठास्वत्वर्थ-		अव्ययीभावश्च	२ । ४ । १८
तृनाम्	२ । ३ । ६९	तत्पुरुषोऽनञ्कर्मधारयः	२ । ४ । १९
अकेनोर्भविष्यदाधमर्ण्ययोः	२ । ३ । ७०	संज्ञायां कन्थोशीनरेषु	२ । ४ । २०
कृत्यानां कर्त्तरि वा	२ । ३ । ७१	उपज्ञोपक्रमं तदाद्याचिरव्या-	
तुल्यार्थैरतुलोपमाभ्यां		सायाम्	२ । ४ । २१
तृतीयाऽन्यतरस्याम्	२ । ३ । ७२	छाया बाहुल्ये	२ । ४ । २२
चतुर्थी चाशिष्यायुष्य-		सभा राजाऽमनुष्यपूर्वा	२ । ४ । २३
मद्रभद्रकुशलसुखार्थहितैः	२ । ३ । ७३	अशाला च	२ । ४ । २४
अनभिहितइत्थंयतश्चप्रेष्यब्रुवोस्त्रयोदश ।		विभाषा सेनासुराच्छायाशा-	
॥इति द्वितीयाध्यायस्य तृतीयः पादः॥ ३ ॥		लानिशानाम्	२ । ४ । २५
द्विगुरेकवचनम्	२ । ४ । १	परवल्लिङ्गं द्रन्द्रतत्पुरुषयोः	२ । ४ । २६
द्रन्द्रश्च प्राणितूर्यसेनाङ्गानाम्	२ । ४ । २	पूर्ववदश्ववडवौ	२ । ४ । २७
अनुवादे चरणानाम्	२ । ४ । ३	हेमन्तशिशिरावहोरात्रे च	
अध्वर्यक्तुरनपुंसकम्	२ । ४ । ४	च्छन्दसि	२ । ४ । २८
अध्ययनतोऽविप्रकृष्टाख्या-		रात्राह्वाहाः पुंसि	२ । ४ । २९
नाम्	२ । ४ । ५	अपथं नपुंसकम्	२ । ४ । ३०
जातिरप्राणिनाम्	२ । ४ । ६	अर्बर्चाः पुंसि च	२ । ४ । ३१
विशिष्टलिङ्गोनदीदेशोऽग्रामाः	२ । ४ । ७		

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
इदमोऽन्वादेशेऽशनुदात्तस्तृती-		न तौत्वलिभ्यः	२ । ४ । ६१
यादौ	२ । ४ । ३२	तद्राजस्य बहुषु तेनैवा-	
एतदन्नतसोन्नतसौचानुदात्तौ	२ । ४ । ३३	ऽस्त्रियाम्	२ । ४ । ६२
द्वितीयाटौस्त्वेनः	२ । ४ । ३४	यस्कादिभ्यो गोत्रे	२ । ४ । ६३
आर्धधातुके	२ । ४ । ३५	यञञोश्च	२ । ४ । ६४
अदो जग्धित्यसि किति	२ । ४ । ३६	अत्रिभृगुकुत्सवसिष्ठ-	
लुङ्सनोर्धस्त्व	२ । ४ । ३७	गोतमाङ्गिरोभ्यश्च	२ । ४ । ६५
घञपोश्च	२ । ४ । ३८	बह्वच इजः प्राच्यभरतेषु	२ । ४ । ६६
बहुलं छन्दसि	२ । ४ । ३९	न गोपवनादिभ्यः	२ । ४ । ६७
लिट्यन्यतरस्याम्	२ । ४ । ४०	तिककितवादिभ्यो द्वन्द्वे	२ । ४ । ६८
वेञो वयिः	२ । ४ । ४१	उपकादिभ्योऽन्यतरस्याम्-	
हनो वध लिङि	२ । ४ । ४२	द्वन्द्वे	२ । ४ । ६९
लुङि च	२ । ४ । ४३	आगस्त्यकौण्डिन्ययोरग-	
आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम्	२ । ४ । ४४	स्तिकुण्डिनच्	२ । ४ । ७०
इणो गा लुङि	२ । ४ । ४५	सुपो धातुप्रातिपदिकयोः	२ । ४ । ७१
णौ गमिरबोधने	२ । ४ । ४६	अदिप्रभृतिभ्यः शपः	२ । ४ । ७२
सनि च	२ । ४ । ४७	बहुलं छन्दसि	२ । ४ । ७३
इङश्च	२ । ४ । ४८	यङोऽचि च	२ । ४ । ७४
गाङ् लिटि	२ । ४ । ४९	जुहोत्यादिभ्यः श्लुः	२ । ४ । ७५
विभाषा लुङ्लङोः	२ । ४ । ५०	बहुलं छन्दसि	२ । ४ । ७६
णौ च संश्रङोः	२ । ४ । ५१	गातिस्थाघुषाभूभ्यः	
अस्तेर्भूः	२ । ४ । ५२	सिचः परस्मैपदेषु	२ । ४ । ७७
ब्रुवो वचिः	२ । ४ । ५३	विभाषा घ्राधेट्शाच्छासः	२ । ४ । ७८
चक्षिङः ख्याञ्	२ । ४ । ५४	तनादिभ्यस्तथासोः	२ । ४ । ७९
वा लिटि	२ । ४ । ५५	मन्त्रे षसह्वरणशवृदहाङ्कुच्-	
अजेर्व्यवजपोः	२ । ४ । ५६	कृगमिजनिभ्यो लेः	२ । ४ । ८०
वा यौ	२ । ४ । ५७	आमः	२ । ४ । ८१
ण्यक्षत्रियार्षन्नितो यूनि		अव्ययादाप्सुपः	२ । ४ । ८२
लुगणिञोः	२ । ४ । ५८	नाव्ययीभावादतोऽमृत्व-	
पैलादिभ्यश्च	२ । ४ । ५९	पञ्चम्याः	२ । ४ । ८३
इजः प्राचाम्	२ । ४ । ६०	तृतीयासप्तम्योर्बहुलम्	२ । ४ । ८४

सूत्राणि ।

अ० पा० सू०

सूत्राणि ।

अ० पा० सू०

लुटः प्रथमस्य ङारौरसः २ । ४ । ८५

दिगुरूपज्ञोक्तमवेजोवयिनेतौत्वलिभ्य

आमः पञ्च ॥

॥ इति द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

॥ तृतीयाऽध्यायप्रारम्भः ॥

प्रत्ययः ३ । १ । १

परश्च ३ । १ । २

आद्युदात्तश्च ३ । १ । ३

अनुदात्तौ सुप्तिटौ ३ । १ । ४

गुप्तिज्किञ्चयः सन् ३ । १ । ५

मान्बधदान्शान्भ्यो दीर्घश्चा-

भ्यासस्य ३ । १ । ६

धातोः कर्मणः समानकर्तृका-

दिच्छायां वा ३ । १ । ७

सुप आत्मनः क्यच् ३ । १ । ८

काम्यच्च ३ । १ । ९

उपमानादाचारे ३ । १ । १०

कर्तुः क्यङ् सलोपश्च ३ । १ । ११

भृशादिभ्यो भुव्यच्चेर्लोपश्च

हलः ३ । १ । १२

लोहितादिडाज्भ्यः क्यष् ३ । १ । १३

कष्टाय कमणे ३ । १ । १४

कर्मणो रोमन्थतपोभ्यां

वर्तिचरोः ३ । १ । १५

बाष्पोष्मभ्यामुद्गमने ३ । १ । १६

शब्दैवैरकलहाभ्रकण्वमेधेभ्यः

करणे ३ । १ । १७

सुखादिभ्यः कर्तृवेदनायाम् ३ । १ । १८

नमोवरिविश्वित्रङः क्यच् ३ । १ । १९

पुच्छभाण्डचीवराणिङ् ३ । १ । २०

मुण्डमिश्रश्लक्ष्णलवणम्रतवन्न-

हलकलकृततूस्तेभ्यो णिच् ३ । १ । २१

धातोरेकाचो हलादेः क्रि-

यासमभिहारे यङ् ३ । १ । २२

नित्यं कौटिल्ये गतौ ३ । १ । २३

लुपसदचरजपजभदह-

दशगृभ्यो भावगर्हायाम् ३ । १ । २४

सत्यापपाशरूपवीणातूल-

श्लोकसेनालोमत्वचवर्म-

वर्णचूर्णचुरादिभ्यो णिच् ३ । १ । २५

हेतुमति च ३ । १ । २६

कण्डादिभ्यो यक् ३ । १ । २७

गुपूधूपविच्छिपणिपनिभ्य

आयः ३ । १ । २८

ऋतेरीयङ् ३ । १ । २९

कमेर्णिङ् ३ । १ । ३०

आयादय आर्धधातुके वा ३ । १ । ३१

सनाद्यन्ता धातवः ३ । १ । ३२

स्यतासी ललुटोः ३ । १ । ३३

सिब्वहुलं लेटि ३ । १ । ३४

कासप्रत्ययादाममन्त्रे लिटि ३ । १ । ३५

इजादेश्च गुरुमतोऽनृच्छः ३ । १ । ३६

दयायासश्च ३ । १ । ३७

उषविदजागृभ्योऽन्यतर-

स्नाम् ३ । १ । ३८

भीहीभृदुवां श्लुवच्च ३ । १ । ३९

कृञ्चानुप्रयुज्यते लिटि ३ । १ । ४०

विदां कुर्वन्वित्यन्यतरस्याम् ३ । १ । ४१

अभ्युत्सादयां प्रजनयां-

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
चिकयां रमयामकः पावयां		कर्त्तरि शप्	३ । १ । ६८
क्रियादिदामकमिति च्छन्दसि	३ । १ । ४२	दिवादिभ्यः श्यन्	३ । १ । ६९
च्छि लुङि	३ । १ । ४३	वाभ्राशभ्लाशभ्रमुकमुक्कुमुत्र-	
च्छेः सिच्	३ । १ । ४४	सिन्नुटिलषः	३ । १ । ७०
शल इगुपधादनिटः कसः	३ । १ । ४५	यसोऽनुपसर्गात्	३ । १ । ७१
श्लिष आलिङ्गने	३ । १ । ४६	संस्यसश्च	३ । १ । ७२
न दशः	३ । १ । ४७	स्वादिभ्यः श्रुः	३ । १ । ७३
णिश्रिद्रुमुभ्यः कर्त्तरि चङ्	३ । १ । ४८	श्रुवः शृ च	३ । १ । ७४
विभाषा घेट्शब्दोः	३ । १ । ४९	अक्षोऽन्यतरस्याम्	३ । १ । ७५
गुपेच्छन्दसि	३ । १ । ५०	तनूकरणे तक्षः	३ । १ । ७६
नोनयतिध्वनयत्येलयत्यर्द-		तुदादिभ्यः शः	३ । १ । ७७
यतिभ्यः	३ । १ । ५१	रुदादिभ्यः श्रम्	३ । १ । ७८
अस्यतिवक्तिख्यातिभ्योऽङ्	३ । १ । ५२	तनादिकृञ्भ्य उः	३ । १ । ७९
लिपिसिचिह्नश्च	३ । १ । ५३	धिन्विकृण्वोरच	३ । १ । ८०
आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम्	३ । १ । ५४	त्रयादिभ्यः श्रा	३ । १ । ८१
पुषादिद्युताद्यलदितः परस्मै-		स्तम्भस्तुम्भस्कम्भस्कुम्भ-	
पदेषु	३ । १ । ५५	स्कुञ्भ्यः श्रुश्च	३ । १ । ८२
सर्त्तिशास्त्यर्त्तिभ्यश्च	३ । १ । ५६	हलः इनः शानज्झौ	३ । १ । ८३
इरितो वा	३ । १ । ५७	छन्दसि शायजपि	३ । १ । ८४
जृस्तम्भुमुचुम्लुचुगुगुलुचुगु-		व्यत्ययो बहुलम्	३ । १ । ८५
ञ्चुक्षिभ्यश्च	३ । १ । ५८	लिङ्याशिष्यङ्	३ । १ । ८६
कृमृदरुहिभ्यश्छन्दसि	३ । १ । ५९	कर्मवत्कर्मणा तुल्यक्रियः	३ । १ । ८७
चिण् ते पदः	३ । १ । ६०	तपस्तपःकर्मकस्यैव	३ । १ । ८८
दीपजनबुधपूरितायि-		न दुहस्तुनमां यक्चिणौ	३ । १ । ८९
प्यायिभ्योऽन्यतरस्याम्	३ । १ । ६१	कुषिरजोः प्राचां श्यन्परस्मै-	
अचः कर्मकर्त्तरि	३ । १ । ६२	पदं च	३ । १ । ९०
दुहश्च	३ । १ । ६३	धातोः	३ । १ । ९१
न रुधः	३ । १ । ६४	तत्रोपपदं सप्तमीस्थम्	३ । १ । ९२
तपोऽनुतापे च	३ । १ । ६५	कृदतिङ्	३ । १ । ९३
चिण् भावकर्मणोः	३ । १ । ६६	वासरूपोऽस्त्रियाम्	३ । १ । ९४
सार्वधातुके यक्	३ । १ । ६७	कृत्याः	३ । १ । ९५

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
तव्यत्तव्यानीयरः	३ । १ । ९६	योन्नीयोच्छिष्यमर्यस्तर्थाध्व-	
अचो यत्	३ । १ । ९७	र्यस्वन्यस्वान्यदेवयज्यापृच्छ्य-	
पोरदुपधात्	३ । १ । ९८	प्रतिषीव्यब्रह्मवाद्यभाव्यस्ता-	
शकिसहोश्च	३ । १ । ९९	व्योपचाय्यपृढानि	३ । १ । १२३
गदमदचरयमश्चानुपसर्गे	३ । १ । १००	ऋहलोर्ण्यत्	३ । १ । १२४
अवद्यपण्यवर्या गर्ह्यपणित-		ओरावश्यके	३ । १ । १२५
व्यानिरोधेषु	३ । १ । १०१	आसुयुवपिरपिलपित्रापि-	
वह्यं करणम्	३ । १ । १०२	चमश्च	३ । १ । १२६
अर्यः स्वामिवैश्ययोः	३ । १ । १०३	आनाय्योऽनित्ये	३ । १ । १२७
उपसर्या काल्या प्रजने	३ । १ । १०४	प्रणाय्योऽसंमतौ	३ । १ । १२८
अजर्यं संगतम्	३ । १ । १०५	पाय्यसान्नाय्यनिकाय्य-	
वदः सुपि क्यप् च	३ । १ । १०६	ध्याय्यामानहविर्निवास-	
भुवो भावे	३ । १ । १०७	सामिधेनीषु	३ । १ । १२९
हनस्त च	३ । १ । १०८	क्रतौ कुण्डपाय्यसं-	
एतिस्तुशास्वृदजुषः क्यप्	३ । १ । १०९	चाय्यौ	३ । १ । १३०
ऋदुपधाच्चाकृपि चृतेः	३ । १ । ११०	अग्नौ परिचाय्योपचाय्य-	
ई च स्वनः	३ । १ । १११	समूह्याः	३ । १ । १३१
भृजोऽसंज्ञायाम्	३ । १ । ११२	चित्याग्निचित्ये च	३ । १ । १३२
मृजोर्विभाषा	३ । १ । ११३	ण्वलृत्तृचौ	३ । १ । १३३
राजसूयसूर्यमृषोद्यरुच्यकु-		नन्दिग्रहिपचादिभ्यो	
प्यकृष्टपच्याव्यध्याः	३ । १ । ११४	ल्युणिन्यचः	३ । १ । १३४
भिद्योद्ध्यौ नदे	३ । १ । ११५	इगुपधज्ञाप्तीकिरः कः	३ । १ । १३५
पुष्यसिद्ध्यौ नक्षत्रे	३ । १ । ११६	आतश्चोपसर्गे	३ । १ । १३६
विपूयविनीयजित्या मुञ्जक-		पाप्राध्माधेद्दृशः शः	३ । १ । १३७
त्कहलिषु	३ । १ । ११७	अनुपसर्गोल्लिम्पविन्दधारि-	
प्रत्यपिभ्यां ग्रहेः	३ । १ । ११८	पारिवेद्युदेभिचेतिसातिसा-	
पदास्वैरिबाह्यापक्ष्येषु च	३ । १ । ११९	हिभ्यश्च	३ । १ । १३८
विभाषा कृवृषोः	३ । १ । १२०	ददातिदधात्योर्विभाषा	३ । १ । १३९
युग्यं च पत्रे	३ । १ । १२१	ज्वलितिकसन्तेभ्यो णः	३ । १ । १४०
अमावस्यदन्यतरस्याम्	३ । १ । १२२	इयाव्यधास्तुसंभवती-	
छन्दसि निष्टक्यदेवहूयमणी-		णवसावहलिहृषिष्वश्वसश्च	३ । १ । १४१

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
दुन्योरनुपसर्गे	३ । १ । १४२	पूर्वे कर्तरि	३ । २ । १९
विभाषा ग्रहः	३ । १ । १४३	कृत्रो हेतुताच्छील्यानुलो-	
गेहे कः	३ । १ । १४४	म्येषु	३ । २ । २०
शिल्पिनि ष्वुन्	३ । १ । १४५	दिवाविभानिशाप्रभाभा-	
गः स्थकन्	३ । १ । १४६	स्कारान्तानन्तादिबहुना-	
ण्युट् च	३ । १ । १४७	न्दीकिलिपिलिषिबलिभक्ति-	
हश्च व्रीहिकालयोः	३ । १ । १४८	कर्तृचित्रक्षेत्रसंख्याज-	
मुसृत्वः समभिहारे वुन्	३ । १ । १४९	ङ्घाबाह्वहर्हतद्धनुरुरुषु	३ । २ । २१
आशिषि च	३ । १ । १५०	कर्मणि भूतौ	३ । २ । २२
प्रत्ययोऽमुण्डविदादीपजनक्रिया-		न शब्दश्लोककलहगाथावै-	
दिभ्योऽवद्यपण्ययुग्यं दयाद्याधादश ॥		रचाटुसुत्रमन्त्रपदेषु	३ । २ । २३
भाषति तृतीयाध्यायस्य प्रथमः पादः ॥ १ ॥		स्तम्बशकृतोरिन्	३ । २ । २४
कर्मण्यण्	३ । २ । १	हरतेर्दतिनाथयोः पशौ	३ । २ । २५
ह्वावामश्च	३ । २ । २	फलेग्रहिरात्मम्भरिश्च	३ । २ । २६
आतोऽनुपसर्गे कः	३ । २ । ३	छन्दसि वनसनरक्षिमथाम्	३ । २ । २७
सुपिस्थः	३ । २ । ४	एजेः खश्	३ । २ । २८
तुन्दशोकयोः परिमृजा-		नासिकास्तनयोर्ध्माधिदोः	३ । २ । २९
पनुदोः	३ । २ । ५	नाडीमुख्योश्च	३ । २ । ३०
मे दाज्ञः	३ । २ । ६	उदिकूले रुजिवहोः	३ । २ । ३१
समि ख्यः	३ । २ । ७	वहाभ्रे लिहः	३ । २ । ३२
गापोष्टक्	३ । २ । ८	परिमाणे पचः	३ । २ । ३३
हरतेरनुद्यमनेऽच्	३ । २ । ९	मितनखे च	३ । २ । ३४
वयसि च	३ । २ । १०	विध्वरुषोस्तुदः	३ । २ । ३५
आङि ताच्छील्ये	३ । २ । ११	अमूर्यललाटयोर्दशितपोः	३ । २ । ३६
अर्हः	३ । २ । १२	उग्रम्पश्येरम्मदपाणिन्धमाश्च	३ । २ । ३७
स्तम्बकर्णयोरामिजपोः	३ । २ । १३	प्रियवशे वदः खच्	३ । २ । ३८
शमि धातोः संज्ञायाम्	३ । २ । १४	द्विषत्परयोस्तापेः	३ । २ । ३९
अधिकरणे शेतेः	३ । २ । १५	वाचि यमो व्रते	३ । २ । ४०
चरेष्टः	३ । २ । १६	पूःसर्वयोर्दारिसहोः	३ । २ । ४१
भिक्षासेनादायेषु च	३ । २ । १७	सर्वकूलाभ्रकारीषेषु कषः	३ । २ । ४२
पुरोऽग्रतोऽग्रेषु सर्तेः	३ । २ । १८	मेघर्षिभयेषु कृजः	३ । २ । ४३

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
क्षेमप्रियमद्रेऽण् च	३ । २ । ४४	हव्येऽनन्तःपादम्	३ । २ । ६६
आशिते भुवः करणभावयोः	३ । २ । ४५	जनसनखनक्रमगमो विट्	३ । २ । ६७
संज्ञायां भृतृवृजिधारिसहित-		अदोऽनन्ते	३ । २ । ६८
पिदमः	३ । २ । ४६	कव्ये च	३ । २ । ६९
गमश्च	३ । २ । ४७	दुहः कप् षश्च	३ । २ । ७०
अन्तात्यन्ताध्वदूरपारसर्वा-		मन्त्रे श्वेतवहोक्थशस्पुरोडाशो	
नन्तेषु डः	३ । २ । ४८	ण्विन्	३ । २ । ७१
आशिषि हनः	३ । २ । ४९	अवे यजः	३ । २ । ७२
अपे क्लेशतमसोः	३ । २ । ५०	विजुपे छन्दसि	३ । २ । ७३
कुमारशीर्षयोर्णिनिः	३ । २ । ५१	आतो मनिन्कनिव्वनिपश्च	३ । २ । ७४
लक्षणे जायापत्योष्टक्	३ । २ । ५२	अन्येभ्योऽपि दृश्यन्ते	३ । २ । ७५
अमनुष्यकर्तृके च	३ । २ । ५३	किप् च	३ । २ । ७६
शक्तौ हस्तिकपाटयोः	३ । २ । ५४	स्थः क च	३ । २ । ७७
पाणिघताडवौ शिल्पिनि	३ । २ । ५५	मुप्यजातौ णिनिस्ताच्छील्ये	३ । २ । ७८
आढ्यसुभगस्थूलपलितन-		कर्तृयुपमाने	३ । २ । ७९
ग्रान्धम्रियेषु च्यर्थेष्वच्चौ		व्रते	३ । २ । ८०
कृजः करणे ख्युन्	३ । २ । ५६	बहुलमाभीक्ष्ये	३ । २ । ८१
कर्त्तरि भुवः खिण्णुचखु-		मनः	३ । २ । ८२
कजौ	३ । २ । ५७	आत्ममाने स्वश्च	३ । २ । ८३
स्पृशोऽनुदके किन्	३ । २ । ५८	भूते	३ । २ । ८४
ऋत्विग्दधृक्स्त्रग्दिगुष्णिग-		करणे यजः	३ । २ । ८५
ञ्चुथुजिकृश्चां च	३ । २ । ५९	कर्मणि हनः	३ । २ । ८६
त्यदादिषु दृशोऽनालोचने		ब्रह्मभूणवृत्रेषु किप्	३ । २ । ८७
कश्च	३ । २ । ६०	बहुलं छन्दसि	३ । २ । ८८
सत्सूदिषद्बुद्बुद्बुद्बुजविदभि-		सुकर्मपापमन्त्रपुण्येषु कृजः	३ । २ । ८९
दच्छिदजिनीराजामुपसर्गेऽपि		सोमे मुजः	३ । २ । ९०
किप्	३ । २ । ६१	अग्नौ चैः	३ । २ । ९१
मजो ण्विः	३ । २ । ६२	कर्मण्यभ्याख्यायाम्	३ । २ । ९२
छन्दसि सहः	३ । २ । ६३	कर्मणीनि विक्रि यः	३ । २ । ९३
बह्वश्च	३ । २ । ६४	दृशेः कनिप	३ । २ । ९४
कव्यपुरीषपुरीष्येषु ज्युट्	३ । २ । ६५		

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
राजनि युधि कृजः	३ । २ । ९५	संबोधने च	३ । २ । १२५
सहे च	३ । २ । ९६	लक्षणहेत्वोः क्रियायाः	३ । २ । १२६
सप्तम्यां जनेर्देः	३ । २ । ९७	तौ सत्	३ । २ । १२७
पञ्चम्यामजातौ	३ । २ । ९८	पूङ्ग्यजोः शानन्	३ । २ । १२८
उपसर्गे च संज्ञायाम्	३ । २ । ९९	ताच्छात्यवयोवचनश-	
अनौ कर्मणि	३ । २ । १००	किषु चानगू	३ । २ । १२९
अन्येष्वपि दृश्यते	३ । २ । १०१	इङ्धार्योः शत्रुकृच्छ्रिणि	३ । २ । १३०
निष्ठा	३ । २ । १०२	दिषोऽमित्रे	३ । २ । १३१
सुयजोऽनिपू	३ । २ । १०३	मुजो यज्ञसंयोगे	३ । २ । १३२
जीर्यतेरतृन्	३ । २ । १०४	अर्हः प्रशंसायाम्	३ । २ । १३३
छन्दसि लिट्	३ । २ । १०५	आक्रेस्तच्छीलतद्धर्म-	
लिटः कानज्वा	३ । २ । १०६	तत्साधुकारिषु	३ । २ । १३४
कसुश्च	३ । २ । १०७	तृन्	३ । २ । १३५
भाषायां सदवसश्रुवः	३ । २ । १०८	अलंकृञ्निराकृञ्मजनोत्प-	
उपेयिवाननाश्वाननूचानश्च	३ । २ । १०९	चोत्पतोन्मदरुच्यपत्रपवृतुवृ-	
लुङ्	३ । २ । ११०	धुसहचर इष्णुच्	३ । २ । १३६
अनद्यतने लङ्	३ । २ । १११	णेइछन्दसि	३ । २ । १३७
अभिज्ञावचने लट्	३ । २ । ११२	भुवश्च	३ । २ । १३८
न यदि	३ । २ । ११३	ग्लानिस्थश्चग्नुः	३ । २ । १३९
विभाषा साकाङ्क्षे	३ । २ । ११४	त्रसिगृधिधृषिक्षिपेः क्रुः	३ । २ । १४०
प्ररोक्षे लिट्	३ । २ । ११५	शमित्यष्टाभ्यो घिनुण्	३ । २ । १४१
हशश्चतोर्लङ् च	३ । २ । ११६	सम्पृचानुरुधाङ्यमा-	
प्रश्ने चासन्नकाले	३ । २ । ११७	ङ्यसपरिसृसंसृजप-	
लट् स्मे	३ । २ । ११८	रिदेविसंज्वरपारिक्षि-	
अपरोक्षे च	३ । २ । ११९	पपरिरटपरिवदपरि-	
ननौ पृष्टप्रतिवचने	३ । २ । १२०	दहपरिमुहदुषदिषद्-	
नन्वोर्विभाषा	३ । २ । १२१	हदुहयुजाक्कीडविवि-	
पुरि लुङ् चास्मे	३ । २ । १२२	चत्यजरजभजातिच-	
वर्तमाने लट्	३ । २ । १२३	रापचरामुषाभ्याहनश्च	३ । २ । १४२
लटः शत्रुशानचावप्रथमा-		वौ कषलसकत्थस्त्रम्भः	३ । २ । १४३
समानाधिकरणे	३ । २ । १२४	अपे च लषः	३ । २ । १४४

सूत्राणि	अ०	पा०	सू०	सूत्राणि ।	अ०	पा०	सू०
प्रे लपस्तुद्रुमथवदवसः	३	।	२ । १४५	सनाशंसभिक्ष उः	३	।	२ । १६८
निन्दहिंसक्लिशस्वादवि-				विन्दुरिच्छुः	३	।	२ । १६९
नाशपरिक्षिपपरिरटपरिवा-				क्याच्छन्दसि	३	।	२ । १७०
दिव्याभाषासूयो वुञ्	३	।	२ । १४६	आहगमहनजनः किकिनौ			
देविक्षुशोश्चोपसर्गे	३	।	२ । १४७	लिट् च	३	।	२ । १७१
चलनशन्दार्थादकर्मकाद्युच्	३	।	२ । १४८	स्वपितृषोर्नजिङ्	३	।	२ । १७२
अनुदात्तेतश्च हलादेः	३	।	२ । १४९	शृवन्द्योरारुः	३	।	२ । १७३
जुचङ्कम्यदन्द्रम्यसृगृधि-				भियः कुक्कुनौ	३	।	२ । १७४
ज्वलशुचलषपतपदः	३	।	२ । १५०	स्थेशभासपिसकसो वरच्	३	।	२ । १७५
क्रुधमण्डार्थेभ्यश्च	३	।	२ । १५१	यश्च यङः	३	।	२ । १७६
नयः	३	।	२ । १५२	भ्राजभासधुर्विद्युतोर्जिपू-			
सूददीपदीक्षश्च	३	।	२ । १५३	जुग्रावस्तुवः क्तिप्	३	।	२ । १७७
लषपतपदस्थाभूवृषहन-				अन्येभ्योऽपि दृश्यते	३	।	२ । १७८
कमगमशृभ्य उकञ्	३	।	२ । १५४	भुवः संज्ञान्तरयोः	३	।	२ । १७९
जल्पभिक्षकुट्टलुण्टवृङः				विप्रसम्भ्यो ङ्संज्ञायाम्	३	।	२ । १८०
षाकन्	३	।	२ । १५५	धः कर्मणि ङ्न्	३	।	२ । १८१
प्रजोरिनिः	३	।	२ । १५६	दाम्नीशसयुजस्तुतुदसि-			
जिहृक्षिविश्रीण्वमाव्यथा-				सिचमिहपतदशनहः			
भ्यमपरिभूमसूभ्यश्च	३	।	२ । १५७	करणे	३	।	२ । १८२
स्पृहिगृहिपतिदयिनिद्रात-				हलसूकरयोः पुवः	३	।	२ । १८३
न्द्राश्रद्धाभ्य आलुच्	३	।	२ । १५८	अर्तिलूधूसूखनसहचर इत्रः	३	।	२ । १८४
दाधेट्सिशदसदोरुः	३	।	२ । १५९	पुवः संज्ञायाम्	३	।	२ । १८५
सृघस्यदः कमरच्	३	।	२ । १६०	कर्तरि चर्षिदेवतयोः	३	।	२ । १८६
भञ्जभासमिदो घुरच्	३	।	२ । १६१	जीतः क्तः	३	।	२ । १८७
विदिभिदिच्छिदेः कुरक्	३	।	२ । १६२	मतिबुद्धिपूजार्थेभ्यश्च	३	।	२ । १८८
इणूनशजिसर्तिभ्यः करप्	३	।	२ । १६३	कर्मणिदिवापूः सत्सूबहुलमन्येष्वपिनन्वोःश-			
गत्वरश्च	३	।	२ । १६४	मितिभञ्जभासधः कर्मण्यष्टौ ॥ इति तृतीया-			
जागुरूकः	३	।	२ । १६५	ध्यायस्य द्वितीयः पादः ॥ २ ॥			
यजजपदशां यङः	३	।	२ । १६६	उणादयो बहुलम्	३	।	३ । १
नमिकम्पिस्म्यजसकमहिं-				भूतेऽपि दृश्यन्ते	३	।	३ । २
सदीपो रः	३	।	२ । १६७	भविष्यति गम्यादयः	३	।	३ । ३
				यावत्पुरानिपातयोर्लट्	३	।	३ । ४

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
विभाषा कदाकर्ह्योः	३ । ३ । ५	उदि ग्रहः	३ । ३ । ३५
किंवृत्ते लिप्सायाम्	३ । ३ । ६	समि मुष्टौ	३ । ३ । ३६
लिप्स्यमानसिद्धौ च	३ । ३ । ७	परिन्योर्नीणोर्द्यूताभ्रेषयोः	३ । ३ । ३७
लोढर्थलक्षणे च	३ । ३ । ८	परावनुपात्यय इणः	३ । ३ । ३८
लिङ् चोर्ध्वमौहूर्तिके	३ । ३ । ९	व्युपयोः शेतेः पर्याये	३ । ३ । ३९
तुमुन्णुलौ क्रियायां		हस्तादाने चेरस्तेये	३ । ३ । ४०
क्रियार्थायाम्	३ । ३ । १०	निवासचितिशरीरोपस-	
भाववचनाश्च	३ । ३ । ११	माधानेष्वदेश्च कः	३ । ३ । ४१
अण् कर्मणि च	३ । ३ । १२	सङ्घे चानौत्तराधये	३ । ३ । ४२
लट् शेषे च	३ । ३ । १३	कर्मव्यतिहारे णच् स्त्रियाम्	३ । ३ । ४३
लटः सद्वा	३ । ३ । १४	अभिविधौ भाव इनुण्	३ । ३ । ४४
अनद्यतने लुट्	३ । ३ । १५	आक्रोशेऽवन्योर्ग्रहः	३ । ३ । ४५
पदरुजविशस्पृशो घञ्	३ । ३ । १६	मे लिप्सायाम्	३ । ३ । ४६
सृ स्थिरे	३ । ३ । १७	परौ यज्ञे	३ । ३ । ४७
भावे	३ । ३ । १८	नौ वृ धान्ये	३ । ३ । ४८
अकर्तारि च कारके संज्ञायाम्	३ । ३ । १९	उदि श्रयतियौतिपूदुवः	३ । ३ । ४९
परिमाणाख्यायां सर्वेभ्यः	३ । ३ । २०	विभाषाङि रुष्ट्वोः	३ । ३ । ५०
इङश्च	३ । ३ । २१	अवे ग्रहां वर्षप्रतिबन्धे	३ । ३ । ५१
उपसर्गे रुवः	३ । ३ । २२	मे वणिजाम्	३ । ३ । ५२
समि युद्धदुवः	३ । ३ । २३	रश्मौ च	३ । ३ । ५३
श्रिणीभुवोऽनुपसर्गे	३ । ३ । २४	वृणोतेराच्छादने	३ । ३ । ५४
वौ क्षुश्रुवः	३ । ३ । २५	परौ भुवोऽवज्ञाने	३ । ३ । ५५
अवोदोर्नियः	३ । ३ । २६	एरच्	३ । ३ । ५६
मे द्रुस्तुस्रुवः	३ । ३ । २७	ऋदोरप्	३ । ३ । ५७
निरभ्योः पुल्वोः	३ । ३ । २८	ग्रहवृट्निश्चिगमश्च	३ । ३ । ५८
उन्योर्ग्रः	३ । ३ । २९	उपसर्गेऽदः	३ । ३ । ५९
कृ धान्ये	३ । ३ । ३०	नौ ण च	३ । ३ । ६०
यज्ञे समि स्तुवः	३ । ३ । ३१	व्यधजपोरनुपसर्गे	३ । ३ । ६१
मे स्त्रोऽयज्ञे	३ । ३ । ३२	स्वनहसोर्वा	३ । ३ । ६२
मथने वावशब्दे	३ । ३ । ३३	यमः समुपनिविषु च	३ । ३ । ६३
छन्दो नाम्नि च	३ । ३ । ३४	नौ गदनदपठस्वनः	३ । ३ । ६४

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
क्रणो वीणायां च	३ । ३ । ६५	स्थागापापचो भावे	३ । ३ । ९५
नित्यं पणः परिमाणे	३ । ३ । ६६	मन्त्रे वृषेषपचमनविदभूवीरा	
मदोऽनुपसर्गे	३ । ३ । ६७	उदान्तः	३ । ३ । ९६
प्रमदसम्मदौ हर्षे	३ । ३ । ६८	ऊतियूतिजूतिसातिहेतिकी-	
समुदोरजः पशुषु	३ । ३ । ६९	तयश्च	३ । ३ । ९७
अक्षेषु ग्लहः	३ । ३ । ७०	व्रजयजोर्भावे क्यप्	३ । ३ । ९८
प्रजने सतैः	३ । ३ । ७१	संज्ञायां समजनविषदनिपतम-	
ह्रः संपसारणं च न्यभ्युपविषु	३ । ३ । ७२	नविदषुञ्जशीङ्भृजिणः	३ । ३ । ९९
आङि युद्धे	३ । ३ । ७३	कृञः श च	३ । ३ । १००
निपानमाहावः	३ । ३ । ७४	इच्छा	३ । ३ । १०१
भावेऽनुपसर्गस्य	३ । ३ । ७५	अ प्रत्ययात्	३ । ३ । १०२
हनश्च वधः	३ । ३ । ७६	गुरोश्च हलः	३ । ३ । १०३
मूर्तौ घनः	३ । ३ । ७७	षिद्धिदादिभ्योऽङ्	३ । ३ । १०४
अन्तर्धनो देशे	३ । ३ । ७८	चिन्तिपूजिकथिकुम्बिचर्चश्च	३ । ३ । १०५
अगारैकदेशे प्रघणः प्रघाणश्च	३ । ३ । ७९	आतश्चोपसर्गे	३ । ३ । १०६
उद्धनोऽत्याधानम्	३ । ३ । ८०	ण्यासश्रन्थो युच्	३ । ३ । १०७
अपघनोऽङ्गम्	३ । ३ । ८१	रोगाख्यायां ण्वुल्बहुलम्	३ । ३ । १०८
करणेऽयोविद्गुषु	३ । ३ । ८२	संज्ञायाम्	३ । ३ । १०९
स्तम्बे क च	३ । ३ । ८३	विभाषाख्यानपरिप्रभयोरि-	
परौ घः	३ । ३ । ८४	ञ्च	३ । ३ । ११०
उपघ्न आश्रये	३ । ३ । ८५	पर्यायार्हणोत्पत्तिषु ण्वुच्	३ । ३ । १११
सङ्घोद्घौ गणप्रशंसयोः	३ । ३ । ८६	आक्रोशे नञ्यनिः	३ । ३ । ११२
निघो निमित्तम्	३ । ३ । ८७	कृत्यल्युटो बहुलम्	३ । ३ । ११३
डितः क्रिः	३ । ३ । ८८	नपुंसके भावे कः	३ । ३ । ११४
द्वितोऽथुच्	३ । ३ । ८९	ल्युट् च	३ । ३ । ११५
यजयाचयतविच्छप्रच्छरक्षो		कर्मणि च येन संस्पर्शात्कर्तुः	
नङ्	३ । ३ । ९०	शरीरसुखम्	३ । ३ । ११६
स्वपो नन्	३ । ३ । ९१	करणाधिकरणयोश्च	३ । ३ । ११७
उपसर्गे घोः क्रिः	३ । ३ । ९२	पुंसि संज्ञायां घः प्रायेण	३ । ३ । ११८
कर्मण्यधिकरणे च	३ । ३ । ९३	गोचरसंचरवहव्रजव्यजा-	
स्त्रियां क्तिन्	३ । ३ । ९४	पणनिगमाश्च	३ । ३ । ११९

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
अवेत्स्वोर्षञ्	३ । ३ । १२०	किंवृत्ते लिङ्लोटौ	३ । ३ । १४४
इलश्च	३ । ३ । १२१	अनवकृत्यमर्षयोर-	
अध्यायन्यायोद्यावसं-		किंवृत्तेऽपि	३ । ३ । १४५
हाराश्च	३ । ३ । १२२	किङ्किलास्त्यर्थेषु लट्	३ । ३ । १४६
उदङ्कोऽनुदके	३ । ३ । १२३	जातुयदोर्लिङ्	३ । ३ । १४७
जालमानायः	३ । ३ । १२४	यच्चयत्रयोः	३ । ३ । १४८
स्वनो घ च	३ । ३ । १२५	गर्हायां च	३ । ३ । १४९
ईषदुःसुषु कृच्छ्राकृच्छ्रा-		चित्रीकरणे च	३ । ३ । १५०
र्थेषु खल्	३ । ३ । १२६	शेषे लङ्यदौ	३ । ३ । १५१
कर्तृकर्मणोश्च भूकृत्रोः	३ । ३ । १२७	उताप्योः समर्थयोर्लिङ्	३ । ३ । १५२
आतो युच्	३ । ३ । १२८	कामप्रवेदनेऽकच्चिति	३ । ३ । १५३
छन्दसि गत्यर्थेभ्यः	३ । ३ । १२९	सम्भावनेऽलमिति चेत्सि-	
अन्येभ्योऽपि दृश्यते	३ । ३ । १३०	द्धाप्रयोगे	३ । ३ । १५४
वर्तमानसामीप्ये वर्तमान-		विभाषा धातौ सम्भावन-	
वदा	३ । ३ । १३१	वचनेऽयदि	३ । ३ । १५५
आशंसायां भूतवच्च	३ । ३ । १३२	हेतुहेतुमतोर्लिङ्	३ । ३ । १५६
क्षिप्रवचने लट्	३ । ३ । १३३	इच्छार्थेषु लिङ्लोटौ	३ । ३ । १५७
आशंसावचने लिङ्	३ । ३ । १३४	समानकर्तृकेषु तुमुन्	३ । ३ । १५८
नानद्यतनवक्तियाम्रब-		लिङ् च	३ । ३ । १५९
न्धसामीप्ययोः	३ । ३ । १३५	इच्छार्थेभ्यो विभाषा वर्त-	
भविष्यति मर्यादावचनेऽ		माने	३ । ३ । १६०
वरस्मिन्	३ । ३ । १३६	विधिनिमन्त्रणामन्त्रणा-	
कालविभागे चानहोरात्रा-		धीष्टसंप्रश्नप्रार्थनेषु लिङ्	३ । ३ । १६१
णाम्	३ । ३ । १३७	लोट् च	३ । ३ । १६२
परस्मिन्विभाषा	३ । ३ । १३८	प्रैषातिसर्गप्राप्तकालेषु	
लिङ्निमित्ते लङ् क्रिया-		कृत्याश्च	३ । ३ । १६३
तिपत्तौ	३ । ३ । १३९	लिङ् चोर्ध्वमौहूर्तिके	३ । ३ । १६४
भूते च	३ । ३ । १४०	स्मे लोट्	३ । ३ । १६५
वोताप्योः	३ । ३ । १४१	अधीष्टे च	३ । ३ । १६६
गर्हायां लङपिजात्वोः	३ । ३ । १४२	कालसमयवेलासु तुमुन्	३ । ३ । १६७
विभाषा कथमि लिङ् च	३ । ३ । १४३	लिङ्यदि	३ । ३ । १६८

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
अर्हे कृत्यतृचश्च	३ । ३ । १६९	हुतामिजनिभ्यस्तोमुन्	३ । ४ । १६
आवश्यकाधमर्ण्ययोर्णिनिः	३ । ३ । १७०	सृपितृदोः कसुन्	३ । ४ । १७
कृत्याश्च	३ । ३ । १७१	अलंसत्वोः प्रतिषेधयोः प्रा-	
शकि लिङ् च	३ । ३ । १७२	चां क्त्वा	३ । ४ । १८
आशिषि लिङ्लोटौ	३ । ३ । १७३	उदीचां माङो व्यतीहारे	३ । ४ । १९
किञ्चक्रौ च संज्ञायाम्	३ । ३ । १७४	परावरयोगे च	३ । ४ । २०
माङि लुङ्	३ । ३ । १७५	समानकर्तृकयोः पूर्वकाले	३ । ४ । २१
स्मोन्तरे लङ् च	३ । ३ । १७६	आभीक्ष्ण्ये णमुल् च	३ । ४ । २२
उणादयइङोनिवासव्यधजपोरपवनोङ्गमि-		न यद्यनाकाङ्क्षे	३ । ४ । २३
च्छाहलश्चोताप्योर्विधिनिमन्त्रणाषोडश ॥		विभाषाग्रेप्रथमपूर्वेषु	३ । ४ । २४
॥इति तृतीयाध्यायस्य तृतीयः पादः॥३॥		कर्मण्याक्रोशे कृञः स्वमुञ्	३ । ४ । २५
धातुसम्बन्धे प्रत्ययाः	३ । ४ । १	स्वादुमि णमुल्	३ । ४ । २६
क्रियासमभिहारे लोट् लोटौ		अन्यथैवंकथमित्यंसुसिद्धा-	
हिस्वौ वा च तध्वभ्योः	३ । ४ । २	प्रयोगश्चेत्	३ । ४ । २७
समुच्चयेऽन्यतरस्याम्	३ । ४ । ३	यथातथयोरसूयाप्रतिवचने	३ । ४ । २८
यथाविध्यनुप्रयोगः पूर्वस्मिन्	३ । ४ । ४	कर्मणि दृशिबिदोः साकल्ये	३ । ४ । २९
समुच्चये सामान्यवचनस्य	३ । ४ । ५	यावति विन्दजीवोः	३ । ४ । ३०
छन्दसि लुङ्लङ्लिटः	३ । ४ । ६	चर्मोदरयोः पूरेः	३ । ४ । ३१
लिङर्थे लोट्	३ । ४ । ७	वर्षप्रमाण ऊलोपश्चास्याऽन्य-	
उपसंवादाशङ्कयोश्च	३ । ४ । ८	तरस्याम्	३ । ४ । ३२
तुमर्थे ससेनसेअसेन्कसेकसे-		चेले क्रोपेः	३ । ४ । ३३
नध्यैअध्यैन्कध्यैकध्यैन्-		निमूलसमूलयोः कषः	३ । ४ । ३४
शध्यैशध्यैन्तवैतवेङ्-		शुष्कचूर्णरूक्षेषु पिषः	३ । ४ । ३५
तवेनः	३ । ४ । ९	समूलाकृतजीवेषु हन्कृञग्रहः	३ । ४ । ३६
प्रयैरोहिष्यैअव्यथिष्यै	३ । ४ । १०	करणे हनः	३ । ४ । ३७
दृशे विख्या च	३ । ४ । ११	स्नेहने पिषः	३ । ४ । ३८
शकि णमुल्कमुलौ	३ । ४ । १२	हस्ते वर्तिग्रहोः	३ । ४ । ३९
ईश्वरेतोमुन्कमुनौ	३ । ४ । १३	स्वे पुषः	३ । ४ । ४०
कृत्यार्थे तवैकेन्केन्यत्वानः	३ । ४ । १४	अधिकरणे बन्धः	३ । ४ । ४१
अवचक्षे च	३ । ४ । १५	संज्ञायाम्	३ । ४ । ४२
भावलक्षणे स्थेणूकृञ्वदिचरि-		कर्त्रोर्जीविपुरुषयोर्नशिवहोः	३ । ४ । ४३

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
ऊर्ध्वे शुषिपूरोः	३ । ४ । ४४	जन्याप्लाव्यापात्या वा	३ । ४ । ६८
उपमाने कर्मणि च	३ । ४ । ४५	लः कर्मणि च भावे चाक-	
कषादिषु यथाविध्यनु-		र्मकेभ्यः	३ । ४ । ६९
प्रयोगः	३ । ४ । ४६	तयोरेव कृत्यक्तखलार्थाः	३ । ४ । ७०
उपदंशस्तृतीयायाम्	३ । ४ । ४७	आदिकर्मणि क्तः कर्तरि च	३ । ४ । ७१
हिंसार्थानां च समानकर्म-		गत्यर्थकर्मकक्षिपशीङ्स्थास-	
काणाम्	३ । ४ । ४८	वसजनरुहजीर्यतिभ्यश्च	३ । ४ । ७२
सप्तम्यां चोपपीडरुधकर्षः	३ । ४ । ४९	दाशगोघ्नौ संप्रदाने	३ । ४ । ७३
समासतौ	३ । ४ । ५०	भीमादयोऽपदाने	३ । ४ । ७४
प्रमाणे च	३ । ४ । ५१	ताभ्यामन्यत्रोणादयः	३ । ४ । ७५
अपदाने परीप्सायाम्	३ । ४ । ५२	कोऽधिकरणे च ध्रौव्यगति-	
द्वितीयायां च	३ । ४ । ५३	प्रत्यवसानार्थेभ्यः	३ । ४ । ७६
स्वाङ्गेऽध्रुवे	३ । ४ । ५४	लस्य	३ । ४ । ७७
परिक्लिश्यमाने च	३ । ४ । ५५	तिस्रस्राशिसिपूथस्थामिन्व-	
विशिपतिपदिस्कन्दां व्याप्य-		स्मस्ताताज्ञाथासाथाध्वमिङ्-	
मानासेव्यमानयोः	३ । ४ । ५६	हिमहिङ्	३ । ४ । ७८
अस्यतितृषोः क्रियान्तरे		टित आत्मनेपदानां टेरे	३ । ४ । ७९
कालेषु	३ । ४ । ५७	थासः से	३ । ४ । ८०
नाम्न्यादिशिग्रहोः	३ । ४ । ५८	लिटस्तज्ञयोरेशिरेच्	३ । ४ । ८१
अव्ययेऽथाभिप्रेताख्याने		परस्मैपदानां णलतुसुस्थल-	
कृञः क्त्वाणमुलौ	३ । ४ । ५९	थुसणत्वमाः	३ । ४ । ८२
तिर्यच्यपवर्गे	३ । ४ । ६०	विदो लटो वा	३ । ४ । ८३
स्वाङ्गे तस्प्रत्यये कृभ्वोः	३ । ४ । ६१	भ्रुवः पञ्चानामादित आहो	
नाधार्थप्रत्ययेच्यर्थे	३ । ४ । ६२	भ्रुवः	३ । ४ । ८४
तृष्णीमि भ्रुवः	३ । ४ । ६३	लोटो लङ्बत्	३ । ४ । ८५
अन्वच्यातुलोम्ये	३ । ४ । ६४	एरुः	३ । ४ । ८६
शकधृषज्ञाग्लाघटरभलभक्क-		सेर्हपिच्च	३ । ४ । ८७
मसहार्हास्त्यर्थेषु तुमुन्	३ । ४ । ६५	वा छन्दसि	३ । ४ । ८८
पर्याप्तिवचनेष्वलमर्थेषु	३ । ४ । ६६	मेनिः	३ । ४ । ८९
कर्तरि कृत्	३ । ४ । ६७	आमेतः	३ । ४ । ९०
अव्यगेयप्रवचनीयोपस्थानीय-		भवाभ्यां वा औ	३ । ४ । ९१

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
आहुत्तमस्य पिञ्च	३ । ४ । ९२	अथ चतुर्थाध्यायप्रारम्भः ।	
एत ऐ	३ । ४ । ९३	ङथाप्प्रातिपदिकात्	४ । १ । १
लेटोऽडाटौ	३ । ४ । ९४	स्वौजसमौट्छष्टाभ्याम्भिस्ङे-	
आत ऐ	३ । ४ । ९५	भ्याम्भ्यस्ङसिभ्याम्भ्यस्-	
वैतोऽन्यत्र	३ । ४ । ९६	ङसोसाम्ङ्योस्सुप्	४ । १ । २
इतश्चलोपः परस्मैपदेषु	३ । ४ । ९७	स्त्रियाम्	४ । १ । ३
स उत्तमस्य	३ । ४ । ९८	अजाद्यतष्टाप्	४ । १ । ४
नित्यं ङितः	३ । ४ । ९९	ऋन्नेभ्यो ङीप्	४ । १ । ५
इतश्च	३ । ४ । १००	उगितश्च	४ । १ । ६
तस्थस्थमिपां तांतंतामः	३ । ४ । १०१	वनो र च	४ । १ । ७
लिङः सीयुट्	३ । ४ । १०२	णदोऽन्यतरस्याम्	४ । १ । ८
यासुट् परस्मैपदेषूदात्तो		टावृचि	४ । १ । ९
ङिञ्च	३ । ४ । १०३	न षट्स्वस्त्रादिभ्यः	४ । १ । १०
किदाशिषि	३ । ४ । १०४	मनः	४ । १ । ११
ज्ञस्य रन्	३ । ४ । १०५	अनो बहुव्रीहेः	४ । १ । १२
इटोऽत्	३ । ४ । १०६	ढाबुभाभ्यामन्यतरस्याम्	४ । १ । १३
सुट्तिथोः	३ । ४ । १०७	अनुपसर्जनात्	४ । १ । १४
शेर्जुस्	३ । ४ । १०८	टिड्ढाणञ्द्वयसञ्जदघ्नमात्र-	
सिजभ्यस्तविदिभ्यश्च	३ । ४ । १०९	चूतयप्ठक्ठञ्कञ्करपः	४ । १ । १५
आतः	३ । ४ । ११०	यञश्च	४ । १ । १६
ळङः शाकटायनस्यैव	३ । ४ । १११	प्राचां षफ तद्धितः	४ । १ । १७
दिषश्च	३ । ४ । ११२	सर्वत्र लोहितादिकतन्तेभ्यः	४ । १ । १८
तिङ्शित्सार्वधातुकम्	३ । ४ । ११३	कौरव्यमाण्डूकाभ्यां च	४ । १ । १९
आर्धधातुकं शेषः	३ । ४ । ११४	वयसि प्रथमे	४ । १ । २०
लिट् च	३ । ४ । ११५	द्विगोः	४ । १ । २१
लिङाशिषि	३ । ४ । ११६	अपरिमाणविस्ताचितकम्ब-	
छन्दस्युभयथा	३ । ४ । ११७	ल्येभ्यो न तद्धितलुकि	४ । १ । २२
धातुसम्बन्धेसमानकर्तृकयोरधिकरणेस्वा-		काण्डान्तात्क्षेत्रे	४ । १ । २३
क्लेलिटस्तस्थस्थमिपां सप्तदश ॥ इति तृती-		पुरुषात्ममाणेऽन्यतरस्याम्	४ । १ । २४
याध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ ४ ॥		बहुव्रीहेरूधसो ङीष्	४ । १ । २५
समाप्तश्चाध्यायस्तृतीयः ॥ ३ ॥		संख्याऽव्ययादेर्ङीप्	४ । १ । २६

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
दामहायनान्ताच्च	४ । १ । २७	इन्दवरुणभवशर्वरुद्रमृडाहि-	
अन उपधालोपिनोऽन्यतर-		मारण्ययवयवनमातुला-	
स्याम्	४ । १ । २८	चार्याणामानुक्	४ । १ । ४९
नित्यं संज्ञाछन्दसोः	४ । १ । २९	क्रीतात्करणपूर्वात्	४ । १ । ५०
केवलमामकभागधेयपापाप-		कादल्पाख्यायाम्	४ । १ । ५१
रसमानार्यकृतसुमङ्गलभे-		बहुव्रीहेश्वान्तोदात्तात्	४ । १ । ५२
षजाच्च	४ । १ । ३०	अस्वाङ्गपूर्वपदाद्वा	४ । १ । ५३
रात्रेश्चाजसौ	४ । १ । ३१	स्वाङ्गाच्चोपसर्जनादसंयोगो-	
अन्तर्वत्पतिवतोर्नुक्	४ । १ । ३२	पधात्	४ । १ । ५४
पत्युर्नो यज्ञसंयोगे	४ । १ । ३३	नासिकोदरौष्ठजङ्घादन्तक-	
विभाषा सपूर्वस्य	४ । १ । ३४	र्णशृङ्गाच्च	४ । १ । ५५
नित्यं सपत्न्यादिषु	४ । १ । ३५	न कोडादिबह्वचः	४ । १ । ५६
पूतक्रतोरै च	४ । १ । ३६	सहनञ् विद्यमानपूर्वाच्च	४ । १ । ५७
वृषाकप्यग्निकुसितकुसीदा-		नखमुखात्संज्ञायाम्	४ । १ । ५८
नामुदात्तः	४ । १ । ३७	दीर्घजिह्वी च च्छन्दसि	४ । १ । ५९
मनोरौ वा	४ । १ । ३८	दिक्पूर्वपदान्डीप्	४ । १ । ६०
वर्णादनुदात्तात्तोपधात्तो नः	४ । १ । ३९	वाहः	४ । १ । ६१
अन्यतो ङीष्	४ । १ । ४०	सख्यशिश्वीति भाषायाम्	४ । १ । ६२
षिद्वौरादिभ्यश्च	४ । १ । ४१	जातेरस्त्रीविषयादयोपधात्	४ । १ । ६३
जानपदकुण्डगोणस्थलभाज-		पाककर्णपर्णपुष्पफलमूलवा-	
नागकालनीलकुशकामुकक-		लोत्तरपदाच्च	४ । १ । ६४
बरादृत्यमत्रावपनाकृत्रिमा-		इतो मनुष्यजातेः	४ । १ । ६५
श्राणास्थौल्यवर्णानाच्छाद-		ऊङुतः	४ । १ । ६६
नायोविकारमैथुनेच्छाकेश-		बाह्वन्तात्संज्ञायाम्	४ । १ । ६७
वेशेषु	४ । १ । ४२	पङ्गोश्च	४ । १ । ६८
शोणात्माचाम्	४ । १ । ४३	ऊरूत्तरपदादौपम्ये	४ । १ । ६९
वोतो गुणवचनात्	४ । १ । ४४	संहितशफलक्षणवामादेश्च	४ । १ । ७०
बह्वदिभ्यश्च	४ । १ । ४५	कद्रुकमण्डल्वोऽछन्दसि	४ । १ । ७१
नित्यं छन्दसि	४ । १ । ४६	संज्ञायाम्	४ । १ । ७२
भुवश्च	४ । १ । ४७	शार्ङ्गरवाद्यञो ङीन्	४ । १ । ७३
पूयोगादाख्यायाम्	४ । १ । ४८	यङश्चाप्	४ । १ । ७४

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
आवट्याच्च	४ । १ । ७५	शरदच्छुनकदर्भाद्भृगुवत्सा-	
तद्धिताः	४ । १ । ७६	ग्रायणेषु	४ । १ । १०२
यूनस्तिः	४ । १ । ७७	द्रोणपर्वतजीवन्तादन्यतर-	
अणिओरनार्थयोगुरूपोत्तम-		स्याम्	४ । १ । १०३
योः व्यङ् गोत्रे	४ । १ । ७८	अनृष्यानन्तर्ये विदादिभ्योऽ	
गोत्रावयवात्	४ । १ । ७९	ञ्	४ । १ । १०४
क्रोड्यादिभ्यश्च	४ । १ । ८०	गर्गादिभ्यो यञ्	४ । १ । १०५
दैवयज्ञिशौचिवृक्षिसात्यमुग्रि-		मधुबभ्रवोर्ब्राह्मणकौशिकयोः	४ । १ । १०६
काण्ठेविद्धिभ्योऽन्यतर-		कपिवोधादाङ्गिरसे	४ । १ । १०७
स्याम्	४ । १ । ८१	वतण्डाच्च	४ । १ । १०८
समर्थानां प्रथमादा	४ । १ । ८२	लुक् स्त्रियाम्	४ । १ । १०९
प्राग्दीव्यतोऽण्	४ । १ । ८३	अश्वादिभ्यः फञ्	४ । १ । ११०
अश्वपत्यादिभ्यश्च	४ । १ । ८४	भर्गात्रिगते	४ । १ । १११
दित्यादित्यादित्यपत्युत्तरपदा-		शिवादिभ्योऽण्	४ । १ । ११२
ण्यः	४ । १ । ८५	अवृद्धाभ्यो नदीमानुषीभ्य-	
उत्सादिभ्योऽञ्	४ । १ । ८६	स्तन्नामिकाभ्यः	४ । १ । ११३
स्त्रीपुंसाभ्यां नञ्सत्तजौ भवनात्	४ । १ । ८७	ऋष्यन्धकवृष्णिङ्कुरुभ्यश्च	४ । १ । ११४
द्विगोलुङ्गनपत्ये	४ । १ । ८८	मानुरुत्संख्यासंभद्रपूर्वायाः	४ । १ । ११५
गोत्रेऽलुगचि	४ । १ । ८९	कन्यायाः कनीन च	४ । १ । ११६
यूनि लुक्	४ । १ । ९०	विकर्णशुङ्गच्छगलाद्वत्सभर-	
फक्फिओरन्यतरस्याम्	४ । १ । ९१	दाजात्रिषु	४ । १ । ११७
तस्यापत्यम्	४ । १ । ९२	पीलाया वा	४ । १ । ११८
एको गोत्रे	४ । १ । ९३	ढक् च मण्डूकात्	४ । १ । ११९
गोत्राद्यून्यस्त्रियाम्	४ । १ । ९४	स्त्रीभ्यो ढक्	४ । १ । १२०
अत इञ्	४ । १ । ९५	द्यचः	४ । १ । १२१
बाह्यादिभ्यश्च	४ । १ । ९६	इतश्चानिजः	४ । १ । १२२
सुधातुरकङ् च	४ । १ । ९७	शुभ्रादिभ्यश्च	४ । १ । १२३
गोत्रे कुआदिभ्यश्चफञ्	४ । १ । ९८	विकर्णकुषीतकात्काश्यपे	४ । १ । १२४
नडादिभ्यः फक्	४ । १ । ९९	भ्रुवो वुक् च	४ । १ । १२५
हरितादिभ्यो जः	४ । १ । १००	कल्याण्यादीनामिनङ्	४ । १ । १२६
यञिञोश्च	४ । १ । १०१	कुलटाया वा	४ । १ । १२७

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि	अ० पा० सू०
चटकाया ऐरक्	४ । १ । १२८	अणो द्व्यचः	४ । १ । १५६
गोधाया द्रक्	४ । १ । १२९	उदीचां वृद्धादगोत्रात्	४ । १ । १५७
आरगुदीचाम्	४ । १ । १३०	वाकिनादीनां कुक् च	४ । १ । १५८
क्षुद्राभ्यो वा	४ । १ । १३१	पुत्रान्तादन्यतरस्याम्	४ । १ । १५९
पितृष्वसुश्छन्	४ । १ । १३२	माचामवृद्धात्फिन्बहुलम्	४ । १ । १६०
ढकि लोपः	४ । १ । १३३	मनोर्जातावज्यतौ षुक् च	४ । १ । १६१
मातृष्वसुश्च	४ । १ । १३४	अपत्यं पौत्रमभृति गोत्रम्	४ । १ । १६२
चतुष्पाद्भ्यो ढञ्	४ । १ । १३५	जीवति तु वंश्ये युवा	४ । १ । १६३
गृष्ट्यादिभ्यश्च	४ । १ । १३६	भ्रातरि च ज्यायसि	४ । १ । १६४
राजश्चशुराद्यत्	४ । १ । १३७	वान्यस्मिन्सपिण्डे स्थवि-	
क्षत्राद्वः	४ । १ । १३८	रतरे जीवति	४ । १ । १६५
कुलात्त्वः	४ । १ । १३९	वृद्धस्य च पूजायाम्	४ । १ । १६६
अपूर्वपदादन्यतरस्यां यङ्-		यूनश्च कुत्सायाम्	४ । १ । १६७
ढकञौ	४ । १ । १४०	जनपदशब्दात्क्षत्रियादञ्	४ । १ । १६८
महाकुलादञ्चखञौ	४ । १ । १४१	साल्वेयगान्धारिभ्यां च	४ । १ । १६९
दुष्कुलाङ् ढक्	४ । १ । १४२	व्यञ्मगधकलिङ्गसूरमसा-	
स्वसुश्छः	४ । १ । १४३	दण्	४ । १ । १७०
भ्रातुर्व्यञ्च	४ । १ । १४४	वृद्धेत्कोसलाजादाञ् ज्यङ्	४ । १ । १७१
व्यन्तसपत्ने	४ । १ । १४५	कुरुनादिभ्यो ण्यः	४ । १ । १७२
रेवत्यादिभ्यष्टक्	४ । १ । १४६	साल्वावयवप्रत्यग्रथकलकू-	
गोत्रस्त्रियाः कुत्सने ण च	४ । १ । १४७	टाश्मकादिञ्	४ । १ । १७३
वृद्धाट्ठक् सौवीरेषु बहुलम्	४ । १ । १४८	ते तद्राजाः	४ । १ । १७४
फेश्छ च	४ । १ । १४९	कम्बोजाष्टक्	४ । १ । १७५
फाण्टाहतिमिमताभ्यां ण-		स्त्रियामवान्तिकुन्तिकुरुभ्यश्च	४ । १ । १७६
फिञौ	४ । १ । १५०	अतश्च	४ । १ । १७७
कुर्वादिभ्यो ण्यः	४ । १ । १५१	न प्राच्यभर्गादियौधेया-	
सेनान्तलक्षणकारिभ्यश्च	४ । १ । १५२	दिभ्यः	४ । १ । १७८
उर्दीचामिञ्	४ । १ । १५३	ड्याब्दिगोः षिद्वौरादिवाहोदैवयज्ञियञिञो-	
तिकादिभ्यः फिञ्	४ । १ । १५४	द्वर्थचोमहाकुलान्मनोर्जातावष्टादश ॥	
कौशल्यकार्मार्याभ्यां च	४ । १ । १५५	॥ इति चतुर्थाध्यायस्य प्रथमः पादः ॥ १ ॥	

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
तेन रक्तं रागात्	४ । २ । १	वाय्वृतुपित्रुषसो यत्	४ । २ । ३१
लाक्षारोचनादूठक्	४ । २ । २	द्यावापृथिवीशुनासीरमरुत्व-	
नक्षत्रेण युक्तः कालः	४ । २ । ३	दग्नीषोमवांस्तोष्पतिगृहमे-	
लुबविशेषे	४ । २ । ४	धाच्छ च	४ । २ । ३२
संज्ञायां श्रवणादवत्थाभ्याम्	४ । २ । ५	अग्नेर्दक्	४ । २ । ३३
द्वन्दाच्छः	४ । २ । ६	कालेभ्यो भववत्	४ । २ । ३४
दृष्टं साम	४ । २ । ७	महाराजप्रोष्ठपदादूठक्	४ । २ । ३५
कलेर्दक्	४ । २ । ८	पितृव्यमातुलमातामहपि-	
वामदेवाद् व्यड्यौ	४ । २ । ९	तामहाः	४ । २ । ३६
परिवृतो रथः	४ । २ । १०	तस्य समूहः	४ । २ । ३७
पाण्डुकम्बलादिनिः	४ । २ । ११	भिक्षादिभ्योऽण्	४ । २ । ३८
द्वैपवैयाघ्रादञ्	४ । २ । १२	गोत्रोक्षोष्ट्रारभराजराजन्यरा-	
कौमारापूर्ववचने	४ । २ । १३	जपुत्रवत्समनुष्याजादुञ्	४ । २ । ३९
तत्रोद्धृतममत्रेभ्यः	४ । २ । १४	केदाराद्यश्च	४ । २ । ४०
स्थण्डिलाच्छयितरि व्रते	४ । २ । १५	ठञ्कवचिनश्च	४ । २ । ४१
संस्कृतं भक्षाः	४ । २ । १६	ब्राह्मणमाणववाडवाद्यत्	४ । २ । ४२
शूलोखाद्यत्	४ । २ । १७	ग्रामजनबन्धुभ्यस्तल्	४ । २ । ४३
दध्रष्ठक्	४ । २ । १८	अनुदात्तादेरञ्	४ । २ । ४४
उदश्वितोऽन्यतरस्याम्	४ । २ । १९	खण्डिकादिभ्यश्च	४ । २ । ४५
क्षीराद् ठञ्	४ । २ । २०	चरणेभ्यो धर्मवत्	४ । २ । ४६
सास्मिन्पौर्णमासीति	४ । २ । २१	अचित्तहस्तिधेनोष्ठक्	४ । २ । ४७
आग्रहायण्यश्वत्थादूठक्	४ । २ । २२	केशाश्वाभ्यां यञ्छावन्यतर-	
विभाषा फाल्गुनीश्रवणा-		स्याम्	४ । २ । ४८
कार्तिकीचैत्रीभ्यः	४ । २ । २३	पाशादिभ्यो यः	४ । २ । ४९
सास्य देवता	४ । २ । २४	खलगोरथात्	४ । २ । ५०
कस्येत्	४ । २ । २५	इनित्रकट्यचश्च	४ । २ । ५१
शुक्राद्धन्	४ । २ । २६	विषयो देशे	४ । २ । ५२
अपोनप्त्रपात्रप्तृभ्यां घः	४ । २ । २७	राजन्यादिभ्यो वुञ्	४ । २ । ५३
छ च	४ । २ । २८	भौरिक्याद्यैषुकार्यादिभ्यो वि-	
महेन्द्राद्याणौ च	४ । २ । २९	घल्भकलौ	४ । २ । ५४
सोमाटट्टयण्	४ । २ । ३०		

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
सोऽस्यादिरिति च्छन्दसः		शतृणपेक्षाश्मसखिसङ्काश-	
प्रगाथेषु	४ । २ । ५५	बलपक्षकर्णसुतङ्गमप्रगादिन्व-	
संग्रामे प्रयोजनयोद्धृभ्यः	४ । २ । ५६	राहकुमुदादिभ्यः	४ । २ । ८०
तदस्यां प्रहरणमिति क्रीडा-		जनपदे लुप्	४ । २ । ८१
यां णः	४ । २ । ५७	वरणादिभ्यश्च	४ । २ । ८२
वज्रः सास्यां क्रियेति जः	४ । २ । ५८	शर्कराया वा	४ । २ । ८३
तदधीते तद्वेद	४ । २ । ५९	ठक् छौ च	४ । २ । ८४
क्तृक्थादिसूत्रान्ताद्ठक्	४ । २ । ६०	नद्यां मतुप्	४ । २ । ८५
क्रमादिभ्यो वुन्	४ । २ । ६१	मध्वादिभ्यश्च	४ । २ । ८६
अनुब्राह्मणादिनिः	४ । २ । ६२	कुमुदनडवेतसेभ्यो ङ्मतुप्	४ । २ । ८७
वसन्तादिभ्यष्टक्	४ । २ । ६३	नडशादाङ् ङ्लच्	४ । २ । ८८
प्रोक्ताल्लुक्	४ । २ । ६४	शिखाया वलच्	४ । २ । ८९
सूत्राच्च कोपधात्	४ । २ । ६५	उत्करादिभ्यश्छः	४ । २ । ९०
छन्दोब्राह्मणानि च तद्विष-		नडादीनां कुक् च	४ । २ । ९१
याणि	४ । २ । ६६	शेषे	४ । २ । ९२
तदस्मिन्नस्तीति देशे तन्नाम्नि	४ । २ । ६७	राष्ट्रावारपाराद् वखौ	४ । २ । ९३
तेन निर्वृत्तम्	४ । २ । ६८	ग्रामाद्यखञौ	४ । २ । ९४
तस्य निवासः	४ । २ । ६९	कत्रयादिभ्यो ढकञ्	४ । २ । ९५
अदूरभवश्च	४ । २ । ७०	कुलकुक्षिग्रीवाभ्यः इवास्यल-	
ओरञ्	४ । २ । ७१	ङ्कारेषु	४ । २ । ९६
मतोश्च बह्वजङ्गात्	४ । २ । ७२	नद्यादिभ्यो ढक्	४ । २ । ९७
बह्वचः कूपेषु	४ । २ । ७३	दक्षिणापश्चात्पुरसस्त्यक्	४ । २ । ९८
उदक् च विपाशः	४ । २ । ७४	कापिद्याः षफक्	४ । २ । ९९
सङ्कलादिभ्यश्च	४ । २ । ७५	रङ्कोरमनुष्येऽण् च	४ । २ । १००
स्त्रीषु सौवीरसाल्वप्राक्षु	४ । २ । ७६	द्युप्रागपागुदक्प्रतीचो यत्	४ । २ । १०१
सुवास्त्वादिभ्योऽण्	४ । २ । ७७	कन्थायाष्टक्	४ । २ । १०२
रोणी	४ । २ । ७८	वर्णौ वुक्	४ । २ । १०३
कोपधाच्च	४ । २ । ७९	अव्ययात्त्यप्	४ । २ । १०४
मुञ्छण्कठजिलसेनिरढञ्-		ऐषमोह्यःश्वसोन्यतरस्याम्	४ । २ । १०५
ण्ययफक्फिञिञ्ज्यककूठकोऽ		तीररूप्योत्तरपदादञ्जौ	४ । २ । १०६
रीहणकृशादवश्यकुमुदका-		दिक्पूर्वपदादसंज्ञायां जः	४ । २ । १०७

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
मद्रेभ्योऽञ्	४ । २ । १०८	अपदातौ सात्वात्	४ । २ । १३५
उदीच्यग्रामाच्च बह्वचोऽ		गोयवाग्वोश्च	४ । २ । १३६
न्तोदात्तात्	४ । २ । १०९	गर्तोत्तरपदाच्छः	४ । २ । १३७
प्रस्थोत्तरपदपलद्यादिकोप-		गहादिभ्यश्च	४ । २ । १३८
धादण्	४ । २ । ११०	प्राचां कटादेः	४ । २ । १३९
कण्वादिभ्यो गोत्रे	४ । २ । १११	राज्ञः क च	४ । २ । १४०
इञश्च	४ । २ । ११२	वृद्धादकेकान्तस्वोपधात्	४ । २ । १४१
न व्यचः प्राच्यभरतेषु	४ । २ । ११३	कन्थापदनगरग्रामहृदोत्तर-	
वृद्धाच्छः	४ । २ । ११४	पदात्	४ । २ । १४२
भवतष्ठकृच्छसौ	४ । २ । ११५	पर्वताच्च	४ । २ । १४३
काश्यादिभ्यष्टञ्जिठौ	४ । २ । ११६	विभाषाऽमनुष्ये	४ । २ । १४४
वाहीकग्रामेभ्यश्च	४ । २ । ११७	कृकणपर्णाद्भारद्वाजे	४ । २ । १४५
विभाषोक्षीनरेषु	४ । २ । ११८	तेनरक्तंसास्मिन्ठञ्कवचिनःकमादि-	
ओर्देशे ठञ्	४ । २ । ११९	भ्योजनपदेद्युप्राग्धन्ववृद्धात्पश्च ॥	
वृद्धात्माचाम्	४ । २ । १२०	॥इति चतुर्थाध्याये द्वितीयः पादः ॥ २ ॥	
धन्वयोपधाद्गञ्	४ । २ । १२१	युष्मदस्मदोरन्यतरस्यांस्वश्च	४ । ३ । १
प्रस्थपुरवहान्ताच्च	४ । २ । १२२	तस्मिन्नणिचयुष्माकास्माकौ	४ । ३ । २
रोपधेतोः प्राचाम्	४ । २ । १२३	तवकममकावेकवचने	४ । ३ । ३
जनपदतदवध्योश्च	४ । २ । १२४	अर्द्धाद्यत्	४ । ३ । ४
अवृद्धादपि बहुवचनवि-		परावराधमोत्तमपूर्वाच्च	४ । ३ । ५
षयात्	४ । २ । १२५	दिक्पूर्वपदाट् ठश्च	४ । ३ । ६
कच्छाग्निवक्त्रगतोत्तरप-		ग्रामजनपदैकदेशादञ्ठञौ	४ । ३ । ७
दात्	४ । २ । १२६	मध्यान्मः	४ । ३ । ८
धूमादिभ्यश्च	४ । २ । १२७	अ साम्प्रातिके	४ । ३ । ९
नगरात्कुत्सनप्रावीण्ययोः	४ । २ । १२८	दीपादनुसमुद्रं यञ्	४ । ३ । १०
अरण्यान्मनुष्ये	४ । २ । १२९	कालाट् ठञ्	४ । ३ । ११
विभाषा कुरुयुगन्धराभ्याम्	४ । २ । १३०	श्राद्धे शरदः	४ । ३ । १२
मद्रवृज्योः कन्	४ । २ । १३१	विभाषा रोगातपयोः	४ । ३ । १३
कोपधादण्	४ । २ । १३२	निशाप्रदोषाभ्यां च	४ । ३ । १४
कच्छादिभ्यश्च	४ । २ । १३३	इवसस्तुट् च	४ । ३ । १५
मनुष्यतत्स्थयोर्वुञ्	४ । २ । १३४		

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
सन्धिवेलाद्यृतुनक्षत्रेभ्योऽण्	४ । ३ । १६	कोशाद् ठञ्	४ । ३ । ४२
मावृष एण्यः	४ । ३ । १७	कालात्साधुपुण्यत्पच्यमानेषु	४ । ३ । ४३
वर्षाभ्यष्टक्	४ । ३ । १८	उप्ते च	४ । ३ । ४४
छन्दसि ठञ्	४ । ३ । १९	आश्वयुज्या वुञ्	४ । ३ । ४५
वसन्ताच्च	४ । ३ । २०	ग्रीष्मवसन्तादन्यतरस्याम्	४ । ३ । ४६
हेमन्ताच्च	४ । ३ । २१	देयमृणे	४ । ३ । ४७
सर्वत्राण् च तलोपश्च	४ । ३ । २२	कलाप्यश्वत्थयववुसाद्गुन्	४ । ३ । ४८
सायंचिरं प्राह्मेप्रगेऽव्ययेभ्य-		ग्रीष्मावरसमाद्गुन्	४ । ३ । ४९
ष्ट्युल्लौ तुट् च	४ । ३ । २३	संवत्सराग्रहायणीभ्यां ठञ्च	४ । ३ । ५०
विभाषा पूर्वाह्णापराह्णाभ्याम्	४ । ३ । २४	व्याहरति मृगः	४ । ३ । ५१
तत्र जातः	४ । ३ । २५	तदस्य सोढम्	४ । ३ । ५२
मावृषष्टप्	४ । ३ । २६	तत्र भवः	४ । ३ । ५३
संज्ञायां शरदो वुञ्	४ । ३ । २७	दिगादिभ्यो यत्	४ । ३ । ५४
पूर्वाह्णापराह्णाद्रामूलप्रदोषा-		शरीरावयवाच्च	४ । ३ । ५५
वस्कराद्गुन्	४ । ३ । २८	दृत्तिकुक्षिकलशिवस्त्यस्त्यहे-	
पथः पन्थ च	४ । ३ । २९	र्ढञ्	४ । ३ । ५६
अमावास्याया वा	४ । ३ । ३०	ग्रीवाभ्योऽण्	४ । ३ । ५७
अ च	४ । ३ । ३१	गम्भीराञ् ज्यः	४ । ३ । ५८
सिन्ध्वपकराभ्यां कन्	४ । ३ । ३२	अव्ययीभावाच्च	४ । ३ । ५९
अणञौ च	४ । ३ । ३३	अन्तःपूर्वपदाद् ठञ्	४ । ३ । ६०
श्रविष्ठाफलगुन्यनुराधास्वा-		ग्रामात्पर्यनुपूर्वात्	४ । ३ । ६१
तितिष्यपुनर्वसुहस्तविशा-		जिह्वामूलाऽङ्गुलेऽङ्गः	४ । ३ । ६२
स्त्राषाढाबहुलाष्टक्	४ । ३ । ३४	वर्गान्ताच्च	४ । ३ । ६३
स्थानान्तगोशालखरशालाच्च	४ । ३ । ३५	अशब्दे यत्स्वावन्यतरस्याम्	४ । ३ । ६४
वत्सशालाभिजिदश्वयुक्छत-		कर्णललाटात्कनलङ्कारे	४ । ३ । ६५
भिषजो वा	४ । ३ । ३६	तस्य व्याख्यान इति च	
नक्षत्रेभ्यो बहुलम्	४ । ३ । ३७	व्याख्यातव्यनाम्नः	४ । ३ । ६६
कृतलब्धकीतकुशलाः	४ । ३ । ३८	बह्वचोऽन्तोदात्ताट्ठञ्	४ । ३ । ६७
मायभवः	४ । ३ । ३९	कतुयज्ञेभ्यश्च	४ । ३ । ६८
उपजानुपकर्णोपनविष्टक्	४ । ३ । ४०	अध्यायेष्वेवर्षेः	४ । ३ । ६९
संभूते	४ । ३ । ४१	पौरोडाशपुरोडाशात्छन्	४ । ३ । ७०

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
छन्दसो यदणौ	४ । ३ । ७१	वासुदेवार्जुनाभ्यां वुन्	४ । ३ । ९८
व्यजृद्ब्राह्मणर्कमथमाध्वरपुर-		गोत्रक्षत्रियाख्येभ्यो बहुलं	
श्वरणांमाख्यातादृठक्	४ । ३ । ७२	वुञ्	४ । ३ । ९९
अणूगयनादिभ्यः	४ । ३ । ७३	जनपदिनां जनपदवत्सर्वज-	
तत आगतः	४ । ३ । ७४	नपदेन समानशब्दानां	
ठगायस्थानेभ्यः	४ । ३ । ७५	बहुवचने	४ । ३ । १००
शुण्डिकादिभ्योऽण्	४ । ३ । ७६	तेन प्रोक्तम्	४ । ३ । १०१
विद्यायोनिस्मबन्धेभ्यो वुञ्	४ । ३ । ७७	तित्तिरिवरतन्तुखण्डिको-	
ऋतष्ठञ्	४ । ३ । ७८	खाच्छण्	४ । ३ । १०२
पितुर्यञ्च	४ । ३ । ७९	कादयपकौशिकाभ्यामृषि-	
गोत्रादङ्कवत्	४ । ३ । ८०	भ्यां णिनिः	४ । ३ । १०३
हेतुमनुष्येभ्योऽन्यतरस्यां		कलापिवैशम्पायनान्तेवा-	
रूप्यः	४ । ३ । ८१	सिभ्यश्च	४ । ३ । १०४
मयट् च	४ । ३ । ८२	पुराणप्रोक्तेषु ब्राह्मणकल्पेषु	४ । ३ । १०५
प्रभवति	४ । ३ । ८३	शौनकादिभ्यश्छन्दसि	४ । ३ । १०६
विदूराञ्ज्यः	४ । ३ । ८४	कठचरकाह्लुक्	४ । ३ । १०७
तद्रच्छति पथिदूतयोः	४ । ३ । ८५	कलापिनोऽण्	४ । ३ । १०८
अभिनिष्कामति द्वारम्	४ । ३ । ८६	छगलिनो द्विनुक्	४ । ३ । १०९
अधिकृत्य कृते ग्रन्थे	४ । ३ । ८७	पाराशर्यशिलालिभ्यां भि-	
शिशुकन्दयमसभद्वन्द्वेन्द्रजन-		क्षुनटसूत्रयोः	४ । ३ । ११०
नादिभ्यश्छः	४ । ३ । ८८	कर्मन्दकृशाश्वादिनिः	४ । ३ । १११
सोऽस्य निवासः	४ । ३ । ८९	तेनैकदिक्	४ । ३ । ११२
अभिजनश्च	४ । ३ । ९०	तसिश्च	४ । ३ । ११३
आयुधजीविभ्यश्छः पर्वते	४ । ३ । ९१	उरसो यञ्च	४ । ३ । ११४
शण्डिकादिभ्यो ज्यः	४ । ३ । ९२	उपज्ञाते	४ । ३ । ११५
सिन्धुतक्षशिलादिभ्योऽणञौ	४ । ३ । ९३	कृते ग्रन्थे	४ । ३ । ११६
तूदीशलातुरवर्मतीकुचवारा-		संज्ञायाम्	४ । ३ । ११७
डृठक्छण्ठञ्यकः	४ । ३ । ९४	कुलालादिभ्यो वुञ्	४ । ३ । ११८
भक्तिः	४ । ३ । ९५	क्षुद्राभ्रमरवटरपादपादञ्	४ । ३ । ११९
अचित्ताददेशकालादृठक्	४ । ३ । ९६	तस्येदम्	४ । ३ । १२०
महाराजादृठञ्	४ । ३ । ९७	रथाद्यद्	४ । ३ । १२१

सूत्राणि ।	अ०	पा०	सू०	सूत्राणि ।	अ०	पा०	सू०
पत्रपूर्वादञ्	४	३	१२२	असंज्ञायां तिलयवाभ्याम्	४	३	१४९
पत्राध्वर्युपरिषदश्च	४	३	१२३	द्यच्चद्वन्दसि	४	३	१५०
हलसीराट्ठक्	४	३	१२४	नोत्वद्धर्धबित्वात्	४	३	१५१
द्वन्द्वाद्बुन्वैरमैथुनिकयोः	४	३	१२५	तालादिभ्योऽण्	४	३	१५२
गोत्रचरणाद्बुञ्	४	३	१२६	जातरूपेभ्यः परिमाणे	४	३	१५३
सङ्घाङ्कलक्षणेऽन्वयिजिञा-				माणिरजतादिभ्योऽञ्	४	३	१५४
मण्	४	३	१२७	जितश्च तत्प्रत्ययात्	४	३	१५५
शाकलादा	४	३	१२८	कीतवत्परिमाणात्	४	३	१५६
छन्दोगौक्थिकयाज्ञिकबहु-				उष्ट्राद्बुञ्	४	३	१५७
चनटाञ्ज्यः	४	३	१२९	उमोर्णयोर्वा	४	३	१५८
न दण्डमाणवान्तेवासिषु	४	३	१३०	एण्या ङञ्	४	३	१५९
रैवतिकादिभ्यश्छः	४	३	१३१	गोपयसोर्यत्	४	३	१६०
कौपिञ्जलहास्तिपदादण्	४	३	१३२	द्रोश्च	४	३	१६१
आथर्वणिकस्येकलोपश्च	४	३	१३३	माने वयः	४	३	१६२
तस्य विकारः	४	३	१३४	फले लुक्	४	३	१६३
अवयवे च माण्योषधि-				प्रुक्षादिभ्योऽण्	४	३	१६४
वृक्षेभ्यः	४	३	१३५	चम्बवा वा	४	३	१६५
बित्वादिभ्योऽण्	४	३	१३६	लुप् च	४	३	१६६
कोपधाञ्च	४	३	१३७	हरीतक्यादिभ्यश्च	४	३	१६७
त्रपुजतुनोः षुक्	४	३	१३८	कंसीयपरशव्ययोर्यञञौ			
ओरञ्	४	३	१३९	लुकच	४	३	१६८
अनुदात्तादेश्च	४	३	१४०	युष्मद्धेमन्तात्सम्भूतेग्रामाद्धेतुतेनरथात्प-			
पलाशादिभ्यो वा	४	३	१४१	लाशादिभ्योद्रोश्चाष्टौ ॥ इतिचतुर्थाध्याय-			
शम्याः ष्लञ्	४	३	१४२	स्यतृतीयः पादः ॥ ३ ॥			
मयड्वैतयोर्भाषायामभक्ष्या-				माग्वहतेष्टक्	४	४	१
च्छादनयोः	४	३	१४३	तेन दीव्यति खनति जयति			
नित्यं वृद्धशरादिभ्यः	४	३	१४४	जितम्	४	४	२
गोश्च पुरीषे	४	३	१४५	संस्कृतम्	४	४	३
पिष्टाञ्च	४	३	१४६	कुलत्थकोपधादण्	४	४	४
संज्ञायां कन्	४	३	१४७	तरति	४	४	५
घोहेः पुरोडाशे	४	३	१४८	गोपुच्छाट्ठञ्	४	४	६

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
नौदथचष्ठन्	४ । ४ । ७	माथोत्तरपदपदव्यनुपदं धा-	
चरति	४ । ४ । ८	वति	४ । ४ । ३७
आकर्षात् छलृ	४ । ४ । ९	आकन्दाट्ठञ्च	४ । ४ । ३८
पर्पादिभ्यः छन्	४ । ४ । १०	पदोत्तरपदं गृह्णाति	४ । ४ । ३९
श्वगणाट्ठञ्च	४ । ४ । ११	प्रतिकण्ठार्थललामं च	४ । ४ । ४०
वेतनादिभ्यो जीवति	४ । ४ । १२	धर्मं चरति	४ । ४ । ४१
वस्त्रक्रयविक्रयाट्ठन्	४ । ४ । १३	प्रतिपथमेति ठञ्च	४ । ४ । ४२
आयुधाच्छ च	४ । ४ । १४	समवायान्तसमवैति	४ । ४ । ४३
हरत्युत्सङ्गादिभ्यः	४ । ४ । १५	परिषदो ण्यः	४ । ४ । ४४
भस्त्रादिभ्यः छन्	४ । ४ । १६	सेनाया वा	४ । ४ । ४५
विभाषा विवधात्	४ । ४ । १७	संज्ञायांललाटकुक्कुट्यौपश्यति	४ । ४ । ४६
अण् कुटिलिकायाः	४ । ४ । १८	तस्य धर्म्यम्	४ । ४ । ४७
निवृत्तेऽक्षद्यूतादिभ्यः	४ । ४ । १९	अण् महिष्यादिभ्यः	४ । ४ । ४८
कर्मन्त्रित्यम्	४ । ४ । २०	ऋतोऽञ्	४ । ४ । ४९
अपमित्ययाचिताभ्यांककनौ	४ । ४ । २१	अवक्रयः	४ । ४ । ५०
संसृष्टे	४ । ४ । २२	तदस्य ण्यम्	४ । ४ । ५१
चूर्णादिनिः	४ । ४ । २३	लवणाट्ठञ्	४ । ४ । ५२
लवणाल्लुक्	४ । ४ । २४	किसरादिभ्यः छन्	४ । ४ । ५३
मुद्रादण्	४ । ४ । २५	शलालुनोऽन्यतरस्याम्	४ । ४ । ५४
व्यञ्जनैरुपसिके	४ । ४ । २६	शिल्पम्	४ । ४ । ५५
ओजःसहोम्भसा वर्तते	४ । ४ । २७	मडुकझझरादण्यतरस्याम्	४ । ४ । ५६
तत्पत्यनुपूर्वमीपलोमकूलम्	४ । ४ । २८	प्रहरणम्	४ । ४ । ५७
परिमुखं च	४ । ४ । २९	परश्वधाट्ठञ्च	४ । ४ । ५८
प्रयच्छति गर्ह्यम्	४ । ४ । ३०	शक्तियष्टयोरीकक्	४ । ४ । ५९
कुसीददशैकादशात् छन्छचौ	४ । ४ । ३१	अस्तिनास्तिदिष्टंमतिः	४ । ४ । ६०
उञ्छति	४ । ४ । ३२	शीलम्	४ । ४ । ६१
रक्षति	४ । ४ । ३३	छत्रादिभ्यो णः	४ । ४ । ६२
शब्ददर्दुरं करोति	४ । ४ । ३४	कर्माध्ययने वृत्तम्	४ । ४ । ६३
पक्षिमत्स्यमृगान्दन्ति	४ । ४ । ३५	बह्वचूर्णपदाट्ठञ्	४ । ४ । ६४
परिपन्थं च तिष्ठति	४ । ४ । ३६	हितं भक्षाः	४ । ४ । ६५
		तदस्मै दीयते नियुक्तम्	४ । ४ । ६६

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
श्राणामांसौदनाट्टिठन्	४ । ४ । ६७	उरसोऽणू च	४ । ४ । ९४
भक्तादणन्यतरस्याम्	४ । ४ । ६८	हृदयस्य प्रियः	४ । ४ । ९५
तत्र नियुक्तः	४ । ४ । ६९	बन्धने चर्षौ	४ । ४ । ९६
अग्नरान्ताट्टन्	४ । ४ । ७०	मतजनहलात्करणजल्पकर्षेषु	४ । ४ । ९७
अध्यायिन्यदेशकालात्	४ । ४ । ७१	तत्र साधुः	४ । ४ । ९८
कठिनान्तप्रस्तारसंस्थानेषु		प्रतिजनादिभ्यः खञ्	४ । ४ । ९९
व्यवहरति	४ । ४ । ७२	भक्ताणः	४ । ४ । १००
निकटे वसति	४ । ४ । ७३	परिषदो ण्यः	४ । ४ । १०१
आवसथावष्टल्	४ । ४ । ७४	कथादिभ्यष्टक्	४ । ४ । १०२
प्राग्घिताद्यत्	४ । ४ । ७५	गुडादिभ्यष्टञ्	४ । ४ । १०३
तद्वहतिरथयुगमासङ्गम्	४ । ४ । ७६	पथ्यतिथिवसतिस्वपतेर्दञ्	४ । ४ । १०४
धुरो यड्ढकौ	४ । ४ । ७७	सभाया यः	४ । ४ । १०५
स्वः सर्वधुरात्	४ । ४ । ७८	ढड्ढन्दसि	४ । ४ । १०६
एकधुराल्लुक् च	४ । ४ । ७९	समानतीर्थेवासी	४ । ४ । १०७
शकटादण्	४ । ४ । ८०	समानोदरे शयित ओचो-	
हलसीराट्टक्	४ । ४ । ८१	दात्तः	४ । ४ । १०८
संज्ञायां जन्या	४ । ४ । ८२	सोदराद्यः	४ । ४ । १०९
विध्यत्यधनुषा	४ । ४ । ८३	भवे छन्दसि	४ । ४ । ११०
धनगणं लब्धा	४ । ४ । ८४	पाथोनदीभ्यां ज्यण्	४ । ४ । १११
अन्नाणः	४ । ४ । ८५	वेशन्तहिमवद्भ्यामण्	४ । ४ । ११२
वशंगतः	४ । ४ । ८६	स्रोतसो विभाषा ज्यङ्ज्यौ	४ । ४ । ११३
पदमस्मिन्दृश्यम्	४ । ४ । ८७	सगर्भसयूथसनुताद्यन्	४ । ४ । ११४
मूलस्याऽऽबर्हि	४ । ४ । ८८	तुग्राद्वन्	४ । ४ । ११५
संज्ञायां धेनुष्या	४ । ४ । ८९	अग्राद्यत्	४ । ४ । ११६
गृहपतिना संयुक्ते ज्यः	४ । ४ । ९०	घञ्छौ च	४ । ४ । ११७
नौवयोधर्मविषमूलमूलसीता-		समुद्राभ्राद्धः	४ । ४ । ११८
तुलाभ्यस्तार्थेतुल्यप्राप्य-		बर्हिषि दत्तम्	४ । ४ । ११९
वध्याऽऽनाम्यसमसमित-		दूतस्य भागकर्मणी	४ । ४ । १२०
सम्मितेषु	४ । ४ । ९१	रक्षोयातूनां हननी	४ । ४ । १२१
धर्मपथ्यर्थन्यायादनपेते	४ । ४ । ९२	रेवतीजगतीहविष्याभ्यः प्र-	
छन्दसो निर्मिते	४ । ४ । ९३	शस्ये	४ । ४ । १२२

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
अमुरस्य स्वम्	४ । ४ । १२३	विभाषा हविरपूपादिभ्यः	५ । १ । ४
मायायामणू	४ । ४ । १२४	तस्मै हितम्	५ । १ । ५
तदानासामुपधानोमन्त्रइ-		शरीरावयवाद्यत्	५ । १ । ६
तीष्ठकामु लुकू च मतोः	४ । ४ । १२५	खल्यवमाषतिलवृषब्रह्मणश्च	५ । १ । ७
अश्विमानणू	४ । ४ । १२६	अजाविभ्यां थ्यन्	५ । १ । ८
वयस्यासु मूर्ध्नो मतुप	४ । ४ । १२७	आत्मन्विद्वजनभोगोत्तरप-	
मत्वर्थे मासतन्वोः	४ । ४ । १२८	दात्वः	५ । १ । ९
मधोर्ञ च	४ । ४ । १२९	सर्वपुरुषाभ्यां णटञौ	५ । १ । १०
ओजसोऽहनि यत्स्वौ	४ । ४ । १३०	माणवचरकाभ्यां खञ्	५ । १ । ११
वेशोयशआदेर्भगाद्यलृ	४ । ४ । १३१	तदर्थं विकृतेः प्रकृतौ	५ । १ । १२
ख च	४ । ४ । १३२	छदिरुपधिवर्लेट्	५ । १ । १३
पूर्वेः कृतमिनीयौ च	४ । ४ । १३३	ऋषभोपानहोर्ज्यः	५ । १ । १४
अद्भिः संस्कृतम्	४ । ४ । १३४	चर्मणोऽञ्	५ । १ । १५
सहस्रेण सम्मितौ घः	४ । ४ । १३५	तदस्य तदस्मिन्त्स्यादिति	५ । १ । १६
मतौ च	४ । ४ । १३६	परिखाया ढञ्	५ । १ । १७
सोममर्हति यः	४ । ४ । १३७	प्राग्वतेष्टञ्	५ । १ । १८
मये च	४ । ४ । १३८	आर्हादगोपुच्छसंख्यापरिमा-	
मधोः	४ । ४ । १३९	णाट्ठक्	५ । १ । १९
वसोः समूहे च	४ । ४ । १४०	असमासे निष्कादिभ्यः	५ । १ । २०
नक्षत्राद्घः	४ । ४ । १४१	शताच्च ठन्यतावशते	५ । १ । २१
सर्वदेवात्तातिल्	४ । ४ । १४२	संख्याया अतिशदन्तायाः	
शिवशमरिष्टस्य करे	४ । ४ । १४३	कन्	५ । १ । २२
भावे च	४ । ४ । १४४	वतोरिडा	५ । १ । २३
प्राग्वहतेरपमित्यधर्मशीलं हलसंज्ञापरिष-		विंशतित्रिंशद्भ्यां ड्वुनसं-	
दोरक्षोनक्षत्राच्चत्वारि ॥ इति चतुर्थाध्या-		ज्ञायाम्	५ । १ । २४
यस्य चतुर्थः पादः ॥ समाप्तश्चाध्यायश्चतुर्थः		कंसाट्ठिठ्	५ । १ । २५
॥ ४ ॥	॥	शूर्पादञन्यतरस्याम्	५ । १ । २६
		शतमानाविंशतिकसहस्रवस-	
अथ पञ्चमाध्यायप्रारम्भः ।		नादण्	५ । १ । २७
माकृक्तीताच्छः	५ । १ । १	अध्यर्धपूर्वाद्भिगोर्लुगसंज्ञायाम्	५ । १ । २८
उगवादिभ्यो यट्	५ । १ । २	विभाषाकार्षापणसहस्राभ्याम्	५ । १ । २९
कम्बलाच्च संज्ञायाम्	५ । १ । ३		

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
द्वित्रिपूर्वाभिष्कात्	५ । १ । ३०	तदस्य परिमाणम्	५ । १ । ५७
बिस्ताञ्च	५ । १ । ३१	संख्यायाः संज्ञासङ्घसूत्रा-	
विंशतिकात्खः	५ । १ । ३२	ध्ययनेषु	५ । १ । ५८
स्वार्था ईकन्	५ । १ । ३३	पङ्क्तिविंशतित्रिंशच्चत्वारिंश-	
पणपादमाषशताद्यद्	५ । १ । ३४	त्पञ्चाशत्षष्टिसप्तत्यशीतिनव-	
शाणाद्वा	५ । १ । ३५	तिशतम्	५ । १ । ५९
द्वित्रिपूर्वादण् च	५ । १ । ३६	पञ्चदशतौ वर्गे वा	५ । १ । ६०
तेन क्रीतम्	५ । १ । ३७	सप्तनोऽञ्छन्दसि	५ । १ । ६१
तस्य निमित्तं संयोगोत्पातौ	५ । १ । ३८	त्रिंशच्चत्वारिंशतो ब्राह्मणे सं-	
गोव्यचोऽसंख्यापरिमाणाश्वा-		ज्ञायां ङण्	५ । १ । ६२
देर्यत्	५ । १ । ३९	तदर्हति	५ । १ । ६३
पुत्राच्छ च	५ । १ । ४०	छेदादिभ्यो नित्यम्	५ । १ । ६४
सर्वभूमिपृथिवीभ्यामणञौ	५ । १ । ४१	शीर्षच्छेदाद्यञ्च	५ । १ । ६५
तस्येश्वरः	५ । १ । ४२	दण्डादिभ्यो यत्	५ । १ । ६६
तत्र विदित इति च	५ । १ । ४३	छन्दसि च	५ । १ । ६७
लोकसर्वलोकाट्ठञ्	५ । १ । ४४	पात्राद्वंश्च	५ । १ । ६८
तस्य वापः	५ । १ । ४५	कडंकरदक्षिणाच्छ च	५ । १ । ६९
पात्रात् ष्टन्	५ । १ । ४६	स्थालीबिलात्	५ । १ । ७०
तदस्मिन्वृद्ध्यायलाभशुल्को-		यज्ञर्त्विग्भ्यां घखञौ	५ । १ । ७१
पदादीयते	५ । १ । ४७	पारायणतुरायणचान्द्रायणं	
पूरणार्द्धाट्ठन्	५ । १ । ४८	वर्तयति	५ । १ । ७२
भागाद्यञ्च	५ । १ । ४९	संशयमापन्नः	५ । १ । ७३
तद्धरतिवहत्यावहतिभारा-		योजनं गच्छति	५ । १ । ७४
द्वंशादिभ्यः	५ । १ । ५०	पथः ष्कन्	५ । १ । ७५
वस्त्रद्रव्याभ्यां ठन्कनौ	५ । १ । ५१	पन्थोऽण् नित्यम्	५ । १ । ७६
संभवत्यवहरतिपचति-	५ । १ । ५२	उत्तरपथेनाहतं च	५ । १ । ७७
आढकाचितपात्रात्खोऽन्यत-		कालात्	५ । १ । ७८
रस्याम्	५ । १ । ५३	तेन निर्वृत्तम्	५ । १ । ७९
दिगोष्ठंश्च	५ । १ । ५४	तमधीष्टो भृतो भूतो भावी	५ । १ । ८०
कुलिजाल्लुक्खौ च	५ । १ । ५५	मासादयसि यत्खञौ	५ । १ । ८१
सोऽस्यांशवस्त्रभृतयः	५ । १ । ५६	दिगोर्यप्	५ । १ । ८२

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
षण्मासाण्यञ्च	५ । १ । ८३	विशाखाषाढादण् मन्थद-	
अवयसि ठञ्च	५ । १ । ८४	ण्डयोः	५ । १ । ११०
समायाः खः	५ । १ । ८५	अनुप्रवचनादिभ्यश्छः	५ । १ । १११
द्विगोर्वा	५ । १ । ८६	समापनात्सपूर्वपदात्	५ । १ । ११२
रात्र्यहःसंवत्सराच्च	५ । १ । ८७	ऐकागारिकटू चौरै	५ । १ । ११३
वर्षाल्लुकू च	५ । १ । ८८	आकालिकडाद्यन्तवचने	५ । १ । ११४
चित्तवति नित्यम्	५ । १ । ८९	तेन तुल्यं क्रियाचेदतिः	५ । १ । ११५
षष्टिकाः षष्टिरात्रेण पच्यन्ते	५ । १ । ९०	तत्र तस्येव	५ । १ । ११६
वत्सरान्ताच्छन्दसि	५ । १ । ९१	तदर्हम्	५ । १ । ११७
सम्परिपूर्वात्ख च	५ । १ । ९२	उपसर्गाच्छन्दसि धात्वर्थे	५ । १ । ११८
तेनपरिजय्यलभ्यकार्यसु-		तस्य भावस्त्वतलौ	५ । १ । ११९
करम्	५ । १ । ९३	आचत्वात्	५ । १ । १२०
तदस्य ब्रह्मचर्यम्	५ । १ । ९४	न नञ्पूर्वात्तत्पुरुषादचतु-	
तस्य च दक्षिणायज्ञा-		रसङ्गतलवणवटयुधक-	
रुयेभ्यः	५ । १ । ९५	तरसलसेभ्यः	५ । १ । १२१
तत्र च दीयते कार्यं भववत्	५ । १ । ९६	पृथ्वादिभ्य इमनिज्वा	५ । १ । १२२
व्युष्टादिभ्योऽण्	५ । १ । ९७	वर्णदृढादिभ्यः ष्यञ्च	५ । १ । १२३
तेनयथाकथाचहस्ताभ्यां		गुणवचनब्राह्मणादिभ्यः	
णयतौ	५ । १ । ९८	कर्मणि च	५ । १ । १२४
सम्पादिनि	५ । १ । ९९	स्तेनाद्यन्नलोपश्च	५ । १ । १२५
कर्मवेषाद्यत्	५ । १ । १००	सख्युर्यः	५ । १ । १२६
तस्मै प्रभवति सन्तापा-		कपिज्ञात्योर्ढक्	५ । १ । १२७
दिभ्यः	५ । १ । १०१	पत्यन्तपुरोहितादिभ्योयक्	५ । १ । १२८
योगाद्यच्च	५ । १ । १०२	प्राणभृज्जातिवयोवचनोद्गा-	
कर्मण उकञ्	५ । १ । १०३	त्रादिभ्योऽण्	५ । १ । १२९
समयस्तदस्य प्राप्तम्	५ । १ । १०४	हायनान्तयुवादिभ्योण्	५ । १ । १३०
ऋतोरण्	५ । १ । १०५	इगन्ताच्च लघुपूर्वात्	५ । १ । १३१
छन्दसि घस्	५ । १ । १०६	योपधाद्भूरूपोत्तमाद्भुञ्	५ । १ । १३२
कालाद्यत्	५ । १ । १०७	दन्द्मनोज्ञादिभ्यश्च	५ । १ । १३३
प्रकृष्टे ठञ्	५ । १ । १०८	गोत्रचरणाच्छलाधात्याका-	
प्रयोजनम्	५ । १ । १०९	रतदवेतेषु	५ । १ । १३४

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
होत्राभ्यश्छः	५ । १ । १३५	साप्तपदीनं सख्यम्	५ । २ । २२
ब्रह्मणस्त्वः	५ । १ । १३६	हैयङ्गवीनं संज्ञायाम्	५ । २ । २३
प्राक्क्रीताच्छतात्सर्वभूमिसप्तनोमासात्तस्मै		तस्य पाकमूले पीत्वादिकर्णा-	
ननञ्पूर्वात्षोडश ॥ इति पञ्चमाध्यायस्य		दिभ्यः कुणञ्जाहचौ	५ । २ । २४
प्रथमः पादः ॥ १ ॥		पक्षात्तिः	५ । २ । २५
धान्यानां भवने क्षेत्रे खञ्	५ । २ । १	तेन वित्तश्चुचुपचणपौ	५ । २ । २६
व्रीहिशाल्योर्दक्	५ । २ । २	विनञ्भ्यां नानाञौ न सह	५ । २ । २७
यवयवकषष्टिकाद्यद्	५ । २ । ३	वेः शालच्छङ्कटचौ	५ । २ । २८
विभाषा तिलमाषोमाभङ्गाणु-		संप्रोदश्च कटच्	५ । २ । २९
भ्यः	५ । २ । ४	अवात्कुटारच्च	५ । २ । ३०
सर्वचर्मणः कृतः खखञौ	५ । २ । ५	नते नासिकायाः संज्ञायां	
यथामुखसंमुखस्यदर्शनःखः	५ । २ । ६	टीटञ्नाटञ्भटच्चः	५ । २ । ३१
तत्सर्वादः पथ्यङ्गकर्मपत्रपात्रं		नेर्बिडज्बिरीसचौ	५ । २ । ३२
व्याप्नोति	५ । २ । ७	इनच् पिटच्चिकचि च	५ । २ । ३३
आप्पदं प्राप्नोति	५ । २ । ८	उपाधिभ्यां त्यक्त्रासन्नारू-	
अनुपदसर्वान्नायानयं बद्धा		ढयोः	५ । २ । ३४
भक्षयति नेयेषु	५ । २ । ९	कर्मणि घटोऽठच्	५ । २ । ३५
परोवरपरम्परपुत्रपौत्रमनुभ-		तदस्य संजातं तारकादिभ्य	
वति	५ । २ । १०	इतच्	५ । २ । ३६
अवारपाराऽत्यन्ताऽनुकर्म-		प्रमाणे द्वयसज्दघ्नञ्मात्रचः	५ । २ । ३७
गामी	५ । २ । ११	पुरुषहस्तिभ्यामण् च	५ । २ । ३८
समांसमांविजायते	५ । २ । १२	यत्तदेतेभ्यः परिमाणे वतुप्	५ । २ । ३९
अद्यश्चीनावष्टब्धे	५ । २ । १३	किमिदंभ्यां वो घः	५ । २ । ४०
आगवीनः	५ । २ । १४	किमः संख्यापरिमाणे ङति	
अनुग्वलंगामी	५ । २ । १५	च	५ । २ । ४१
अध्वनो यत्सौ	५ । २ । १६	संख्याया अवयवे तयप्	५ । २ । ४२
अभ्यपित्राच्छ च	५ । २ । १७	द्वित्रिभ्यां तयस्यायज्वा	५ । २ । ४३
गोष्ठात्खञ् भूतपूर्वे	५ । २ । १८	उभादुदात्तो नित्यम्	५ । २ । ४४
अश्वस्यैकाहगमः	५ । २ । १९	तदस्मिन्नधिकमिति दशा-	
शालीनकौपीनेअधृष्टाकार्ययोः	५ । २ । २०	न्ताडुः	५ । २ । ४५
आतेन जीवति	५ । २ । २१	शदन्ताविंशतेश्च	५ । २ । ४६

सूत्राणि ।	अ०	पा०	सू०	सूत्राणि ।	अ०	पा०	सू०
संख्याया गुणस्य निमाने				पार्श्वेनान्विच्छति	५ । २ । ७५		
मयद्	५ । २ । ४७			अयःशूलदण्डाजिनाभ्यां			
तस्य पूरणे ङद्	५ । २ । ४८			ठक्ठञौ	५ । २ । ७६		
नान्तादसंख्यादेर्मद्	५ । २ । ४९			तावतिथंग्रहणमितिलुग्वा	५ । २ । ७७		
थद् च च्छन्दसि	५ । २ । ५०			स एषां ग्रामणीः	५ । २ । ७८		
षट्कृतिकतिपयचतुरां थुक्	५ । २ । ५१			शृङ्खलमस्य बन्धनं करभे	५ । २ । ७९		
बहुपूगणसङ्घस्यातिथुक्	५ । २ । ५२			उत्क उन्मनाः	५ । २ । ८०		
वतोरिथुक्	५ । २ । ५३			कालप्रयोजनाद्रोगे	५ । २ । ८१		
द्वेस्तीयः	५ । २ । ५४			तदस्मिन्नन्नंप्राये संज्ञायाम्	५ । २ । ८२		
त्रेः सम्प्रसारणं च	५ । २ । ५५			कुल्माषादञ्	५ । २ । ८३		
विंशत्यादिभ्यस्तमडन्यतर-				श्रोत्रियंश्छन्दोऽधीते	५ । २ । ८४		
स्याम्	५ । २ । ५६			श्राद्धमनेन भुक्तमिनिठनौ	५ । २ । ८५		
नित्यंशतादिमासार्द्धमाससं-				पूर्वादिनिः	५ । २ । ८६		
वत्सराच्च	५ । २ । ५७			सपूर्वाच्च	५ । २ । ८७		
षष्ठ्यादेश्चाऽसंख्यादेः	५ । २ । ५८			इष्टादिभ्यश्च	५ । २ । ८८		
मतौ छः सूक्तसाम्नोः	५ । २ । ५९			छन्दसिपरिपन्थिपरिपरिणौ			
अध्यायानुवाकयोर्लुक्	५ । २ । ६०			पर्यवस्थातारि	५ । २ । ८९		
विमुक्तादिभ्योऽण्	५ । २ । ६१			अनुपद्यन्वेष्टा	५ । २ । ९०		
गोषदादिभ्यो वुन्	५ । २ । ६२			साक्षाद्रष्टारि संज्ञायाम्	५ । २ । ९१		
तत्र कुशलः पथः	५ । २ । ६३			क्षेत्रियच्च परक्षेत्रे चिकित्स्यः	५ । २ । ९२		
आकर्षादिभ्यः कन्	५ । २ । ६४			इन्द्रियमिन्द्रलिङ्गमिन्द्रदृष्टमि-			
धनहिरण्यात्कामे	५ । २ । ६५			न्द्रसृष्टमिन्द्रजुष्टमिन्द्रद-			
स्वाङ्गेभ्यः प्रसिते	५ । २ । ६६			तमिति वा	५ । २ । ९३		
उदराट्ठगाद्यूने	५ । २ । ६७			तदस्यास्त्यस्मिन्नितिमतुषू	५ । २ । ९४		
सस्येन परिजातः	५ । २ । ६८			रसादिभ्यश्च	५ । २ । ९५		
अंशंहारी	५ । २ । ६९			प्राणिस्थादातो लजन्यतर-			
तन्त्रादचिरापहते	५ । २ । ७०			स्याम्	५ । २ । ९६		
ब्राह्मणकोष्णिके संज्ञायाम्	५ । २ । ७१			सिध्मादिभ्यश्च	५ । २ । ९७		
शीतोष्णाभ्यां कारिणि	५ । २ । ७२			वत्सांसाभ्यां कामबले	५ । २ । ९८		
अधिकम्	५ । २ । ७३			फेनादिलच्च	५ । २ । ९९		
अनुकाभिकाभीकः कमिता	५ । २ । ७४						

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
लोमादिपामादिपिच्छादिभ्यः		स्वामिन्निदवर्गे	५ । २ । १२६
शनेलचः	५ । २ । १००	अर्शआदिभ्योऽच्	५ । २ । १२७
प्रज्ञाश्रद्धार्चाभ्यो णः	५ । २ । १०१	द्वन्द्वोपतापगर्ह्यात्पाणि-	
तपःसहस्राभ्यां विनीनी	५ । २ । १०२	स्थादिनिः	५ । २ । १२८
अणू च	५ । २ । १०३	वातातीसाराभ्यां कुक् च	५ । २ । १२९
सिकताशर्कराभ्यां च	५ । २ । १०४	वयसि पूरणात्	५ । २ । १३०
देशे लुबिलचौ च	५ । २ । १०५	सुखादिभ्यश्च	५ । २ । १३१
दन्त उन्नत उरच्	५ । २ । १०६	धर्मशीलवर्णान्ताच्च	५ । २ । १३२
ऊषमुषिमुष्कमधो रः	५ । २ । १०७	हस्ताज्जातौ	५ । २ । १३३
द्युद्भ्यां मः	५ । २ । १०८	वर्णाद्ब्रह्मचारिणि	५ । २ । १३४
केशादोऽन्यतरस्याम्	५ । २ । १०९	पुष्करादिभ्यो देशे	५ । २ । १३५
गाण्डघञगात्संज्ञायाम्	५ । २ । ११०	बलादिभ्यो मतुबन्यतर-	
काण्डाण्डादीरन्नीरचौ	५ । २ । १११	स्याम्	५ । २ । १३६
रजःकृष्यामुतिपरिषदो		संज्ञायां मन्माभ्याम्	५ । २ । १३७
वलच्	५ । २ । ११२	कंशंभ्यां बभयुस्तितुतयसः	५ । २ । १३८
दन्तशिखात्संज्ञायाम्	५ । २ । ११३	तुन्दिबलिवटेर्भः	५ । २ । १३९
ज्योत्स्नातमिस्राशृङ्गिणोर्ज-		अहंशुभमोर्युस्	५ । २ । १४०
स्विन्नूर्जस्वलगोमिन्मलिन-		धान्यानां व्रातेनकिमः	
मलीमसाः	५ । २ । ११४	संख्याविमुक्तकालप्रयोज-	
अत इनिठनौ	५ । २ । ११५	नप्रज्ञास्मायामेधाविंशतिः ॥	
व्रीह्यादिभ्यश्च	५ । २ । ११६	इति पञ्चमाध्यायस्य द्वितीयः पादः ॥ २ ॥	
तुन्दादिभ्य इलच्च	५ । २ । ११७	माग्दिशो विभक्तिः	५ । ३ । १
एकगोपूर्वाङ्गन् नित्यम्	५ । २ । ११८	किंसर्वनामबहुभ्योऽद्वया-	
शतसहस्रान्ताच्च निष्कात्	५ । २ । ११९	दिभ्यः	५ । ३ । २
रूपादाहतप्रशंसयोर्यप्	५ । २ । १२०	इदम इशू	५ । ३ । ३
अस्मायामेधास्त्रजो विनिः	५ । २ । १२१	एतेतौ रथोः	५ । ३ । ४
बहुलं छन्दसि	५ । २ । १२२	एतदोऽन्	५ । ३ । ५
ऊर्णाया युस्	५ । २ । १२३	सर्वस्य सोऽन्यतरस्याम्	५ । ३ । ६
वाचो भिनिः	५ । २ । १२४	पञ्चम्यास्तसिद्ध	५ । ३ । ७
आलजाटचौ बहुभाषिणि	५ । २ । १२५	तसश्च	५ । १ । ८३

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
पर्यभिभ्यां च	५ । ३ । ९	म्याः	५ । ३ । ३५
सप्तम्याखलू	५ । ३ । १०	दक्षिणादाच्	५ । ३ । ३६
इदमोहः	५ । ३ । ११	आहि च दूरे	५ । ३ । ३७
किमोऽत्	५ । ३ । १२	उत्तराच्च	५ । ३ । ३८
वा ह च च्छन्दसि	५ । ३ । १३	पूर्वाधरावराणामसिपुरधव-	
इतराभ्योऽपि दृश्यन्ते	५ । ३ । १४	श्रैषाम्	५ । ३ । ३९
सर्वैकान्यकिंयत्तदः काले दा	५ । ३ । १५	अस्ताति च	५ । ३ । ४०
इदमोर्हिलू	५ । ३ । १६	विभाषाऽवरस्य	५ । ३ । ४१
अधुना	५ । ३ । १७	संख्याया विधार्थे धा	५ । ३ । ४२
दानीं च	५ । ३ । १८	अधिकरणविचाले च	५ । ३ । ४३
तदो दा च	५ । ३ । १९	एकाद्धो ध्यमुअन्यतरस्याम्	५ । ३ । ४४
तयोर्दाहिँलौ च च्छन्दसि	५ । ३ । २०	द्वित्र्योश्च धमुञ्	५ । ३ । ४५
अनद्यतने हिँलन्यतरस्याम्	५ । ३ । २१	एधाच्च	५ । ३ । ४६
सद्यःपरुत्परार्यैषमः परेद्य-		याप्ये पाशप्	५ । ३ । ४७
व्यद्यपूर्वेद्युरन्येद्युरन्यतरेद्युरितरे-		पूरणाद्भागे तीयादन्	५ । ३ । ४८
द्युरपरेद्युरधरेद्युरुभयेद्युरुत्तरेद्युः	५ । ३ । २२	भागेकादशभ्योऽच्छन्दसि	५ । ३ । ४९
प्रकारवचने थालू	५ । ३ । २३	षष्ठाष्टमाभ्यां ज च	५ । ३ । ५०
इदमस्थमुः	५ । ३ । २४	मानपश्वङ्गयोः कन्लुक्कौ च	५ । ३ । ५१
किमश्च	५ । ३ । २५	एकादाकिनिच्चासहाये	५ । ३ । ५२
थाहेतौ च च्छन्दसि	५ । ३ । २६	भूतपूर्वे चरट्	५ । ३ । ५३
दिक्छन्देभ्यः सप्तमी-		षष्ठ्या रूप्य च	५ । ३ । ५४
पञ्चमीप्रथमाभ्यो दिग्दे-		अतिशायने तमविष्टनौ	५ । ३ । ५५
शकालेष्वस्तातिः	५ । ३ । २७	तिङश्च	५ । ३ । ५६
दक्षिणोत्तराभ्यामतसुच्	५ । ३ । २८	द्विवचनविभज्योपपदे तरबी-	
विभाषा परावराभ्याम्	५ । ३ । २९	यमुनौ	५ । ३ । ५७
अञ्चेलुक्	५ । ३ । ३०	अजादी गुणवचनादेव	५ । ३ । ५८
उपर्युपरिष्ठात्	५ । ३ । ३१	तुच्छन्दसि	५ । ३ । ५९
पश्चात्	५ । ३ । ३२	मशस्यस्य श्रः	५ । ३ । ६०
पश्चपश्चा च च्छन्दसि	५ । ३ । ३३	ज्य च	५ । ३ । ६१
उत्तराधरदक्षिणादातिः	५ । ३ । ३४	वृद्धस्य च	५ । ३ । ६२
एनवन्यतरस्यामदूरेऽपञ्च-		अन्तिकबाढयोर्नेदसाधौ	५ । ३ । ६३

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
युवाल्पयोः कनन्यतरस्याम्	५ । ३ । ६४	कासूगोणीभ्यां घृरच्	५ । ३ । ९०
विन्मतोर्लुक्	५ । ३ । ६५	वत्सोक्षाश्वर्षभेभ्यश्च तनुत्वे	६ । ३ । ९१
प्रशंसायां रूपप्	५ । ३ । ६६	किंयत्तदो निर्धारणे द्वयोरे-	
ईषदसमासौ कल्पन्देयदेशी-		कस्य डतरच्	५ । ३ । ९२
यरः	५ । ३ । ६७	वा बहूनां जातिपरिमश्रे	
विभाषा सुपो बहुच पुर-		डतमच्	५ । ३ । ९३
स्तात्तु	५ । ३ । ६८	एकाच्च प्राचाम्	५ । ३ । ९४
प्रकारवचने जातीयर्	५ । ३ । ६९	अवक्षेपणे कन्	५ । ३ । ९५
प्रागिवात्कः	५ । ३ । ७०	इवे प्रतिकृतौ	५ । ३ । ९६
अव्ययसर्वनाम्नामकच् प्राक्		संज्ञायां च	५ । ३ । ९७
टेः	५ । ३ । ७१	लुम्मनुष्ये	५ । ३ । ९८
कस्य च दः	५ । ३ । ७२	जीविकार्थे चापण्ये	५ । ३ । ९९
अज्ञाते	५ । ३ । ७३	देवपथादिभ्यश्च	५ । ३ । १००
कुत्सिते	५ । ३ । ७४	बस्तेर्ऽञ्	५ । ३ । १०१
संज्ञायां कन्	५ । ३ । ७५	शिलाया दः	५ । ३ । १०२
अनुकम्पायाम्	५ । ३ । ७६	शास्त्रादिभ्यो यत्	५ । ३ । १०३
नीतौ च तद्युक्तात्	५ । ३ । ७७	द्रव्यं च भव्ये	५ । ३ । १०४
बहुचो मनुष्यनाम्नष्ठज्वा	५ । ३ । ७८	कुशाग्राच्छः	५ । ३ । १०५
घनिलचौ च	५ । ३ । ७९	समासाच्च तदिषयात्	५ । ३ । १०६
प्राचामुपादेरडञ्बुचौ च	५ । ३ । ८०	शर्करादिभ्योऽण्	५ । ३ । १०७
जातिनाम्नः कन्	५ । ३ । ८१	अङ्गुल्यादिभ्यष्ठक्	५ । ३ । १०८
अजिनान्तस्योत्तरपदलोपश्च	५ । ३ । ८२	एकशालायाष्ठजन्यतर-	
ठाजादावूर्ध्वं द्वितीयादचः	५ । ३ । ८३	स्याम्	५ । ३ । १०९
शेवलसुपरिविशालवरुणार्थ-		कर्कलोहितादीकक्	५ । ३ । ११०
मादीनां तृतीयात्	५ । ३ । ८४	मत्नपूर्वाविश्वेमात्थाल्	
अल्पे	५ । ३ । ८५	छन्दसि	५ । ३ । १११
ह्रस्वे	५ । ३ । ८६	पूगाञ्ज्योऽग्रामणीपूर्वात्	५ । ३ । ११२
संज्ञायां कन्	५ । ३ । ८७	व्रातच्फजोरस्त्रियाम्	५ । ३ । ११३
कुटीशमीशुण्डाभ्यो रः	५ । ३ । ८८	आयुधजीविसङ्घाञ् ज्य-	
कुत्वा डुपच्	५ । ३ । ८९	द्वाहीकेष्वब्राह्मणराजन्यात्	५ । ३ । ११४

सूत्राणि ।	अ०	पा०	सू०	सूत्राणि ।	अ०	पा०	सू०
वृकाट्टेय्यन्	५ ।	३ ।	११५	विसारिणो मत्स्ये	५ ।	४ ।	१६
दामन्यादित्रिगर्तषष्ठाच्छः	५ ।	३ ।	११६	संख्यायाः क्रियाभ्यावृत्ति-			
पश्चादियौधेयादिभ्योऽपञौ	५ ।	३ ।	११७	गणने कृत्वसुच्	५ ।	४ ।	१७
अभिजिदिदभृच्छालाव-				द्वित्रिचतुर्भ्यः सुच्	५ ।	४ ।	१८
च्छिखावच्छमीवदूर्णाव-				एकस्य सकृच्च	५ ।	४ ।	१९
च्छुमदणो यञ्	५ ।	३ ।	११८	विभाषा बहोर्धाऽविप्रकृष्ट-			
ज्यादयस्तद्राजाः	५ ।	३ ।	११९	काले	५ ।	४ ।	२०
प्रादिशोऽनद्यतनेविभाषाज्यचजातिवस्ते-				तत्प्रकृतवचने मयद्	५ ।	४ ।	२१
रेकोनविंशतिः ॥ इति पञ्चमाध्यायस्य				समूहवच्च बहुषु	५ ।	४ ।	२२
तृतीयः पादः ॥ ३ ॥				अनन्तावसथेतिहभेषजाञ्ज्यः	५ ।	४ ।	२३
पादशतस्य संख्यादेर्वी-				देवतान्तात्तादर्थ्ये यत्	५ ।	४ ।	२४
प्सायां मुन् लोपश्च	५ ।	४ ।	१	पादार्धाभ्यां च	५ ।	४ ।	२५
दण्डव्यवसर्गयोश्च	५ ।	४ ।	२	अतिथेर्ज्यः	५ ।	४ ।	२६
स्थूलादिभ्यःप्रकारवचने कन्	५ ।	४ ।	३	देवात्तल्	५ ।	४ ।	२७
अनत्यन्तगतौ क्तात्	५ ।	४ ।	४	अवेः कः	५ ।	४ ।	२८
न सामिवचने	५ ।	४ ।	५	यावादिभ्यः कन्	५ ।	४ ।	२९
बृहत्या आच्छादने	५ ।	४ ।	६	लोहितान्मणौ	५ ।	४ ।	३०
अषडक्षाशितङ्ग्वलंकर्मालंपुरु-				वर्णे चानित्ये	५ ।	४ ।	३१
षाध्युत्तरपदात्सः	५ ।	४ ।	७	रक्ते	५ ।	४ ।	३२
विभाषाश्चरेदिक्स्त्रियाम्	५ ।	४ ।	८	कालाच्च	५ ।	४ ।	३३
जात्यन्ताच्छ बन्धुनि	५ ।	४ ।	९	विनयादिभ्यष्टक्	५ ।	४ ।	३४
स्थानान्तादिभाषा सस्था-				वाचो व्याहृतार्थायाम्	५ ।	४ ।	३५
नेनेति चेत्	५ ।	४ ।	१०	तद्युक्तात्कर्मणोऽण्	५ ।	४ ।	३६
किमेत्तिङव्ययधादाम्बद्रव्य-				ओषधेरजातौ	५ ।	४ ।	३७
प्रकर्षे	५ ।	४ ।	११	मज्ञादिभ्यश्च	५ ।	४ ।	३८
अमु च च्छन्दसि	५ ।	४ ।	१२	मृदस्तिकन्	५ ।	४ ।	३९
अनुगादिनष्टक्	५ ।	४ ।	१३	सस्त्रौ प्रशंसायाम्	५ ।	४ ।	४०
णचः स्त्रियामञ्	५ ।	४ ।	१४	वृकज्येष्ठाभ्यां तिल्लतातिलौ			
अणिनुणः	५ ।	४ ।	१५	च च्छन्दसि	५ ।	४ ।	४१
				बह्वत्पार्थाच्छस्कारकादन्यत-			
				रस्याम्	५ ।	४ ।	४२

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
संख्यैकवचनाच्च वीप्सायाम्	५ । ४ । ४३	समासान्ताः	५ । ४ । ६८
प्रतियोगे पञ्चम्यास्तसिः	५ । ४ । ४४	न पूजनात्	५ । ४ । ६९
अपादाने चाहीयरुहोः	५ । ४ । ४५	किमः क्षेपे	५ । ४ । ७०
अतिग्रहाऽव्यथनक्षेपेष्वकर्तरि		नञस्तत्पुरुषात्	५ । ४ । ७१
तृतीयायाः	५ । ४ । ४६	पथो विभाषा	५ । ४ । ७२
हीयमानपापयोगाच्च	५ । ४ । ४७	बहुव्रीहौ संख्येये ङजबहुग-	
षष्ठ्या व्याश्रये	५ । ४ । ४८	णात्	५ । ४ । ७३
रोगाच्चापनयने	५ । ४ । ४९	ऋक्पूरब्धूःपथामानक्षे	५ । ४ । ७४
कृभ्वस्तियोगे सम्पद्यकर्तरि		अचूमत्यन्ववपूर्वात्सामलोमः	५ । ४ । ७५
च्चिः	५ । ४ । ५०	अक्ष्णोऽदर्शनात्	५ । ४ । ७६
अरुर्मनश्चक्षुश्चेतोरहोरजसां		अचतुराविचतुरसुचतुरस्त्री-	
लोपश्च	५ । ४ । ५१	पुंसधेन्वनङुहक्सांमवाङ्म-	
विभाषा साति कात्स्न्ये	५ । ४ । ५२	नसाक्षिभ्रुवदारगवोर्वेष्टीवदष्टीव-	
अभिविधौ सम्पदा च	५ । ४ । ५३	नक्तन्दिवरान्निन्दिवाहर्दिव-	
तदधीनवचने	५ । ४ । ५४	सरजसनिःश्रेयसपुरुषा-	
देये त्रा च	५ । ४ । ५५	युषध्यायुषत्र्यायुषग्यजुष-	
देवमनुष्यपुरुषपुरुमर्त्येभ्यो द्वि-		जातोक्षमहोक्षवृद्धोक्षोपशु-	
तीयासप्तम्योर्बहुलम्	५ । ४ । ५६	नगोष्ठश्वाः	५ । ४ । ७७
अव्यक्तानुकरणाद् व्यजवरा-		ब्रह्महस्तिभ्यां वर्चसः	५ । ४ । ७८
र्द्धादिनितौ डाच्	५ । ४ । ५७	अवसमन्धेभ्यस्तमसः	५ । ४ । ७९
कृञो द्वितीयतृतीयशम्बबी-		श्वसोवसीयःश्रेयसः	५ । ४ । ८०
जात्कृषौ	५ । ४ । ५८	अन्ववतसाद्रहसः	५ । ४ । ८१
संख्यायाश्च गुणान्तायाः	५ । ४ । ५९	मतेरुरसः सप्तमीस्थात्	५ । ४ । ८२
समयाच्च यापनायाम्	५ । ४ । ६०	अनुगवमायामे	५ । ४ । ८३
सपन्ननिष्पन्नादतिव्यथने	५ । ४ । ६१	द्विस्तावान्निस्तावा वेदिः	५ । ४ । ८४
निष्कुलान्निष्कोषणे	५ । ४ । ६२	उपसर्गादध्वनः	५ । ४ । ८५
मुस्रमियादानुलोम्ये	५ । ४ । ६३	तत्पुरुषस्याङ्गुलेः संख्या-	
दुःखात्मातिलोम्ये	५ । ४ । ६४	व्ययादेः	५ । ४ । ८६
झूलात्पाके	५ । ४ । ६५	अहस्सर्वैकदेशसंख्यातपु-	
सत्यादशपथे	५ । ४ । ६६	ण्याच्च रात्रेः	५ । ४ । ८७
मद्रात्परिवापणे	५ । ४ । ६७	अह्नोऽह्न एतेभ्यः	५ । ४ । ८८

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
न संख्यादेः समाहारे	५ । ४ । ८९	अञ् नासिकायाः संज्ञायां नसं	
उत्तमैकाभ्यां च	५ । ४ । ९०	चास्थूलात्	५ । ४ । ११८
राजाहःसस्विभ्यष्टच्	५ । ४ । ९१	उपसर्गाच्च	५ । ४ । ११९
गोरतद्धितलुकि	५ । ४ । ९२	सुमातसुश्वसुदिवशारिकुक्ष-	
अग्राख्यायामुरसः	५ । ४ । ९३	चतुरश्रेणीपदाऽजपदमोष्ठ-	
अनोश्मायस्सरसां जाति-		पदाः	५ । ४ । १२०
संज्ञयोः	५ । ४ । ९४	नञ्दुःसुभ्यो हलिसक्थ्योर-	
ग्रामकौटाभ्यां च तक्ष्णः	५ । ४ । ९५	न्यतरस्याम्	५ । ४ । १२१
अतेः शुनः	५ । ४ । ९६	नित्यमसिच् प्रजामेधयोः	५ । ४ । १२२
उपमानादमाणिषु	५ । ४ । ९७	बहुप्रजाश्छन्दसि	५ । ४ । १२३
उत्तरमृगपूर्वाच्च सक्थः	५ । ४ । ९८	धर्मादनिच् केवलात्	५ । ४ । १२४
नावो दिगोः	५ । ४ । ९९	जम्भासुहरितवृणसोमेभ्यः	५ । ४ । १२५
अर्द्धाच्च	५ । ४ । १००	दक्षिणेर्मा लुब्धयोगे	५ । ४ । १२६
स्वार्याः प्राचाम्	५ । ४ । १०१	इच् कर्मव्यतिहारे	५ । ४ । १२७
दित्रिभ्यामञ्जलेः	५ । ४ । १०२	दिदण्ड्यादिभ्यश्च	५ । ४ । १२८
अनसन्तान्पुंसकाच्छन्दसि	५ । ४ । १०३	प्रसम्भ्यां जानुनेर्जुः	५ । ४ । १२९
ब्रह्मणो जानपदाख्यायाम्	५ । ४ । १०४	ऊर्ध्वादिभाषा	५ । ४ । १३०
कुमहद्भ्यामन्यतरस्याम्	५ । ४ । १०५	ऊधसोऽनङ्	५ । ४ । १३१
इन्द्राच्चुदषहान्तात्समाहारे	५ । ४ । १०६	धनुषश्च	५ । ४ । १३२
अव्ययीभावेशरत्नभृतिभ्यः	५ । ४ । १०७	वा संज्ञायाम्	५ । ४ । १३३
अनश्च	५ । ४ । १०८	जायाया निङ्	५ । ४ । १३४
नपुंसकादन्यतरस्याम्	५ । ४ । १०९	गन्धस्येदुत्पूतिसुसुरभिभ्यः	५ । ४ । १३५
नदीपौर्णमास्याग्रहायणीभ्यः	५ । ४ । ११०	अल्पाख्यायाम्	५ । ४ । १३६
ज्ञयः	५ । ४ । १११	उपमानाच्च	५ । ४ । १३७
गिरेश्च सेनकस्य	५ । ४ । ११२	पादस्य लोपोऽहस्त्यादिभ्यः	५ । ४ । १३८
बहुव्रीहौ सक्थ्यक्ष्णोः स्वाङ्गा-		कुम्भपदीषु च	५ । ४ । १३९
त्वच्	५ । ४ । ११३	संख्यासुपूर्वस्य	५ । ४ । १४०
अङ्गुलेर्दीरुणि	५ । ४ । ११४	वयसि दन्तस्य दत्	५ । ४ । १४१
दित्रिभ्यां ष मूर्ध्नः	५ । ४ । ११५	छन्दसि च	५ । ४ । १४२
अप्पूरणप्रमाणयोः	५ । ४ । ११६	स्त्रियां संज्ञायाम्	५ । ४ । १४३
अन्तर्बहिर्भ्यां च लोभ्रः	५ । ४ । ११७	विभाषा श्यावारोकाभ्याम्	५ । ४ । १४४

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
अग्रान्तशुद्धशुभ्रवृषवराहे-		चङि	६ । १ । ११
भ्यश्च	५ । ४ । १४५	दाश्चान्साह्वान्मीर्दाश्च	६ । १ । १२
ककुदस्यावस्थायां लोपः	५ । ४ । १४६	व्यङः संप्रसारणे पुत्रपत्योस्त-	
त्रिककुत्पर्वते	५ । ४ । १४७	त्पुरुषे	६ । १ । १३
उद्भिभ्यां काकुदस्य	५ । ४ । १४८	बन्धुनि बहुव्रीहौ	६ । १ । १४
पूर्णादिभाषा	५ । ४ । १४९	वचिस्वपियजादीनां किति	६ । १ । १५
सुहृदुर्हदौ मित्रामित्रयोः	५ । ४ । १५०	ग्रहिज्यावयिव्यधिवष्टिविच-	
उरःप्रभृतिभ्यः कप्	५ । ४ । १५१	तिवृश्चतिपृच्छतिभृज-	
इनः स्त्रियाम्	५ । ४ । १५२	तीनां ङिति च	६ । १ । १६
नद्यृतश्च	५ । ४ । १५३	छिट्यभ्यासस्योभयेषाम्	६ । १ । १७
शेषादिभाषा	५ । ४ । १५४	स्वापेश्चङि	६ । १ । १८
न संज्ञायाम्	५ । ४ । १५५	स्वपिस्वमिव्येजां यङि	६ । १ । १९
ईयसश्च	५ । ४ । १५६	न वशः	६ । १ । २०
वन्दिते भ्रातुः	५ । ४ । १५७	चायः की	६ । १ । २१
ऋतश्छन्दसि	५ । ४ । १५८	स्फायः स्फी निष्ठायाम्	६ । १ । २२
नाडीतन्व्योः स्वाङ्गे	५ । ४ । १५९	स्त्यः प्रपूर्वस्य	६ । १ । २३
निष्प्रवाणिश्च	५ । ४ । १६०	द्रवमूर्तिस्पर्शयोः इयः	६ । १ । २४
पादशतस्य तत्प्रकृतवृकसपत्रान्ववखार्यान्-		प्रतेश्च	६ । १ । २५
ऋदुर्ध्वयसिर्विंशतिः ॥ इति पञ्चमाध्यायस्य		विभाषाऽभ्यवपूर्वस्य	६ । १ । २६
चतुर्थः पादः ॥ ४ ॥ समाप्तश्चाध्यायः		शृतं पाके	६ । १ । २७
पञ्चमः ॥ ५ ॥		प्यायः पी	६ । १ । २८
एकाचो द्वे प्रथमस्य	६ । १ । १	छिड्यङोश्च	६ । १ । २९
अजादेर्द्वितीयस्य	६ । १ । २	विभाषा श्वेः	६ । १ । ३०
नन्द्राः संयोगादयः	६ । १ । ३	णौ च संश्वङोः	६ । १ । ३१
पूर्वोऽभ्यासः	६ । १ । ४	ह्रः सम्प्रसारणम्	६ । १ । ३२
उभे अभ्यस्तम्	६ । १ । ५	अभ्यस्तस्य च	६ । १ । ३३
जक्षित्यादयः षट्	६ । १ । ६	बहुलं छन्दसि	६ । १ । ३४
तुजादीनां दीर्घोऽभ्यासस्य	६ । १ । ७	चायः की	६ । १ । ३५
छिटि धातोरनभ्यासस्य	६ । १ । ८	अपस्पृधेधामानृचुरानृहुश्चि-	
सन्यङोः	६ । १ । ९	च्युषेतित्याजश्राताश्रित-	
श्लौ	६ । १ । १०	माशीराशीर्त्ताः	६ । १ । ३६

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
न सम्प्रसारणे सम्प्रसारणम्	६ । १ । ३७	धात्वादेः षः सः	६ । १ । ६४
लिटि वयो यः	६ । १ । ३८	णो नः	६ । १ । ६५
वश्वास्यान्यतरस्यां किति	६ । १ । ३९	लोपो व्योर्वलि	६ । १ । ६६
वेज्रः	६ । १ । ४०	वेरपृक्तस्य	६ । १ । ६७
त्यपि च	६ । १ । ४१	हलृङ्याभ्यो दीर्घात् सुतिस्पर्-	
ज्यश्च	६ । १ । ४२	कं हलृ	६ । १ । ६८
व्यश्च	६ । १ । ४३	एङ्हस्वात्संयुद्धेः	६ । १ । ६९
विभाषा परेः	६ । १ । ४४	शेःछन्दसि बहुलम्	६ । १ । ७०
आदेच उपदेशेऽशिति	६ । १ । ४५	ह्रस्वस्य पिति	
न व्यो लिटि	६ । १ । ४६	कृति तुक्	६ । १ । ७१
स्फुरतिस्फुल्लयोर्घञि	६ । १ । ४७	संहितायाम्	६ । १ । ७२
क्रीङ्जीनां णौ	६ । १ । ४८	छे च	६ । १ । ७३
सिद्ध्यतेरपारलौकिके	६ । १ । ४९	आङ्माङोश्च	६ । १ । ७४
मीनातिमिनोतिदीङाल्यपि च	६ । १ । ५०	दीर्घात्	६ । १ । ७५
विभाषा लीयतेः	६ । १ । ५१	पदान्ताद्वा	६ । १ । ७६
खिद्दच्छन्दसि	६ । १ । ५२	इको यणचि	६ । १ । ७७
अपगुरो णमुलि	६ । १ । ५३	एचोऽयवायावः	६ । १ । ७८
चिस्फुरोर्णौ	६ । १ । ५४	वान्तो यि प्रत्यये	६ । १ । ७९
प्रजने वीयतेः	६ । १ । ५५	धातोस्तन्निमित्तस्यैव	६ । १ । ८०
बिभेतेर्हेतुभये	६ । १ । ५६	क्षय्यज्यौ शक्यार्थे	६ । १ । ८१
नित्यं स्मयतेः	६ । १ । ५७	क्रय्यस्तदर्थे	६ । १ । ८२
सृजिदृशोर्ज्ञल्यमकिति	३ । १ । ५८	भय्यप्रव्ये च च्छन्दसि	६ । १ । ८३
अनुदात्तस्य चर्दुपधस्यान्यत-		एकः पूर्वपरयोः	६ । १ । ८४
रस्याम्	६ । १ । ५९	अन्तादिवच्च	६ । १ । ८५
शीर्षच्छन्दसि	६ । १ । ६०	षत्वतुकोरसिद्धः	६ । १ । ८६
ये च ताद्धिते	६ । १ । ६१	आङ्गणः	६ । १ । ८७
अचि शीर्षः	६ । १ । ६२	वृद्धिरेचि	६ । १ । ८८
पद्मोमासृहन्निशसन्धुषन्दो-		एत्येधत्यूट्सु	६ । १ । ८९
षन्यकञ्छकञ्चुदन्नासञ्छ-		आटश्च	६ । १ । ९०
सम्प्रभृतिषु	६ । १ । ६३	उपसर्गादिति धातौ	६ । १ । ९१
		वा सुप्यापिशलेः	६ । १ । ९२

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
औतोऽम्शसोः	६ । १ । ९३	अनुदात्ते च कुधपरे	६ । १ । १२०
एङि पररूपम्	६ । १ । ९४	अवपथासि च	६ । १ । १२१
ओमाङोश्च	६ । १ । ९५	सर्वत्र विभाषा गोः	६ । १ । १२२
उस्यपदान्तात्	६ । १ । ९६	अवङ् स्फोटायनस्य	६ । १ । १२३
अतो गुणे	६ । १ । ९७	इन्द्रे च	६ । १ । १२४
अव्यक्तानुकरणस्यात इतौ	६ । १ । ९८	छुतमगृह्या अचि नित्यम्	६ । १ । १२५
नाम्नेडितस्यान्त्यस्य तु वा	६ । १ । ९९	आङोऽनुनासिकश्छन्दसि	६ । १ । १२६
नित्यमाम्नेडिते डाचि	६ । १ । १००	इकोऽसवर्णे शाकत्यस्य	
अकः सवर्णे दीर्घः	६ । १ । १०१	ह्रस्वश्च	६ । १ । १२७
प्रथमयोः पूर्वसवर्णः	६ । १ । १०२	ऋत्यकः	६ । १ । १२८
तस्माच्छसो नः पुंसि	६ । १ । १०३	अष्टतवदुपस्थिते	६ । १ । १२९
नादिचि	६ । १ । १०४	ई ३ चाक्रवर्मणस्य	६ । १ । १३०
दीर्घाज्जसि च	६ । १ । १०५	दिव उद्	६ । १ । १३१
वा छन्दसि	६ । १ । १०६	एतत्तदोः सुलोपोऽकोरनञ्-	
अमि पूर्वः	६ । १ । १०७	समासे हलि	६ । १ । १३२
संमसारणाच्च	६ । १ । १०८	स्यश्छन्दसि बहुलम्	६ । १ । १३३
एङः पदान्तादति	६ । १ । १०९	सोऽचि लोपे चेत्पादपूरणम्	६ । १ । १३४
ङसिङसोश्च	६ । १ । ११०	मुट्कात्पूर्वः	६ । १ । १३५
ऋत उद्	६ । १ । १११	अङ्भ्यासव्यवायेऽपि	६ । १ । १३६
ख्यत्यात्परस्य	६ । १ । ११२	संपरिभ्यां करोतौ भूषणे	६ । १ । १३७
अतो रोरुतादष्टते	६ । १ । ११३	समवाये च	६ । १ । १३८
हशि च	६ । १ । ११४	उपात्प्रतियत्नवैकृतवाक्या-	
प्रकृत्यान्तःपादमव्यपरे	६ । १ । ११५	ध्याहारेषु	६ । १ । १३९
अव्यादवद्यादवक्कमुरव्रता-		किरतौ लवने	६ । १ । १४०
यमवन्त्ववस्युषु च	६ । १ । ११६	हिंसायां मतेश्च	६ । १ । १४१
यजुष्युरः	६ । १ । ११७	अपाच्चतुष्पाच्छकुनिष्वा-	
आपोजुषाणोवृष्णोवर्षिष्ठेऽ		लेखने	६ । १ । १४२
म्बेऽम्बालेऽम्बिकेपूर्वे	६ । १ । ११८	कुस्तुम्बुरूणि जातिः	६ । १ । १४३
अंग इत्यादौ च	६ । १ । ११९	अपरस्पराः क्रियासातत्ये	६ । १ । १४४

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
गोष्पदं सेवितासेवितप्रमा-		नम्	६ । १ । १७०
णेषु	६ । १ । १४५	ऊडिदंपदाद्यप्पुत्रैद्युभ्यः	६ । १ । १७१
आस्पदं प्रतिष्ठायाम्	६ । १ । १४६	अष्टनो दीर्घात्	६ । १ । १७२
आश्चर्यमनित्ये	६ । १ । १४७	शतुरनुमोनद्यजादी	६ । १ । १७३
वर्चस्केऽवस्करः	६ । १ । १४८	उदात्तयणोहल्पूर्वात्	६ । १ । १७४
अपस्करो रथाङ्गम्	६ । १ । १४९	नोङ्धात्वोः	६ । १ । १७५
विष्किरः शकुनिर्विकिरोवा	६ । १ । १५०	ह्रस्वनुङ्भ्यां मतुप्	६ । १ । १७६
ह्रस्वाच्चन्द्रोत्तरपदे मन्त्रे	६ । १ । १५१	नामन्यतरस्याम्	६ । १ । १७७
प्रतिष्कशश्च कशेः	६ । १ । १५२	ङ्याङ्छन्दसि बहुलम्	६ । १ । १७८
प्रस्कण्वहरिश्चन्द्रावृषी	६ । १ । १५३	षट्त्रिचतुर्भ्यो हलादिः	६ । १ । १७९
मस्करमस्कारिणौ वेणुपरि-		झल्युपोत्तमम्	६ । १ । १८०
ब्राजकयोः	६ । १ । १५४	विभाषा भाषायाम्	६ । १ । १८१
कास्तीराजस्तुन्दे नगरे	६ । १ । १५५	न गोश्वन्साववर्णराडङ्कुङ्	
कारस्करो वृक्षः	६ । १ । १५६	कृद्भ्यः	६ । १ । १८२
पारस्करप्रभृतीनि च संज्ञा-		दिवो झल्ल	६ । १ । १८३
याम्	६ । १ । १५७	नृ चान्यतरस्याम्	६ । १ । १८४
अनुदात्तं पदमेकवर्जम्	६ । १ । १५८	तिट्स्वरितम्	६ । १ । १८५
कर्षाऽऽत्वतोवज्रोन्तुदात्तः	६ । १ । १५९	तास्यनुदात्तेन्डिददुपदेशा-	
उञ्छादीनां च	६ । १ । १६०	ल्लसार्वधातुकमनुदात्त-	
अनुदात्तस्य च यत्रोदात्त-		मन्विडोः	६ । १ । १८६
लोपः	६ । १ । १६१	आदिः सिचोऽन्यतरस्याम्	६ । १ । १८७
धातोः	६ । १ । १६२	स्वपादिहिंसामच्यनिटि	६ । १ । १८८
चितः	६ । १ । १६३	अभ्यस्तानामादिः	६ । १ । १८९
तद्धितस्य	६ । १ । १६४	अनुदात्ते च	६ । १ । १९०
कितः	६ । १ । १६५	सर्वस्य सुपि	६ । १ । १९१
तिसृभ्यो जसः	६ । १ । १६६	भीहीभृदुमदजनधनदरि-	
चतुरः शसि	६ । १ । १६७	ब्राजागरां प्रत्ययात्पूर्वं	
सावेकाचस्तृतीयादिर्विभक्तिः	६ । १ । १६८	पिति	६ । १ । १९२
अन्तोदात्तादुत्तरपदादन्य-		लिति	६ । १ । १९३
तरस्यामनित्यसमासे	६ । १ । १६९	आदिर्णमुत्यन्यतरस्याम्	६ । १ । १९४
अश्चेदछन्दस्यसर्वनामस्था-		अचः कर्तृयकि	६ । १ । १९५

सूत्राणि ।	अ०	पा०	सू०	सूत्राणि ।	अ०	पा०	सू०
थलि च सेटीडन्तो वा	६	१	१९६	हिंसायामनुदात्ताविभाषाक्षयेवत्यास्त्रीणि ॥			
ञ्जित्यादिर्नित्यम्	६	१	१९७	इति षष्ठाध्यायस्य प्रथमः पादः ॥ १ ॥			
आमन्त्रितस्य च	६	१	१९८	बहुव्रीहौ प्रकृत्या पूर्वपदम्	६	२	१
पथिमथोः सर्वनामस्थाने	६	१	१९९	तत्पुरुषे तुल्यार्थतृतीयासप्त-			
अन्तश्चतवैयुगपत्	६	१	२००	म्युपमानाव्ययद्वितीयाकृत्याः	६	२	२
क्षयो निवासे	६	१	२०१	वर्णोवर्णेष्वनेते	६	२	३
जयः करणम्	६	१	२०२	गाधलवणयोः प्रमाणे	६	२	४
वृषादीनां च	६	१	२०३	दायाद्यं दायादे	६	२	५
संज्ञायामुपमानम्	६	१	२०४	प्रतिबन्धि चिरकृच्छ्रयोः	६	२	६
निष्ठा च द्वयजनात्	६	१	२०५	पदेऽपदेशे	६	२	७
शुष्कधृष्टौ	६	१	२०६	निवाते वातत्राणे	६	२	८
आशितः कर्ता	६	१	२०७	शारदेऽनार्त्तवे	६	२	९
रिक्ते विभाषा	६	१	२०८	अध्वर्युकषाययोजार्तौ	६	२	१०
जुष्टार्पिते च च्छन्दसि	६	१	२०९	सदृशप्रतिरूपयोः सादृश्ये	६	२	११
नित्यं मन्त्रे	६	१	२१०	द्विगौ प्रमाणे	६	२	१२
युष्मदस्मदोर्दसि	६	१	२११	गन्तव्यपण्यं वाणिजे	६	२	१३
ऊयि च	६	१	२१२	मात्रोपज्ञोपक्रमच्छायेनपुंसके	६	२	१४
यतो नावः	६	१	२१३	सुखमिययोर्हिते	६	२	१५
ईडवन्दवृशंसदुहां प्यतः	६	१	२१४	मीतौ च	६	२	१६
विभाषा वेण्विन्धानयोः	६	१	२१५	स्वं स्वामिनि	६	२	१७
त्यागरागहासकुहश्चठक-				पत्यावैश्वर्ये	६	२	१८
थानाम्	६	१	२१६	नभृवाक्चिद्दिधिषु	६	२	१९
उपोत्तमं रिति	६	१	२१७	वा भुवनम्	६	२	२०
चङ्चन्यतरस्याम्	६	१	२१८	आशङ्काऽऽबाधनेदीयस्सु सं-			
मतोः पूर्वमात्संज्ञायां स्त्रि-				भावने	६	२	२१
याम्	६	१	२१९	पूर्वं भूतपूर्वं	६	२	२२
अन्तोऽवत्याः	६	१	२२०	सविधसनीडसमर्यादसवेशस-			
ईवत्याः	६	१	२२१	देशेषु सामीप्ये	६	२	२३
चौ	६	१	२२२	विस्पष्टादीनि गुणवचनेषु	६	२	२४
समासस्य	६	१	२२३	श्रज्याऽवमकन्पापवत्सु भावे			
एकाचश्चायोत्यपिचयेचक्षय्याऽक्रःसाऽवपथा-				कर्मधारये	६	२	२५

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
कुमारश्च	६ । २ । २६	तृतीया कर्मणि	६ । २ । ४८
आदिः प्रत्येनसि	६ । २ । २७	गतिरनन्तरः	६ । २ । ४९
पूगेष्वन्यतरस्याम्	६ । २ । २८	तादौ च निति कृत्यतौ	६ । २ । ५०
इगन्तकालकपालभगालशरा-		तवै चान्तश्च युगपत्	६ । २ । ५१
वेषु द्विगौ	६ । २ । २९	अनिगन्तोऽञ्चतौ वप्रत्यये	६ । २ । ५२
बह्वन्यतरस्याम्	६ । २ । ३०	न्यधी च	६ । २ । ५३
दिष्टिवितस्त्योश्च	६ । २ । ३१	ईषदन्यतरस्याम्	६ । २ । ५४
सप्तमीसिद्धशुष्कपक्वबन्धेष्व-		हिरण्यपारिमाणं धने	६ । २ । ५५
कालात्	६ । २ । ३२	प्रथमोऽचिरोपसम्पत्तौ	६ । २ । ५६
परिप्रत्युपाऽपावर्ज्यमानाऽहो-		कतरकतमौ कर्मधारये	६ । २ । ५७
रात्रावयवेषु	६ । २ । ३३	आर्यो ब्राह्मणकुमारयोः	६ । २ । ५८
राजन्यबहुवचनद्वन्द्वेऽन्धकवृ-		राजा च	६ । २ । ५९
णिषु	६ । २ । ३४	षष्ठी प्रत्येनसि	६ । २ । ६०
संख्या	६ । २ । ३५	के नित्यार्थे	६ । २ । ६१
आचार्योपसर्जनश्चान्तेवासी	६ । २ । ३६	ग्रामः शिल्पिनि	६ । २ । ६२
कार्तिकौजपादयश्च	६ । २ । ३७	राजा च प्रशंसायाम्	६ । २ । ६३
महान्ग्रीह्यपराह्णगृष्टीष्वास-		आदिरुदात्तः	६ । २ । ६४
जाबालभारभारतहैलिहि-		सप्तमीहारिणौ धर्म्येऽहरणे	६ । २ । ६५
लरौरवप्रवृद्धेषु	६ । २ । ३८	युक्ते च	६ । २ । ६६
क्षुल्लकश्च वैश्वदेवे	६ । २ । ३९	विभाषाऽध्यक्षे	६ । २ । ६७
उष्ट्रः सादिवाम्योः	६ । २ । ४०	पापं च शिल्पिनि	६ । २ । ६८
गौः सादसादिसारथिषु	६ । २ । ४१	गोत्रान्तेवासिमाणवब्राह्म-	
कुरुगार्हपतिरिक्तगुर्वसूतजरत्य-		णेषु क्षेपे	६ । २ । ६९
श्लीलट्टरूपापोरेवडवातै-		अङ्गानि मैरेये	६ । २ । ७०
तिलकद्रुःपण्यकम्बलो दा-		भक्ताख्यास्तदर्थेषु	६ । २ । ७१
सीभाराणां च	६ । २ । ४२	गोबिडालसिंहसैन्धवेषूपमाने	६ । २ । ७२
चतुर्थी तदर्थे	६ । २ । ४३	अके जीविकार्थे	६ । २ । ७३
अर्थे	६ । २ । ४४	माचां क्रीडायाम्	६ । २ । ७४
के च	६ । २ । ४५	अणि नियुक्ते	६ । २ । ७५
कर्मधारयेऽनिष्ठा	६ । २ । ४६	शिल्पिनि चाऽकृत्रः	६ । २ । ७६
अहीने द्वितीया	६ । २ । ४७	संज्ञायां च	६ । २ । ७७

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
गोतन्तियवं पाले	६ । २ । ७८	बहुव्रीहौ विश्वं संचायाम्	६ । २ । १०६
णिनि	६ । २ । ७९	उदराश्वेषुषु	६ । २ । १०७
उपमानं शब्दार्थप्रकृतावेव	६ । २ । ८०	क्षेपे	६ । २ । १०८
युक्तारोह्यादयश्च	६ । २ । ८१	नदी बन्धुनि	६ । २ । १०९
दीर्घकाशतुषभ्राष्ट्रवटं जे	६ । २ । ८२	निष्ठोपसर्गपूर्वमन्यतर-	
अन्त्यात्पूर्वं बह्वचः	६ । २ । ८३	स्याम्	६ । २ । ११०
ग्रामेऽनिवसन्तः	६ । २ । ८४	उत्तरपदाऽऽदिः	६ । २ । १११
घोषादिषु च	६ । २ । ८५	कर्णो वर्णलक्षणात्	६ । २ । ११२
छात्र्यादयः शालायाम्	६ । २ । ८६	संज्ञौपम्ययोश्च	६ । २ । ११३
प्रस्थेऽवृद्धमकक्यादीनाम्	६ । २ । ८७	कण्ठपृष्ठग्रीवाजङ्घं च	६ । २ । ११४
मालादीनां च	६ । २ । ८८	शृङ्गमवस्थायां च	६ । २ । ११५
अमहन्नवन्नगरेऽनुदीचाम्	६ । २ । ८९	नत्रो जरमरमित्रमृताः	६ । २ । ११६
अर्मेचाऽवर्णं द्व्यच् व्यच्	६ । २ । ९०	सोर्मनसी अलोमोषसी	६ । २ । ११७
न भूताधिकसंजीवमद्राश्मकं		क्त्वादयश्च	६ । २ । ११८
जलम्	६ । २ । ९१	आद्युदात्तं व्यच् छन्दसि	६ । २ । ११९
अन्तः	६ । २ । ९२	वीरवीर्यौ च	६ । २ । १२०
सर्वं गुणकात्स्न्ये	६ । २ । ९३	कूलतीरतूलमूलशालाक्ष-	
संज्ञायां गिरिनिकाययोः	६ । २ । ९४	सममव्ययीभावे	६ । २ । १२१
कुमार्यां वयसि	६ । २ । ९५	कंसमन्थशूर्पपाय्यकाण्ड	
उदकेऽकेवले	६ । २ । ९६	द्विगौ	६ । २ । १२२
द्विगौ क्रतौ	६ । २ । ९७	तत्पुरुषे शालायां नपुंसके	६ । २ । १२३
सभायां नपुंसके	६ । २ । ९८	कन्था च	६ । २ । १२४
पुरे प्राचाम्	६ । २ । ९९	आदिश्विहणादीनाम्	६ । २ । १२५
अरिष्टगौडपूर्वे च	६ । २ । १००	चेलखेटकटुककाण्डं गर्हा-	
न हास्तिनफलकमार्देयाः	६ । २ । १०१	याम्	६ । २ । १२६
कुसूलकूपकुम्भशालं बिले	६ । २ । १०२	चीरमुपमानम्	६ । २ । १२७
द्विच्छब्दा ग्रामजनपदाख्या-		पल्लसूपशाकं मिश्रे	६ । २ । १२८
नचानराटेषु	६ । २ । १०३	कूलसूदस्थलकर्षाः संज्ञायाम्	६ । २ । १२९
आचार्योपसर्जनश्चान्तेवा-		अकर्मधारये राज्यम्	६ । २ । १३०
सिनि	६ । २ । १०४	वर्ग्यादयश्च	६ । २ । १३१
उत्तरपदवृद्धौ सर्वं च	६ । २ । १०५	पुत्रः पुम्भ्यः	६ । २ । १३२

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
नाचार्यराजर्विकसंयुक्तज्ञा-		अच्कावशक्तौ	६ । २ । १५७
त्याख्येभ्यः	६ । २ । १३३	आक्रोशे च	६ । २ । १५८
चूर्णादीन्यप्राणिषष्ठ्याः	६ । २ । १३४	संज्ञायाम्	६ । २ । १५९
षट् च काण्डादीनि	६ । २ । १३५	कृत्योकेष्णुच्चार्यादयश्च	६ । २ । १६०
कुण्डं वनम्	६ । २ । १३६	विभाषा तृन्नन्नतीक्ष्णञ्चिषु६ । २ । १६१	
प्रकृत्या भगालम्	६ । २ । १३७	बहुव्रीहाविदमेतत्तद्भ्यःप्र-	
शितेर्नित्याऽबह्वज्बहुव्रीहाव-		थमपूरणयोः क्रियाग-	
भसत्	६ । २ । १३८	णने	६ । २ । १६२
गतिकारकोपपदात्कुट्	६ । २ । १३९	संख्यायास्तनः	६ । २ । १६३
उभे वनस्पत्यादिषु युगपत्	६ । २ । १४०	विभाषा छन्दसि	६ । २ । १६४
देवतादन्दे च	६ । २ । १४१	संज्ञायां मित्राजिनयोः	६ । २ । १६५
नोत्तरपदेऽनुदात्तादावपृथि-		व्यवायिनोन्तरम्	६ । २ । १६६
वीरुद्रपूषमन्थिषु	६ । २ । १४२	मुखं स्वाङ्गम्	६ । २ । १६७
अन्तः	६ । २ । १४३	नाव्ययदिकच्छन्दगोमहत्स्थू-	
थाऽथघञ्काऽजऽबित्रका-		लमुष्टिपृथुवत्सेभ्यः	६ । २ । १६८
णाम्	६ । २ । १४४	निष्ठोपमानादन्यतरस्याम्	६ । २ । १६९
सूपमानात् कः	६ । २ । १४५	जातिकालमुखादिभ्योऽना-	
संज्ञायामनाचितादीनाम्	६ । २ । १४६	च्छादनात् कोऽकृतमि-	
प्रवृद्धादीनां च	६ । २ । १४७	तमतिपन्नाः	६ । २ । १७०
कारकादत्तश्रुतयोरेवाशिषि६ । २ । १४८		वा जाते	६ । २ । १७१
इत्थंभूतेन कृतमिति च	६ । २ । १४९	नञ्सुभ्याम्	६ । २ । १७२
अनो भावकर्मवचनः	६ । २ । १५०	कपि पूर्वम्	६ । २ । १७३
मन्क्तिन्व्याख्यानशयना-		ह्रस्वान्तेऽन्त्यात्पूर्वम्	६ । २ । १७४
सनस्थानयाजकादि-		बहोर्नञ्चदुत्तरपदभूम्नि	६ । २ । १७५
क्रीताः	६ । २ । १५१	न गुणादयोवयवाः	६ । २ । १७६
सप्तम्याः पुण्यम्	६ । २ । १५२	उपसर्गात्स्वाङ्गं ध्रुवमपशुं	६ । २ । १७७
ऊनार्थकलहं तृतीयायाः	६ । २ । १५३	वनं समासे	६ । २ । १७८
मिश्रं चानुपसर्गमसन्धौ	६ । २ । १५४	अन्तः	६ । २ । १७९
नञो गणप्रतिषेधे सम्पाद्य-		अन्तश्च	६ । २ । १८०
ईहितालमर्थास्तद्धिताः६ । २ । १५५		न निविभ्याम्	६ । २ । १८१
ययतोश्चातदर्थे	६ । २ । १५६	परेरभितोभावि मण्डलम्	६ । २ । १८२

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
मादस्वाङ्गं संज्ञायाम्	६ । २ । १८३	हलदन्तात्सप्तम्याः संज्ञायाम्	६ । ३ । ९
निरुदकादीनि च	६ । २ । १८४	कारनाग्नि च मात्रां हलादौ	६ । ३ । १०
अभेर्मुखम्	६ । २ । १८५	मध्याद्गुरौ	६ । ३ । ११
अपाच्च	६ । २ । १८६	अमूर्द्धमस्तकात्स्वाङ्गादकामे	६ । ३ । १२
स्फिगपूतवीणाऽञ्जोऽध्व-		बन्धे च विभाषा	६ । ३ । १३
कुक्षिसीरनामनाम च	६ । २ । १८७	तत्पुरुषे कृति बहुलम्	६ । ३ । १४
अधेरुपरिस्थम्	६ । २ । १८८	मावृट्शरत्कालदिवां जे	६ । ३ । १५
अनोरप्रधानकनीयसी	६ । २ । १८९	विभाषा वर्षक्षरशरवरात्	६ । ३ । १६
पुरुषश्चान्वादिष्टः	६ । २ । १९०	घकालतनेषु कालनाम्नः	६ । ३ । १७
अतेरकृत्पदे	६ । २ । १९१	शयवासवासिष्वकालात्	६ । ३ । १८
नेरनिधाने	६ । २ । १९२	नेन्सिद्धबभ्रातिषु च	६ । ३ । १९
प्रतेरंश्चादयस्तत्पुरुषे	६ । २ । १९३	स्थे च भाषायाम्	६ । ३ । २०
उपाद् व्यजजिनमगौरादयः	६ । २ । १९४	षष्ठ्या आक्रोशे	६ । ३ । २१
सोरवक्षेपणे	६ । २ । १९५	पुत्रेऽन्यतरस्याम्	६ । ३ । २२
विभाषोत्पुच्छे	६ । २ । १९६	ऋतो विद्यायोनिसम्बन्धेभ्यः	६ । ३ । २३
द्वित्रिभ्यां पादन्मूर्धसु बहु-		विभाषा स्वसृपत्योः	६ । ३ । २४
व्रीहौ	६ । २ । १९७	आनङ्ग ऋतो द्वन्द्वे	६ । ३ । २५
सकथं चाक्रान्तात्	६ । २ । १९८	देवताद्वन्द्वे च	६ । ३ । २६
परादिश्छन्दसि बहुलम्	६ । २ । १९९	ईदग्नेः सोमवरुणयोः	६ । ३ । २७
बहुव्रीहावाशंगौः सादक्तेननित्यार्थेयुक्तानहा-		इदृद्धौ	६ । ३ । २८
स्तिनकूलदेवताविभाषाननिविभ्यामेकोनविं-		दिवो द्यावा	६ । ३ । २९
शतिः ॥ इति षष्ठाध्यायस्य द्वितीयः		दिवसश्च पृथिव्याम्	६ । ३ । ३०
पादः ॥ २ ॥		उषासोषसः	६ । ३ । ३१
अलुगुत्तरपदे	६ । ३ । १	मातरपितराबुदीचाम्	६ । ३ । ३२
पञ्चम्याः स्तोकादिभ्यः	६ । ३ । २	पितरामातरा च च्छन्दसि	६ । ३ । ३३
ओजःसहोम्भस्तमसस्तृतीयायाः	६ । ३ । ३	स्त्रियाः पुंवद्भाषितपुंस्कादनू-	
मनसः संज्ञायाम्	६ । ३ । ४	इसमानाधिकरणेऽस्त्रिया-	
आज्ञायिनि च		मपूरणीमियादिषु	६ । ३ । ३४
आत्मनश्च	६ । ३ । ६	तसिलादिष्वाकृत्वसुचः	६ । ३ । ३५
वैयाकरणाख्यायां चतुर्थ्याः	६ । ३ । ७	क्यङ्मानिनोश्च	६ । ३ । ३६
परस्य च	६ । ३ । ८	न कोपधायाः	६ । ३ । ३७

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
संज्ञापुरण्योश्च	६ । ३ । ३८	इको ह्रस्वोऽङ्गो गालवस्य	६ । ३ । ६१
वृद्धिनिमित्तस्य च तद्धित-		एकतद्धिते च	६ । ३ । ६२
स्यारक्तविकारे	६ । ३ । ३९	ऊथापोः संज्ञाछन्दसोर्बहुलम्	६ । ३ । ६३
स्वाङ्गाच्चेतः	६ । ३ । ४०	त्वे च	६ । ३ । ६४
जातेश्च	६ । ३ । ४१	इष्टकेषीकामालानां चिततूल-	
पुंवत्कर्मधारयजातीयदेशीयेषु	६ । ३ । ४२	भारिषु	६ । ३ । ६५
घरूपकल्पचेलङ्बुवगोत्रम-		स्वित्यनव्ययस्य	६ । ३ । ६६
तहतेषु ऊथोऽनेकाच्चो		अरुर्दिषदजन्तस्य मुम्	६ । ३ । ६७
ह्रस्वः	६ । ३ । ४३	इच एकाचोऽम्प्रत्ययवच्च	६ । ३ । ६८
नद्याः शेषस्यान्यतरस्याम्	६ । ३ । ४४	वाचंयमपुरन्दरौ च	६ । ३ । ६९
उगितश्च	६ । ३ । ४५	कारे सत्याऽगदस्य	६ । ३ । ७०
आन्महतः समानाधिकरण-		श्येनतिलस्य पाते ज्ञे	६ । ३ । ७१
जातीययोः	६ । ३ । ४६	रात्रेः कृति विभाषा	६ । ३ । ७२
द्व्यष्टनः संख्यायामबहुव्रीह्य-		नलोपोऽनञः	६ । ३ । ७३
शित्योः	६ । ३ । ४७	तस्मान्नुडाचि	६ । ३ । ७४
त्रेस्त्रयः	६ । ३ । ४८	नभ्राणपात्रवेदानासत्यान-	
विभाषा चत्वारिंशत्प्रभृतौ स-		मुचिनकुलनखनपुंसक-	
वेषाम्	६ । ३ । ४९	नक्षत्रनक्रनाकेषु प्रकृत्या	६ । ३ । ७५
हृदयस्य हल्लेखयदण्ठासेषु	६ । ३ । ५०	एकादिश्चैकस्य चादुक्	६ । ३ । ७६
वा शोकप्यञ्जुरोगेषु	६ । ३ । ५१	नगोप्राणिष्वन्यतरस्याम्	६ । ३ । ७७
पादस्यपदाऽऽज्यातिगोपहतेषु	६ । ३ । ५२	सहस्य सः संज्ञायाम्	६ । ३ । ७८
पद्यत्यतदर्थे	६ । ३ । ५३	ग्रन्थान्ताधिके च	६ । ३ । ७९
हिमकाषिहतिषु च	६ । ३ । ५४	द्वितीये चानुपाख्ये	६ । ३ । ८०
ऋचः शे	६ । ३ । ५५	अव्ययीभावे चाकाले	६ । ३ । ८१
वा घोषमिश्रशब्देषु	६ । ३ । ५६	वोपसर्जनस्य	६ । ३ । ८२
उदकस्योदः संज्ञायाम्	६ । ३ । ५७	प्रकृत्याऽऽशिषि	६ । ३ । ८३
पेषंवासवाहनधिषु च	६ । ३ । ५८	समानस्य च्छन्दस्यमूर्द्धप्रभृत्यु-	
एकहलादौ पूरयितव्येऽन्यत-		दर्केषु	६ । ३ । ८४
रस्याम्	६ । ३ । ५९	ज्योतिर्जनपदरात्रिनाभिनाम-	
मन्यौदनसक्तुबिन्दुवज्रभार-		गोत्ररूपस्थानवर्णवयोवचनब-	
हारवीवधगाहेषु च	६ । ३ । ६०	न्धुषु	६ । ३ । ८५

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
चरणे ब्रह्मचारिणि	६ । ३ । ८६	साढ्यैसाद्वासादेति निगमे	६ । ३ । ११३
तीर्थे ये	६ । ३ । ८७	संहितायाम्	६ । ३ । ११४
विभाषोदरे	६ । ३ । ८८	कर्णे लक्षणस्याऽविष्टाष्टपञ्च-	
दृग्दृश्वतुषु	६ । ३ । ८९	मणिभिन्नच्छिन्नच्छिद्र-	
इदं किमोरीशूकी	६ । ३ । ९०	स्रुवस्वस्तिकस्य	६ । ३ । ११५
आ सर्वनाम्नः	६ । ३ । ९१	नहिवृतिवृषिव्यधिरुचिस-	
विश्वदेवयोश्च टेरद्रयश्च ताव-		हितनिषु कौ	६ । ३ । ११६
प्रत्यये	६ । ३ । ९२	वनगिर्योः संज्ञायां कोटर-	
समः समि	६ । ३ । ९३	किंशुलुकादीनाम्	६ । ३ । ११७
तिरसस्तिर्यलोपे	६ । ३ । ९४	वले	६ । ३ । ११८
सहस्य सधिः	६ । ३ । ९५	मतौ बह्वचोऽनजिरादीनाम्	६ । ३ । ११९
सधमादस्थयोश्छन्दसि	६ । ३ । ९६	शरादीनां च	६ । ३ । १२०
व्यन्तरूपसर्गेभ्योऽप ईत्	६ । ३ । ९७	इको वहेऽपीलोः	६ । ३ । १२१
ऊदनोर्देशे	६ । ३ । ९८	उपसर्गस्य घञ्यमनुष्ये व-	
अषष्ठ्यतृतीयास्थस्यान्यस्य दुगा-		हुलम्	६ । ३ । १२२
शीराशास्थास्थितोत्सुकोति-		इकः काशे	६ । ३ । १२३
कारकरागच्छेषु	६ । ३ । ९९	दस्ति	६ । ३ । १२४
अर्थे विभाषा	६ । ३ । १००	अष्टनः संज्ञायाम्	६ । ३ । १२५
कोः कन्तपुरुषेऽचि	६ । ३ । १०१	छन्दसि च	६ । ३ । १२६
रथवदयोश्च	६ । ३ । १०२	चितेः कपि	६ । ३ । १२७
तृणे च जातौ	६ । ३ । १०३	विश्वस्य वसुराटोः	६ । ३ । १२८
का पथ्यक्षयोः	६ । ३ । १०४	नरे संज्ञायाम्	६ । ३ । १२९
ईषदर्थे	६ । ३ । १०५	मित्रे चर्षौ	६ । ३ । १३०
विभाषा पुरुषे	६ । ३ । १०६	मन्त्रे सोमाऽश्वेन्द्रियविश्व-	
कथं चोष्णे	६ । ३ । १०७	देव्यस्य मतौ	६ । ३ । १३१
पथि च च्छन्दसि	६ । ३ । १०८	ओषधेश्च विभक्तावप्रथमा-	
पृषोदरादीनि यथोपदिष्टम्	६ । ३ । १०९	याम्	६ । ३ । १३२
संख्याविसायपूर्वस्याह्नस्या-		ऋचि तुनुधमक्षुतङ्कुत्रोरु-	
हनन्यतरस्यां ङौ	६ । ३ । ११०	प्याणाम्	६ । ३ । १३३
द्रुलोपे पूर्वस्य दीर्घोऽणः	६ । ३ । १११	इकः सुञि	६ । ३ । १३४
सहिवहोरोदवर्णस्य	६ । ३ । ११२	व्यचोऽतस्तिङः	६ । ३ । १३५

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
निपातस्य च	६ । ३ । १३६	असिद्धवदत्राभात्	६ । ४ । २२
अन्येषामपि दृश्यते	६ । ३ । १३७	इनाम्लोपः	६ । ४ । २३
चौ	६ । ३ । १३८	अनिदितां हल उपधायाः	
संप्रसारणस्य	६ । ३ । १३९	कृडिति	६ । ४ । २४
अलुक्षष्ठ्याजातेरिकोऽव्ययीभावेकोःकत्त-		दंशसञ्जस्वञ्जां शपि	६ । ४ । २५
दिकोवहएकोनविंशतिः॥इति षष्ठाध्यायस्य		रञ्जेश्च	६ । ४ । २६
तृतीयः पादः ॥ ३ ॥		घञि च भावकरणयोः	६ । ४ । २७
अङ्स्य	६ । ४ । १	स्यदो जवे	६ । ४ । २८
हलः	६ । ४ । २	अवोदैधौघप्रश्नयहिमश्चथाः	६ । ४ । २९
नामि	६ । ४ । ३	नाञ्चेः पूजायाम्	६ । ४ । ३०
न तिसृचतसृ	६ । ४ । ४	त्तिव स्कन्दिस्स्यन्दोः	६ । ४ । ३१
छन्दस्युभयथा	६ । ४ । ५	जान्तनशां विभाषा	६ । ४ । ३२
नृ च	६ । ४ । ६	भञ्जेश्च चिणि	६ । ४ । ३३
नोपधायाः	६ । ४ । ७	शास इदङ्हलोः	६ । ४ । ३४
सर्वनामस्थाने चासम्बुद्धौ	६ । ४ । ८	शा हौ	६ । ४ । ३५
वा षपूर्वस्य निगमे	६ । ४ । ९	हन्तेर्जः	६ । ४ । ३६
सान्तमहतः संयोगस्य	६ । ४ । १०	अनुदान्तोपदेशवनतितनोत्या-	
अमृनृत्तृस्वसृनसृनेष्टृत्वष्टृक्षतृहो-		दीनामनुनासिकलोपो	
तृपोतृमशास्तृणाम्	६ । ४ । ११	झलि कृडिति	६ । ४ । ३७
इन्हन्पूषार्यम्णां शौ	६ । ४ । १२	वा ल्यपि	६ । ४ । ३८
शौ च	६ । ४ । १३	न क्तिचि दीर्घश्च	६ । ४ । ३९
अत्वसन्तस्य चाधातोः	६ । ४ । १४	गमः कौ	६ । ४ । ४०
अनुनासिकस्य किञ्जलोः		विडुनोरनुनासिकस्याऽऽत्	६ । ४ । ४१
कृडिति	६ । ४ । १५	जनसनखनां सन्झलोः	६ । ४ । ४२
अञ्जनगमां सनि	६ । ४ । १६	ये विभाषा	६ । ४ । ४३
तनोतेर्विभाषा	६ । ४ । १७	तनोतेर्यकि	६ । ४ । ४४
क्रमश्च त्तिव	६ । ४ । १८	सनः क्तिचि लोपश्चास्याऽन्य-	
च्छोः शुडनुनासिके च	६ । ४ । १९	तरस्याम्	६ । ४ । ४५
ज्वरत्वरत्तिव्यविमवामुप-		आर्द्धधातुके	६ । ४ । ४६
धायाश्च	६ । ४ । २०	भ्रस्जोरोपधयोरमन्यतर-	
राल्लोपः	६ । ४ । २१	स्याम्	६ । ४ । ४७

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
अतो लोपः	६ । ४ । ४८	अचि श्रुधातुभ्रुवां य्वोरियङ्-	
यस्य हलः	६ । ४ । ४९	वङौ	६ । ४ । ७७
क्यस्य विभाषा	६ । ४ । ५०	अभ्यासस्याऽसवर्णे	६ । ४ । ७८
णेरानिटि	६ । ४ । ५१	स्त्रियाः	६ । ४ । ७९
निष्ठायां सेटि	६ । ४ । ५२	वाम्शसोः	६ । ४ । ८०
जनिता मन्त्रे	६ । ४ । ५३	इणो यण्	६ । ४ । ८१
शमिता यज्ञे	६ । ४ । ५४	एरनेकाचोऽसंयोगपूर्वस्य	६ । ४ । ८२
अयामन्तास्वाय्येत्विष्णुषु	६ । ४ । ५५	ओः सुपि	६ । ४ । ८३
त्यपि लघुपूर्वात्	६ । ४ । ५६	वर्षाभ्वश्च	६ । ४ । ८४
विभाषा पः	६ । ४ । ५७	न भूसुधियोः	६ । ४ । ८५
युष्टवोर्दीर्घश्छन्दसि	६ । ४ । ५८	छन्दस्युभयथा	६ । ४ । ८६
क्षियः	६ । ४ । ५९	हुदनुवोः सार्वधातुके	६ । ४ । ८७
निष्ठायामण्यदर्थे	६ । ४ । ६०	भ्रुवो वुग्लुङ्गलिटोः	६ । ४ । ८८
वा क्रोशदैन्ययोः	६ । ४ । ६१	ऊदुपधाया गोहः	६ । ४ । ८९
स्यसिचसीयुट्तासिषु भाव-		दोषो णौ	६ । ४ । ९०
कर्मणोरुपदेशेऽज्ज्ञानग्रह-		वा चित्तविरागे	६ । ४ । ९१
दृशां वा चिण्वदिट् च	६ । ४ । ६२	मितां ह्रस्वः	६ । ४ । ९२
दीङो युङचि कृञिति	६ । ४ । ६३	चिण्णमुलोर्दीर्घोऽन्यतरस्याम्	६ । ४ । ९३
आतो लोप इटि च	६ । ४ । ६४	खचि ह्रस्वः	६ । ४ । ९४
ईद्यति	६ । ४ । ६५	ह्लादो निष्ठायाम्	६ । ४ । ९५
घुमास्थागापाजहातिसां हलि	६ । ४ । ६६	छादेर्वेऽद्युपसर्गस्य	६ । ४ । ९६
एलिङि	६ । ४ । ६७	इस्मन्त्रन्क्लिषु च	६ । ४ । ९७
वाऽन्यस्य संयोगादेः	६ । ४ । ६८	गमहनजनखनघसां लोपः	
न त्यपि	६ । ४ । ६९	क्लिङत्यनाङि	६ । ४ । ९८
मयतेरिदन्यतरस्याम्	६ । ४ । ७०	तनिपत्योश्छन्दसि	६ । ४ । ९९
लुङ्लङ्लङ्क्वदुदात्तः	६ । ४ । ७१	घसिभसोर्हलि च	६ । ४ । १००
आडजादीनाम्	६ । ४ । ७२	हुङ्गल्भ्यो हेर्धिः	६ । ४ । १०१
छन्दस्यपि दृश्यते	६ । ४ । ७३	श्रुशृणुपृकृवृभ्यश्छन्दसि	६ । ४ । १०२
न माङ्योगे	६ । ४ । ७४	अङितश्च	६ । ४ । १०३
बहुलं छन्दस्यमाङ्योगेऽपि	६ । ४ । ७५	चिणो लुक्	६ । ४ । १०४
इरयो रे	६ । ४ । ७६	अतो हेः	६ । ४ । १०५

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
उतश्च प्रत्ययादसंयोगपूर्वात्	६ । ४ । १०६	विभाषा ङिश्योः	६ । ४ । १३६
लोपश्चास्यान्यतरस्यां म्वोः	६ । ४ । १०७	न संयोगादमन्तात्	६ । ४ । १३७
नित्यं करोतेः	६ । ४ । १०८	अचः	६ । ४ । १३८
ये च	६ । ४ । १०९	उद् ईत्	६ । ४ । १३९
अत उत्सार्वधातुके	६ । ४ । ११०	आतो धातोः	६ । ४ । १४०
श्रसोरलोपः	६ । ४ । १११	मन्त्रेष्वङ्गादेरात्मनः	६ । ४ । १४१
श्राभ्यस्तयोरातः	६ । ४ । ११२	ति विंशतेर्ङिति	६ । ४ । १४२
ईहल्यघोः	६ । ४ । ११३	टेः	६ । ४ । १४३
इहरिद्रस्य	६ । ४ । ११४	नस्तद्धिते	६ । ४ । १४४
भियोऽन्यतरस्याम्	६ । ४ । ११५	अङ्गष्टखोरेव	६ । ४ । १४५
जहातेश्च	६ । ४ । ११६	ओर्गुणः	६ । ४ । १४६
आ च हौ	६ । ४ । ११७	ढेलोपोऽकद्रवाः	६ । ४ । १४७
लोपो यि	६ । ४ । ११८	यस्येति च	६ । ४ । १४८
ध्वसोरेद्धावभ्यासलोपश्च	६ । ४ । ११९	सूर्यतिष्यागस्त्यमत्स्या-	
अत एकहल्मध्येऽनादेशादे-		नां य उपधायाः	६ । ४ । १४९
र्लिति	६ । ४ । १२०	हलस्तद्धितस्य	६ । ४ । १५०
थलि च सेटि	६ । ४ । १२१	आपत्यस्य च तद्धितेऽनाति	६ । ४ । १५१
तृफलभजत्रपश्च	६ । ४ । १२२	क्यच्छयोश्च	६ । ४ । १५२
राधो हिंसायाम्	६ । ४ । १२३	बिल्वकादिभ्यश्छस्य लुक्	६ । ४ । १५३
वा जृभ्रमुत्रसाम्	६ । ४ । १२४	तुरिष्ठेमेयःसु	६ । ४ । १५४
फणां च सप्तानाम्	६ । ४ । १२५	टेः	६ । ४ । १५५
न शसददवादिगुणानाम्	६ । ४ । १२६	स्थूलदूरयुवहस्वक्षिमक्षुद्रा-	
अर्वणस्त्रसावनजः	६ । ४ । १२७	णां यणादिपरं पूर्वस्य	
मघवा बहुलम्	६ । ४ । १२८	च गुणः	६ । ४ । १५६
भस्य	६ । ४ । १२९	प्रियस्थिरस्फिरोरुबहुलगु-	
पादः पत्	६ । ४ । १३०	रुवृद्धतृमदीर्घवृन्दारका-	
वसोः संपसारणम्	६ । ४ । १३१	णां मस्थस्फवर्बहिगर्वर्भि-	
वाह ऊद्	६ । ४ । १३२	त्रपृद्राधिवृन्दाः	६ । ४ । १५७
श्वयुवमघोनामतद्धिते	६ । ४ । १३३	बहोर्लोपो भू च बहोः	६ । ४ । १५८
अलोपोऽनः	६ । ४ । १३४	इष्टस्य यिट् च	६ । ४ । १५९
षपूर्वहन्धृतराज्ञामणि	६ । ४ । १३५	ज्यादादीयसः	६ । ४ । १६०

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
रक्ततो हठादेर्लघोः	६ । ४ । १६१	शीङो रुट्	७ । १ । ६
विभाषर्जोश्छन्दसि	६ । ४ । १६२	वेत्तेर्विभाषा	७ । १ । ७
प्रकृत्यैकाच्च	६ । ४ । १६३	बहुलं छन्दसि	७ । १ । ८
इनण्यनपत्ये	६ । ४ । १६४	अतो भिस ऐस्	७ । १ । ९
गाथिविदधिकेशिगाणिपणि-		बहुलं छन्दसि	७ । १ । १०
नश्च	६ । ४ । १६५	नेदमदसोरकोः	७ । १ । ११
संयोगादिश्च	६ । ४ । १६६	टाङ्सिङ्सामिनात्स्याः	७ । १ । १२
अन्	६ । ४ । १६७	ङेर्यः	७ । १ । १३
ये चाऽभावकर्मणोः	६ । ४ । १६८	सर्वनाम्नः स्मै	७ । १ । १४
आत्माध्वानौ स्वे	६ । ४ । १६९	ङ्सिङ्योः स्मात्स्मिनौ	७ । १ । १५
न मपूर्वोऽपत्येऽवर्मणः	६ । ४ । १७०	पूर्वादिभ्यो नवभ्यो वा	७ । १ । १६
ब्राह्मोऽजातौ	६ । ४ । १७१	जसः शी	७ । १ । १७
कर्मस्ताच्छील्ये	६ । ४ । १७२	औङ आपः	७ । १ । १८
औक्षमनपत्ये	६ । ४ । १७३	नपुंसकाच्च	७ । १ । १९
दाण्डिनायनहास्तिनायना-		जश्शसोः शिः	७ । १ । २०
थर्वणिकजैह्माशिनेयवा-		अष्टाभ्य औश्	७ । १ । २१
शिनायनिभ्रौणहत्यधैवत्यसार-		षड्भ्यो लुक्	७ । १ । २२
वैक्ष्वाकमैत्रेयहिरण्म-		स्वमोर्नपुंसकात्	७ । १ । २३
यानि	६ । ४ । १७४	अतोऽम्	७ । १ । २४
ऋत्व्यवास्त्व्यवास्त्वमाध्वी-		अदूढतरादिभ्यः पञ्चभ्यः	७ । १ । २५
हिरण्ययानि च्छन्दसि	६ । ४ । १७५	नेतराच्छन्दसि	७ । १ । २६
अङ्गस्यराल्लोपोविद्वनोर्वाकोशमिणोद्भुज-		युष्मदस्मद्भ्यां ङ्सोऽश्	७ । १ । २७
ल्भ्यस्थलिचमन्त्रेषुरक्तः पञ्चदश ॥ इति ष-		ङे प्रथमयोरम्	७ । १ । २८
ष्ठाध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ इति षष्ठाध्यायः		शसो न	७ । १ । २९
समाप्तः ॥ ६ ॥ ॥ ॥		भ्यसोभ्यम्	७ । १ । ३०
युवोरनाकौ	७ । १ । १	पञ्चम्या अत्	७ । १ । ३१
आयनेयीनीयियः फट्स्वच्छां		एकवचनस्य च	७ । १ । ३२
प्रत्ययादीनाम्	७ । १ । २	साम आकम्	७ । १ । ३३
ज्ञोऽन्तः	७ । १ । ३	आत औ णलः	७ । १ । ३४
अदभ्यस्तात्	७ । १ । ४	तुह्योस्तातङाशिष्यन्यतर-	
आत्मनेपदेष्वनतः	७ । १ । ५		

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
स्याम्	७ । १ । ३५	लभेक्ष	७ । १ । ६४
विदेः शतुर्वसुः	७ । १ । ३६	आङो यि	७ । १ । ६५
समासेऽनञ्पूर्वे क्त्वो ल्यप्	७ । १ । ३७	उपात्मशंसायाम्	७ । १ । ६६
क्त्वापि छन्दसि	७ । १ । ३८	उपसर्गात् खल्वञोः	७ । १ । ६७
सुपां सुलुक्पूर्वसवर्णाच्छेयाडा-		न सुदुभ्यां केवळाभ्याम्	७ । १ । ६८
ख्यायाजालः	७ । १ । ३९	विभाषा चिण्णमुलोः	७ । १ । ६९
अमो मश्	७ । १ । ४०	उगिदचां सर्वनामस्थानेऽ-	
लोपस्त आत्मनेपदेषु	७ । १ । ४१	धातोः	७ । १ । ७०
ध्वमो ध्वात्	७ । १ । ४२	युजेरसमासे	७ । १ । ७१
यजध्वैनमिति च	७ । १ । ४३	नपुंसकस्य झलचः	७ । १ । ७२
तस्य तात्	७ । १ । ४४	इकोऽचि विभक्तौ	७ । १ । ७३
तप्तनप्तनयनाश्च	७ । १ । ४५	तृतीयादिषु भाषितपुंस्कं पुंव-	
इदन्तोमसि	७ । १ । ४६	द्वालवस्य	७ । १ । ७४
क्त्वो यक्	७ । १ । ४७	अस्थिदधिसकूथ्यक्ष्णामनङ्कु-	
इष्टीनमिति च	७ । १ । ४८	दात्तः	७ । १ । ७५
स्नात्वाद्यादयश्च	७ । १ । ४९	छन्दस्यपि दृश्यते	७ । १ । ७६
आज्जसेरसुक्	७ । १ । ५०	ई च द्विवचने	७ । १ । ७७
अश्वक्षीरवृषलवणानामात्ममी-		नाभ्यस्ताच्छतुः	७ । १ । ७८
तौ क्यचि	७ । १ । ५१	वा नपुंसकस्य	७ । १ । ७९
आमि सर्वनाम्नः सुट्	७ । १ । ५२	आच्छिन्नद्योर्नुम्	७ । १ । ८०
त्रेस्त्रयः	७ । १ । ५३	शप्श्यनोर्नित्यम्	७ । १ । ८१
ह्रस्वनद्यापो नुट्	७ । १ । ५४	सावनडुहः	७ । १ । ८२
षट्चतुर्भ्यश्च	७ । १ । ५५	ह्रक्स्ववःस्वतवसां छन्दसि	७ । १ । ८३
श्रीग्रामण्योश्छन्दसि	७ । १ । ५६	दिव औत्	७ । १ । ८४
गोः पादान्ते	७ । १ । ५७	पथिमथ्यूभुक्षामात्	७ । १ । ८५
इदितो नुम् धातोः	७ । १ । ५८	इतोऽत्सर्वनामस्थाने	७ । १ । ८६
शे मुचादीनाम्	७ । १ । ५९	थो न्यः	७ । १ । ८७
मस्मिनशोर्झलि	७ । १ । ६०	भस्य टेलोपः	७ । १ । ८८
रधिजभोरचि	७ । १ । ६१	पुंसोऽमुङ्	७ । १ । ८९
नेट्यलिटि रधेः	७ । १ । ६२	गोतो णित्	७ । १ । ९०
रभेरशब्दलिटोः	७ । १ । ६३	णलुत्तमो वा	७ । १ । ९१

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
सख्युरसम्बुद्धौ	७ । १ । ९२	विभाषा भावादिकर्मणोः	७ । २ । १७
अनङ् सौ	७ । १ । ९३	क्षुब्धस्वान्तध्वान्तलम्लिष्ट-	
ऋदुशनस्फुरदंसोऽनेहसां च	७ । १ । ९४	विरिब्धफाण्टबाढानि मन्थ-	
तुज्ज्वत् क्रोष्टुः	७ । १ । ९५	मनस्तमःसक्ताऽविस्पष्ट-	
स्त्रियां च	७ । १ । ९६	स्वरानायासभृशेषु	७ । २ । १८
विभाषा तृतीयादिष्वचि	७ । १ । ९७	धृषिशसी वैयात्ये	७ । २ । १९
चतुरनडुहोरामुदात्तः	७ । १ । ९८	दृढः स्थूलबलयोः	७ । २ । २०
अम् संबुद्धौ	७ । १ । ९९	मभौ परिवृढः	७ । २ । २१
ऋत इद्धातोः	७ । १ । १००	कृच्छ्रगहनयोः कषः	७ । २ । २२
उपधायाश्च	७ । १ । १०१	बुधिरविशब्दने	७ । २ । २३
उदोष्ठ्यपूर्वस्य	७ । १ । १०२	अर्देः संनिविभ्यः	७ । २ । २४
बहुलं छन्दसि	७ । १ । १०३	अभेश्चाविदूर्ये	७ । २ । २५
युवोरष्टाभ्योलोपस्तरधिजभोशपश्यनोरुप-		णेरध्ययने वृत्तम्	७ । २ । २६
धायास्त्रीणि ॥ इति सप्तमाध्यायस्य मथमः		वा दान्तशान्तपूर्णदस्तस्पष्ट-	
पादः ॥ १ ॥		च्छन्नज्ञप्ताः	७ । २ । २७
सिचि वृद्धिः परस्मैपदेषु	७ । २ । १	रुध्यमत्वरसंघुषाऽऽस्वनाम्	७ । २ । २८
अतो रान्तस्य	७ । २ । २	ह्रषेलोमसु	७ । २ । २९
वदव्रजहलन्तस्याचः	७ । २ । ३	अपाचितश्च	७ । २ । ३०
नेटि	७ । २ । ४	हु हरेदछन्दसि	७ । २ । ३१
इयन्तक्षणश्वसजागृणिद्व्ये-		अपरिह्वृताश्च	७ । २ । ३२
दिताम्	७ । २ । ५	सोमे ह्वरितः	७ । २ । ३३
ऊर्णोतेर्विभाषा	७ । २ । ६	ग्रसितस्कभितस्तभितोत्ताभि-	
अतो हलादेर्लघोः	७ । २ । ७	तच्चत्तविकस्ताविशस्तृशंस्तृ-	
नेडाशि कृति	७ । २ । ८	शास्तृतरुतृतरुतृवरुतृवरुतृ-	
तितुप्रतथासिसुसरकसेषु च	७ । २ । ९	वरुत्रीरुज्ज्वलितिक्षरि-	
एकाच उपदेशेऽनुदात्तात्	७ । २ । १०	तिवमित्यमिति ति च	७ । २ । ३४
श्र्युकः किति	७ । २ । ११	आर्द्धधातुकस्येड्गुणादेः	७ । २ । ३५
सनि ग्रहगुहोश्च	७ । २ । १२	श्रुक्रमोरमात्मनेपदनिमित्ते	७ । २ । ३६
कृष्टभृष्टुद्रुष्टुश्रुवो लिटि	७ । २ । १३	ग्रहोरलिटि दीर्घः	७ । २ । ३७
श्रीदितो निष्ठायाम्	७ । २ । १४	वृत्तो वा	७ । २ । ३८
यस्य विभाषा	७ । २ । १५	न लिङि	७ । २ । ३९
आदितश्च	७ । २ । १६		

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
सिचि च परस्मैपदेषु	७ । २ । ४०	वस्वेकाजाद्वसाम्	७ । २ । ६७
इद सनि वा	७ । २ । ४१	विभाषा गमहनविदविशाम्	७ । २ । ६८
लिङ्सिचोरात्मनेपदेषु	७ । २ । ४२	सनिंससनिवांसम्	७ । २ । ६९
ऋतश्च संयोगादेः	७ । २ । ४३	ऋद्धनोः स्ये	७ । २ । ७०
स्वरतिसूतिसूयतिधूञ्जुदितो		अञ्जेः सिचि	७ । २ । ७१
वा	७ । २ । ४४	स्तुसुधूञ्भ्यः परस्मैपदेषु	७ । २ । ७२
रधादिभ्यश्च	७ । २ । ४५	यमरमनमाऽऽतां सकृ च	७ । २ । ७३
निरः कुषः	७ । २ । ४६	स्मिपूङ्गूरज्ज्वशां सनि	७ । २ । ७४
इण्निष्ठायाम्	७ । २ । ४७	किरश्च पञ्चभ्यः	७ । २ । ७५
तीषसहलुभरुषरिषः	७ । २ । ४८	रुदादिभ्यः सार्वधातुके	७ । २ । ७६
सनीवन्तर्धभ्रस्जदम्भुश्रिस्वृ-		ईशः से	७ । २ । ७७
यूर्णुभरज्ञपिसनाम्	७ । २ । ४९	ईडजनोर्ध्वे च	७ । २ । ७८
क्लिशः क्त्वानिष्ठयोः	७ । २ । ५०	लिङ्गः सलोपोऽनन्त्यस्य	७ । २ । ७९
पूङ्गश्च	७ । २ । ५१	अतो येयः	७ । २ । ८०
वसतिक्षुधोरिट्	७ । २ । ५२	आतो ङितः	७ । २ । ८१
अञ्जेः पूजायाम्	७ । २ । ५३	आने मुक्	७ । २ । ८२
लुभो विमोहने	७ । २ । ५४	ईदासः	७ । २ । ८३
जृघ्नभ्योः क्त्व	७ । २ । ५५	अष्टन आ विभक्तौ	७ । २ । ८४
उदितो वा	७ । २ । ५६	रायो हलि	७ । २ । ८५
सेऽसिचि कृतचृतछृदतृदनृतः	७ । २ । ५७	धुष्मदस्मदोरनादेशे	७ । २ । ८६
गमेरिट् परस्मैपदेषु	७ । २ । ५८	द्वितीयायां च	७ । २ । ८७
न वृद्धश्चतुर्भ्यः	७ । २ । ५९	प्रथमायाश्च द्विवचने भाषा-	
तासि च कृपः	७ । २ । ६०	याम्	७ । २ । ८८
अचस्तास्वत्थल्यऽनिटो नि-		योऽचि	७ । २ । ८९
त्यम्	७ । २ । ६१	शेषे लोपः	७ । २ । ९०
उपदेशेऽत्वतः	७ । २ । ६२	मपर्यन्तस्य	७ । २ । ९१
ऋतो भारद्वाजस्य	७ । २ । ६३	युवावौ द्विवचने	७ । २ । ९२
बभूयाततन्थजगृम्भववर्धेति		यूयवयौ जसि	७ । २ । ९३
निगमे	७ । २ । ६४	त्वाहौ सौ	७ । २ । ९४
विभाषा सृजिदृशोः	७ । २ । ६५	तुभ्यमहौ ऊयि	७ । २ । ९५
इदत्यतिव्ययतीनाम्	७ । २ । ६६	तवममौ ऊसि	७ । २ । ९६

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
वभावेकवचने	७ । २ । ९७	न्यग्रोधस्य च केवलस्य	७ । ३ । ५
पत्ययोत्तरपदयोश्च	७ । २ । ९८	न कर्मव्यतिहारे	७ । ३ । ६
त्रिचतुरोः स्त्रियां तिसृचतसृ	७ । २ । ९९	स्वागतादीनां च	७ । ३ । ७
अचि र ऋतः	७ । २ । १००	स्वादेरिञि	७ । ३ । ८
नराया जरसन्यतरस्याम्	७ । २ । १०१	पदान्तस्यान्यतरस्याम्	७ । ३ । ९
न्यदादीनामः	७ । २ । १०२	उत्तरपदस्य	७ । ३ । १०
किमः कः	७ । २ । १०३	अवयवाद्गतोः	७ । ३ । ११
कु तिहोः	७ । २ । १०४	सुसर्वाद्धाज्जनपदस्य	७ । ३ । १२
क्वाति	७ । २ । १०५	दिशोऽमद्राणाम्	७ । ३ । १३
तदोः सः सावनन्त्ययोः	७ । २ । १०६	माचां ग्रामनगराणाम्	७ । ३ । १४
अदस औ मुलोपश्च	७ । २ । १०७	संख्यायाः संवत्सरसंख्यस्य च	७ । ३ । १५
इदमो मः	७ । २ । १०८	वर्षस्याभविष्यति	७ । ३ । १६
दश्च	७ । २ । १०९	परिमाणान्तस्यासंज्ञाशाणयोः	७ । ३ । १७
यः सौ	७ । २ । ११०	जे प्रोष्ठपदानाम्	७ । ३ । १८
इदोऽय पुंसि	७ । २ । १११	हृद्गसिन्ध्वन्ते पूर्वपदस्य च	७ । ३ । १९
अनाप्यकः	७ । २ । ११२	अनुशतिकादीनां च	७ । ३ । २०
हलि लोपः	७ । २ । ११३	देवतादन्दे च	७ । ३ । २१
मृजेर्वृद्धिः	७ । २ । ११४	नेन्द्रस्य परस्य	७ । ३ । २२
अचो ज्जिगति	७ । २ । ११५	दीर्घाच्च वरुणस्य	७ । ३ । २३
अत उपधायाः	७ । २ । ११६	माचां नगरान्ते	७ । ३ । २४
तद्धितेष्वचामादेः	७ । २ । ११७	जङ्गलधेनुवलजान्तस्य विभा-	
किति च	७ । २ । ११८	षितमुत्तरम्	७ । ३ । २५
सिचिप्रभाविट्सन्यचआतो जराया अष्टादश ॥		अर्द्धात्परिमाणस्य पूर्वस्य	
इति सप्तमाध्यायस्य द्वितीयः पादः ॥ २ ॥		तु वा	७ । ३ । २६
देविकाशिशपादित्यवाङ्दीर्घ-		नातः परस्य	७ । ३ । २७
सत्रश्रेयसामात्	७ । ३ । १	प्रवाहणस्य टे	७ । ३ । २८
केकयमित्रयुप्रलयानां यादे-		तत्प्रत्ययस्य च	७ । ३ । २९
रियः	७ । ३ । २	नञः शुचीश्वरक्षेत्रज्ञकुशल-	
नग्वाभ्यां पदान्ताभ्यां पूर्वौ तु		निपुणानाम्	७ । ३ । ३०
ताभ्यामैच्	७ । ३ । ३	यथातथयथापुरयोः पर्यायेण	७ । ३ । ३१
हारादीनां च	७ । ३ । ४	हनस्तोऽचिण्णलोः	७ । ३ । ३२

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
आतो युक् चिण्कृतोः	७ । ३ । ३३	विभाषा चेः	७ । ३ । ५८
नोदात्तोपदेशस्य मान्तस्याऽ-		न क्वादेः	७ । ३ । ५९
नाचमेः	७ । ३ । ३४	अजिब्रज्योश्च	७ । ३ । ६०
जनिवध्योश्च	७ । ३ । ३५	भुजन्युब्जौ पाण्युपतापयोः	७ । ३ । ६१
अर्तिह्रीब्लीरीकूयीक्षमाग्या-		प्रयाजानुयाजौ यज्ञाङ्गे	७ । ३ । ६२
तां पुङ्गौ	७ । ३ । ३६	वश्चेर्गतौ	७ । ३ । ६३
शाच्छासाह्वाव्यावेपां युक्	७ । ३ । ३७	ओक उच्चः के	७ । ३ । ६४
वो विधूनने जुक्	७ । ३ । ३८	ण्य आवश्यके	७ । ३ । ६५
लीलोर्नुग्लुकावन्यतरस्यां स्नेह-		यजयाचरुचप्रवचर्चश्च	७ । ३ । ६६
विपातने	७ । ३ । ३९	वचोऽशब्दसंज्ञायाम्	७ । ३ । ६७
भियो हेतुभये षुक्	७ । ३ । ४०	प्रयोज्यनियोज्यौ शक्यार्थे	७ । ३ । ६८
स्फायो वः	७ । ३ । ४१	भोज्यं भक्ष्ये	७ । ३ । ६९
शदेरगतौ तः	७ । ३ । ४२	घोर्लोपो लेटि वा	७ । ३ । ७०
रुहः पोऽन्यतरस्याम्	७ । ३ । ४३	ओतः श्यनि	७ । ३ । ७१
प्रत्ययस्थात्कात्पूर्वस्यात इदा-		कसस्याचि	७ । ३ । ७२
प्यसुपः	७ । ३ । ४४	लुग्वा दुहदिहलिहगुहामात्मने-	
न यासयोः	७ । ३ । ४५	पदे दन्त्ये	७ । ३ । ७३
उदीचात्मातः स्थाने यक-		क्षमामष्टानां दीर्घः श्यनि	७ । ३ । ७४
पूर्वायाः	७ । ३ । ४६	ष्ठिवुक्लमुचमां शिति	७ । ३ । ७५
भक्षैषा नाज्ञादास्वानञ्पूर्वा-		कमः परस्मैपदेषु	७ । ३ । ७६
णामपि	७ । ३ । ४७	इषुगमियमां छः	७ । ३ । ७७
अभाषितपुंस्काच्च	७ । ३ । ४८	पाघ्राध्मास्थान्नादाणहृदयर्तिसार्तिश-	
आदाचार्याणाम्	७ । ३ । ४९	दसदां पिबजिघ्रधमतिष्ठमनयच्छप-	
ठस्येकः	७ । ३ । ५०	इयच्छधौशीयसीदाः	७ । ३ । ७८
इसुसुक्तान्तात्कः	७ । ३ । ५१	ज्ञानोर्जा	७ । ३ । ७९
चजोः कु विण्यतोः	७ । ३ । ५२	प्वादीनां ह्रस्वः	७ । ३ । ८०
न्यङ्कादीनां च	७ । ३ । ५३	मीनातेर्निगमे	७ । ३ । ८१
हो हन्तेर्जिन्नेषु	७ । ३ । ५४	मिदेर्गुणः	७ । ३ । ८२
अभ्यासाच्च	७ । ३ । ५५	जुसि च	७ । ३ । ८३
हेरचङि	७ । ३ । ५६	सार्वधातुकार्धधातुकयोः	७ । ३ । ८४
सन्लिटोर्जेः	७ । ३ । ५७	जाग्रोऽविचिण्णलृङित्सु	७ । ३ । ८५

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
पुगान्तलघूपधस्य च	७ । ३ । ८६	भ्याम्	७ । ३ । ११५
नाभ्यस्तस्माच्चि पिति सार्व-		ङेरान्नद्यास्त्रीभ्यः	७ । ३ । ११६
धातुके	७ । ३ । ८७	इदुय्याम्	७ । ३ । ११७
भुमुवोस्तिङि	७ । ३ । ८८	भौत्	७ । ३ । ११८
उतो वृद्धिर्लुकि हलि	७ । ३ । ८९	अच्च वेः	७ । ३ । ११९
ऊर्णोतिर्विभाषा	७ । ३ । ९०	भाङो नाङ्क्षियाम्	७ । ३ । १२०
गुणोऽपृक्ते	७ । ३ । ९१	वैविकादेवतास्फायोभुजमीनातेरतोदीर्घो-	
तृणद् इम्	७ । ३ । ९२	विंशतिः ॥ ॥ इति सप्तमाध्यायस्य	
स्रुव ईद्	७ । ३ । ९३	तृतीयः पादः ॥ ३ ॥	
यङो वा	७ । ३ । ९४	णौ चङ्युपधाया ह्रस्वः	७ । ४ । १
तुरुस्तुश्चम्यसः सार्वधातुके	७ । ३ । ९५	नाग्लोपिशास्वृदिताम्	७ । ४ । २
अस्तिसिचोऽपृक्ते	७ । ३ । ९६	भ्राजभासभाषदीपजीवमील-	
बहुलं छन्दसि	७ । ३ । ९७	पीडामन्यतरस्याम्	७ । ४ । ३
रुदश्च पञ्चभ्यः	७ । ३ । ९८	लोपः पिबतेसीच्चाभ्यासस्य	७ । ४ । ४
अङ्गाग्यगालवयोः	७ । ३ । ९९	तिष्ठतेरिद्	७ । ४ । ५
अदः सर्वेषाम्	७ । ३ । १००	जिघ्रतेर्वा	७ । ४ । ६
अतो दीर्घो यञि	७ । ३ । १०१	उर्कद्	७ । ४ । ७
सुपि च	७ । ३ । १०२	नित्यं छन्दसि	७ । ४ । ८
बहुवचने शल्येद्	७ । ३ । १०३	दयतेर्दिगि छिति	७ । ४ । ९
ओसि च	७ । ३ । १०४	ऋतश्च संयोगादेर्गुणः	७ । ४ । १०
आङि चापः	७ । ३ । १०५	ऋच्छत्युताम्	७ । ४ । ११
संबुद्धौ च	७ । ३ । १०६	शृद्धमां ह्रस्वो वा	७ । ४ । १२
अम्बार्थनद्योर्ह्रस्वः	७ । ३ । १०७	केणः	७ । ४ । १३
ह्रस्वस्य गुणः	७ । ३ । १०८	न कपि	७ । ४ । १४
जसि च	७ । ३ । १०९	आपोऽन्यतरस्याम्	७ । ४ । १५
ऋतो ङिसर्वनामस्थानयोः	७ । ३ । ११०	ऋदृशोऽङि गुणः	७ । ४ । १६
वेङिति	७ । ३ । १११	अस्यतेस्थुक्	७ । ४ । १७
आण् नद्याः	७ । ३ । ११२	श्वयतेरः	७ । ४ । १८
याडापः	७ । ३ । ११३	पतः पुम्	७ । ४ । १९
सर्वनाम्नः स्याद्द्रस्वश्च	७ । ३ । ११४	वच उम्	७ । ४ । २०
विभाषा द्वितीयातृतीया-		शीङः सार्वधातुके गुणः	७ । ४ । २१

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
अयङिथ कृडिति	७ । ४ । २२	तासस्त्योर्लोपः	७ । ४ । ५०
उपसर्गाद् ह्रस्व ऊहतेः	७ । ४ । २३	रि च	७ । ४ । ५१
एतेलिङि	७ । ४ । २४	ह एति	७ । ४ । ५२
अकृत्सार्वधातुकयोर्दीर्घः	७ । ४ । २५	धीवर्णयोर्दीधीवेव्योः	७ । ४ । ५३
च्वौ च	७ । ४ । २६	सनि मीमाधुरभलभशकपतप-	
रीङ् ऋतः	७ । ४ । २७	दामच इसू	७ । ४ । ५४
रिङ्शयग्लिङ्क्षु	७ । ४ । २८	आप्ज्ञप्यृधामीत्	७ । ४ । ५५
गुणोऽर्त्तिसंयोगाद्योः	७ । ४ । २९	दम्भ इञ्च	७ । ४ । ५६
यङि च	७ । ४ । ३०	मुचोऽकर्मकस्य गुणो वा	७ । ४ । ५७
ई घ्राध्मोः	७ । ४ । ३१	अत्र लोपोऽभ्यासस्य	७ । ४ । ५८
अस्य च्वौ	७ । ४ । ३२	ह्रस्वः	७ । ४ । ५९
क्यचि च	७ । ४ । ३३	हलादिः शेषः	७ । ४ । ६०
अशनायोदन्यधनाया बुभुक्षा-		शर्पूर्वाः स्वयः	७ । ४ । ६१
पिपासागर्द्धेषु	७ । ४ । ३४	कुहोश्चुः	७ । ४ । ६२
न च्छन्दस्यपुत्रस्य	७ । ४ । ३५	न कवतेर्यङि	७ । ४ । ६३
दुरस्युर्देविणस्युर्वृषण्यतिरि-		कृषेदछन्दसि	७ । ४ । ६४
षण्यति	७ । ४ । ३६	दाधर्तिदर्थर्तिदर्थर्षिबोभृतु ते-	
अश्वाघस्यात्	७ । ४ । ३७	तिकेऽलर्ण्याऽऽपनीफणत्सं-	
देवसुमन्योर्यञुषि काठके	७ । ४ । ३८	सनिष्यदत्कारिकृत्कनिक्क-	
कव्यध्वरपृतनस्यर्चि लोपः	७ । ४ । ३९	दद्गरिभ्रद्दविध्वतो दवि-	
द्यतिस्यतिमास्थामित्तिकिति	७ । ४ । ४०	द्युतत्तरित्रतः सरी-	
शाच्छोरन्यतरस्याम्	७ । ४ । ४१	सृपतंवरीवृजन्मर्मृज्याऽऽ-	
दधातेर्हि	७ । ४ । ४२	गनीगन्तीति च	७ । ४ । ६५
जहातेश्च क्त्वि	७ । ४ । ४३	उरत्	७ । ४ । ६६
विभाषा छन्दसि	७ । ४ । ४४	द्युतिस्वाप्योः संप्रसारणम्	७ । ४ । ६७
मुधितवमुधितनेमधितधिष्व-		व्यथो छिति	७ । ४ । ६८
धिषीय च	७ । ४ । ४५	दीर्घ इणः किति	७ । ४ । ६९
दोदद्दोः	७ । ४ । ४६	अत आदेः	७ । ४ । ७०
अच उपसर्गान्तः	७ । ४ । ४७	तस्माद्युङ् द्विहलः	७ । ४ । ७१
अपो भि	७ । ४ । ४८	अदनोतेश्च	७ । ४ । ७२
सः स्याऽऽर्द्धधातुके	७ । ४ । ४९	भवतेरः	७ । ४ । ७३

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
ससूवेति निगमे	७ । ४ । ७४	अथाष्टमाध्यायप्रारम्भः ।	
णिजां त्रयाणां गुणः श्लो	७ । ४ । ७५	सर्वस्य द्वे	८ । १ । १
भृजामित्	७ । ४ । ७६	तस्य परमाग्रेडितम्	८ । १ । २
अतिपिपत्योश्च	७ । ४ । ७७	अनुदात्तं च	८ । १ । ३
बहुलं छन्दसि	७ । ४ । ७८	नित्यवीप्सयोः	८ । १ । ४
सन्यतः	७ । ४ । ७९	परेर्वर्जने	८ । १ । ५
ओः पुयण्यपरे	७ । ४ । ८०	प्रसमुपोदः पादपूरणे	८ । १ । ६
स्रवतिगृणोतिद्रवतिप्रवति-		उपर्यध्यधसः सामीप्ये	८ । १ । ७
प्लवतिच्यवतीनां वा	७ । ४ । ८१	वाक्यादेरामन्त्रितस्याऽसूयासम्मति-	
गुणो यङ्लुकोः	७ । ४ । ८२	कोपकुत्सनभर्त्सनेषु	८ । १ । ८
दीर्घोऽकितः	७ । ४ । ८३	एकं बहुव्रीहिवत्	८ । १ । ९
नीग्वश्रुसं सुध्वंसुभ्रंसुकसपतपद-		आबाधे च	८ । १ । १०
स्कन्दाम्	७ । ४ । ८४	कर्मधारयवदुत्तरेषु	८ । १ । ११
नुगतोऽनुनासिकान्तस्य	७ । ४ । ८५	प्रकारे गुणवचनस्य	८ । १ । १२
जपजभदहदशभञ्जपशां च	७ । ४ । ८६	अकृच्छ्रे प्रियसुखयोरन्यतर-	
चरफलोश्च	७ । ४ । ८७	स्याम्	८ । १ । १३
उत्परस्याऽऽतः	७ । ४ । ८८	यथास्वे यथायथम्	८ । १ । १४
ति च	७ । ४ । ८९	द्वन्द्वं रहस्यमर्यादावचनव्यु-	
रीगृदुपधस्य च	७ । ४ । ९०	त्क्रमणयज्ञपात्रप्रयोगा-	
रुग्निकौ च लुकि	७ । ४ । ९१	भिव्यक्तिषु	८ । १ । १५
ऋतश्च	७ । ४ । ९२	पदस्य	८ । १ । १६
सन्वल्लघुनि चङ्परेऽन-		पदात्	८ । १ । १७
ग्लोपे	७ । ४ । ९३	अनुदात्तं सर्वमपादादौ	८ । १ । १८
दीर्घो लघोः	७ । ४ । ९४	आमन्त्रितस्य च	८ । १ । १९
अत्तमृदृत्वरमथम्रदस्तृत्प-		गुष्मदस्मदोः षष्ठीचतुर्थीदि-	
शाम्	७ । ४ । ९५	तीयास्थयोर्वानावौ	८ । १ । २०
विभाषा वेष्टिचेष्टयोः	७ । ४ । ९६	बहुवचनस्य वसूनसौ	८ । १ । २१
ई च गणः	७ । ४ । ९७	तेमयावेकवचनस्य	८ । १ । २२
णौचशीङः शाच्छोः शर्पूर्वाः स्रवति सप्त-		त्वामौ द्वितीयायाः	८ । १ । २३
दश ॥ इति सप्तमाध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥		न चवाहाऽहैवयुक्ते	८ । १ । २४
॥ ४ ॥ इति सप्तमाध्यायः समाप्तः ॥ ७ ॥		पदयार्थैश्चानालोचने	८ । १ । २५

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
सपूर्वायाः प्रथमाया विभाषा	८ । १ । २६	विभाषितं सोपसर्गमनुत्तमम्	८ । १ । ५३
तिङो गोत्रादीनि कुत्सनाभी-		हन्त च	८ । १ । ५४
क्ष्ययोः	८ । १ । २७	आम एकान्तरमामन्त्रितमन-	
तिङ्ङतिङः	८ । १ । २८	न्तिके	८ । १ । ५५
न लुट्	८ । १ । २९	यद्धितुपरं छन्दसि	८ । १ । ५६
निपातैर्यद्यदिहन्तकुविघ्नेच्चेच्च-		चनचिदिबगोत्रादितद्धिताघ्ने-	
णकच्चिद्यत्रयुक्तम्	८ । १ । ३०	डितेष्वगतेः	८ । १ । ५७
नह प्रत्यारम्भे	८ । १ । ३१	चादिषु च	८ । १ । ५८
सत्यं प्रश्ने	८ । १ । ३२	चवायोगे प्रथमा	८ । १ । ५९
अङ्गात्मातिलोम्ये	८ । १ । ३३	हेति क्षियायाम्	८ । १ । ६०
हि च	८ । १ । ३४	अहेति विनियोगे च	८ । १ । ६१
छन्दस्यनेकमपि साकाङ्क्षम्	८ । १ । ३५	चाहलोप एवेत्यवधारणम्	८ । १ । ६२
यावद्यथाभ्याम्	८ । १ । ३६	चादिलोपे विभाषा	८ । १ । ६३
पूजायां नानन्तरम्	८ । १ । ३७	वैवावेति च च्छन्दसि	८ । १ । ६४
उपसर्गव्यपेतं च	८ । १ । ३८	एकान्याभ्यां समर्थाभ्याम्	८ । १ । ६५
तुपश्यपश्यताऽहैः पूजायाम्	८ । १ । ३९	यद्धृत्तान्नित्यम्	८ । १ । ६६
अहो च	८ । १ । ४०	पूजनात्पूजितमनुदात्तं काष्ठा-	
शेषे विभाषा	८ । १ । ४१	दिभ्यः	८ । १ । ६७
पुरा च परीप्सायाम्	८ । १ । ४२	सगतिरपि तिङ्	८ । १ । ६८
नन्वित्यनुज्ञैषणायाम्	८ । १ । ४३	कुत्सने च सुप्यगोत्रादौ	८ । १ । ६९
किंक्रियाप्रश्नेऽनुपसर्गमप्रति-		गतिर्गतौ	८ । १ । ७०
षिद्धम्	८ । १ । ४४	तिङि चोदात्तवति	८ । १ । ७१
लोपे विभाषा	८ । १ । ४५	आमन्त्रितं पूर्वमविद्यमानवत्	८ । १ । ७२
एहिमन्ये प्रहासे लट्	८ । १ । ४६	नामन्त्रिते समानाधिकरणे	
जात्वपूर्वम्	८ । १ । ४७	सामान्यवचनम्	८ । १ । ७३
किंवृत्तं च चिदुत्तरम्	८ । १ । ४८	विभाषितं विशेषवचने	८ । १ । ७४
आहो उताहो चाऽनन्तरम्	८ । १ । ४९	सर्वस्यबहुवचनस्यशेषेऽहेति चतुर्दश ॥ इत्य-	
शेषे विभाषा	८ । १ । ५०	ष्टमाध्यायस्य प्रथमः पादः ॥ १ ॥	
गत्यर्थलोटा लृण चत्कारकं स-		पूर्वत्रासिद्धम्	८ । २ । १
र्वान्यत्	८ । १ । ५१	नलोपः सुपस्वरसंज्ञातुग्विधि-	
लोट् च	८ । १ । ५२	षु कृति	८ । २ । २

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
न मुने	८ । २ । ३	हो ढः	८ । २ । ३१
उदात्तस्वरितथोर्यणः स्वारि-		दादेर्धातोर्धः	८ । २ । ३२
तोऽनुदात्तस्य	८ । २ । ४	वा झुहमुहष्णुहण्हाम्	८ । २ । ३३
एकादेश उदात्तेनोदात्तः	८ । २ । ५	नहो धः	८ । २ । ३४
स्वरितो वानुदात्ते पदादौ	८ । २ । ६	आहस्थः	८ । २ । ३५
न लोपः प्रातिपदिकान्तस्य	८ । २ । ७	ब्रश्चभ्रस्जसृजमृजयजराजभ्रा-	
न ङिसंबुद्धयोः	८ । २ । ८	जछशां षः	८ । २ । ३६
मादुपधायाश्च मतोर्वोऽयवा-		एकाचो बशो भष् झषन्तस्य	
दिभ्यः	८ । २ । ९	स्वोः	८ । २ । ३७
झयः	८ । २ । १०	दधस्तथोश्च	८ । २ । ३८
संज्ञायाम्	८ । २ । ११	झलां जशोऽन्ते	८ । २ । ३९
आसन्दीवदष्ठीवच्चक्रीवत्कक्षी-		झषस्तथोर्धोऽधः	८ । २ । ४०
वदद्दुमण्वच्चर्मण्वती	८ । २ । १२	षटोः कः सि	८ । २ । ४१
उदन्वानुदधौ च	८ । २ । १३	रदां यां निष्ठातो नः पूर्वस्य	
राजन्वान् सौराज्ये	८ । २ । १४	च दः	८ । २ । ४२
छन्दसीरः	८ । २ । १५	संयोगादेरातो धातोर्यण्वतः	८ । २ । ४३
अनो नुट्	८ । २ । १६	त्वादिभ्यः	८ । २ । ४४
नाद्वषस्य	८ । २ । १७	ओदितश्च	८ । २ । ४५
कृपो रो लः	८ । २ । १८	क्षियो दीर्घात्	८ । २ । ४६
उपसर्गस्यायतौ	८ । २ । १९	इयोऽस्पर्शं	८ । २ । ४७
ओ यङि	८ । २ । २०	अञ्चोऽनपादाने	८ । २ । ४८
अचि विभाषा	८ । २ । २१	दिवोऽविजिगीषायाम्	८ । २ । ४९
परेश्च षाङ्गयोः	८ । २ । २२	निर्वाणोऽवाते	८ । २ । ५०
संयोगान्तस्य लोपः	८ । २ । २३	शुषः कः	८ । २ । ५१
रात्सस्य	८ । २ । २४	पचो वः	८ । २ । ५२
धि च	८ । २ । २५	क्षायो मः	८ । २ । ५३
झलो झलि	८ । २ । २६	मस्त्योऽन्यतरस्याम्	८ । २ । ५४
ह्रस्वादङ्गात्	८ । २ । २७	अनुपसर्गात्फुल्लक्षीबकृशो-	
इट ईटि	८ । २ । २८	ल्लाघाः	८ । २ । ५५
स्कोः संयोगाद्योरन्ते च	८ । २ । २९	नुदविदोन्दन्नाप्राहीभ्योऽन्यत-	
चोः कुः	८ । २ । ३०	रस्याम्	८ । २ । ५६

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
न ध्याख्यापृच्छिच्छमदाम्	८ । २ । ५७	गुरोरनृतोऽनन्त्यस्याप्येकैक-	
वित्तो भोगप्रत्यययोः	८ । २ । ५८	स्य प्राचाम्	८ । २ । ८६
भित्तं शकलम्	८ । २ । ५९	ओमभ्यादाने	८ । २ । ८७
ऋणमाधमर्ण्ये	८ । २ । ६०	ये यज्ञकर्मणि	८ । २ । ८८
नसत्तनिषत्तानुत्तप्रतूर्त्तसूर्त्तगू-		प्रणवष्टेः	८ । २ । ८९
र्त्तानि च्छन्दसि	८ । २ । ६१	याज्यान्तः	८ । २ । ९०
किन्प्रत्ययस्य कुः	८ । २ । ६२	ब्रूहिप्रेष्यश्रौषड्वौ-	} ८ । २ । ९१
नशेर्वा	८ । २ । ६३	षडावहानामादेः	
मो नो धातोः	८ । २ । ६४	अग्नीप्रेषणे परस्य च	८ । २ । ९२
म्बोश्च	८ । २ । ६५	विभाषा पृष्टप्रतिवचनेहेः	८ । २ । ९३
ससजुषो रुः	८ । २ । ६६	निगृह्यानुयोगे च	८ । २ । ९४
अवयाः श्वेतवाः पुरोडाश्च	८ । २ । ६७	आग्नेडितं भर्त्सने	८ । २ । ९५
अहन्	८ । २ । ६८	अङ्गयुक्तं तिङाकाङ्क्षम्	८ । २ । ९६
रोऽसुपि	८ । २ । ६९	विचार्यमाणानाम्	८ । २ । ९७
अन्नरू धरवरित्युभयथा छ-		पूर्वं तु भाषायाम्	८ । २ । ९८
न्दसि	८ । २ । ७०	प्रतिश्रवणे च	८ । २ । ९९
भुवश्च महाव्याहतेः	८ । २ । ७१	अनुदात्तं प्रश्नान्ताभिपू-	
वसुत्रंसुध्वस्वनदुहां दः	८ । २ । ७२	जितयोः	८ । २ । १००
तिप्यनस्तेः	८ । २ । ७३	चिदिति चोपमार्थे प्रयुज्य-	
सिपि धातो र्वा	८ । २ । ७४	माने	८ । २ । १०१
दश्च	८ । २ । ७५	उपरिस्विदासीदिति च	८ । २ । १०२
वोरुधधाया दीर्घ इकः	८ । २ । ७६	स्वरितमाग्नेडितेऽसूयासम्म-	
हलि च	८ । २ । ७७	तिकोपकुत्सनेषु	८ । २ । १०३
उपधायां च	८ । २ । ७८	क्षियाशीःप्रैषेषु तिङाका-	
न भकुर्छुराम्	८ । २ । ७९	ङ्क्षम्	८ । २ । १०४
अदसोऽसर्दादु दो मः	८ । २ । ८०	अनन्त्यस्यापि प्रश्नाख्या-	
एत ईद्वहुवचने	८ । २ । ८१	नयोः	८ । २ । १०५
वाक्यस्य टेः छुत उदात्तः	८ । २ । ८२	छुतावै च इदुतौ	८ । २ । १०६
प्रत्यभिवादेऽशूद्रे	८ । २ । ८३	एचोऽमगृह्यस्यादूराद्धूतेपूर्व-	
दूराद्धूते च	८ । २ । ८४	स्याद्धस्याऽऽदुत्तरस्ये-	
हैहेमयोगे हैहयोः	८ । २ । ८५	दुतौ	८ । २ । १०७

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
तयोर्वावचि संहितायाम्	८ । २ । १०८	नपरे नः	८ । ३ । २७
पूर्वत्राचिषढोर्नसचैतश्चिदित्यष्टौ ॥		ङूणोः कुक् टुक् शरि	८ । ३ । २८
इत्यष्टमाध्यायस्य द्वितीयः पादः ॥ २ ॥		ङः सि धुट्	८ । ३ । २९
मतुवसोरु संबुद्धौ छन्दसि	८ । ३ । १	नश्च	८ । ३ । ३०
अत्रानुनासिकः पूर्वस्य तु वा	८ । ३ । २	शि तुक्	८ । ३ । ३१
आतोऽटि नित्यम्	८ । ३ । ३	ङमो हस्वादचि ङमुणित्यम्	८ । ३ । ३२
अनुनासिकात्परोऽनुस्वारः	८ । ३ । ४	मय उजो वो वा	८ । ३ । ३३
समः सुटि	८ । ३ । ५	विर्जनीयस्य सः	८ । ३ । ३४
पुमः खय्यम्परे	८ । ३ । ६	शर्परे विसर्जनीयः	८ । ३ । ३५
नश्छव्यमशान्	८ । ३ । ७	वा शरि	८ । ३ । ३६
उभयधर्षु	८ । ३ । ८	कुप्वोः क् णौ च	८ । ३ । ३७
दीर्घादटि समानपादे	८ । ३ । ९	सोऽपदादौ	८ । ३ । ३८
नृन्पे	८ । ३ । १०	इणः षः	८ । ३ । ३९
स्वतवान्पायौ	८ । ३ । ११	नमस्पुरसोर्गत्योः	८ । ३ । ४०
कानाम्प्रेडिते	८ । ३ । १२	इदुदुपधस्य चाऽप्रत्ययस्य	८ । ३ । ४१
ढो ढे लोपः	८ । ३ । १३	तिरसोऽन्यतरस्याम्	८ । ३ । ४२
रो रि	८ । ३ । १४	दिस्त्रिश्चतुरितिकृत्वोर्थे	८ । ३ । ४३
खरवसानयोर्विसर्जनीयः	८ । ३ । १५	इसुसोः सामर्थ्ये	८ । ३ । ४४
रोः सुपि	८ । ३ । १६	नित्यं समासेऽनुत्तरपदस्थस्य	८ । ३ । ४५
भोभगोअघो अपूर्वस्य योऽशि	८ । ३ । १७	अतः कृकमिकंसकुम्भपात्र-	
व्योर्लघुप्रयत्नतरः शाकटा-		कुशाकर्णीष्वनव्ययस्य	८ । ३ । ४६
यनस्य	८ । ३ । १८	अधःशिरसी पदे	८ । ३ । ४७
लोपः शाकल्यस्य	८ । ३ । १९	कस्कादिषु च	८ । ३ । ४८
ओतो गार्ग्यस्य	८ । ३ । २०	छन्दसि वाऽप्राप्तेडितयोः	८ । ३ । ४९
उञि च पदे	८ । ३ । २१	कःकरत्करतिकृधिकृतेष्वन-	
हलि सर्वेषाम्	८ । ३ । २२	दितेः	८ । ३ । ५०
मोऽनुस्वारः	८ । ३ । २३	पञ्चम्याः परावध्यर्थे	८ । ३ । ५१
नश्चापदान्तस्य झलि	८ । ३ । २४	पातौ च बहुलम्	८ । ३ । ५२
मो राजि समः कौ	८ । ३ । २५	षष्ठ्याः पतिपुत्रपृष्ठपारपदप-	
हे मपरे वा	८ । ३ । २६	यस्पोषेषु	८ । ३ । ५३

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
इडाया वा	८ । ३ । ५४	विभाषेष्टः	८ । ३ । ७९
अपदान्तस्य मूर्द्धन्यः	८ । ३ । ५५	समासेऽङ्गुलेः सङ्गः	८ । ३ । ८०
सहेः साङः सः	८ । ३ । ५६	भीरोः स्थानम्	८ । ३ । ८१
इण्कोः	८ । ३ । ५७	अग्नेः स्तुत्स्तोमसोमाः	८ । ३ । ८२
नुम्बिसर्जनीयशर्व्यवायेऽपि	८ । ३ । ५८	ज्योतिरायुषः स्तोमः	८ । ३ । ८३
आदेशप्रत्यययोः	८ । ३ । ५९	मातृपितृभ्यां स्वसा	८ । ३ । ८४
शासिवसिघसीनां च	८ । ३ । ६०	मातुःपितुर्भ्यामन्यतरस्याम्	८ । ३ । ८५
स्तौतिण्योरेव षण्यभ्यासात्	८ । ३ । ६१	अभिनिःस्तनः शब्दसंज्ञा-	
सः स्विदिस्वदिसहीनां च	८ । ३ । ६२	याम्	८ । ३ । ८६
प्राक्सितादङ्व्यवायेऽपि	८ । ३ । ६३	उपसर्गप्रादुर्भ्यामस्तिर्यच्परः	८ । ३ । ८७
स्थादिष्वभ्यासेन चाभ्यासस्य	८ । ३ । ६४	सुविनिर्दुर्भ्यः सुपिसूतिसमाः	८ । ३ । ८८
उपसर्गात्सुनोति सुवतिस्य-		निनदीभ्यां स्नातेः कौशले	८ । ३ । ८९
तिस्तौतिस्तोभतिस्थासे-		सूत्रं प्रतिष्ठातम्	८ । ३ । ९०
नयसेधसिचसञ्जस्वञाम्	८ । ३ । ६५	कपिष्ठलो गोत्रे	८ । ३ । ९१
सदिरप्रतेः	८ । ३ । ६६	मष्टोऽग्रगामिनि	८ । ३ । ९२
स्तन्भेः	८ । ३ । ६७	वृक्षासनयोर्विष्टरः	८ । ३ । ९३
अवाच्चाऽऽलम्बनाऽऽविदू-		छन्दोनाम्नि च	८ । ३ । ९४
र्ययोः	८ । ३ । ६८	गवियुधिभ्यां स्थिरः	८ । ३ । ९५
बेश्च स्वनोभो जने	८ । ३ । ६९	विकुशमिपरिभ्यः स्थलम्	८ । ३ । ९६
परिनिविभ्यः सेवसितसयसि-		अम्बाम्बगोभूमिसव्यापद्विनि-	
वुसहसुट्स्तुस्वञाम्	८ । ३ । ७०	कुशेकुशङ्कङ्गमञ्जिपु-	
शिवादीनां वाऽङ्व्यवायेऽपि	८ । ३ । ७१	अपरमेबर्हिर्दिव्यग्नि-	
अनुविपर्यभिनिभ्यः		भ्यः स्थः	८ । ३ । ९७
स्यन्दतेरप्राणिषु	८ । ३ । ७२	सुषामादिषु च	८ । ३ । ९८
वेः स्कन्देरनिष्ठायाम्	८ । ३ । ७३	एति संज्ञायामगात्	८ । ३ । ९९
परेश्च	८ । ३ । ७४	नक्षत्राद्वा	८ । ३ । १००
परिस्कन्दः प्राच्यभरतेषु	८ । ३ । ७५	ह्रस्वात्तादौ तद्धिते	८ । ३ । १०१
स्फुरतिस्फुलत्योर्निर्विभ्यः	८ । ३ । ७६	निसस्तपतावनासेवने	८ । ३ । १०२
वेः स्कभ्रातेर्नित्यम्	८ । ३ । ७७	युष्मत्तत्ततक्षुष्वन्तःपादम्	८ । ३ । १०३
इणः षीध्वलुङ्गलिटां धोऽङ्गात्	८ । ३ । ७८	यजुष्येकेषाम्	८ । ३ । १०४

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
स्तुतस्तोमयोश्छन्दसि	८ । ३ । १०५	वाहनमाहितात्	८ । ४ । ८
पूर्वपदात्	८ । ३ । १०६	पानं देशे	८ । ४ । ९
सुञ्जः	८ । ३ । १०७	वा भावकरणयोः	८ । ४ । १०
सनोतेरनः	८ । ३ । १०८	मातिपादिकान्तनुम्बिभ-	
सहेः पृतनर्ताभ्यां च	८ । ३ । १०९	क्लिषु च	८ । ४ । ११
न रपरसृपिसृजिस्पृशिस्पृ-		एकाजुत्तरपदे णः	८ । ४ । १२
हिसवनादीनाम्	८ । ३ । ११०	कुमति च	८ । ४ । १३
सात्पदाद्योः	८ । ३ । १११	उपसर्गादसमासेऽपि णोपदे-	
सिचो यङि	८ । ३ । ११२	शस्य	८ । ४ । १४
सेधतेर्गतौ	८ । ३ । ११३	हिनुमीना	८ । ४ । १५
मतिस्तब्धनिस्तब्धौ च	८ । ३ । ११४	आनि लोट्	८ । ४ । १६
सोटः	८ । ३ । ११५	नेर्गदनदपतपदधुमास्यतिह-	
स्तम्भुसिबुसहां चङि	८ । ३ । ११६	न्तियातिवातिद्रातिप्सा-	
सुनोतेः स्यसनोः	८ । ३ । ११७	तिवपातिवहतिशाम्यति-	
सदेः परस्य लिटि	८ । ३ । ११८	चिनोतिदेग्धिषु च	८ । ४ । १७
निव्यभिभ्योऽङ्व्यवाये वा		शेषे विभाषाऽकखादावषान्त	
छन्दसि	८ । ३ । ११९	उपदेशे	८ । ४ । १८
मतुवसोरुञ्जिचेदुदुपधस्तौतिण्योर्भीरोर्ह-		अनितेः	८ । ४ । १९
स्वादेकोनविंशतिः ॥ इत्यष्टमाध्यायस्य		अन्तः	८ । ४ । २०
तृतीयः पादः ॥ ३ ॥		उभौ साम्यासस्य	८ । ४ । २१
रषाभ्यां नो णः समानपदे	८ । ४ । १	हन्तेरत्पूर्वस्य	८ । ४ । २२
अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेऽपि	८ । ४ । २	वमोर्वा	८ । ४ । २३
पूर्वपदात्संज्ञायामगः	८ । ४ । ३	अन्तरदेशे	८ । ४ । २४
वनं पुरगामिश्रकासिधका-		अयनं च	८ । ४ । २५
सारिकाकोटराग्रेभ्यः	८ । ४ । ४	छन्दस्यृदवग्रहात्	८ । ४ । २६
मनिरन्तःशरेक्षुप्लक्षाम्नाकार्प्य-		नश्च धातुस्थोरुषुभ्यः	८ । ४ । २७
खादिरपीयूक्षाभ्योऽसंज्ञा-		उपसर्गाद्बहुलम्	८ । ४ । २८
यामपि	८ । ४ । ५	कृत्यचः	८ । ४ । २९
विभाषौषधिवनस्पतिभ्यः	८ । ४ । ६	णेर्विभाषा	८ । ४ । ३०
अङ्गोऽदन्तात्	८ । ४ । ७	हलश्चेजुपधात्	८ । ४ । ३१

सूत्राणि ।	अ० पा० सू०	सूत्राणि ।	अ० पा० सू०
इजदेः सनुमः	८ । ४ । ३२	दीर्घादाचार्याणाम्	८ । ४ । ५२
वा निसनिक्षनिन्दाम्	८ । ४ । ३३	झलां जशू झशि	८ । ४ । ५३
न भाभूपूकमिगमिप्यायी-		अभ्यासे चर्च	८ । ४ । ५४
वेपाम्	८ । ४ । ३४	खरि च	८ । ४ । ५५
षात्पदान्ताद्	८ । ४ । ३५	वाऽवसाने	८ । ४ । ५६
नशेः षान्तस्य	८ । ४ । ३६	अणोऽप्रगृह्यस्यानुनासिकः	८ । ४ । ५७
पदान्तस्य	८ । ४ । ३७	अनुस्वारस्य ययि परसवर्णः	८ । ४ । ५८
पदव्यवायेऽपि	८ । ४ । ३८	वा पदान्तस्य	८ । ४ । ५९
क्षुभादिषु च	८ । ४ । ३९	तोर्लि	८ । ४ । ६०
स्तोः श्रुना श्रुः	८ । ४ । ४०	उदः स्थास्तम्भोः पूर्वस्य	८ । ४ । ६१
ष्टुना ष्टुः	८ । ४ । ४१	झयो होऽन्यतरस्याम्	८ । ४ । ६२
न पदान्तादोरनाम्	८ । ४ । ४२	शश्छोऽटि	८ । ४ । ६३
तोः षि	८ । ४ । ४३	हलो यमां यमि लोपः	८ । ४ । ६४
शाव्	८ । ४ । ४४	झरो झरि सवर्णे	८ । ४ । ६५
यरोऽनुनासिकेऽनुनासिकोवा	८ । ४ । ४५	उदात्तादनुदात्तस्य स्वरितः	८ । ४ । ६६
अचो रहाभ्यां दे	८ । ४ । ४६	नोदात्तस्वरितोदयमगार्ग्यका-	
अनचि च	८ । ४ । ४७	इयपगालवानाम्	८ । ४ । ६७
नादिन्याक्रोशे पुत्रस्य	८ । ४ । ४८	अ अ	८ । ४ । ६८
शरोऽचि	८ । ४ । ४९	रषाभ्यामुभौष्टुनोदःस्थाष्टौ ॥	
त्रिप्रभृतिषु शाकटायनस्य	८ । ४ । ५०	॥ इत्यष्टमाध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ ४ ॥	
सर्वत्र शाकल्यस्य	८ । ४ । ५१		

॥ इत्यष्टमोऽध्यायः समाप्तः ॥ ८ ॥

॥ इत्यष्टाध्यायीसूत्रपाठः ॥

पुस्तक मिलनेका ठिकाना-

खेमराज श्रीकृष्णदास,

“ श्रीवेकटेश्वर ” छापाखाना-मुंबई.

अथ गणपाठः ।

प्रथमोऽध्यायः ।

१७ सर्वादीनि सर्वनामानि । १ । १।२७॥ सर्व विश्व उभ उभय इतर इतम
अन्य अन्यतर इतर त्वत् त्व नेम सम सिम । पूर्वपरावरदक्षिणोत्तरापराधराणि व्यव-
स्थायामसंज्ञायाम् । स्वमज्ञातिधनाख्यायाम् । अंतरं बहिर्योगोपसंव्यानयोः । त्यद् तद्
यद् एतद् इदम् अदस् एक द्वि युष्मद् अस्मद् भवतु किम् ॥ इति सर्वादिः ॥ १॥
४४ स्वरादिनिपातमव्ययम् । १ । १ । ३७॥ स्वरन्तरं प्रातर । अन्तोदा-
त्ताः । पुनरु सनुतर् उच्चैस् नीचैस् शनैस् ऋधक् ऋते युगपत् आरात् [अन्तिकात्]
पृथक् । आद्युदात्ताः । ह्रस्वश्च दिवा रात्रौ सायम् चिरम् मनाक् ईषत् [शश्वत्]
जोषम् तूष्णीम् बहिस् [अधस्] अवस् समया निकषा स्वयम् मृषा नक्तम् नञ् हेतौ
[हे है] इद्धा अद्धा सामि । अन्तोदात्ताः । वत् [५।१।११५] ब्राह्मणवत् क्षत्रियवत् स-
ना सनत् सनात् उपधा तिरस् । आद्युदात्ताः । अन्तरा । अन्तोदात्तः । अन्तरेण
[मक्] ज्योक् [योक् नक्] कम् शम् सहसा [श्रद्धा] अलम् स्वधा वषट् विना
नाना स्वस्ति अन्यत् अस्ति उपांशु क्षमा विहायसा दोषा मुधा दिष्ट्या वृथा मिथ्या ।
क्त्वातोसुन्कसुनः । कृन्मकारसंध्यक्षरान्तोऽव्ययीभावश्च । पुरा मिथो मिथस् प्रायस् प्रवा-
हुकम् प्रवाहिका आर्यहलम् अभीक्षणम् साकम् सार्धम् [सत्रम् समम्] नमस् हिरुक् ।
तसिलादयस्तद्धिता एधाञ्चपर्यन्ताः [५ । ३ । ७-४६] शस्तसी कृत्वसुच् सुच् आस्था-
लौ । च्यर्थश्च । [अथ] अम् आम् प्रताम् प्रतान् प्रशान् । आकृतिगणोऽयम् ।
तेनान्येऽपि । तथा हि । माङ् श्रम् कामम् [प्रकामम्] भूयस् परम् साक्षात् साचि
(साचि) सत्यम् मङ्क्षु संवत् अवश्यम् सपदि प्रादुस् आविस् अनिशम् नित्यम् नित्य-
दा सदा अजस्रम् संततम् उषा ओम् भूर् भुवर् झटिति तरसा सुष्ठु कु अञसा अ मि-
थु (अमिथु) विथक् भाजक् अन्वक् चिराय चिरम् चिररात्राय चिरस्य चिरेण चिरा-
त् अस्तम् आनुषक् अनुषक् अनुषट् अन्नस् (अम्भस्) अन्नर् (अम्भर्) स्थाने वरम्
दुष्ठु बलात् शु अर्वाक् शुदि वदि इत्यादि । तसिलादयः प्राक्पाशपः [६ । ३ । ३६]
शस्मभृतयः प्राक्समासान्तेभ्यः [५ । ४ । ४३-६८] । मान्तः कृत्वर्थः । तसिवती
नानात्राविति ॥ इति स्वरादिः ॥ २ ॥

३ चादयोऽसत्त्वे । १ । ४ । ५७ ॥ च वा ह अह एव एवम् नूनम् शश्वत् यूपत्
युगपत् भूयस् सूपत् कूपत् कुविद् नेत् चेत् चण् कञ्चित् यत्र तत्र नह हन्त माकिम्
माकीम् माकिर् नकिम् नकीम् नकिर् आकीम् माङ् नञ् तावत् यावत् त्वा न्वै त्वै द्वैरै
[रे] श्रौषट् वौषट् स्वाहा स्वधा ओम् तथा तथाहि खलु किल अथ सुष्ठु स्म अ इ

उ ऋ ल ए ऐ ओ औ आदह उञ्ज उकञ्ज वेलायाम् मात्रायाम् यथा यत् तत् किम् पुरा वधा (वध्वा) धिक् हाहा हेहै (हहे) पाट् प्याट् आहो उताहो हो अहो नो (नौ) अथो ननु मन्ये मिथ्या असि ब्रूहि तु नु इति इव वत् वात् वन बत [सम् वशम् शिकम् दिकम्] सनुकम् छंबट् (छम्बट्) शङ्के शुक्म् खम् सनात् सनतरू तहिकम् सत्यम् ऋतम् अद्धा इद्धा नोचेत् नद्धि जातु कथम् कुतः कुत्र अव अनु हाहे (है) आहोस्वित् शम् कम् खम् दिष्ट्या पशु वट् सह अनुषट् आनुषक् अङ्ग फट् ताजक् भाजक् अये अरे वाट् (चाटु) कुम् खुम् धुम् अम् ईम् सीम् सिम् सि वै । उप-सर्गविभक्तिस्वरप्रतिरूपकाश्च निपाताः । आकृतिगणोऽयम् ॥ इति चादयः ॥ ३ ॥

३ प्रादयः । १ । ४ । ५४ ॥ प्र परा अप सम् अनु अव निस् निर दुस् दुर वि आङ् नि अधि अपि अति सु उद् अभि प्रति परि उप ॥ इति प्रादयः ॥ ४ ॥

७६ ऊर्यादिच्चिवाचश्च । १ । ४ । ६१ ॥ ऊरी उररी तन्थी ताली आताली वेताली धूली धूसी शकला संशकला ध्वंसकला भ्रंसकला गुलगुधा सजूस् फल फली विक्की आक्की आलोष्टी केवाली केवासी सेवासी पर्याली शेवाली वर्षाली अत्यूमशा व-इमसा मस्मसा मसमसा औषट् श्रौषट् वौषट् वषट् स्वाहा स्वधा पांपी प्रादुस् श्रत् आविस् ॥ इत्यूर्यादयः ॥ ५ ॥

७७ साक्षात्प्रभृतीनि च । १ । ४ । ७४ ॥ साक्षात् मिथ्या चिन्ता भद्रा रोचना आस्था अमा अद्धा प्राजर्या प्राजरुहा बीजर्या बीजरुहा संसर्या अर्थे लवणम् उष्णम् शीतम् उदकम् आर्द्रम् अग्नौ वशे विकसने विहसने प्रतपने प्रादुस् नमस् । आकृतिग-णोऽयम् ॥ इति साक्षात्प्रभृतयः ॥ ६ ॥

द्वितीयोऽध्यायः ।

६७ तिष्ठद्भुप्रभृतीनि च । २ । १ । १७ ॥ तिष्ठद्भु वहद्भु आयतीगवम् खलेयवम् खलेबुसम् लूनयवम् लूयमानयवम् पूतयवम् पूयमानयवम् संहतयवम् संह्रियमाणयवम् संहतबुसम् संह्रियमाणबुसम् समभूमि समपदाति सुषमम् विषमम् दुःषमम् निःषमम् अपसमम् आयतीसमम् (मोढम्) पापसमम् पुण्यसमम् प्राह्मम् प्ररथम् प्रभृगम् प्रद-क्षिणम् (अपरदक्षिणम्) संप्रति असंप्रति । इच्छप्रत्ययः समासान्तः । [५।४।१२७॥ ५ । ४ । १२८] ॥ इति तिष्ठद्भुप्रभृतयः ॥ १ ॥

७१ सप्तमी शौण्डैः । २ । १ । ४० ॥ शौण्ड धूर्त कितव व्याड प्रवीण संवीत अन्तर अधि पटु पण्डित कुशल चपल निपुण ॥ इति शौण्डादयः ॥ २ ॥

७२ पात्रेसमितादयश्च । २ । १ । ४८ ॥ पात्रेसमिताः पात्रेबहुलाः उदुम्बरम-शकः उदुम्बरकृमिः कूपकच्छपः अवटकच्छपः कूपमण्डूकः कुम्भमण्डूकः उदपानम-

ण्डूकः नगरकाकः नगरवायसः मातरिपुरुषः पिण्डीशूरः पितरिशूरः गेहेशूरः गेहेनर्दी
गेहेक्ष्वेडी गेहेविजिती गेहेव्याडः गेहेमेही गेहेदाही गेहेदृप्तः गेहेधृष्टः गर्भेतृप्तः आखनि-
कबकः गोष्ठेशूरः गोष्ठेविजिती गोष्ठेक्ष्वेडी गोष्ठेपटुः गोष्ठेपण्डितः गोष्ठेप्रगल्भः कर्णेष्टि-
रिटिरा कर्णेचुरुचुरा । आकृतिगणोऽयम् ॥ इति पात्रेसमितादयः ॥ ३ ॥

७३ उपमितं व्याघ्रादिभिः सामान्याश्रयोगे । २ । १ । ५६ ॥ व्याघ्र सिंह
ऋक्ष ऋषभ चन्दन वृक वृष वराह हस्तिन् तरु कुञ्जर रुरु पृषत् पुण्डरीक पलाश
कितव ॥ इति व्याघ्रादयः ॥ आकृतिगणोऽयम् । तेन मुखपद्मम् मुखकमलम्
करकिसलयम् पार्थिवचन्द्रः इत्यादि ॥ ४ ॥

७३ श्रेण्यादयः कृतादिभिः २ । १ । ५९ ॥

१ श्रेणि एक पूग मुकुन्द राशि निचय विषय निधन पर इन्द्र देवमुण्ड भूत श्रमण
वदान्य अध्यापक अभिरूपक ब्राह्मण क्षत्रिय [विशिष्ट] पटु पण्डित कुशल चपल
निपुण कृपण ॥ इत्येते श्रेण्यादयः ॥ ५ ॥

२ कृत मित मत भूत उक्त [युक्त] समाज्ञात समाम्नात समारूपात संभावित
[संसेवित] अवधारित अवकल्पित निराकृत उपकृत उपाकृत [दृष्ट कलित दलित
उदाहृत विश्रुत उदित] । आकृतिगणोऽयम् ॥ इति कृतादिः ॥ ६ ॥

७४ * शाकपार्थिवादीनामुपसंख्यानम् * २ । १ । ६० ॥ शाकपार्थिव
कुतपसौश्रुत अजातौल्वलि । आकृतिगणोऽयम् । कृतापकृत भुक्तविभुक्त पीतवि-
पीत गतप्रत्यागत यातानुयात क्रयाक्रयिका पुटापुटिका फलाफलिका मानोन्मानिका ॥
इति शाकपार्थिवादिः ॥ ७ ॥

७५ कुमारः श्रमणादिभिः । २ । १ । ७० ॥ श्रमणा प्रव्रजिता कुलटा गर्भि-
णी तापसी दासी बन्धकी अध्यापक अभिरूपक पण्डित पटु मृदु कुशल चपल निपुण ॥
इति श्रमणादयः ॥ ८ ॥

७५ मयूरव्यंसकादयश्च । २ । १ । ७२ ॥ मयूरव्यंसक छात्रव्यंसक कम्बोज-
मुण्ड यवनमुण्ड । छन्दसि । हस्तेगृह्य (हस्तगृह्य) पादेगृह्य (पादगृह्य) लाङ्गूलेगृह्य
(लाङ्गूलगृह्य) पुनर्दाय । एहीडादयोऽन्यपदार्थे । एहीडम् एहियवम् एहिवाणिजा क्रिया।
अपेहिवाणिजा प्रेहिवाणिजा एहिस्वागता अपेहिस्वागता एहिदितीया अपेहिदितीया ।
प्रेहिदितीया एहिकटा अपेहिकटा प्रेहिकटा आहरकरटा प्रेहिकर्दमा प्रोहकर्दमा विधम-
चूडा उद्धमचूडा (उद्धरचूडा) आहरचेला आहरवसना (आहरसेना) आहरवनिता
(आहरवितना) कृन्तविचक्षणा उद्धरोत्सृजा उद्धरावसृजा उद्धमविधमा उत्पचनिपचा
उत्पतनिपता उच्चावचम् उच्चनीचम् आचोपचम् आचपराचम् [नखपचम्] निश्वपचम्
अकिञ्चन स्नात्वाकालक पीत्वास्थिरक भुक्त्वासुहित प्रोष्यपापीयान् उत्पत्यपाकला निप-
त्यरोहिणी निषण्णदयामा अपेहिप्रघसा एहिविघसा इहपञ्चमी इहदितीया । जहि-

कर्मणा बहुलमाभीक्ष्ण्ये कर्तारं चाभिदधाति । जहिजोडः (जहिजोडम्) जहिस्तम्बम् (जहिस्तम्बः) [उज्जहिस्तम्बम्] । आख्यातमाख्यातेन क्रियासातत्ये । अश्रीतपि-
बता पचतभृज्जता खादतमोदता खादतवमता (खादताचमता) आहरनिवपा आह-
रनिष्किरा (आवपनिष्किरा) उत्पचविपचा भिन्धिलवणा कृन्धिविचक्षणा पचलवणा
पचप्रकूटा । आकृतिगणोऽयम् । तेन । अकुतोभयः कान्दिशीकः (कान्देशीकः)
आहोपुरुषिका अहमहमिका यदृच्छा एहिरेयाहिरा उन्मृजावमृजा द्रव्यान्तरम् अवश्य-
कार्यम् ॥ इत्यादिमयूरव्यंसकादयः ॥ ९ ॥

७० याजकादिभिश्च । २ । २ । ९ ॥ याजक पूजक परिचारक परिवेषक [परि-
षेचक] स्नापक अध्यापक उत्साहक उद्वर्तक होतृ भर्तृ रथगणक पत्तिगणक ॥ इति
याजकादयः ॥ १० ॥

८९ राजदन्तादिषु परम् । २ । २ । ३१ ॥ राजदन्तः अग्रेवणम् लिप्तवासितम्
नम्रमुषितम् सिकसंमृष्टम् मृष्टलुञ्चितम् अवक्लिन्नपक्कम् अर्पितोत्तम् (अर्पितोत्तम्) उप्त-
गाढम् उलूखलमुसलम् तण्डूलकिण्वम् दृषदुपलम् आरङ्गायनि (आरङ्गायनबन्धकी)
चित्ररथबाह्लीकम् अवन्त्यश्मकम् शूदार्यम् स्नातकराजानौ विश्वक्सेनार्जुनौ अक्षिभुवम्
दारगवम् शब्दार्थौ धर्मार्थौ कामार्थौ अर्थशब्दैर् अर्थधर्मौ अर्थकामौ वैकारिमत् गाज-
वाजम् (गोजवाजम्) गोपालिधानपूलासम् (गोपालधानीपूलासम्) पूलासकारण्डम्
(पूलासककुरण्डम्) स्थूलासम् (स्थूलपूलासम्) उशीरबीजम् [जिज्ञास्थि] सिञ्चास्थम्
(सिञ्चाश्वत्थम्) चित्रास्वाती (चित्रस्वाती) भार्यापती दम्पती जम्पती जायापती पुत्र-
पती पुत्रपशू केशश्मश्रू शिरोबिजु (शिरोबीजम्) शिरोजानु सर्पिर्मधुनी मधुसर्पिणी
(आयन्तौ) अन्तादी गुणवृद्धी वृद्धिगुणौ ॥ इति राजदन्तादिः ॥ ११ ॥

८९ बाहिताग्न्यादिषु । २ । २ । ३७ ॥ आहिताग्नि जातपुत्र जातदन्त जात-
श्मश्रु तैलपीत घृतपीत [मद्यपीत] ऊढभार्य गतार्थ । आकृतिगणोऽयम् । तेन ।
गडुकण्ठ अस्युद्यत (अरमुद्यत) दण्डपाणिप्रभृतयोऽपि ॥ इत्याहिताग्न्यादयः ॥ १२ ॥

७५ कडाराः कर्मधारये । २ । २ । ३८ ॥ कडार गडुल खञ्ज खोड कण
कुण्ठ खलति गौर वृद्ध भिक्षुक पिङ्ग पिङ्गुल (पिङ्गल) तडं तनु [जठर] बधिर मठर
कञ्ज बर्बर ॥ इति कडारादयः ॥ १३ ॥

६० * नौकाकात्रशुकशृगालवर्जेषु * २ । ३ । १७ ॥ नौ काक अन्न
शुक शृगाल ॥ इति नावादयः ॥ १४ ॥

५८ * प्रकृत्यादिभ्य उपसंख्यानम् * २ । ३ । १८ ॥ प्रकृति प्राय गोत्र
सम विषम द्विद्रोण पञ्चक साहस्र ॥ इति प्रकृत्यादयः ॥ १५ ॥

९१ गवाश्चप्रभृतीनि च । २ । ४ । ११ ॥ गवाश्चम् गवाविकम् गवैडकम्
अजाविकम् (अजैडकम्) कुञ्जवामनम् कुञ्जकिरातम् पुत्रपौत्रम् श्वचण्डालम् स्त्रीकु-

मारम् दासीमाणवकम् शाटीपटीरम् शाटीप्रच्छदम् शाटीपट्टिकम् उष्ट्रखरम् उष्ट्रशशम्
मूत्रशकृत् मूत्रपुरीषम् यकृन्मेदः मांसशोणितम् दर्भशरम् दर्भपूतीकम् अर्जुनशिरीषम्
अर्जुनपुरुषम् तृणोपलम् (तृणोलपम्) दासीदासम् कुटीकुटम् भागवतीभागवतम् ॥
इति गवाश्वप्रभृतीनि ॥ १६ ॥

९१ न दधिपयआदीनि । २ । ४ । १४ ॥ दधिपयसी सर्पिर्मधुनी मधुसर्पिषी
ब्रह्मप्रजापती शिववैश्रवणौ स्कन्दविशाखौ परिव्राजककौशिकौ (परिव्राङ्गौशिकौ) भव-
र्योपसदौ शुक्लकृष्णौ इध्माबर्हिषी दीक्षातपसी (श्रद्धातपसी मेधातपसी) अध्ययनतपसी
उलूखलमुसले आद्यवसाने श्रद्धामेधे ऋक्सामे वाङ्मनसे ॥ इति दधिपय-
आदीनि ॥ १७ ॥

८१ अर्धर्चाः पुंसि च । २ । ४ । ३१ ॥ अर्धर्च गोमय कषाय कार्षापण कुतप
कुसप (कुणप) कपाट शङ्ख गूथ यूथ ध्वज कबन्ध पद्म गृह सरक कंस दिवस यूष
अन्धकार दण्ड कमण्डलु मण्ड भूत द्वीप द्यूत चक्र धर्म कर्मन् मोदक शतमान यान
नख नखर चरण पुच्छ दाडिम हिम रजत सक्तु पिधान सार पात्र घृत सैन्धव औषध
आढक चषक द्रोण खलीन पात्रीव षष्टिक वारबाण (वारवारण) मोथ कपित्थ [शु-
ष्क] शाल शील शुक्ल (शुल्क) शीधु कवच रेणु [ऋण] कपट शीकर मुसल सुवर्ण
वर्ण पूर्वं चमस क्षीर कर्ष आकाश अष्टापद मङ्गल निधन निर्यास जृम्भ वृत्त पुस्त वुस्त
क्ष्वेडित शृङ्ग निगड [खल] मूलक मधु मूल स्थूल शराव नाल वम विमान मुख
प्रग्रीव गूल वज्र कटक कण्टक [कर्पट] शिखर कल्क [वल्क] नटमक [नाटमस्तक]
वलय कुसुम तृण पङ्क कुण्डल किरीट [कुमुद] अर्बुद अङ्गकुश तिमिर आश्रय भूषण
इक्षस [इष्वास] मुकुल वसन्त तटाक [तडाग] पिटक विटङ्क विडङ्ग पिण्याक
माष कोश फलक दिन दैवत पिनाक समर स्थाणु अनीक उपवास शाक कर्पास [वि-
शाल] चषाल [चखाल] खण्ड दर विटप [रण बल मक] मृणाल हस्त आर्द्र हल
[सूत्र] ताण्डव गाण्डीव मण्डप पटह सौध योध पार्श्व शरीर फल [छल] पुर [पुरा]
राष्ट्र अम्बर बिम्ब कुट्टिम मण्डल [कुकुट] कुडप ककुद खण्डल तोमर तोरण मञ्चक
पञ्चक पुङ्ख मध्य [बाल] छाल वल्मीक वर्ष वस्त्र वसु देह उद्यान उद्योग स्नेह स्तेन
[स्तन स्वर] संगम निष्कक्षेम शूक क्षत्र पवित्र यौवन कलह मालक [पालक] मू-
षिक [मण्डल वल्कल] कुज [कुञ्ज] विहार लोहित विषाण भवन अरण्य पुलिन दृढ
आसन ऐरावत शूर्प तीर्थ लोमन [लोमश] तमाल लोह दण्डक शपथ प्रतिसर दारु
धनुस् मान वर्चस्क कूर्च तण्डक मठ सहस्र ओदन प्रवाल शकट अपराह्ण नीड शकल
तण्डुल ॥ इत्यर्धर्चादिः ॥ १८ ॥

१०६ पैलादिभ्यश्च । २ । ४ । ५९ ॥ पैल शालङ्कि सात्यकि सात्यकामि राहवि
रावणि औदञ्चि औदव्रजि औदमेधि औदव्यञ्जि (औदमञ्जि) औदभृजि दैवस्थानि

पैङ्गलौदायनि राहक्षति भौलिङ्गि राणि औदन्यि औद्राहमानि औजिहानि औदशुद्धि
तद्राजाच्चाणः (तद्राज) ॥ आकृतिगणोऽयम् । इति पैलादिः ॥ १९ ॥

१०६ न तौल्वलिभ्यः । २ । ४ । ६१ ॥ तौल्वलि धारणि पारणि रावणि दैलीपि
दैवति वार्कलि नैवति (नैवकि) दैवमित्रि (दैवमति) दैवयज्ञि चाफट्टकि बैल्वकि
वैकि (वैङ्कि) आनुहारति (आनुराहति) पौष्करसादि आनुरोहति आनुति प्रादोहनि
नैमिषि प्राडाहति बान्धकि वैशोति आसिनासि आहिंसि आसुरि नैमिषि आतिबन्ध-
कि पौष्पि कारेणुपालि वैकर्णि वैरकि वैहति ॥ इति तौल्वल्यादिः ॥ २० ॥

११२ यस्कादिभ्यो गोत्रे । २ । ४ । ६३ ॥ यस्क लह्य द्रुह्य अयस्थूण [अयःस्थू-
ण] तृणकर्ण सदामत्त कम्बलहार बहिर्योग कर्णाढक पर्णाढक पिण्डीजङ्घ वक्रसक्थ
[बकसक्थ] विशि कुद्रि अजबस्ति मित्रयु रक्षोमुख जङ्घारथ उत्कास कटुक मथक
[मन्थक] पुष्करट [पुष्करसद्] विषपुट उपरिमेखल क्रोष्टुकमान [क्रोष्टुमान] क्रोष्टु-
पाद क्रोष्टुमाय शीर्षमाय खरप पदक वर्षुक भलन्दन भडिल भण्डिल भडित भण्डित
एते यस्कादयः ॥ २१ ॥

११२ न गोपवनादिभ्यः । २ । ४ । ६७ ॥ गोपवन शेयु [शियु] बिन्दु भाजन
अश्वावतान श्यामक [श्योमाक] श्यामाक श्यापर्ण ॥ बिदाद्यन्तर्गणोऽयम् (४ ।
१ । १०४) इति गोपवनादिः ॥ २२ ॥

११२ तिककितवादिभ्यो द्वन्द्वे । २ । ४ । ६८ ॥ तिककितवाः वङ्खरभण्डीरथाः
उपकलमकाः पफकनरकाः बकनखगुदपरिणद्धाः उब्जककुभाः लङ्कशान्तमुखाः उत्तर-
शलङ्कटाः कृष्णाजिनकृष्णसुन्दराः भ्रष्टकपिष्ठलाः अग्निवेशदशेरुकाः ॥ एते तिक-
कितवादयः ॥ २३ ॥

११२ उपकादिभ्योऽन्यतरस्यामद्वन्द्वे । २ । ४ । ६९ ॥ उपक लपक भ्रष्टक
कपिष्ठल कृष्णाजिन कृष्णसुन्दर चूडारक आडारक गडुक उदङ्क सुधायुक अबन्धक
पिङ्गलक पिष्ट सुपिष्ट [सुपिष्ट] मयूरकर्ण खरीजङ्घ शलाथक पतञ्जल पदञ्जल कठेरणि
कुषीतक कशकृत्स्न [काशकृत्स्न] निदाघ कलशीकण्ठ दामकण्ठ कृष्णपिङ्गल कर्णक
पर्णक जटिरक बधिरक जन्तुक अनुलोम अनुपद प्रतिलोम अपजग्ध प्रतान अनभिहित
कमक वराटक लेखाभ्र कमन्दक पिञ्जूलक वर्णक मसूरकर्ण मदाघ कवन्तक कमन्तक
कदामत दामकण्ठ ॥ एते उपकादयः ॥ २४ ॥

तृतीयोऽध्यायः ।

८१ भृशादिभ्यो भुव्यच्चेर्लोपश्च हलः । ३ । १ । १२ ॥ भृश शीघ्र चपल
मन्द पण्डित उत्सुक सुमनस् दुर्मनस् अभिमानस् उन्मनस् रहस् रोहत् रेहत् संश्वत्
तृषत् शश्वत् भ्रमत् वेहत् शुचिस् शुचिर्वर्चस् अण्डर वर्चस् ओजस् सुरजस् अरजस् ॥
एते भृशादयः ॥ १ ॥

८२ लोहितादिडाग्भ्यः क्यष् । ३ । १ । १३ ॥ लोहित चरित नील फेन
मद्र हरित दास मन्द ॥ लोहितादिराकृतिगणः ॥ २ ॥

८२ सुखादिभ्यः कर्तृवेदनायाम् । ३ । १ । १८ ॥ मुख दुःख तृप्त कृच्छ्र
अस्र आस्र अलीक प्रतीप करुण कृपण सोढ ॥ इत्येतानि सुखादीनि ॥ ३ ॥

८४ कण्डादिभ्यो यक् । ३ । १ । २७ ॥ कण्डून् मन्तु हणीङ् वल्गु असु
[मनस्] महीङ् लाट् लेट् इरस् इरज् इरञ् दुवस् उषस् वेट् मेधा कुषुभ [नमस्] मगध
तन्तस् पम्पस् [पपस्] सुख दुःख (भिक्ष चरण चरम अवर) सपर अरर [अरर]
भिषज् भिष्णुज् [अपर आर] इषुध वरण चुरण तुरण भुरण गद्रद एला केला
खेला [वेला शेला] लिट् लोट् [लेखा लेख] रेखा द्रवस् तिरस् अगद उरस् तरण
[तारिण] पयस् संभूयस् सम्बर ॥ आकृतिगणोऽयम् ॥ इति कण्डादिः ॥ ४ ॥
१०७ नैन्दिम्रहिपचादिभ्यो ल्युणिन्यचः । ३ । १ । १३४ ॥

१ नन्दिवाशिमदिदूषिसाधिवर्धिशोभिरोचिभ्यो ण्यन्तेभ्यः संज्ञायाम् । नन्दनः
वाशनः मदनः दूषणः साधनः वर्धनः शोभनः रोचनः । सहितापिदमः संज्ञायाम् । सहनः
तपनः दमनः । जल्पनः रमणः दर्पणः संक्रन्दनः संकर्षणः संहर्षणः जनार्दनः यवनः
मधुसूदनः विभीषणः लवणः चित्तविनाशनः कुलदमनः [शत्रुदमनः] इति नन्द्यादिः ॥ ५ ॥

२ ग्राही उत्साही उद्दासी उद्भासी स्थायी मन्त्री संमर्दी । रक्षश्रुवपशां नौ । निरक्षी
मिश्रावी निवापी निशायी । याचव्याह्वजवदवसां प्रतिषिद्धानाम् । अयाची अव्याहारी
असंव्याहारी अव्राजी अवादी अवासी । अचामचित्तकर्तृकाणाम् । अकारी अहारी अवि-
नायी [विशायी विषायी] विशयी विषयी देशे । विशयी विषयी देशः । अभिभावी
भूते । अपराधी उपरोधी परिभवी परिभावी ॥ इति ग्रहादिः ॥ ६ ॥

३ पच वच वप वद चल पत नदट् भषट् छवट् चरट् गरट् तरट् चोरट् गाहट् सूरट्
देवट् [दोषट्] जर (रज) मर (मद) क्षम (क्षप) सेव मेष कोप (कोष) मेध
नर्त व्रण दर्श सर्प [दम्भ दर्प] जार भर श्वपच ॥ पचादिराकृतिगणः ॥ ७ ॥

११० * कप्रकरणे मूलविभुजादिभ्य उपसंख्यानम् * ३ । २ । ५ ॥
मूलविभुज नखमुच काकगुह कुमुद महीध्र कुध्र गिध्र ॥ आकृतिगणोऽयम् ॥ इति
मूलविभुजादयः ॥ ८ ॥

११० * पार्श्वादिषूपसंख्यानम् * ३ । २ । १५ ॥ पार्श्व उदर पृष्ठ उत्तान
अवमूर्धन् ॥ इति पार्श्वादिः ॥ ९ ॥

१५० भविष्यति गम्यादयः ३ । ३ । ३ ॥ गमी आगमी भावी प्रस्थायी
प्रतिरोधी प्रतियोधी प्रतिबोधी प्रतियायी प्रतियोगी ॥ एते गम्यादयः ॥ १० ॥

१५६ * संपदादिभ्यः क्तिप् * ३ । ३ । ९४ ॥ संपद् विपद् आपद् प्रतिपद्
परिपद् ॥ एते संपदादयः ॥ ११ ॥

१५७ विद्रिदादिभ्योऽङ् ३ । ३ । १०४ ॥ भिदा विदारणे । छिदा दैधीकरणे । विदा । क्षिपा । गुहा गिर्योषधयोः । श्रद्धा मेधा गोधा । आरा शरूयाम् । हारा । कारा बन्धने । क्षिया । तारा ज्योतिषि । धारा प्रपातने । रेखा चूडा पीडा वपा वसा मृजा । कृपेः संप्रसारणं च । कृपा ॥ इति भिदादिः ॥ १२ ॥

१५० भीमादयोऽपादाने । ३ । ४ ॥ ७४ ॥ भीम भीष्म भयानक वहचर (वह-चरु) प्रस्कन्दन प्रपतन (प्रतपन) समुद्र सुव स्तुक् वृष्टि (दृष्टि) रक्षः संकसुक (शङ्कसुक) मूर्ख खलति ॥ आकृतिगणोऽयम् ॥ इति भीमादिः ॥ १३ ॥

चतुर्थोऽध्यायः ।

४५ अजाद्यतष्टाप् । ४ । १ । ४ ॥ अजा एडका कोकिला चटका अश्वा मूषिका बाला होडा पाका वत्सा मन्दाविलाता पूर्वापिहाणा (पूर्वापहणा) अपरापहाणा । संभ-स्त्राजिनशणपिण्डेभ्यः फलात् । सदत्रकाण्डमान्तशतैकेभ्यः पुष्पात् । शूद्रा चामहत्पूर्वा जातिः । क्रुश्चा उष्णिहा देवविशा । ज्येष्ठा कनिष्ठा मध्यमा पुंयोगेऽपि । मूलान्नत्रः । दंष्ट्रा ॥ एतेऽजादयः ॥ १ ॥

२८ न षट्स्वस्त्रादिभ्यः । ४ । १ । १० ॥ स्वस्र दुहितृननान्द यातृ मातृ तिस्र चतस्र ॥ इति स्वस्त्रादिः ॥ २ ॥

५० नित्यं सपत्न्यादिषु । ४ । १ । ३५ ॥ समान एक वीर पिण्डश्च (शिरी) भ्रातृ भद्र पुत्र । दासाच्छन्दसि ॥ इति समानादिः ॥ ३ ॥

५० विद्रौरादिभ्यश्च ४ । १ । ४१ ॥ गौर मत्स्य मनुष्य शृङ्ग पिङ्गल हय गवय मुकय ऋष्य [पुट तूण] द्रुण द्रोण हरिण कोकण (काकण) पटर उणक [आमल] आमलक कुवल बिम्ब बदर फर्करक (कर्कर) तर्कार शर्कार पुष्कर शिखण्ड सलद शष्कण्ड सनन्द मुषम मुषव अलिन्द गडुल षण्डश आठक आनन्द आश्वत्थ सृपाट आखक (आपञ्चिक) शष्कुल सूर्य (सूर्म) शूर्प सूच यूष (पूष) यूथ सूप मेथ वल्लक घातक सल्लक मालक मालत साल्वक वेतस वृक्ष (वृत्स) अतस [उभय] भृङ्ग मह मेह छेद पेश मैद श्वन् तक्षन् अनडुही अनड्वाही । एषणः करणे । देह देहल काकादन गवादन तेजन रजन लवण औद्राहमानि (आद्राहमानि) गौतम (गोतम) [पारक] अयस्थूण (अयःस्थूण) भौरिकि भौलिकि भौलिङ्गि यान मेघ आलम्बि आलनि आलब्धि आलक्षि केवाल आपक आरट नट टोट नोट मुलाट शातन [पोतन] पातन पाठन (पानठ) आस्तरण अधिकरण अधिकार अग्रहायणी (आग्रहायणी) प्रत्यवरोहिणी [सेचन] । सुमङ्गलात्संज्ञायाम् । अण्डर सुन्दर मण्डल मन्थर मङ्गल पट पिण्ड [षण्ड] उर्द गुर्द शम मूद औड (आर्द्र) हृद (हूद) पाण्ड [भाण्डल] भाण्ड [लोहाण्ड] कदर कन्दर कदल तरुण तलुन कल्माष बृहत्

महत् [सोम] सौधर्म । रोहिणी नक्षत्रे । रेवती नक्षत्रे । (विकल) निष्कल पुष्कल । कटाच्छ्रोणिवचने । पिप्पल्यादयश्च । पिप्पली हरितकी (हरीतकी) कोशातकी शमी वरी शरी पृथिवी क्रोष्ठु मातामह पितामह । इति गौरादिः ॥ ४ ॥

९१ बह्वादिभ्यश्च । ४ । १ । ४५ ॥ बहु पद्धति अश्नति अङ्कति अंहति शकति (शक्ति) । शक्तिः शस्त्रे । शारि वारि राति राधि [शाधि] आहि कपि यष्टि मुनि । इतः प्राण्यङ्गात् । कृदिकारादक्तिनः । सर्वतोऽक्तिन्नर्थादित्येके । चण्ड अराल कृपण कमल विकट विशाल विशङ्कट भरुज ध्वज । चन्द्रभागान्नद्याम् (चन्द्रभागा नद्याम्) कल्याण उदार पुराण अहन् कोड नख खुर शिखा वाल शफ गुद ॥ आकृतिगणो-
यऽम् ॥ तेन । भग गल राग इत्यादि ॥ इति बह्वादयः ॥ ५ ॥

९४ शार्ङ्गरवाद्यञो ङीन् । ४ । १ । ७३ ॥ शार्ङ्गरव कापटव गौग्गुलव ब्राह्मण बैद गौतम कामण्डलेय ब्राह्मणकृतेय [आनिचेय] आनिधेय आशोकेय वात्स्यायन मौञ्जायन कैकस काप्य (काव्य) शैव्य एहि पर्येहि आशमरथ्य औदपान अराल चण्डाल वतण्ड । भोगवद्गौरिमतोः संज्ञायां षादिषु [६ । ३ । ४३] नित्यं ह्रस्वार्थम् । नृनरयोर्वृद्धिश्च ॥ इति शार्ङ्गरवादिः ॥ ६ ॥

११६ क्रौड्यादिभ्यश्च । ४ । १ । ८० ॥ क्रौडि लाडि व्याडि आपिशलि आप-
क्षिति चौपयत चैटयत (वैटयत) सैकयत बैल्वयत सौधातकि । सूत युवत्याम् । भोज क्षत्रिये । यौतकि कौटि भौरिकि भौलिकि [शाल्मलि] शालास्थलि कापिष्ठलि गौकक्ष्य ॥ इति क्रौड्यादिः ॥ ७ ॥

१०२ अश्वपत्यादिभ्यश्च ४ । १ । ८४ ॥ अश्वपति [ज्ञानपति] शतपति धनपति गणपति [स्थानपति यज्ञपति] राष्ट्रपति कुलपति गृहपति [पशुपति] धान्य-
पति धन्वपति [बन्धुपति धर्मपति] सभापति प्राणपति क्षेत्रपति ॥ इत्यश्व-
पत्यादिः ॥ ८ ॥

१०६ उत्सादिभ्योऽञ् ४ । १ । ८६ ॥ उत्स उदपान विकर मिनद महानद महानस महाप्राण तरुण तलुन । बष्कयासे । पृथिवी [धेनु] पङ्क्ति जगती त्रिष्टुप् अनु-
ष्टुप् जनपद भरत उशीनर ग्रीष्म पीलुकुण । उदस्थान देशे । पृषदंश भल्लकीय रथन्तर मध्यंदिन बृहत् महत् सत्त्वत् कुरु पञ्चाल इन्द्रावसान उष्णह् ककुभ् सुवर्ण देव ग्रीष्मा-
दच्छन्दसि ॥ इत्युत्सादिः ॥ ९ ॥

१०७ बाह्वादिभ्यश्च । ४ । १ । ९६ ॥ बाहु उपबाहु उपवाकु निवाकु शिवाकु वटाकु उपनिन्दु [उपविन्दु] वृषली वृकला चूडा बलाका मूषिका कुशला मगला [छगला] ध्रुवका (ध्रुवका) सुमित्रा दुर्मित्रा पुष्करसद् अनुहरत् देवशर्मन् अमिशर्मन् (भद्रशर्मन् सुशर्मन्) कुनामन् [सुनामन्] पञ्चन् सप्तन् अष्टन् । अमितौजसः सलो-

पश्च । सुधावत् उदञ्चु शिरस् माष शराविन् मरीची क्षेमवृद्धिन् शृङ्खलतोदिन् खर-
नादिन् नगरमर्दिन् प्राकारमर्दिन् लोमन् अजीगर्तं कृष्ण युधिष्ठिर अर्जुन साम्ब गद
प्रद्युम्न राम [उदङ्क] उदकः संज्ञायाम् । संभूयोम्भसोः सलोपश्च ॥ आकृतिग-
णोऽयम् ॥ तेन । सात्यकिः जाङ्घिः ऐन्दुशर्मिः आजधेनविः इत्यादि ॥ इति
बाह्यादयः ॥ १० ॥

१०८ गोत्रे कुञ्जादिभ्यः ष्फञ् ॥ ४ । १ । १९८ ॥ कुञ्ज ब्रध्न शङ्ख भस्मन् गण
लोमन् शठ शाक शुण्डा शुभ विषाण् स्कन्द स्कम्भ ॥ इति कुञ्जादिः ॥ ११ ॥

१०८ नडादिभ्यः फक् । ४ । १ । १९९ ॥ नड चर [वर] बक मुञ्ज इतिक
इतिश उपक [एक] लमक । शलङ्क शलङ्कं च । सप्तल वाजप्य तिक । अग्निशर्म-
न्वृषगणे । प्राण नर सायक दास मित्र दीप पिङ्गर पिङ्गल किङ्कर किङ्कल [कातर]
कातल काश्यप [कुश्यप] काश्य काल्य [काव्य] अज अमुष्य [अमुष्म] कृष्ण-
रणौ ब्राह्मणवासिष्ठे । अमित्र लिगु चित्र कुमार । क्रोष्टु क्रोष्टं च । लोह दुर्ग स्तम्भ
शिशपा अग्र तृण शकट सुमनस् सुमत मिमत ऋक् जलंधर अध्वर युगंधर हंसक
दण्डिन् हस्तिन् (पिण्ड) पञ्चाल चमसिन् सुकृत्य स्थिरक ब्राह्मण चटक बदर अश्वल
खरप लङ्क इन्ध अस्त्र कामुक ब्रह्मदत्त उदुम्बर शोण अलोह दण्डप ॥ इति
नडादिः ॥ १२ ॥

१०८ अनृष्यानन्तर्ये बिदादिभ्योऽञ् ॥ ४ । १ । ११०४ ॥ बिद उर्वं कश्यप
कुशिक भरद्वाज उपमन्यु किलात कन्दर्प [किंदर्भ] विश्वानर [ऋष्टिषेण] ऋष्टिषेण
ऋतभाग हर्यश्च प्रियक आपस्तम्ब कूचवार शरद्वत् शुनक [शनक्] धेनु गोपवन शिशु
बिन्दु (भोगक) भाजन [शमिक] अश्ववतान श्यामाक श्यामक [श्यावलि]
श्यापणे हरित किंदास बह्यस्क अर्कजूष [अर्कलूष] बध्योग विष्णु वृद्ध प्रतिबोध
[रथीतर] रथन्तर गविष्ठिर निषाद [शबर अनस] मठर [मृडाकु] सृपाकु मृदु
पुनर्भु पुत्र दुहितृ ननान्द । परस्त्री परशुं च ॥ इति बिदादिः ॥ १३ ॥

१०८ गर्गादिभ्यो यञ् ॥ ४ । १ । १०५ ॥ गर्ग वत्स । वाजासे । संकृति अज
व्याघ्रपात् विदभृत् प्राचीनयोग (अगस्ति) पुलस्ति चमस रेभ अग्निवेश शङ्ख शठ
शक धूम एक अवट मनस् धनंजय वृक्ष विश्वावसु जरमाण लोहित शंसित बभ्रु वल्गु मण्डु
शङ्ख लिगु गुहल मन्तु मङ्क्षु अलिगु जिगीषु मनु तन्तु मनायी सनु कथक कन्धक
ऋक्ष वृक्ष (वृक्ष) [तनु] तरुक्ष तलुक्ष तण्ड वतण्ड कपिकत (कपि कत) कुरुकत
अनडुह कण्व शकल गोकक्ष अगस्त्य कण्डिनी यज्ञवल्क पर्णवल्क अभयजात
विरोहित वृषगण रङ्गगण शण्डिल वर्णक (चणक) चुलुक मुद्गल मुसल जमदग्नि
पराशर जतूकर्ण (जातूकर्ण) महित मन्त्रित अश्मरथ शर्कराक्ष पूतिमाष स्थूरा

अदरक (अररक) एलाक पिङ्गल कृष्ण गोलन्द उलूक तितिक्ष भिषज (भिषज्)
[भिण्णज] भडित भण्डित दल्भ चैकित चिकित्सित देवहू इन्द्रहू एकलु पिप्पलू बृह-
दग्नि [सुलोहिन्] सुलाभिन् उक्थ कुटीगु ॥ इति गर्गादिः ॥ १४ ॥

१०९ अश्वादिभ्यः फञ् ४ । १ । ११० ॥ अश्व अश्मन् शङ्ख शूद्रक विद
पुट रोहिण खर्जूर (खजूर) [खञ्जार वस्त] पिजूल भडिल भण्डिल भडित
भण्डित [प्रकृत रामोद] क्षान्त [काश तीक्ष्ण गोलाङ्क अर्क स्वर स्फुट चक्र श्रविष्ठ]
पविन्द पवित्र गोमिन् श्याम धूम धूम्र वाम्बिन् विश्वानर कुट । शप आत्रेये । जन
जड खड ग्रीष्म अर्हकित विशप विशाल गिरि चपल चुप दासक वैल्य (बैल्य) प्राच्य
[धर्म्य] आनहुह्य । पुंसि जाते । अर्जुन [प्रहत] सुमनस् दुर्मनस् मन (मनस्)
[मान्त] ध्वन । आत्रेय भरद्वाजे । भरद्वाज आत्रेये । उत्स आतव कितव [वद धन्य
पाद] शिव खदिर ॥ इत्यश्वादिः ॥ १५ ॥

१०९ शिवादिभ्योऽण् ४ । १ । ११२ ॥ शिव प्रोष्ठ प्रोष्ठिक चण्ड जम्भ भूरि
दण्ड कुठार ककुभू (ककुभा) अनभिम्लान कोहित सुख संधि मुनि ककुत्स्थ कहेड
कोहड कहुय कहय रोध कपिञ्जल (कुपिञ्जल) खञ्जन वतण्ड तृणकर्ण क्षीरहृद् जल-
हृद् परिल [पथिक] पिष्ट हैहय [पार्थिका] गोपिका कपिलिका जटिलिका बधिरिका
मञ्जीरक [मजिरक] वृष्णिक खञ्जार खञ्जाल [कर्मार] रेख लेख आलेखन विश्व-
वण रवण वर्तनाक्ष ग्रीवाक्ष [विटप पिटक] विटाक तृक्षाक नभाक ऊर्णनाभ जर-
त्कारु [पृथा उत्क्षेप] पुरोहितिका सुरोहितिका सुरोहिका आर्यश्वेत (अर्यश्वेत)
सुपिष्ट मसुरकर्ण मयूरकर्ण [खर्जूरकर्ण] कदूरक तक्षन् ऋष्टिषेण गङ्गा विपाश यस्क
लह्य दुह्य अयस्थूण तृणकर्ण (तृण कर्ण) पर्ण भलन्दन विरूपाक्ष भूमि हला सपत्री ।
व्यचो नद्याः ॥ त्रिवेणी त्रिवणं च ॥ इति शिवादिः । आकृतिगणः ॥ १६ ॥

११० शुभ्रादिभ्यश्च ४ । १ । १२३ ॥ शुभ्र विष्ट पुर (विष्टपुर) ब्रह्मकृत
शतदार शलाथल शलाकाभू लेखाभू (लेखाभ्र) विकंसा (विकास) रोहिणी रुहिणी
धर्मिणी दिशू शालूक अजवस्ति शकन्धि विमातृ विधाव शुक्र विश देवतर शकुनि शुक्र
उग्र ज्ञातल (शतल) बन्धका सृक्कण्डु विस्रि अतिथि गोदन्त कुशाम्ब मकष्टु शाता-
हर पवष्टुरिक सुनामन् । लक्ष्मणश्यामयोर्वासिष्ठे । गोधा कृकलास अणीव प्रवाहण
भरत (भारत) भरम मृकण्डु कर्पूर इतर अन्यतर आलीढ सुदन्त सुदक्ष सुवक्षस्
सुदामन् कडु तुद अकशाय कुमारिका कुठारिका किशोरिका अम्बिका जिह्वाशिन् परिधि
वायुदन्त शकल शलाका खडूर कुबेरिका अशोका गन्धपिङ्गला खडोन्मत्ता अनुदष्टिन्
(अनुदष्टि) जरतिन् बलीवर्दिन् विम्र बीज जीव श्वन् अश्मन् अश्व अजिर ॥ इति
शुभ्रादिः ॥ आकृतिगणः ॥ १७ ॥

१११ कल्याण्यादीनामिन्द्र च ॥ ४ । १ । १२६ ॥ कल्याणी सुभगा दुर्भगा बन्धकी
अनुष्टुति अनुसृति (अनुसृष्टि) जरती बलीवर्दी ज्येष्ठा कनिष्ठा मध्यमा परस्त्री ॥
इति कल्याण्यादिः ॥ १८ ॥

१११ गृष्ट्यादिभ्यश्च ४ । १ । १३६ ॥ गृष्टिहृष्टिबलिहलि विशि कुदि
अजबस्ति मित्रयु ॥ इति गृष्ट्यादिः ॥ १९ ॥

११३ रेवत्यादिभ्यश्च ४ । १ । १४६ ॥ रेवती अश्वपाली मणिपाली द्वारपाली
वृक वञ्चिन् वृकबन्धु वृकग्राह कर्णग्राह दण्डग्राह कुकुटाक्ष (ककुदाक्ष) चामरग्राह ॥
इति रेवत्यादिः ॥ २० ॥

११४ कुर्वादिभ्यो ण्यः ४ । १ । १५१ ॥ कुरु गर्गर मङ्गुष अजमार रथकार
वावदूक । सम्राजः क्षत्रिये । कवि मति (विमति) कापिञ्जलादि वाक् वामरथ पितृमत्
इन्द्रजाली एजि वातकि दामौष्णीषि गणकारि कैशोरि कुट शालका (शलाका)
मुर पुर एरका शुभ्र अभ्र दर्भ केशिनी । वेनाच्छन्दसि । शूर्पणाय श्यावनाय श्यावरथ
शानुपुत्र सत्यंकार वडभीकार पथिकार मूढ शकन्धु शङ्कु शाक शालिन् शालीन
कर्तृ हर्तृ इन पिण्डी । तक्षन् । वामरथस्य कण्वादिवत्स्वरवर्जम् ॥ इति कुर्वादिः ॥ २१ ॥

११४ तिकादिभ्यः फिञ् ४ । १ । १५४ ॥ तिक कितव संज्ञाबालशिख
(संज्ञा बाला शिखा) उरस् शाट्य सैन्धव यमुन्द रूप्य ग्राम्य नील अमित्र गोकक्ष कुरु
देवरथ तैतिल औरस कौरव्य भौरिकि भौलिकि चौपयत चैटयत शीकयत क्षेतयत
वाजवत चन्द्रमस् शुभ गङ्गा वरेण्य सुपामन् आरब्ध बाह्यक स्वल्पक वृष लोमक
वादन्य यज्ञ ॥ इति तिकादिः ॥ २२ ॥

११४ वाकिनादीनां कुक्च ४ । १ । १५८ ॥ वाकिन गौधेर कार्कश काक
लङ्का । चर्मवर्मिणोर्नलोपश्च ॥ इति वाकिनादिः ॥ २३ ॥

११५ कम्बोजालुक् ४ । १ । १७५ ॥ कम्बोज चोल केरल शक यवन ॥ इति
कम्बोजादिः ॥ २४ ॥

११५ न प्राचर्यभर्गादिर्धौधेयादिभ्यः ४ । १ । १७८ ॥

१ भर्ग करुश केकय कश्मीर साल्व सुस्थाल उरस् कौरव्य ॥ इति भर्गादिः २५

२ धौधेय शौकेय शौभ्रेय ज्यावाणेय धौर्तेय धार्तेय त्रिगर्त भरत उशीनर ॥ इति
धौधेयादिः ॥ २६ ॥

११९ भिक्षादिभ्योऽण् ४ । २ । ३८ ॥ भिक्षा गर्भिणी क्षेत्र करीष अङ्गार चर्मिन्
धर्मिन् सहस्र युवति पदाति पद्धति अथर्वन् दक्षिणा भरत विषय श्रोत्र ॥ इति
भिक्षादिः ॥ २७ ॥

१११ खण्डिकादिभ्यश्च ४ । २ । ४५ ॥ खण्डिका वडवा । क्षुद्रकमालवाद् सेना-

संशायाम् । भिक्षुक शुक उलूक श्वन् अहन् युगवरत्रा हलबन्धा ॥ इति खण्डिकादिः ॥ २८ ॥

११९ पाशादिभ्यो यः ४ । २ । ४९ ॥ पाश तृण धूम वात अङ्गार पाटल पोत गल पिटक पिटाक शकट हल नट वन ॥ इति पाशादिः ॥ २९ ॥

१२० * खलादिभ्य इनिर्वक्तव्यः * ४ । २ । ५१ ॥ खल डाक कुटुम्ब शाक कुण्डलिनी ॥ इति खलादिराकृतिगणः ॥ ३० ॥

१२० राजन्यादिभ्यो वुञ् ४ । २ । ५३ ॥ राजन्य आनृत बाभ्रव्य शालङ्कायन दैवयातव (देवयात) [अत्रीड वरत्रा] जालंधरायण [राजायन] तेलु आत्मकामेय अम्बरीषपुत्र वसाति बैल्ववन शैलूष उदुम्बर तीव्र बैल्वल आर्जुनायन संभिय दाक्षि उर्णनाभ ॥ इति राजन्यादिः ॥ आकृतिगणः ॥ ३१ ॥

१२० भौरिक्याद्यैषुकार्यादिभ्यो विधल्भक्तलौ ४ । २ । ५४ ॥

१ भौरिकि भौलिकि चौपयत चौटयत (चैटयत) काणेय वाणिजक वाणिकाज्य (वालिकाज्य) सैकयत वैकयत ॥ इति भौरिक्यादिः ॥ ३२ ॥

२ ऐषुकारि सारस्यायन (सारसायन) चान्द्रायण द्वाक्षायाण त्र्याक्षायाण औडायन जौलायन खाडायन दासमित्रि दासमित्रायण शौद्रायण दाक्षायाण शापण्डायन (शायण्डायन) ताक्ष्यायाण शौभ्रायण सौवीर [सौवीरायण] शपण्ड (शयण्ड) शौण्ड शयाण्ड (शयाण्ड) वैश्वमानव वैश्वध्येनव (वैश्वधेनव) नड तुण्डदेव विश्वदेव [सापिण्डि] ॥ इति ऐषुकार्यादिः ॥ ३३ ॥

१२० क्रतूकथादिसूत्रान्ताष्टक् ४ । २ । ६० ॥ उक्थ लोकायत न्याय न्यास पुनरुक्त निरुक्त निमित्त द्विपदा ज्योतिष अनुपद अनुकल्प यज्ञ धर्म चर्चा क्रमेतर श्लक्ष (श्लक्ष्ण) संहिता पदक्रम संघट (संघट्ट) वृत्ति परिषद् संग्रह गण [गुण] आयुर्देव (आयुर्वेद) ॥ इत्युक्थादिः ॥ ३४ ॥

१२१ क्रमादिभ्यो वुन् ४ । २ । ६१ ॥ क्रम पद शिक्षा मीमांसा सामन् ॥ इति क्रमादिः ॥ ३५ ॥

१२१ वसन्तादिभ्यष्टक् ४ । २ । ६३ ॥ वसन्त ग्रीष्म वर्षा शरद शरत् हेमन्त शिशिर प्रथम गुण चरम अनुगुण अथर्वन् अथर्वण ॥ इति वसन्तादिः ॥ ३६ ॥

१२२ संकलादिभ्यश्च २ । ४ । ७५ ॥ संकल पुष्कल उत्तम उडुप उद्वेप उत्पुट कुम्भ निधान सुदक्ष सुदत्त सुभूत सुपूत सुनेत्र सुमङ्गल सुपिङ्गल सूत सिकत पूतिका (पूतिक) पूलास कूलास पलाश निवेश गवेश (गवेश) गम्भीर इतर आन् अहन् लोमन् वेमन् चरण (वरुण) बहुल सद्योज अभिषिक्त गोभृत् राजभृत् भल्ल मल्ल माल ॥ इति संकलादिः ॥ ३७ ॥

१२२ सुवास्त्वादिभ्योऽण् ४ । २ । ७७ ॥ सुवास्तु (सुवस्तु) वर्णु भण्डु खण्डु

सेवालिन् कर्पूरिन् शिखण्डिन् गर्तं कर्कशं शकटीकर्णं कृष्णकर्णं [कर्क] कर्कन्धुमती
गोह अहिसकथ ॥ इति सुवास्त्वादिः ॥ ३८ ॥

१२२ वृञ्छणकठजिलसोनिरट्ठण्यऊफकिफजिऊयकवठकोऽरीहणकुं-
शाश्वैर्धैकुमुदकांशर्तुणप्रेक्षाइर्मसंखिसंकांशैबलपेक्षैकर्णसुतंगमप्रगेदि-
न्वरीहकुमुंदादिभ्यः ४ । २ । ८० ॥

१ अरीहण (अहारण) द्रुघण द्रुहण भलग (भगल) उलन्द किरण सांपरायण क्रौष्टायन
औष्टायण त्रैगर्तायन मैत्रायण भास्त्रायण वैमतायण (वैमतायन) गौमतायन सौमता-
यन सौसायन धौमतायन सौमायण ऐन्द्रायण कौद्रायण (कौन्द्रायण) खाढायन
शाण्डिल्यायन रायस्पोष विपथ विपाश उदञ्चन खाण्डवीरण वीरण काशकृत्स्न
जाम्बवत शिंशपा रैवत (रैवत) बिल्व सुयज्ञ शिरीष बधिर जम्बु खदिर सुशर्मन्
(सशर्मन्) भलतृ भलन्दन खण्डु कलन यज्ञदत्त ॥ इत्यरीहणादिः ॥ ३९ ॥

२ कृशाश्व अरिष्ट अरिश्म वेदमन् विशाल लोमश रोमश रोमक लोमक शबल
कूट वर्चल सुवर्चल सुकर सूकर प्रातर (प्रतर) सदृश पुरग पुराग मुख धूम अजिन
विनत अवनत कुविद्यास (कुविट्यास) पराशर अरुस् अयस् मौद्रल्याकर (मौद्रल्य-
युकर) इति कृशाश्वादिः ॥ ४० ॥

३ ऋश्य (हृष्य) न्यग्रोध शर निलीन [निवास निवात] निधान निबन्धन (नि-
बन्ध) [विबद्ध] परिगूढ [उपगूढ] असनि सित मत वेदमन् उत्तराश्मन् अश्मन्
स्थूल बाहु खदिर शर्करा अनडुह (अनडुह्) अरडु परिवंश वेणु वीरण खण्ड दण्ड
परिवृत्त कर्दम अंशु इत्यृश्यादिः ॥ ४१ ॥

४ कुमुद शर्करा न्यग्रोध इक्कट संकट कङ्कट गर्त बीज परिवाप निर्यास शकट कच
मधु शिरीष अश्व अश्वत्थ बल्वज यवास कूपविकङ्कट दशग्राम ॥ इति कुमुदादिः ४२ ॥

५ काश पाश अश्वत्थ पलाश पीयूषा चरण वास नड वन कर्दम कच्छूल कङ्कट
गुह बिस तृण कर्पूर बर्बर मधुर ग्रह कपित्थ जतु सीपाल ॥ इति काशादिः ॥ ४३ ॥

६ तृण नड मूल वन पर्ण वर्ण वराण बिल पुल फल अर्जुन अर्ण सुवर्ण बल चरण
बुस ॥ इति तृणादिः ॥ ४४ ॥

७ प्रेक्षा फलका (हलका) बन्धुका ध्रुवका क्षिपका न्यग्रोध इक्कट कङ्कट सङ्कट
कट कूप बुक पुक पुट मह परिवाप यवषि ध्रुवका गर्त कूपक हिरण्य ॥ इति
प्रेक्षादिः ॥ ४५ ॥

८ अश्मन् यूथ ऊष मीन नद दर्भ वृन्द गुद खण्ड नग शिखा कीट पाम कन्द
कान्द कुल गह्व गुड कुण्डल पीन गुह ॥ इत्यृश्मादिः ॥ ४६ ॥

९ सखि अग्निदत्त वायुदत्त सखिदत्त [गोपिल] भल्लपाल (भल्ल पाल) चक्र चक्रवाक
छगल अशोक करवीर वासव वीर पूर वज्र कुशीरक शीहर (सीहर) सरक सरस

समर समल सुरस रोह तमाल कदल सप्तल ॥ इति सख्यादिः ॥ ४७ ॥

१० सङ्काश कपिल कश्मीर [समीर]सूरसेन सरक सूर । सुपथिन्पन्थ च । यूष (यूथ)
अंश अङ्ग नासा पलित अनुनाश अश्मन् कूट मलिन दश कुम्भ शीर्ष चिरन्त (विरत)
समल सीर पञ्जर मन्थ नल रोमन् लोमन् पुलिन सुपरि कटिप सकर्णक वृष्टि तीर्थ
अगस्ति विकर नासिका ॥ इति सङ्काशादिः ॥ ४८ ॥

११ बल चुल नल दल वट लकुल उरल पुख (पुल) मूल उलडुल (उल डुल)
वन कुल ॥ इति बलादिः ॥ ४९ ॥

१२ पक्ष तुक्ष तुष कुण्ड अण्ड कम्बलिका वलिक चित्र अस्ति । पथः पन्थ च । कुम्भ
सीरक सरक सकल सरस समल अतिश्वन् रोमन् लोमन् हस्तिन् मकर लोमक शीर्ष
निवात पाक सहक (सिंहक) अङ्कुश सुवर्णक हंसक हिंसक कुत्स बिल खिल यमल
हस्त कला सकर्णक ॥ इति पक्षादिः ॥ ५० ॥

१३ कर्ण वसिष्ठ अर्क अर्कलूष दुपद आनडुह्य पाञ्चजन्य स्फिग (स्फिज्) कुम्भी
कुन्ती जित्वन् जीवन्त कुलिश आण्डीवत् (आण्डीवत) जव जैत्र आकन (आन-
क) ॥ इति कर्णादिः ॥ ५१ ॥

१४ सुतंगम मुनिचित विप्रचित महाचित्त महापुत्र स्वन श्वेत गडिक (खडिक)
शुक विप्र बीजवापिन् (बीज वापिन्) अर्जुन श्वन् अजिर जीव खण्डित कर्ण वि-
ग्रह ॥ इति सुतंगमादिः ॥ ५२ ॥

१५ प्रगदिन् मगदिन् मदादिन् कविल खण्डित गदित चूडार मडार मन्दार को-
विदार ॥ इति प्रगद्यादिः ॥ ५३ ॥

१६ वराह पलाशा (पलाश) शरीष (शिरीष) पिनद्ध निबद्ध बलाह स्थल वि-
दग्ध [विजग्ध] विभग्न [निमग्न] बाहु खदिर शर्करा ॥ इति वराहादिः ॥ ५४ ॥

१७ कुमुद गोमथ रथकार दशग्राम अश्वत्थ शाल्मलि [शिरीष] मुनिस्थल कु-
ण्डल कूट मधुकर्ण वासकुन्द शुचिकर्ण ॥ इति कुमुदादिः ॥ ५५ ॥

१२४ वरणादिभ्यश्च ४ । २ । ८२ ॥ वरणा शृङ्गी शाल्मलि शुण्डी शयाण्डी
पर्णी ताम्रपर्णी गोद आलिङ्ग्यायन जालपदी (जानपदी) जम्बू पुष्कर चम्पा पम्पा
वल्गु उज्जयिनी गया मथुरा तक्षशिला उरसा गोमती वलभी ॥ इति वरणादिः ॥ ५६ ॥

१२५ मध्वादिभ्यश्च ४ । २ । ८६ ॥ मधु बिस स्थाणु वेणु कर्कन्धु शमी क-
रीर हिम किशरा शर्याण मरुत् वार्दाली शर इष्टका आसुति शक्ति आसन्दी शकल
शलाका आमिषी इक्षु रोमन् रुष्टि रुप्य तक्षशिला खड वट वेट ॥ इति मध्वादिः ५७

१२५ उत्करादिभ्यश्च ४ । २ । ९० ॥ उत्कर संफल शफर पिप्पल पिप्पलीमूल
अश्मन् सुवर्ण खलाजिन तिक कितव अणक त्रैवण पित्रुक अश्वत्थ काश क्षुद्र भस्त्रा

शाल जन्या अजिर चर्मन् उत्कोश क्षान्त खदिर शूर्पणाय श्यावनाय नैवाकव तृण
वृक्ष शाक पलाश विजिगीषा अनेक आतप फल संपर अर्क गर्त अग्नि बैराणक इडा
अरण्य निशान्त पर्ण नीचायक शंकर अवरोहित क्षार विशाल वेत्र अरीहण खण्ड
वातागार मन्त्रणार्ह इन्द्रवृक्ष नितान्तवृक्ष आर्द्रवृक्ष ॥ इत्युत्करादिः ॥ ५८ ॥

१२५ नडादीनां कुक्कु ४ । २ । ९१ ॥ नड प्लक्ष बिल्व वेणु वेत्र वेतस इक्षु
काष्ठ कपोत तृण । कुश्मा ह्रस्वत्वं च । तक्षन्नलोपश्च ॥ इति नडादिः ॥ ५९ ॥

१२६ कत्त्यादिभ्यो ढकजू ४ । २ । ९२ ॥ कत्त्रि उम्भि पुष्कर पुष्कल मोदन
कुम्भी कुण्डिन नगरी माहिष्मती वर्मेती उख्या ग्राम । कुड्याया यलोपश्च ॥ इति
कत्त्यादिः ॥ ६० ॥

१२६ नद्यादिभ्यो ढक् ४ । २ । ९३ ॥ नदी मही वाराणसी श्रावस्ती कौशाम्बी
वनकौशाम्बी काशपरी काशफारी (काशफरी) खादिरि पूर्वनगरी पाठा माया शाल्व-
दार्वा सेतकी । वडवाया वृषे ॥ इति नद्यादिः ॥ ६१ ॥

१२७ प्रस्थोत्तरपदपलद्यादिकोपधादण ४ । २ । ११० ॥ पलदी परिषद् रोमक
बाहीक कलकीट बहुकीट जालकीट कमलकीट कमलकीकर कर्मभिदा गौष्ठी नैकती
परिखा शूरसेन गोमती पटच्चर उदपान यकूलोम ॥ इति पलद्यादिः ॥ ६२ ॥

काश्यादिभ्यश्छिञ्ठौ ४ । २ । ११५ ॥ काशि चेदि (वेदि) सांया-
ति संवाह अच्युत मोदमान शकुलाद हस्तिकर्षू कुनामन् हिरण्य करण गोवासन भा-
रङ्गी अरिंदम अरित्र देवदत्त दशग्राम शौवावतान युवराज उपराज देवराज मोदन
सिन्धुमित्र दासमित्र सुधामित्र सोममित्र छागमित्र साधमित्र (सधमित्र) । आप-
दादिपूर्वपदात्कालान्तात् । आपद् ऊर्ध्व तत् ॥ इति काश्यादिः ॥ ६३ ॥

१२७ धूमादिभ्यश्च ४ । २ । १२७ ॥ धूम षडण्ड सशादन आर्जुनाव माह-
कस्थली आनकस्थली माहिषस्थली मानस्थली अट्टस्थली मद्रकस्थली समुद्रस्थली दा-
ण्डायनस्थली राजस्थली विदेह राजगृह सात्रासाह शण्य मित्रवर्ध (मित्रवर्ध) मज्जा-
ली मद्रकूल आजीकूल द्यहव (दद्याहाव) व्यहव (व्याहाव) संस्फाय बर्बर व-
ज्य गर्त आनर्त माठर पाथेय घोष पल्ली आराज्ञी धार्तराज्ञी आवय तीर्थ । कूलात्सौ-
वीरेषु । समुद्रान्नावि मनुष्ये च । कुक्षि अन्तरीप द्वीप अरुण उज्जयनी पट्टार दक्षि-
णापथ साकेत ॥ इति धूमादिः ॥ ६४ ॥

१२९ कच्छादिभ्यश्च ४ । २ । ३३ ॥ कच्छ सिन्धु वर्णु गन्धार मधुमत् क-
म्बोज कश्मीर साल्व कुरु अनुषण्ड द्वीप अनूप अजवाह विजापक कलूतर रङ्कु ॥
इति कच्छादिः ॥ ६५ ॥

१२९ गहादिभ्यश्च ४ । २ । १३८ ॥ गह अन्तस्थ सम विषम मध्य । मध्यं

दिनं चरणे । उत्तम अङ्गं वङ्गं मगध पूर्वपक्ष अपरपक्ष अधमशाख उत्तमशाख एक-
शाख समानशाख समानग्राम एकग्राम एकवृक्ष एकपलाश इष्वग्र इष्वनीक अव-
स्यन्दन कामप्रस्थ खाडायन कोठेरणि लावेरणि सौमित्रि शैशिरि आसुत् दैवशर्मि श्रौति
आहिंसि आमित्रि व्याडि वैजि आध्यश्वि आनुशंसि शौङ्गि आमिशर्मि भौजि वाराटक
वाल्मिकि (वाल्मीकि) क्षेमवृद्धि आश्वत्थि औद्राहमानि ऐकविन्दवि दन्ताग्र हंस
तत्त्वग्र (तन्त्वग्र) उत्तर अन्तर (अनन्तर) मुखपार्श्वतसोलोपः जनपरयोः कुक्च ।
देवस्य च । इति महादिः ॥ वेणुकादिभ्यश्छण् ॥ आकृतिगणः ॥ ६६ ॥

१३० संधिवेलाद्यृतुनक्षत्रंभ्योऽण् ४ । ३ । १६ ॥ संधिवेला संध्या अमावास्या
त्रयोदशी चतुर्दशी पञ्चदशी पौर्णमासी प्रतिपद् । संवत्सरात्फलपर्वणोः ॥ इति
संधिवेलादिः ॥ ६७ ॥

१३३ दिगादिभ्यो यत् ४ । ३ । ५४ ॥ दिग् वर्णं पूगं गणं पक्षं धाम्य मित्रं
मेधा अन्तर पथिन् रहस् अलीक उखा साक्षिन् देश आदि अन्तं मुखं जघनं मेघं यूथ ।
उदकात्संज्ञायाम् । ज्ञाय (न्याय) वंश वेश काल आकाश ॥ इति दिगादिः ॥ ६८ ॥

१३३ * परिमुखादिभ्यश्च * ४ । ३ । ५९ ॥ परिमुखं परिहनुं पर्योष्ठं पर्युलूखलं
परिसीरं उपसीरं उपस्थूणं उपकलापं अनुपथं अनुपदं अनुगङ्गं अनुतिलं अनुसीतं
अनुसायं अनुसीरं अनुमाषं अनुयवं अनुयूपं अनुवंशं प्रतिशाखं ॥ इति परिमु-
खादिः ॥ ६९ ॥

१३३* अध्यात्मादिभ्यश्च * ४ । ३ । ६० ॥ अध्यात्मं अधिदेवं अधिभूतं इह-
लोकं परलोकं ॥ इत्यध्यात्मादिः आकृतिगणः ॥ ७० ॥

१३४ अण्वगयनादिभ्यः ४ । ३ । ७३ ॥ ऋगयनं पदव्याख्यानं छन्दोमानं छन्दो-
भाषां छन्दोविचितिं न्यायं पुनरुक्तं निरुक्तं व्याकरणं निगमं वास्तुविद्यां क्षेत्रविद्यां
अङ्गविद्यां विद्यां उत्पातं उत्पादं उद्याव संवत्सरं मुहूर्तं उपनिषद् निमित्तं शिक्षां भि-
क्षां ॥ इति ऋगयनादिः ॥ ७१ ॥

१३५ शुण्डिकादिभ्योऽण् ४ । ३ । ७६ ॥ शुण्डिकं कृकणं कृपणं स्थण्डिलं
उदपानं उपलं तीर्थं भूमिं तृणं पर्णं ॥ इति शुण्डिकादिः ॥ ७२ ॥

१३५ शण्डिकादिभ्यो ङ्यः ४ । ३ । ९२ ॥ शण्डिकं सर्वसेनं सर्वकेशं शकं
शटं रकं शङ्खं बोधं ॥ इति शण्डिकादिः ॥ ७३ ॥

१३६ सिन्धुतर्क्षशिलादिभ्योऽण्जौ ॥ ४ । ३ । ९३ ॥

१ सिन्धुं वर्णुं मधुमत् कम्बोजं सात्व कश्मीरं गन्धारं किष्किन्धा उरसा दरदं (दरद्)
गन्दिका ॥ इति सिन्ध्वादिः ॥ ७४ ॥

२ तक्षशिला वत्सोद्धरण कैमेंदुर ग्रामणी छगल कोष्टुकर्ण सिंहकर्ण सङ्कुचित किंनर
काण्डधार पर्वत अवसान बर्बर कंस ॥ इति तक्षशिलादिः ॥ ७५ ॥

१३७ शौनकादिभ्यश्छन्दसि ४ । ३ । १०६ ॥ शौनक वाजसनेय शार्ङ्गरव
शापेय शाप्पेय खाडायन स्तम्भस्कन्ध देवदर्शन रज्जुभार रज्जुकण्ठ कठशाठ कषाय
तल दण्ड पुरुषांसक अश्वपेज ॥ इति शौनकादिः ॥ ७६ ॥

१३७ कुलालादिभ्यो वुञ् ४ । ३ । ११८ ॥ कुलाल वरुड चण्डाल निषाद
कर्मार सेना सिरिन्ध्र (सिरिध्र) सैरिन्ध्र देवराज पर्वत (परिषत्) वधू मधु रुरु रुद्र
अनडुह ब्रह्मन् कुम्भकार श्वपाक ॥ इति कुलालादिः ॥ ७७ ॥

१३८ रैवतिकादिभ्यश्छः ४ । ३ । १३१ ॥ रैवतिक स्वापिशि क्षेमवृद्धि गौरग्रीव
(गौरग्रीवि) औदमेधि औदवापि बैजवापि ॥ इति रैवतिकादिः ॥ ७८ ॥

१३८ बिल्वादिभ्योऽण् ४ । ३ । १३६ ॥ बिल्व ग्रीहि काण्ड मुद्ग मसूर गोधूम
इक्षु वेणु गवेधुका कर्पासी पाटली कर्कन्धु कुटीर ॥ इति बिल्वादिः ॥ ७९ ॥

१३८ पलाशादिभ्यो वा ४ । ३ । १४१ ॥ पलाश खदिर शिंशपा स्पन्दन पूलाक
करीर शिरीष यवास विकङ्कत ॥ इति पलाशादिः ॥ ८० ॥

१३९ नित्यं वृद्धशरादिभ्यः ४ । ३ । १४४ ॥ शर दर्भ मृद (मृत्) कुटी तृण
सोम बल्वज ॥ इति शरादिः ॥ ८१ ॥

१३९ तालादिभ्योऽण् ४ । ३ । १५२ ॥ तालाद्धनुषि । बार्हिण इन्द्रालिश इन्द्रादृश
इन्द्रायुध चय इयामाक पीयूक्षा ॥ इति तालादिः ॥ ८२ ॥

१३९ प्राणिरजतादिभ्योऽञ् ४ । ३ । १५४ ॥ रजत सीस लोह उदुम्बर नीप
दारु रोहतक विभीतक पीतदारु तीव्रदारु त्रिकण्टक कण्टकार ॥ इति रजतादिः ॥ ८३ ॥

१३९ प्लक्षादिभ्योऽण् ४ । ३ । १६४ ॥ प्लक्ष न्यग्रोध अश्वत्थ इक्षुदी शिशु रुरु
कक्षतु बृहती ॥ इति प्लक्षादिः ॥ ८४ ॥

१४० हरीतक्यादिभ्यश्च ४ । ३ । १६७ ॥ हरीतकी कोशातकी नखरञ्जनी
शष्कण्डी दाडी दोडी श्वेतपाकी अर्जुनपाकी द्राक्षा काला ध्वाक्षा गभीका कण्टकारिका
पिप्पली चिम्पा (चिञ्चा) शेफालिका ॥ इति हरीतक्यादिः ॥ ८५ ॥

१४०* माशब्दादिभ्य उपसंख्यानम् * ४ । ४ । १ ॥ माशब्दः
नित्यशब्दः । कार्यशब्दः ॥ इति माशब्दादिः ॥ ८६ ॥

१४०* आहौ प्रभूतादिभ्यः * ४ । ४ । १ ॥ प्रभूत पर्याप्त ॥ इति प्रभू-
तादिः ॥ ८७ ॥

१४० * पृच्छतौ सुस्नातादिभ्यः * ४ । ४ । १ ॥ सुस्नात सुखरात्रि सुखशयन ॥
इति सुस्नातादिः ॥ ८८ ॥

१४० * गच्छतौ परदारादिभ्यः * ४ । ४ । १ ॥ परदार गुरुतल्प ॥
इति परदारादिः ॥ ८९ ॥

१४१ पर्पादिभ्यः छन् ४ । ४ । १० ॥ पर्प अश्व अश्वत्थ रथ जाल न्यास
व्याल । पादः पञ्च ॥ इति पर्पादिः ॥ ९० ॥

१४१ वेतनादिभ्यो जीवति ४ । ४ । १२ ॥ वेतन वाहन अर्धवाह धनुर्दण्ड
जाल वेश उपवेश प्रेषण उपावस्ति सुख शय्या शक्ति उपनिषद् उपदेश स्फिज्
(स्फिज) पाद उपस्थ उपस्थान उपहस्त ॥ इति वेतनादिः ॥ ९१ ॥

१४१ हरत्युत्संगादिभ्यः ४ । ४ । १५ ॥ उत्संग उडुप उत्पुत उत्पन्न उत्पुट
पिटक पिटाक ॥ इत्युत्संगादिः ॥ ९२ ॥

१४१ भस्त्रादिभ्यश्छन् ४ । ४ । १६ ॥ भस्त्रा भरट भरण शीर्षभार शीर्षभार
अंसभार अंसेभार ॥ इति भस्त्रादिः ॥ ९३ ॥

निर्वृत्तेऽक्षयूनादिभ्यः ४ । ४ । १९ ॥ अक्षयूत [जानूपहत] जङ्घामहत
जङ्घामहत पादस्वेदन कण्टकमर्दन गतानुगत गतागत यातोपयात अनुगत ॥ इत्यक्ष-
यूनादिः ॥ ९४ ॥

१४३ अण्महिष्यादिभ्यः ४ । ४ । ४८ ॥ महिषी मजापति मजावती मलेपिका
विलेपिका अनुलेपिका पुरोहित मणिपाली अनुवारक [अनुचारक] होतृ यजमान ॥
इति महिष्यादिः ॥ ९५ ॥

१४३ किसरादिभ्यश्छन् ४ । ४ । ५३ ॥ किसर नरद नलद स्थागल तगर
गुगुलु उशीर हरिद्रा हरिद्रु पर्णी (पर्णी) इति किसरादिः ॥ ९६ ॥

१४३ छत्रादिभ्यो णः ४ । ४ । ५६ ॥ छत्र शिक्षा प्ररोह स्था बुभुक्षा चुरा तितिक्षा
उपस्थान कृषि कर्मन् विश्वधा तपम् सत्य अनृत विशिखा विशिका भक्षा उदस्थान
पुरोडा विक्षा चुक्षा मन्द्र ॥ इति छत्रादिः ॥ ९७ ॥

१४५ प्रतिजनादिभ्यः खञ् ४ । ४ । ९९ ॥ प्रतिजन इदंयुग संयुग समयुग
परयुग परकुल परस्यकुल अमुष्यकुल सर्वजन विश्वजन महाजन पञ्चजन ॥ इति प्र-
तिजनादिः ॥ ९८ ॥

१४५ कथादिभ्यश्छक् ४ । ४ । १०२ ॥ कथा विकथा विश्वकथा संकथा वितण्डा
कुष्ठविद् (कुष्ठविद्) जनवाद जनेवाद जनोवाद वृत्ति संग्रह गुण गण आयुर्वेद इति
कथादिः ॥ ९९ ॥

१४५ गुडादिभ्यश्छञ् ४ । ४ । १०३ ॥ गुड कुल्माष सक्त अपूप मांसौदन इक्षु
वेणु संग्राम संघात संक्राम संवाय प्रवास निवास उपवास ॥ इति गुडादिः ॥ १०० ॥

पञ्चमोऽध्यायः ।

१४६ उगवादिभ्यो यत् ५ । १।२। गो हविस् अक्षर विष बर्हिस् अष्टका स्वदा युग मेधा स्तुच् । नाभि नभं च । शुनः संप्रसारणं वा च दीर्घत्वं तत्संनियोगेन चान्तो-
दात्तत्वम् । ऊधसोऽनङ् च । कूप खद दर खर असुर अध्वन् (अध्वन) क्षर वेद
बीज दीस (दीप्त) इति गवादिः ॥ १ ॥

१४६ विभाषा हविरपूपादिभ्यः ५।१।४॥ अपूप तण्डुल अभ्युष (अभ्यूष)
अभ्युष अवोष अभ्येष पृथुक ओदन सूप पूष किण्व प्रदीप मुसल कटक कर्णवेष्टक
ईर्गल अर्गल । अन्नविकारेभ्यश्च । यूप स्थूणा दीप अश्व पत्र॥ इत्यपूपादिः ॥ २ ॥

१४७ असप्राप्ते निष्कादिभ्यः ५ । १ । २० ॥ निष्क पण पाद माष वाहा
द्रोण षष्टि । इति निष्कादिः ॥ ३ ॥

१४९ गोद्वयचोऽसंख्यापरिमाणाश्वादेर्यत् ५ । १ । ३९ ॥ अश्व अशमन्
गण ऊर्णा (उर्म) उमा भङ्गा क्षण (गङ्गा) वर्षा वसु ॥ इत्यश्वादिः ॥ ४ ॥

१५० तद्धरति वहत्यावहति भाराद्वंशादिभ्यः ५ । १ । ५० ॥ वंश कुटज
बल्वज मूल स्थूणा स्थूण अक्ष अशमन् अश्व शलक्षण इक्षु खट्वा ॥ इति वंशादिः ॥ ५ ॥

१५१ छेदादिभ्यो नित्यम् ५ । १ । ६४ ॥ छेद भेद द्रोह दोह नर्ति (नर्त)
कर्ष तीर्थ संप्रयोग विप्रयोग प्रयोग विप्रकर्ष प्रेषण संप्रश्न विप्रश्न विकर्ष प्रकर्ष । विराग
विरङ्ग च ॥ इति छेदादिः ॥ ६ ॥

१५१ दण्डादिभ्यो यत् ५ । १ । ६६ ॥ दण्ड मुसल मधुपर्क कशा अर्ष मेघ
मेधा सुवर्ण उदक वध युग गुहा भाग इभ भङ्ग ॥ इति दण्डादिः ॥ ७ ॥

१५३ * महानाम्न्यादिभ्यः षष्ठ्यन्तेभ्य उपसंख्यानम् * ५ । १ । ९४ ॥
महानाम्नी आदित्यव्रत गोदान ॥ इति महानाम्न्यादिः ॥ ८ ॥

१५३ * अवान्तरदीक्षादिभ्यो ङिनिर्वक्तव्यः * ५ । १ । ९४ ॥ अवान्तर
दीक्षा तिलव्रत देवव्रत ॥ इत्यवान्तरदीक्षादिः ॥ ९ ॥

१५३ व्युष्टादिभ्योऽण् ५ । १ । ९७ ॥ व्युष्ट नित्य निष्क्रमण प्रवेशन उपसंक्रमण
तीर्थ आस्तरण सङ्ग्राम संघात अग्निपद पीलुमूल (पीलु मूल) प्रवास उपवास ॥
इति व्युष्टादिः ॥ १० ॥

१५३ तस्मै प्रभवति संतापादिभ्यः ५ । १ । १०१ ॥ संताप संनाह संग्राम
संयोग संपराय संवेशन संपेष निष्पेष सर्ग निसर्ग विसर्ग उपसर्ग प्रवास उपवास संवात
संवेष्ट संवास संमोदन सक्तु । मांसोदनाद्विगृहीतादपि ॥ इति संतापादिः ॥ ११ ॥

१५३ * तदप्रकरणे उपवस्त्रादिभ्य उपसंख्यानम् * ५ । १ । १०५ ॥
उपवस्त्र प्राशित् चूडा श्रद्धा ॥ इत्युपवस्त्रादिः ॥ १२ ॥

१५४ अनुप्रवचनादिभ्यश्छः ५ । १ । १११॥ अनुप्रवचन उत्थापन उपस्थापन संवेशन प्रवेशन अनुप्रवेशन अनुवासन अनुवचन अनुवाचन अन्वारोहण प्रारम्भण आरम्भण आरोहण ॥ इत्यनुप्रवचनादिः ॥ १३ ॥

१५४ * स्वर्गादिभ्यो यद्वक्तव्यः * ५ । १ । १११॥ स्वर्गं यशस् आयुस् काम धन ॥ इति स्वर्गादिः ॥ १४ ॥

१५४ * पुण्याहवाचनादिभ्यो लुग्वक्तव्यः * ५ । १ । १११॥ पुण्याहवाचन स्वस्तिवाचन शान्तिवाचन ॥ इति पुण्याहवाचनादिः ॥ १५ ॥

१५५ पृथ्वादिभ्य इमनिज्वा । ५ । १ । १११२ ॥ पृथु मृदु महत् पटु तनु लघु बहु साधु आशु उरु गुरु बहुल खण्ड दण्ड चण्ड अकिंचन बाल होड पाक वत्स मन्द स्वादु ह्रस्व दीर्घ प्रिय वृष ऋजु क्षिप्र क्षुद्र अणु ॥ इति पृथ्वादिः ॥ १६ ॥

१५५ वर्णदृढादिभ्यः ष्यञ्च ५ । १ । १२२३॥ दृढ वृढ परिवृढ मृढ कृश वक्र शुक्र चुक्र आम्र कष्ट लवण ताम्र शीत उष्ण जड बधिर पण्डित मधुर मूर्ख मूक स्थिर । वेर्यातलातमतिर्मनःशारदानाम् । समो मतितमनसोः । जवन ॥ इति दृढादिः ॥ १७ ॥

१५५ गुणवचनब्राह्मणादिभ्यः कर्मणि च ५ । १ । १२४ ॥ ब्राह्मण वाढव माणव । अर्हतो नुम्व । चोर धूर्त आराधय विराधय अपराधय उपराधय एकभाव द्विभाव त्रिभाव अन्यभाव अक्षेत्रज्ञ संवादिन् संवेशिन् संभाषिन् बहुभाषिन् शीर्षवा-
तिन् विघातिन् समस्थ विषमस्थ परमस्थ मध्यमस्थ अनीश्वर कुशल चपल निपुण पिशुन कुतूहल क्षेत्रज्ञ निश्च बालिश अलस दुःपुरुष कापुरुष राजन् गणपति अधिपति गडुल दायाद विशस्ति विषम विपात निपात । सर्ववेदादिभ्यः स्वार्थे । चतुर्वेदस्यो-
भयपदवृद्धिश्च । शौटीर ॥ आकृतिगणोऽयम् ॥ इति ब्राह्मणादिः ॥ १८ ॥

१५५ * चतुर्वेदादिभ्य उभयपदवृद्धिश्च * ५ । १ । १२४ ॥ चतुर्वेद चतु-
र्वर्ण चतुराश्रम सर्वविद्य त्रिलोक त्रिस्वर षड्गुण सेना अनन्तर संनिधि समीप उपमा सुख . तदर्थ इतिह मणिक ॥ इति चतुर्वेदादिः ॥ १९ ॥

१५६ पत्यन्तपुरोहितादिभ्यो यक् ५ । १ । १२८ ॥ पुरोहित । राजासे । ग्रामिक पिण्डिक सुहित बालमन्द (बाल मन्द) खण्डिक दण्डिक वर्मिक कर्मिक धर्मिक शीलिक सूतिक मूलिक तिलक अञ्जलिक (अन्तलिक) रूपिक ऋषिक पुत्रिक अविक छत्रिक पर्षिक पथिक चर्मिक प्रतिक सारथि आस्तिक सूचिक संरक्ष सूचक (संरक्षसूचक) नीस्तक अजानिक शाकर नागर चूडिक ॥ इति पुरोहितादिः ॥ २० ॥

१५६ प्राणभृज्जातिवयोवचनोद्गात्रादिभ्योऽञ् ५ । १ । १२९ ॥ उद्गातृ उच्चेतृ मतिहर्तृ मशास्तृ होतृ पोतृ हर्तृ रथगणक पत्तिगणक सुष्ठु दुष्ठु अध्वर्यु वधू । सुभग मन्त्र ॥ इत्युद्गात्रादिः ॥ २१ ॥

१५६ हायनान्तयुवादिभ्योऽण् ५ । १।१३०॥ युवन् स्थविर होतृ यजमान । पुरुषासे । भ्रातृ कुतुक श्रमण (श्रवण) कटुक कमण्डलु कुली सुली दुःली मुहदय दुर्हदय मुहद् दुर्हद् सुभ्रातृ दुर्भातृ वृषल परिव्राजक सप्रह्वचारिन् अनृशंस । हृदयासे कुशल चपल निपुण पिशुन कुतूहल क्षेत्रज्ञ।श्रोत्रियस्य यलोपश्च॥इति युवादिः॥२२॥

१५६ द्वन्द्वमनोज्ञादिभ्यश्च ५ । १।१३३॥मनोज्ञ मियरूप अभिरूप कल्याण मेधाविन् आढ्य कुलपुत्र छान्दस छात्र श्रोत्रिय चोर धूर्त विश्वदेव युवन् कुपुत्र ग्रामपुत्र ग्रामकुलाल ग्रामड (ग्रामषण्ड) ग्रामकुमार सुकुमार बहुल आश्वपुत्र अमुष्यपुत्र आमुष्यकुल सारपत्र शतपुत्र ॥ इति मनोज्ञादिः ॥ २३ ॥

१५८ तस्य पाकमूले पीलवादिर्कर्णादिभ्यः कुणञ्जाहचौ५।२ । २४॥

१ पीलु कर्कन्धू (कर्कन्धु) शमी करीर बल (कुवल) बदरु अश्वत्थ खदिर ॥ इति पीलवादिः ॥ २४ ॥

२ कर्ण अक्षि नख मुख केश पाद गुल्फ भू शृङ्ग दन्त ओष्ठ पृष्ठ॥इति कर्णादिः२५॥

१५९ तदस्य संजातं तारकादिभ्य इतच् ५ । २।३६॥तारका पुष्प कर्णक मञ्जरी ऋजीष क्षण सूच सूत्र निष्क्रमण पुरीष उच्चार प्रचार विचार कुड्मल कण्टक मुसल मुकुल कुमुम कुतूहल स्तवक (स्तवक) किसलय पल्लव खण्डवेग निद्रा मुद्रा बुभुक्षा धेनुष्या पिपासा श्रद्धा अभ्र पुलक अङ्गारक वर्णक द्रोह दोह सुख दुःख उत्कण्ठा भर व्याधि वर्मेन् व्रण गौरव शास्त्र तरङ्ग तिलक चन्द्रक अन्धकार गर्व कुमुर (मुकुर) हर्ष उत्कर्ष रण कुवलय गर्ध धुधू सीमन्त ज्वर गर रोग रोमाञ्च पण्डा कज्जल तृषू कोरक कल्लोल स्थपुट फल कञ्चुक शृङ्गार अङ्कुर शैवल बकुल श्वभ्र अराल कलङ्क कर्दम कन्दल मूर्च्छा अङ्गार हस्तक प्रतिबिम्ब विघ्नतन्त्र मृत्यय दीक्षा गर्ज । गर्भादमाणिनि ॥ इति तारकादिः आकृतिगणः ॥ २६ ॥

१६० विमुक्तादिभ्योऽण् ५ । २।६१॥ विमुक्त देवासुर रक्षोसुर उपसद सुवर्ण परिसारक सदसत् वसु मरुत् पत्नीवत् वसुमत् महीयत्त्व सत्त्वत् बर्हवत् दशार्ण दशार्ह वयस् हविर्धान पतत्रिन् महित्री अस्यहत्य सोमापूषन् इडा अग्राविष्णू उर्वशी वृत्रहन् ॥ इति विमुक्तादिः ॥ २७ ॥

१६१गोषदादिभ्योऽण्५।२।६२॥गोषद इषेत्वा मातरिश्वन् देवस्यत्वा देवीरापः कृष्णोस्याखरेष्ठः देवींधिया (देवींधियम्) रक्षोहण युञ्जान अञ्जन प्रभूत प्रतूर्त कृशानु (कृशाकु) ॥ इति गोषदादिः ॥ २८ ॥

१६१आकर्षादिभ्यः कन् ५। २ । ६४॥आकर्ष (आकष) त्सरु पिशाच पिचण्ड अशनि अश्मन् निचय जय चय विजय आचय नय पाद दीप ह्रद हाद ह्लाद गद्गद शकुनि ॥ इत्याकर्षादिः ॥ २९ ॥

१६२ इष्टादिभ्यश्च ॥ ५ । २ । ८८ ॥ इष्ट पूर्त उपासादित निगदित परिगदित परिवादित निकथित निषादित निपठित संकलित परिकलित संरक्षित परिरक्षित अर्चित गणित अवकीर्ण आयुक्त गृहीत आम्नात श्रुत अधीत अवधान आसेवित अवधारित अवकल्पित निराकृत उपकृत उपाकृत अनुयुक्त अनुगणित अनुपठित व्याकुलित ॥ इतीष्टादिः ॥ ३० ॥

१६२ रसादिभ्यश्च ॥ ५ ॥ २ । ९५ ॥ रस रूप वर्ण गन्ध स्पर्श शब्द स्नेह भाव । गुणात् एकाचः ॥ इति रसादिः ॥ ३१ ॥

१६३ सिध्मादिभ्यश्च ॥ ५ । २ । ९७ ॥ सिध्म गडु मणि नाभि बीज वीणा कृष्ण निष्पाव पांसु पार्श्व पर्शू हनु सक्तु मास (मांस) । पार्ष्णिधमन्योर्दीर्घश्च । वातदन्तबल-ललाटानामूङ् च । जटाघटाकटाकालाः क्षेपे । पर्ण उदक प्रज्ञा सक्थि कर्ण स्नेह शीत श्याम पिङ्ग पित्त पुष्क पृथु मृदु मञ्जु मण्ड पत्र चटु कपि गण्डु ग्रन्थि श्री कुश धार वर्ष्मन् पक्ष्मन् श्लेष्मन् पेश निष्पाद् कुण्ड । क्षुद्रजन्तूपतापयोश्च ॥ इति सिध्मादिः ॥ ३२ ॥

१६३ लोमादिपामादिपिच्छादिभ्यः शनेलचः ५ । २ । १०० ॥

१ लोमन् रोमन् बभ्रु हरि गिरि कर्क कपि मुनि तरु ॥ इति लोमादिः ॥ ३३ ॥

१ पामन् वामन् वेमन् हेमन् श्लेष्मन् कद्रु (कद्रू) वलि सामन् ऊष्मन् कृमि । अ-ङ्गात्कल्याणे । शाकीपलालीदद्रूणां ह्रस्वत्वं च । विष्वगित्युत्तरपदलोपश्चाकृतसंधेः । लक्ष्म्या अच्च ॥ इति पामादिः ॥ ३४ ॥

३ पिच्छा उरस् ध्रुवक ध्रुवक । जटाघटाकालाः क्षेपे । वर्ण उदक पङ्क प्रज्ञा ॥ इति पिच्छादिः ॥ ३५ ॥

१६४ * ज्योत्स्नादिभ्य उपसंख्यानम् * ५ । २ । १०३ ॥ ज्योत्स्ना तमिस्रा कुण्डल कुतप विसर्प विषादिका ॥ इति ज्योत्स्नादिः ॥ ३६ ॥

१६५ व्रीह्यादिभ्यश्च ५ । २ । ११६ ॥ व्रीहि माया शाला शिखा माला मेखला केका अष्टका पताका चर्मन् कर्मन् वर्मन् दंष्ट्रा संज्ञा वडवा कुमारी नौ वीणा बलाका यवखदनौ कुमारी । शीर्षान्नत्रः ॥ इति व्रीह्यादिः ॥ ३७ ॥

१६५ तुन्दादिभ्य इलच्च ५ । २ । ११७ ॥ तुन्द उदर पिचण्ड यव व्रीहि । स्वाङ्गादिवृद्धौ ॥ इति तुन्दादिः ॥ ३८ ॥

१६६ अर्शआदिभ्योऽच् ५ । २ । १२७ ॥ अर्शम् उरस् तुन्द चतुर पलित जटा घटा घाटा अभ्र अव कर्दम अम्ल लवण । स्वाङ्गाद्धीनात् । वर्णात् । इत्यर्शआदिः ॥ आकृतिगणः ॥ ३९ ॥

१६६ सुखादिभ्यश्च ५ । २ । १३१ ॥ सुख दुःख तृप्त कृच्छ्र अन्न (आश्र) आन्न अलीक कठण सोढ प्रतीप शील हल । माला क्षेपे । कृपण प्रणाय (प्रणय) दल कक्ष इति सुखादिः ॥ ४० ॥

१६६ पुष्करादिभ्यो देशे । ५ । २ । १३५ ॥ पुष्कर पद्म उत्पल तमाल कुमुद
नड कपित्थ बिस मृणाल कर्दम शालूक विगर्ह करीष शिरीष यवास मवाह हिरण्य कैरव
कल्लोल तट तरङ्ग पङ्कज सरोज राजीव नालीक सरोरुह पुटक अरविन्द अम्भोज अ-
ब्ज कमल पयस् ॥ इति पुष्करादिः ॥ ४१ ॥

१६६ बलादिभ्यो मतुबन्यतरस्याम् ५ । २ । १३६ ॥ बल उत्साह उद्दास
उद्दास उद्दास शिखा कुल चूडा सुल कूल आयाम व्यायाम उपयाम आरोह अवरोह
परिणाह युद्ध ॥ इति बलादिः ॥ ४२ ॥

१६७ * दृशिग्रहणाद्भवदादियोग एव * ५ । ३ । १४ ॥ भवान् दीर्घायुः
देवानामिय आयुष्मान् ॥ इति भवदादिः ॥ ४३ ॥

१७३ देवपथादिभ्यश्च ५ । ३ । १०० ॥ देवपथ हंसपथ वारिपथ रथपथ स्थलपथ
करिपथ अजपथ राजपथ शतपथ शङ्कुपथ सिन्धुपथ सिद्धगति उष्ट्रग्रीव वामरज्जु
हस्त इन्द दण्ड पुष्प मत्स्य ॥ इति देवपथादिः ॥ आकृतिगणः ॥ ४४ ॥

१७३ शाखादिभ्यो यः ५ । ३ । १०३ ॥ शाखा मुख जघन शृङ्ग मेघ अन्न
चरण स्कन्ध स्कद (स्कन्द) उरस् शिरस् अग्र शाण ॥ इति शाखादिः ॥ ४५ ॥

१७३ शर्करादिभ्योऽण् ५ । २ । १०७ ॥ शर्करा कपालिका कपिष्ठिका (कनिष्ठिका)
पुण्डरीक शतपत्र गोलोमन् लोमन गोपुच्छ नराची नकुल सिकता ॥ इति
शर्करादिः ॥ ४६ ॥

१७३ अङ्गुल्यादिभ्यश्च ५ । ३ । १०८ ॥ अङ्गुली भरुज बभ्रु वल्गु मण्डर
मण्डल शङ्कुली हरि कपि मुनि रुह खल उदश्वित् गोणी उरस् कुलिश ॥ इत्यङ्गु-
ल्यादिः ॥ ४७ ॥

१७४ दामन्यादित्रिगर्तषष्ठाच्छः ५ । ३ । ११६ ॥ दामनि औलपि बैजवापि
औदकि औदङ्कि अच्युतन्ति (आच्युतन्ति) अच्युतदन्ति (आच्युतदन्ति) शाकुन्तकि
आकिदन्ति औडवि काकदन्तकि शात्रुतपि सर्वासेनि बिन्दु वैन्दवि तुलभ मौञ्जयन
काकन्दि सावित्रीपुत्र ॥ इति दामन्यादिः ॥ ४८ ॥

१७४ पईर्वादियौधेयादिभ्योऽणञौ ५ । ३ । ११७ ॥

१ पर्शु असुर रक्षस् बाह्लीक वयस् वसु मरुत् सत्त्वत् दशार्ह पिशाच अशनि कर्षापण ॥
इति पश्वर्धादिः ॥ ४९ ॥

२ यौधेय कौशेय शौक्रेय शौभ्रेय धार्तेय धार्तेय ज्यावाणेय त्रिगर्त भरत उशीनर ॥
इति यौधेयादिः ॥ ५० ॥

१७४ स्थूलादिभ्यः प्रकारवचने कन् ५ । ४ । ३ ॥ स्थूल अनु अणु माषेषु
(माष इषु) कृष्ण तिलेषु । यव ग्रीहिषु । इक्षु तिल । पाद्यकालावदातसुरायाम् । गोमुत्र

आच्छादने । सुरा अहौ जीर्णशालिषु । पत्रमूल समस्तौ व्यस्तश्च । कुमारीपुत्र कुमा-
रिश्चशुरमणि ॥ इति स्थूलादिः ॥ ५१ ॥

१७६ यावादिभ्यः कन् ५ । ४ । २९॥याव मणि अस्थि तालु जानु सान्द्र पीत
स्तम्ब । ऋताबुष्णशीते । पशौ लूनविपाते । अणु निपुणे । पुत्र कृत्रिमे । स्नात वेदसमा-
नौ । शून्य रिक्ते । दान कुत्सिते । तनु सूत्रे ईयसश्च । ज्ञात अज्ञात । कुमारीकीडनका-
नि च (कुमारकीडनकानि च) ॥ इति यावादिः ॥ ५२ ॥

१७६ विनयादिभ्यष्ठक् ५ । ४ । ३४ ॥ विनय समय । उपायोह्रस्वत्वं च ।
संप्रति संगति कथंचित् अकस्मात् समाचार उपचार समाय । (समयाचार) व्यवहार
संप्रदान समुत्कर्ष समूह विशेष अत्यय ॥ इति विनयादिः ॥ ५३ ॥

१७७ प्रज्ञादिभ्यश्च ५ । ४ । ३८ ॥ प्रज्ञ वणिज् उशिज् उष्णिज् प्रत्यक्ष विद्वस्
वेदन् षोडन् विद्या मनस् । श्रोत्र शरीरे । जुह्वन् । कृष्ण मृगे । चिकीर्षत् । चोर शत्रु
योध चक्षुस् वसु एनस् मरुत् कुञ्च सत्वत् दशार्ह वयस् व्याकृत असुर रक्षस् पिशाच
अशनि कर्षापण देवता बन्धु ॥ इति प्रज्ञादिः ॥ ५४ ॥

१७७* आद्यादिभ्य उपसंख्यानम् * ५ । ४ । ४४॥आदि मध्य अन्त पृष्ठ
पार्श्व ॥ इत्याद्यादिः आकृतिगणः ॥ ५५ ॥

६८ अव्ययीभावे शरत्प्रभृतिभ्यः ५ । ४ । १०७॥शरद् विपाश् अनस् मनस्
उपानह्र अनहुह्र दिव् हिमवत् हिरुक विद् सद् दिश् दृश् विश् चतुर् त्यद् तद् यद्
कियत् । जराया जरश्च । प्रतिपरसमनुभ्योऽक्षणः । पथिन् ॥ इति शरदादिः ५६॥

८७ द्विदण्ड्यादिभ्यश्च ५ । ४ । १२८॥द्विदण्डि द्विमुसलि उभाञ्जलि उभयाञ्जलि
उभादन्ति उभयादन्ति उभाहस्ति उभयाहस्ति उभाकर्णि उभयाकर्णि उभापाणि उभयापाणि
उभाबाहु उभयाबाहु एकपदि प्रोष्ठपदि आच्यपदि (आढ्यपदि) सपदि निकुच्यकर्णि
संहतपुच्छि अन्तेवासि ॥ इति द्विदण्ड्यादिः ॥ ५७॥

८७ पादस्य लोपोऽहस्त्यादिभ्यः ५ । ४ । १३८॥हस्तिन् कुहाल अश्च कश्चिक
कुरुत् कटोल कटोलक गण्डोल गण्डोलक कण्डोल कण्डोलक अज कपोत जाल गण्ड
महेला दासी गणिका कुसूल ॥ इति हस्त्यादिः ॥ ५८ ॥

८७ कुम्भपदीषु च ५ । ४ । १३९॥कुम्भपदी एकपदी जालपद शूलपदी मुनिपदी
गुणपदी शतपदी सूत्रपदी गोधापदी कलशीपदी विपदी तृणपदी द्विपदी त्रिपदी षट्पदी
दासीपदी शितिपदी विष्णुपदी सुपदी निष्पदी आर्द्रपदी कुणिपदी कृष्णपदी शुचिपदी
द्रोणीपदी (द्रोणपदी) द्रुपदी सूकरपदी शकृत्पदी अष्टापदी स्थूणापदी अपदी मूचीपदी ॥
इति कुम्भपद्यादिः ॥ ५९ ॥

८८ उरःप्रभृतिभ्यः कप् ५ । ४ । १५१॥उरस् सर्पिस् उपानह्र पुमान् अनङ्वान् पयः
नौ लक्ष्मीः दधि मधु शाली शालिः । अर्थान्नजः ॥ इत्युरःप्रभृतयः ॥ ६०॥

षष्ठोऽध्यायः ।

७ * शकन्ध्वादिषु पररूपं वाच्यम् * ६ । १ । ९४ ॥ शकन्धुः ककन्धुः कुलटा । सीमन्तः केशवेशे । हलीषा मनीषा लाङ्गलीषा पतञ्जलिः । सारङ्गः पशुपक्षिणोः ॥ इति शकन्ध्वादिः ॥ १ ॥

१०४ पारस्करप्रभृतीनि च संज्ञायाम् । ६ । १ । १५७ ॥ पारस्करो देशः । कारस्करो वृक्षः । रथस्था नदी । किष्कुः प्रमाणम् । किष्किंघा गुहा । तद्बृहतोः करपत्योश्चोरदेवतयोः सुट् तलोपश्च । प्रात्तुम्पतौ गवि कर्तरि ॥ इति पारस्करादिः ॥ २ ॥

१८६ उञ्छादीनां च । ६ । १ । १६० ॥ उञ्छ म्लेच्छ जञ्ज नल्प (जल्प) जप वध । युग कालविशेषे रथाद्युपकरणे च । गरो दूष्ये । वेदवेगवेष्टबन्धाः करणे । स्तुथुद्रुवश्छन्दसि । वर्तनि स्तोत्रे । श्वप्रे दरः । साम्बतापौ भावगर्हायाम् । उत्तमशश्वत्तमौ सर्वत्र । भक्षमन्थभोगमन्थाः ॥ इत्युञ्छादिः ॥ ३ ॥

१८७ वृषादीनां च ६ । १ । २०३ ॥ वृषः जनः ज्वरः ग्रहः हयः गयः नयः तायः तयः चयः अमः वेदः सूदः अंशः गुहा । शमरणौ संज्ञायाम् । संमतौ भावकर्मणोः । मन्त्रः शान्तिः कामः यामः आरा धारा कारा वहः कल्पः पादः ॥ इति वृषादिः ॥ आकृतिगणः ॥ अविहितलक्षणमाद्युदात्तत्वं वृषादिषु ज्ञेयम् ॥ ४ ॥

१९५ विस्पष्टादीनि गुणवचनेषु । ६ । २ । २४ ॥ विस्पष्ट विचित्र विचित्र व्यक्त संपन्न पटु पण्डित कुशल चपल निपुण ॥ इति विस्पष्टादिः ॥ ५ ॥

१९६ कार्तिकौजपादयश्च ६ । २ । ३७ ॥ कार्तिकौजपौ सावर्णिमाण्डकेयौ (सावर्णिमाण्डकेयौ) अवन्त्यश्मकाः पैलश्यापर्णेयाः कपिश्यापर्णेयाः शैतिकाक्षपाञ्चालेयाः कटुकवाधूलेयाः शाकलशुनकाः शाकलशणकाः शणकबाभ्रवाः आर्चाभिमौद्राङ्गः कुन्तिसुराष्ट्राः चिन्तिसुराष्ट्राः तण्डवतण्डाः अविमत्तकामविद्धाः बाभ्रवशालङ्कायनाः बाभ्रवदानच्युताः कठकालापाः कठकौथुमाः कौथुमलोकाक्षाः स्त्रीकुमारम् मौदपैप्पलादाः वत्सजरन्तः सौश्रुतपार्थिवाः जरामृत्यू याज्यानुवाक्ये ॥ इति कार्तिकौजपादिः ॥ ६ ॥

१९७ कुरुगार्हपतरिक्तगुर्वसूतजरत्यश्रीलट्टरूपा पारेवडवा तैतिलकद्रुः पण्यकम्बलो दासीभाराणां च ६ । २ । ४२ ॥ दासीभारः देवहूतिः देवभीतिः देवलातिः वसुनीतिः (वसूनितिः) ओषधिः चन्द्रमाः ॥ इति दासीभारादिः आकृतिगणः ॥ ७ ॥

२०० युक्तारोह्यादयश्च ६ । २ । ८१ ॥ युक्तारोही आगतरोही आगतयोधी आगतवञ्ची आगतनन्दी आगतमहारी आगतप्रमत्स्यः क्षीरहोता भगिनिभर्ता ग्रामगोधुक्

अश्वत्रिरात्रः गर्गत्रिरात्रः व्युष्टित्रिरात्रः गणपादः एकशितिपाद् । पात्रेसमितादयश्च ॥
इति युक्तारोह्यादिः ॥ आकृतिगणः ॥ ८ ॥

२०० घोषादिषु च ६ । २ । ८५ ॥ घोष घट (कट) वल्लभ हूद बदरी पिङ्गल
(पिंगली) पिशङ्ग माला रक्षा शाला (वृट्) कुट कूट शात्मली अश्वत्थ तृण शिल्पी
मुनि प्रेक्षाकू (प्रेक्षा) ॥ इति घोषादिः ॥ ९ ॥

२०० छात्र्यादयः शालायाम् । ६ । २ । ८६ ॥ छात्रि पेलि भाण्डि व्याडि
आखण्डि आटि गोमि ॥ इति छात्र्यादिः ॥ १० ॥

प्रस्थेऽवृद्धमकर्ष्यादीनाम् । ६ । २ । ८७ ॥ कर्कि (कर्की) मघी
मकरी कर्कन्धु शमी करीरि (करीर) कन्दुक कुबल (कवल) बदरी ॥ इति
कर्ष्यादिः ॥ ११ ॥

२०० मालादीनां च । ६ । २ । ८८ ॥ माला शाला शोणा (शोण) द्राक्षा
स्नाक्षा शामा काञ्ची एक काम दिवोदास वध्यश्च ॥ इति मालादिः ॥ आकृति-
गणः ॥ १२ ॥

२०३ क्रत्वाद्यश्च ६ । २ । ११८ ॥ क्रतु दशीक प्रतीक प्रतूर्ति हव्य भव्य
भग ॥ इति क्रत्वादिः ॥ १३ ॥

२०३ आदिश्चिह्णादीनाम् ६ । २ । १२५ ॥ चिह्ण मदुर मद्रुमर वैतुल पटत्क
बैडालिकर्णक बैडालिकर्णि कुकुट चिक्कण चित्कण ॥ इति चिह्णादिः ॥ १४ ॥

२०४ वर्ग्याद्यश्च ६ । २ । १३१ ॥ दिगादिषु वर्गाद्यस्त एव कृतयदन्ता
वर्ग्यादयः ॥ १५ ॥

२०४ चूर्णादीन्यप्राणिषष्ठ्याः ६ । २ । १३४ ॥ चूर्ण करिष करीष शाकिन
शाकट द्राक्षा तूस्त कुन्दम दलप चमसी चक्कन चौल ॥ इति चूर्णादिः ॥ १६ ॥

२०५ उभे वनस्पत्यादिषु युगपत् ६ । २ । १४० ॥ वनस्पतिः बृहस्पतिः
शचीपतिः तनूनपाद नराशंसः शुनःशेषः शण्डामकौ तृष्णावरूत्री लम्बाविश्ववयसौ
मर्मृत्युः ॥ इति वनस्पत्यादिः ॥ १७ ॥

२०५ संज्ञायामनाचितादीनाम् ६ । २ । १४६ ॥ आचित पर्याचित आस्थापित
परिगृहीत निरुक्त प्रतिपन्न अपलिष्ट प्रलिष्ट उपहित उपस्थित संहितागवि ॥ इत्या-
चितादिः ॥ १८ ॥

२०५ प्रवृद्धादीनां च ६ । २ । १४७ ॥ प्रवृद्धं यानम् । प्रवृद्धो वृषलः । प्रयुता-
सूणवः । आकर्षे अवहितः । अवहितो भोगेषु खट्वारूढः । कविशस्तः ॥ इति प्रवृद्धा-
दिः ॥ आकृतिगणोऽयम् ॥ तेन । प्रवृद्धं यानम् । अप्रवृद्धो वृषकृतो रथ
इत्यादिः ॥ १९ ॥

२०७ कृत्योक्तेषु चार्वाद्यश्च ६ । २ । १६० ॥ चारु साधु यौधिक (यौधकि)
अनङ्गमेजय वदान्य अकस्मात् । वर्तमानवर्धमानत्वरमाणध्रियमाणक्रियमाणरोचमान-

शोभमानाः संज्ञायाम् । विकारसदृशे व्यस्तसमस्ते । गृहपति गृहपतिक । राजाहोश्छन्द-
सि ॥ इति चार्वादिः ॥ २० ॥

२०८ न गुणादयोऽवयवाः ६।२।१७६॥गुण अक्षर अध्याय सूक्त छन्दोमान ॥
इति गुणादिः । आकृतिगणः ॥ २१ ॥

२०९ निरुदकादीनि च ६ । २ । १८४॥निरुदक निरुपल निर्मक्षिक निर्मक्षक
निष्कालक निष्कालिक निष्पेक्ष दुस्तरिष निस्तरिष निस्तरिक निरजिन उदजिन उपाजि-
न । परेर्हस्तपादकेशकर्षाः ॥ इति निरुदकादिः॥ आकृतिगणः ॥ २२ ॥

२०९ प्रतेरंश्वाद्यस्तत्पुरुषे ६ । २ । १९३ ॥ अंशु जन राजन् उष्ट्र खेटक
अजिर आर्द्रा श्रवण कृत्तिका अर्धपुर ॥ इत्यंश्वादिः ॥ २३ ॥

२०९ उदाद्वयजजिनमगौरादयः ६।२।१९४॥गौर तैष तैल लेट लोट जिह्वा
कृष्ण कन्या गुध कल्प पाद ॥ इति गौरादिः ॥ २४ ॥

२१० * त्रिचक्रादीनां छन्दस्युपसंख्यानम् * ६ । २।१९९॥त्रिचक्र त्रिवृत्
त्रिवङ्कर ॥ इति त्रिचक्रादिः ॥ आकृतिगणः ॥ २५ ॥

८२ स्त्रियाः पुंवद्भाषितपुंस्कादनूङ्समानाधिकरणे स्त्रियामपूरणी-
प्रियादिषु ६ । ३ । ३४ ॥प्रिया मनोज्ञा कल्याणी सुभगा दुर्भगा भक्तिः सचिवा स्वसा
कान्ता क्षान्ता समा चपला दुहिता वामा अबला तनया ॥ इति प्रियादिः ॥ २६ ॥

८३ तसिलादिष्वाकृत्वसुचः ३।३।३५॥ तसिल्ल त्रल्ल तरप् तमप् चरट् जातीयरू
कल्पप् देशीयरू रूपप् पाशप् थल्ल थाल्ल दार्हिल्ल तिल्ल थ्यन् ॥ इति तसिलादयः ॥ २७ ॥

८४ * कुकुट्यादीनामण्डादिषु * ६ । ३ । ४२ ॥ कुकुटी मृगी काकी अण्ड
पद शाव भुकुंस भृकुटी ॥ इति कुकुट्यादिरण्डादिश्च ॥ २८ । २९ ॥

१०१ पृषोदरादीनि यथोपदिष्टम् ६ । ३।१०९॥पृषोदर पृषोत्थान बलाहक
जमीत दमशान उलूखल पिशाच वृसी मयूर ॥ इति पृषोदरादिः ॥ आकृति-
गणः ॥ ३० ॥

१०२ वनगिर्योः संज्ञायां कोटरकिंशुलकादीनाम् ६ । ३ । ११७ ॥

१ कोटर मिश्रक सिधक पुरग सारिक (शारिक) इति कोटरादिः ॥ ३१ ॥

२ किंशुलक शाल्व नड अञ्जन भञ्जन लोहित कुकुट ॥ इति किंशुलकादिः ॥ ३२ ॥

१०२ मतौ बह्वचोऽनजिरादीनाम् ६ । ३ । ११९॥अजिर खदिर पुलिन हंसक
(हंस) कारण्ड (कारण्डव) चक्रवाक ॥ इत्यजिरादिः ॥ ३३ ॥

१०२ शरादीनां च ६।३।१२०॥शर वंश धूम अहि कपि मणि मुनि शुचि हनु ॥
इति शरादिः ॥ ३४ ॥

१०२ * अपीलवादीनामिति वक्तव्यम् * ६ । ३ । १२१ ॥ पीलु दारु रुचि
चारु गम् कम् ॥ इति पीलवादिः ॥ ३५ ॥

१२५ बिल्वकादिभ्यश्छस्य लुक् ६ । ४ । १५३ ॥ छविधानार्था ये
नडादयस्ते यदा छवन्नियोगे कृतकुगागमास्ते बिल्वकादयः ॥ ३६ ॥

सप्तमोऽध्यायः ।

१७७ स्नात्वाद्यश्च ७ । १ । ४९ ॥ स्नात्वी पीत्वी ॥ इति स्नात्वादिः ॥
आकृतिगणः ॥ १ ॥

१३० द्वारादीनां च ७ । ३ । ४ ॥ द्वार स्वर स्वाध्याय व्यल्कश स्वस्ति स्वर
स्पयकृत् स्वादु मृदु श्वस् श्वन् स्व ॥ इति द्वारादिः ॥ २ ॥

१४० स्वागतादीनां च ७ । ३ । ७ ॥ स्वागत स्वध्वर स्वङ्ग व्यङ्ग व्यङ्ग
व्यवहार स्वपति ॥ इति स्वागतादिः ॥ ३ ॥

१३३ अनुशतिकादीनां च ७ । ३ । २० ॥ अनुशतिक अनुहोड अनुसंवरण
(अनुसंचरण) अनुसंवत्सर अङ्गारेवेणु असिहत्य अस्यहत्य अस्यहेति वध्योग पुष्क-
रसद् अनुहरत् कुरुकत कुरुपञ्चाल उदकशुद्ध इहलोक परलोक सर्वलोक सर्वपुरुष
सर्वभूमि प्रयोग परस्त्रि । राजपुरुषात्प्यजि । मूत्रनड ॥ इत्यनुशतिकादिः ॥
आकृतिगणोऽयम् ॥ तेन अभिगम अधिभूत अधिदेव चतुर्विद्या इत्यादि ॥ ४ ॥

४७ * क्षिपकादीनां चोपसंख्यानम् ७ । ३ । ४५ ॥ * क्षिपका ध्रुवका
चरका सेतका करका चटका अवका हलका अलका कन्यका ध्रुवका एडका ॥ इति
क्षिपकादिः ॥ आकृतिगणः ॥ ५ ॥

१०४ न्यङ्कादीनां च ७ । ३ । ५३ ॥ न्यङ्कु मङ्कु भृगु दूरेपाक फलेपाक
क्षणेपाक दूरेपाका फलेपाका दूरेपाकु फलेपाकु तक्र (तत्र) वक्र (चक्र) व्यतिषङ्ग
अनुषङ्ग अवसर्ग उपसर्ग श्रपाक मांसपाक (मासपाक) मूलपाक कपोतपाक उलूक-
पाक । संज्ञायां मेघनिदाघावपाघार्थाः । न्यग्रोध विरुत ॥ इति न्यङ्कादिः ॥ ६ ॥

६१ * कणादीनां चेति वक्तव्यम् ७ । ४ । ३ ॥ कण रण भण श्रण लुप
हेठ ह्यायि वाणि लोटि (लोठि) लोपि ॥ इति कणादिः ॥ ७ ॥

अष्टमोऽध्यायः ।

२१० तिङो गोत्रादीनि कुत्सनाभीक्ष्ण्ययोः ८ । १ । २७ ॥ गोत्र ब्रुव
प्रवचन प्रहसन प्रकथन प्रत्ययन प्रपञ्च प्राय न्याय प्रचक्षण विचक्षण अवचक्षण
स्वाध्याय भूयिष्ठ वानाम ॥ इति गोत्रादिः ॥ १ ॥

२१३ पूजनात्पूजितमनुदात्तं काष्ठादिभ्यः ८ । १ । ६७ ॥ काष्ठ दारुण
अमतापुत्र वेश अनाज्ञात अनुज्ञात अपुत्र अयुत अद्भुत अनुक्त भृश घोर सुख परम सु
अति ॥ इति काष्ठादिः ॥ २ ॥

१६३ मादुपधायाश्च मतोर्वोऽयवादिभ्यः ८ । २ । ९ ॥ यव दाल्मि ऊर्मि
(उर्मि) भूमि कृमि कुञ्जा वशा द्राक्षा ध्राक्षा ध्रजि ब्रजि ध्वजि निजि सिजि सञ्जि
हरित् ककुत् मरुत् गरुत् इक्षु डु मधु ॥ इति यवादिः ॥ आकृतिगणः ॥ ३ ॥

१४ * अहरादीनां पत्यादिषूपसंख्यानम् * ८ । २ । ७० ॥

१ अहर गीर धूर ॥ इत्यहरादिः ॥ ४ ॥

२ पति गण पुत्र ॥ इति पत्यादिः ॥ ५ ॥

१२ कस्कादिषु च ८ । ३ । ४८ ॥ कस्कः कौतस्कुतः भ्रातुष्पुत्रः शुनस्कर्णः सद्यस्कालः सद्यस्कीः साद्यस्कः कांस्कान् सर्पिष्कुण्डिका धनुष्कपालम् बहिष्पलम् (बर्हिष्पलम्) यजुष्पात्रम् अयस्कान्तः तमस्काण्डः अयस्काण्डः मेदस्पिण्डः भास्करः अहस्करः ॥ इति कस्कादिः ॥ आकृतिगणः ॥ ६ ॥

१०० सुषामादिषु च ८ । ३ । ९८ ॥ सुषामा निःषामा दुःषामा सुषेधः निषेधः निःषेधः दुःषेधः सुषंधिः निःषंधिः दुःषंधिः सुष्टु दुष्टु । गौरिषक्थः संज्ञायाम् । प्रतिष्णिका जलाषाहम् (जलाषाडम्) नौषेचनम् दुन्दुभिषेवणम् (दुन्दुभिषेचनम्) । एति संज्ञायामगात् । नक्षत्राद्वा । हरिषेणः रोहिणीषेणः ॥ इति सुषामादिः ॥ आकृतिगणः ॥ ७ ॥

१३३ न रपरसृपिसृजिस्पृहिसवनादीनाम् । ८ । ३ । ११० ॥ सवने सवने । सूते सूते । सोमे सोमे । सवनमुखे सवनमुखे । किंसं किंसम् (किंसः किंसः) । अनुसवनमनुसवनम् । गोसनिं गोसनिम् । अश्वसनिमश्वसनिम् ॥ पाठान्तरम् ॥ सवनेसवने । सवनमुखे सवनमुखे । अनुसवनमनुसवनम् । संज्ञायां बृहस्पतिसवः । शकुनिसवनम् । सोमे सोमे । सुते सुते । संवत्सरे संवत्सरे । विसं विसम् । किंसं किंसम् । मुसलं मुसलम् । गोसनिम् अश्वसनिम् ॥ इति सवनादिः ॥ ८ ॥

१०३ * इरिकादिभ्यः प्रतिषेधो वक्तव्यः * ८ । ५ । ६ ॥ इरिका मिरिका तिमिरा ॥ इतीरिकादिः । आकृतिगणः ॥ ९ ॥

१०३ * गिरिनद्यादीनां च ॥ ८ । ४ । १० ॥ गिरिनदी गिरिनख गिरिनद्ध । आकृ० । गिरिनितम्ब चक्रनदी चक्रनितम्ब तूर्यमान माषेन आर्गयन ॥ इति गिरिनद्यादिः ॥ १० ॥

७८ क्षुभ्रादिषु च ८ । ४ । ३९ ॥ क्षुभ्र नृनमन नन्दिन् नन्दन नगर । एतान्युत्तरपदानि संज्ञायां प्रयोजयन्ति । हरिनन्दी हरिनन्दनः गिरिनगरम् । नृतिर्येडि प्रयोजयन्ति । नरीनृत्यते । नर्तन गहन नन्दन निवेश निवास अग्नि अनूप । एतान्युत्तरपदानि प्रयोजयन्ति । परिनर्तनम् परिगहनम् परिनन्दनम् शरनिवेशः शरनिवासः शराग्निः दर्भानूपः । आचार्यादणत्वं च ॥ आकृतिगणोऽयम् ॥ पाठान्तरम् ॥ क्षुभ्रा तृप्नु नृनमन नरनगर नन्दन । यङ्नृती । गिरिनदी गृहगमन निवेश निवास अग्नि अनूप आचार्यभोगीन चतुर्हायन । इरिकादीनि वनोत्तरपदानि संज्ञायाम् । इरिका तिमिर समीर कुबेर हरि कर्मार ॥ इति क्षुभ्रादिः ॥ ११ ॥

इति श्रीपाणिनिमुनिप्रणीतो गणपाठः समाप्तः ॥

धातुपाठः ।

येनाक्षरसमाम्नायमधिगम्य महेश्वरात् ।

कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः ॥ १ ॥

वाक्यकारं वररुचिं भाष्यकारं पतञ्जलिम् ।

पाणिनिं सूत्रकारं च प्रणतोऽस्मि मुनित्रयम् ॥ २ ॥

भ्वादिगणः ।

१ भू सत्तायाम् ॥ उदात्तः परस्मैभाषः ॥ २ एध वृद्धौ । ३ स्पर्ध संघर्षे । ४ गा-
धृ प्रतिष्ठालिप्सयोर्ग्रन्थे च । ५ बाधृ लोढने । ६ नाथृ ७ नाधृ याचोपतापैश्वर्याशी-
षु । ८ दध धारणे । ९ स्कुदि आप्रवणे । १० श्चिदि श्वेत्ये । ११ वदि अभिवादनस्तु-
त्योः ॥ १२ भदि कल्याणे सुखे च । १३ मदि स्तुतिमोदमदस्वप्रकान्तिगतिषु । १४
स्पदि किञ्चिच्चलने । १५ क्लिदि परिदेवने । १६ मुद हर्षे । १७ दद दाने । १८ ष्वद
१९ स्वर्द आस्वादने । २० उर्द माने क्रीडायां च । २१ कुर्द २२ खुर्द २३ गुर्द २४
गुद क्रीडायामेव । २५ षूद क्षरणे । २६ हाद अव्यक्ते शब्दे । २७ ह्लादी सुखे च ।
२८ स्वाद आस्वादने । २९ पर्द कुत्सिते शब्दे । ३० यती प्रयत्ने । ३१ युतृ ३२ जुतृ
भासने । ३३ विथृ ३४ वेथृ याचने । ३५ श्रथि शैथिल्ये । ३६ ग्रथि कौटिल्ये । ३७
कथ्य श्लाघायाम् ॥ एधादय उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः ॥ ३८ अत
सातत्यगमने । ३९ चिती संज्ञाने । ४० च्युतिर् असेचने । ४१ श्युतिर् क्षरणे । ४२
मन्थ विलोढने । ४३ कुथि ४४ पुथि ४५ लुथि ४६ मथि हिंसासंक्लेशनयोः । ४७
षिध गत्याम् । ४८ षिधू शस्त्रे माङ्गल्ये च । ४९ स्वाट भक्षणे । ५० खद स्थैर्ये
हिंसायां च । ५१ बद स्थैर्ये । ५२ गद व्यक्तायां वाचि । ५३ रद विलेखने । ५४ णद
अव्यक्ते शब्दे । ५५ अर्द गतौ याचने च । ५६ नर्द ५७ गर्द शब्दे । ५८ तर्द हिंसा-
याम् । ५९ कर्द कुत्सिते शब्दे । ६० खर्द दन्दशूके । ६१ अति ६२ अदि बन्धने । ६३
इदि प्ररमैश्वर्ये । ६४ विदि अवयवे ॥ भिदि इत्येके ॥ ६५ गडि वदनैकदेशे । ६६
णिदि कुत्सायाम् । ६७ टुनदि समृद्धौ । ६८ चदि आह्लादे । ६९ त्रदि चेष्टायाम् । ७०
कदि ७१ ऋदि ७२ क्लिदि आह्लाते रोदने च । ७३ क्लिदि परिदेवने । ७४ शुन्ध शुद्धौ ॥
अतादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥ ७५ शीकृ सेचने । ७६ लोक् दर्शने ।
७७ श्लोकृ संघाते । ७८ ब्रेकृ ७९ ध्रेकृ शब्दोत्साहयोः । ८० रेकृ शङ्कायाम् ।
८१ सेकृ ८२ स्नेकृ ८३ स्रकि ८४ श्रकि ८५ श्लकि गतौ । ८६ शकि शङ्कायाम् । ८७
अकि लक्षणे । ८८ वकि कौटिल्ये । ८९ मकि मण्डने । ९० कक लौल्ये । ९१ कुक
९२ वृक आदाने । ९३ चक तृती प्रतिघाते च । ९४ ककि ९५ वकि ९६ श्वकि ९७
चकि ९८ ठौकृ ९९ त्रौकृ १०० ष्वष्क १०१ वस्क १०२ मस्क १०३ टिकृ १०४

टीकृ १०५ तिकृ १०६ तीकृ १०७ रवि १०८ लवि गत्यर्थाः ॥ तृतीयो दन्त्यादिरि-
 त्येके । लवि भोजननिवृत्तावपि ॥ १०९ अवि ११० मवि गत्याक्षेपे । मवि कैतवे च ॥
 १११ रावृ ११२ लावृ ११३ द्रावृ सामर्थ्ये ॥ ११४ ध्रावृ इत्यपि केचित् ॥ द्रावृ आयामे च ।
 ॥ ११५ श्लावृ कथने ॥ शीक्रादय उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः ॥
 ११६ फक् नीचैर्गतौ । ११७ तक हसने ११८ तकि कृच्छ्रजीवने । ११९ बुक् भषणे ।
 १२० कख हसने । १२१ ओख १२२ राख १२३ लाख १२४ द्राख १२५ ध्राख
 शोषणालमर्थयोः । १२६ शाख १२७ श्लाख व्याप्तौ । १२८ उख १२९ उखि १३०
 वख १३१ वखि १३२ मख १३३ मखि १३४ णख १३५ णखि १३६ रख १३७ रखि
 १३८ लख १३९ लखि १४० इख १४१ इखि १४२ ईखि १४३ वल्ग १४४ रगि
 १४५ लगि १४६ अगि १४७ वगि १४८ मगि १४९ तगि १५० त्वगि १५१ श्रगि
 १५२ श्लगि १५३ इगि १५४ रगि १५५ लगि गत्यर्थाः ॥ रिख त्रख त्रिखि शिखि
 इत्यपि केचित् । त्वगि कम्पने च ॥ १५६ युगि १५७ जुगि १५८ वुगि वर्जने ।
 १५९ घघ हसने । १६० मघि मण्डने । १६१ शिवि आघ्राणे ॥ फक्कादय उदात्ता
 उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥ १६२ वर्च दीप्तौ । १६३ षच सेचने सेवने च । १६४
 लोच दर्शने । १६५ शच व्यक्तायां वाचि । १६६ अच १६७ अचि गतौ । १६८ कच
 बन्धने । १६९ कचि १७० काचि दीप्तिबन्धनयोः । १७१ मच १७२ मुचि कल्कने ॥
 कथनइत्यन्ये ॥ १७३ मचि धारणोच्छ्रायपूजनेषु १७४ पचि व्यक्तीकरणे । १७५
 घृच प्रसादे । १७६ ऋज गतिस्थानार्जनोपार्जनेषु । १७७ ऋजि १७८ भृजी भर्जने ।
 १७९ एज १८० भ्रेज १८१ भ्राज दीप्तौ । १८२ ईज गतिकुत्सनयोः ॥ वर्चादय
 उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः ॥ १८३ शुच शोके । १८४ कुच शब्दे
 तारे । १८५ कुञ्च १८६ कुञ्च कौटिल्याल्पीभावयोः । १८७ लुञ्च अपनयने । १८८ अञ्चु
 गतिपूजनयोः । १८९ वञ्चु १९० चञ्चु १९१ तञ्चु १९२ त्वञ्चु १९३ मृञ्चु १९४ म्लुञ्चु
 १९५ झुञ्चु १९६ म्लुञ्चु गत्यर्थाः । १९७ झुञ्चु १९८ ग्लुञ्चु १९९ कुञ्चु २०० खुञ्चु स्तेय-
 करणे । २०१ ग्लुञ्चु २०२ षस्ज गतौ । २०३ गुजि अव्यक्ते शब्दे । २०४ अर्च पूजायाम् ।
 २०५ म्लेष्ठ अव्यक्ते शब्दे । २०६ लछ २०७ लाछि लक्षणे । २०८ वाछि इच्छायाम् ।
 २०९ आछि आयामे । २१० ह्रीछ लज्जायाम् । २११ हुछा कौटिल्ये । २१२ मुछा मोहस-
 मुच्छ्राययोः । २१३ स्फुछा विस्तृतौ । २१४ युच्छ प्रमादे । २१५ उछि उञ्छे । २१६ उ-
 छी विवासे । २१७ ध्रज २१८ ध्रजि २१९ धृज २२० धृजि २२१ ध्वज २२२ ध्व-
 जि गतौ । २२३ कूज अव्यक्ते शब्दे । २२४ अर्ज २२५ षर्ज अर्जने । २२६ गर्ज
 शब्दे । २२७ तर्ज भर्त्सने । २२८ कर्ज व्यथने । २२९ खर्ज पूजने च । २३० अ-
 ज गतिक्षेपणयोः । २३१ तेज पालने । २३२ खज मन्थे । २३३ खजि गतिवैकल्ये ।
 २३४ एज कम्पने । २३५ टुओस्फुर्जा वज्रनिर्घोषे । २३६ क्षि क्षये । २३७ क्षीज

अव्यक्ते शब्दे । २३८ लज २३९ लजि भर्जने । २४० लाज २४१ लाजि भर्त्सने च । २४२ जज २४३ जजि युद्धे । २४४ तुज हिंसायाम् । २४५ तुजि पालने । २४६ गज २४७ गजि २४८ गृज २४९ गृजि २५० मुज २५१ मुजि शब्दार्थाः । २५२ गज मदे च । २५३ वज २५४ व्रज गतौ ॥ शुचादय उदात्ता उदात्तेतः (क्षि वर्ज) परस्मैभाषाः ॥ २५५ अट्ट अतिक्रमहिंसयोः । २५६ वेष्ट वेष्टने । २५७ चेष्ट चेष्टायाम् । २५८ गोष्ट २५९ लोष्ट संघाते । २६० षट् चलने । २६१ स्फुट विकसने । २६२ अठि गतौ । २६३ वठि एकचर्यायाम् । २६४ मठि २६५ कठिशोके । २६६ मुठि पालने । २६७ हेठ विबाधायाम् । २६८ एठ च । २६९ हिडि गत्यनाद-
रयोः । २७० हुडि संघाते । २७१ कुडि दाहे । २७२ वडि विभाजने । २७३ मडि च । २७४ भडि परिभाषणे । २७५ पिडि संघाते । २७६ मुडि मार्जने । २७७ तुडि तोडने २७८ हुडि वरणे ॥ हरणे इत्येके ॥ २७९ चडि कोपे । २८० शडि रुजायां संघाते च । २८१ तडि ताडने । २८२ पडि गतौ । २८३ कडि मदे । २८४ खडि मन्थे । २८५ हेड् २८६ होड् अनादरे । २८७ बाड् आह्लाव्ये । २८८ द्राड् २८९ ध्राड् विशरणे । २९० शाड् श्लाघायाम् ॥ अट्टादय उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः ॥ २९१ शौट् गर्वे । २९२ यौट् बन्धे । २९३ म्लेट् २९४ भ्रेट् उन्मादे । २९५ कटे वर्षावरणयोः ॥ चट् इत्येके ॥ २९६ अट २९७ पट गतौ । २९८ रट परि-
भाषणे । २९९ लट बाल्ये । ३०० शट रुजाविशरणगत्यवसादनेषु । ३०१ वट वेष्टने । ३०२ किट ३०३ खिट त्रासे । ३०४ शिट ३०५ षिट अनादरे । ३०६ जट ३०७ झट संघाते । ३०८ भट भृतौ । ३०९ तट उच्छ्राये । ३१० खट काङ्क्षायाम् । ३११ णट नृतौ । ३१२ पिट शब्दसंघातयोः । ३१३ हट दीप्तौ । ३१४ षट अवयवे । ३१५ लुट विलोडने ॥ डान्तोऽयमित्येके ॥ ३१६ चिट परमेष्ठ्ये । ३१७ बिट शब्दे । ३१८ विट आक्रोशे ॥ हिट इत्येके ॥ ३१९ इट ३२० किट ३२१ कटी गतौ । ३२२ मडि भूषायाम् । ३२३ कुडि वैकल्ये । ३२४ मुट मर्दने । ३२५ चुडि अल्पीभावे । ३२६ मुडि खण्डने ॥ पुडि चेत्येके ॥ ३२७ रुटि ३२८ लुटि स्तेये ॥ रुठि लुठि इत्येके । रुडि लुडि इत्यपरे ॥ ३२९ स्फुटिर् विशरणे ॥ स्फुटि इत्यपि केचित् ॥ ३३० पठ व्यक्तायां वाचि । ३३१ वठ स्थौल्ये । ३३२ मठ मदनिवासयोः । ३३३ कठ कृच्छ्रजीवने । ३३४ रट परिभाषणे । रठ इत्येके ॥ ३३५ हठ छुतिशठत्वयोः । बलात्कारे इत्यन्ये ॥ ३३६ रुठ ३३७ लुठ ३३८ उठ उपघाते ॥ ऊठ इत्येके ॥ ३३९ पिठ हिंसासंक्लेशन-
योः । ३४० शठ कैतवे च । ३४१ शुठ प्रतिघाते । शुठि इति स्वामी ॥ ३४२ कुठि च । ३४३ लुठि आलस्ये प्रतिघाते च । ३४४ शुठि शोषणे । ३४५ रुठि ३४६ लुठि गतौ । ३४७ चुड् भावकरणे । ३४८ अड् अभियोगे । ३४९ कड् कार्कश्ये ॥ चुडादयस्त्रयो दो-
पधाः ॥ ३५० कीड् विहारे । ३५१ तुड् तोडने ॥ तूड् इत्येके ॥ ३५२ हुड् ३५३ हूड्

३५४ होहृ गतौ । ३५५ रौहृ अनादरे । ३५६ रोहृ ३५७ लोहृ उन्मादे । ३५८ अह उद्य-
 मे । ३५९ लह विलासे ॥ लल इत्येके । ३६० कह मदे ॥ कडि इत्येके ॥ ३६१ गडि
 वदनैकदेशे ॥ शौट्टादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥ ३६२ तिपृ ३६३ तेपृ
 ३६४ छिपृ ३६५ छेपृ क्षरणार्थाः ॥ तेपृ कम्पने च ॥ ३६६ ग्लेपृ दैन्ये । ३६७ टुवेपृ क-
 म्पने । ३६८ केपृ ३६९ गेपृ ३७० ग्लपृ च । ३७१ मेपृ ३७२ रेपृ ३७३ लेपृ गतौ ।
 ३७४ त्रपू लज्जायाम् ३७५ कपि चलने । ३७६ रबि ३७७ लबि ३७८ अबि शब्दे ।
 ३७९ लबि अवसंसने च । ३८० कबृ वर्णे । ३८१ क्लीबृ अधार्ष्ट्ये ३८२ क्षीबृ मदे ।
 ३८३ शीबृ कथने । ३८४ चिबृ च । ३८५ रेभृ शब्दे ॥ अभिरभी क्वचित्पठ्येते ॥
 ३८६ छभि ३८७ स्कभि प्रतिबन्धे । ३८८ जभि ३८९ जृभि गात्रविनामे । ३९० शल्भ
 कथने । ३९१ वल्भ भोजने । ३९२ गल्भ धाष्ट्ये । ३९३ श्रम्भु प्रमादे ॥ दन्त्यादिश्च ॥
 ३९४ छुभु स्तम्भे ॥ तिप्यादय उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः ॥ तिपिस्त्व-
 नुदात्तः ॥ ३९५ गुपू रक्षणे । ३९६ धूप संतापे । ३९७ जप ३९८ जल्प व्यक्तायां
 वाचि । ३९९ ॥ जप मानसे च । ४०० चप सान्त्वने । ४०१ षप समवाये । ४०२
 रप ४०३ लप व्यक्तायां वाचि । ४०४ चुप मन्दायां गतौ । ४०५ तुप ४०६ तुम्प
 ४०७ झुप ४०८ झुम्प ४०९ तुफ ४१० तुम्फ ४११ झुफ ४१२ झुम्फ हिंसार्थाः ।
 ४१३ पर्प ४१४ रफ ४१५ रफि ४१६ अर्ब ४१७ पर्ब ४१८ लर्ब ४१९ बर्ब
 ४२० मर्ब ४२१ कर्ब ४२२ खर्ब ४२३ गर्ब ४२४ शर्ब ४२५ षर्ब ४२६ चर्ब गतौ ।
 ४२७ कुबि आच्छादने । ४२८ लुबि ४२९ तुबि अर्दने । ४३० चुबि वक्त्रसंयोगे ।
 ४३१ षुभु ४३२ षुम्भु हिंसार्थौ ॥ षिभु षिम्भु इत्येके । ४३३ शुभ ४३४ शुम्भ
 भाषणे ॥ भासने इत्येके । हिंसायामित्यन्ये ॥ गुपादय उदात्ता उदात्तेतः पर-
 स्मैभाषाः ॥ ४३५ विणि ४३६ घुणि ४३७ घृणि ग्रहणे । ४३८ घुण ४३९
 घूर्ण भ्रमणे । ४४० पण व्यवहारे स्तुतौ च । ४४१ पन च । ४४२ भाम क्रोधे । ४४३
 क्षमूष सहने । ४४४ कमु कान्तौ ॥ धिण्यादय उदात्ता अनुदात्तेत आत्मने-
 भाषाः ॥ ४४५ अण ४४६ रण ४४७ वण ४४८ भण ४४९ मण ४५० कण
 ४५१ क्ण ४५२ षण ४५३ भ्रण ४५४ ध्वण शब्दार्थाः ॥ धण इत्यपि केचित् ॥
 ४५५ ओण अपनयने । ४५६ शौण वर्णगत्योः ४५७ श्रोण संघाते । ४५८ श्लोण च ।
 ४५९ पैण गतिमेरणश्लेषणेषु । ४६० ध्रण शब्दे ॥ रण इत्यपि केचित् ॥ ४६१ कनी
 दीप्तिकान्तिगतिषु । ४६२ घ्न ४६३ वन शब्दे । ४६४ वन ४६५ षण संभक्तौ । ४६६
 अम गत्यादिषु । ४६७ द्रम ४६८ हम्म ४६९ मीमृ गतौ । ४७० चमु ४७१ छमु
 ४७२ जमु ४७३ झमु अदने । ४७४ क्रमु पादविक्षेपे ॥ अणादय उदात्ता उदा-
 त्तैतः परस्मैभाषाः ॥ ४७५ अय ४७६ वय ४७७ पय ४७८ मय ४७९ नय ४८०
 तय ४८१ णय गतौ । ४८२ दय दानगतिरक्षणहिंसादानेषु । ४८३ रय गतौ । ४८४

ऊयी तन्तुसंताने । ४८५ पूयी विशरणे दुर्गन्धे च । ४८६ कूयी शब्दे उन्दे च । ४८७ क्षमायी विधूनने । ४८८ स्फायी ४८९ ओप्यायी वृद्धौ । ४९० तायु संतानपालनयोः ४९१ शल चलनसंवरणयोः । ४९२ वल ४९३ वल्ल संवरणे संचरणे च । ४९४ मल ४९५ मल्ल धारणे । ४९६ भल ४९७ भल्ल परिभाषणहिंसादानेषु । ४९८ कल शब्द-संख्यानयोः । ४९९ कल्ल अव्यक्ते शब्दे ॥ अशब्दे इति स्वामी ॥ ५०० तेवृ ५०१ देवृ देवने । ५०२ षेवृ ५०३ गेवृ ५०४ ग्लेवृ ५०५ पेवृ ५०६ मेवृ ५०७ म्लेवृ से-वने ॥ शेवृ खेवृ क्लेवृ इत्येके ॥ ५०८ रेवृ प्लवगतौ ॥ अयादय उदात्ता अनुदा-त्तत आत्मनेभाषाः ॥ ५०९ मव्य बन्धने । ५१० सूक्ष्य ५११ ईक्ष्य ५१२ ईर्ष्य ईर्ष्यार्थाः । ५१३ ह्य गतौ । ५१४ शुच्य अभिषवे ॥ चुच्य इत्येके ॥ ५१५ हर्य गति-कान्त्योः । ५१६ अल भूषणपर्याप्तिवारणेषु ॥ अयं स्वरितेदित्येके ॥ ५१७ जिफला विशरणे । ५१८ मौल ५१९ रमौल ५२० स्मौल ५२१ क्षमौल निमेषणे । ५२२ पील प्रतिष्ठम्भे । ५२३ नील वणें । ५२४ शील समाधौ । ५२५ कील बन्धने ॥ ५२६ कूल आवरणे । ५२७ शूल रुजायां संघोषे च । ५२८ तूल निष्कषे । ५२९ पूल संघाते । ५३० मूल प्रतिष्ठायाम् ५३१ फल निष्पत्तौ । ५३२ चुल्ल भावकरणे । ५३३ फुल्ल विकसने । ५३४ चिल्ल शैथिल्ये भावकरणे च । ५३५ तिल गतौ ॥ तिल्ल इत्येके ॥ ५३६ वेल ५३७ चेल ५३८ केल ५३९ खेल ५४० क्ष्वेल ५४१ वेल्ल चलने । ५४२ पेल ५४३ फेल ५४४ शेल गतौ ॥ षेल इत्येके ॥ ५४५ स्खल संचलने ॥ ५४६ खल संचये । ५४७ गल अदने । ५४८ षल गतौ । ५४९ दल विशरणे । ५५० श्वल ५५१ श्वल्ल आशुगमने । ५५२ खोल ५५३ खोर्ल गतिप्रतिघाते । ५५४ धोर्ल गति-चातुर्ये । ५५५ त्सर छद्मगतौ । ५५६ क्मर हूर्च्छने । ५५७ अब्र ५५८ वब्र ५५९ मब्र ५६० चर गत्यर्थाः । चरतिर्भक्षणेऽपि ॥ ५६१ छिवु निरसने । ५६२ जिजये । ५६३ जीव प्राणधारणे । ५६४ पीव ५६५ मीव ५६६ तीव ५६७ पीव स्थौल्ये । ५६८ क्षिवु ५६९ क्षेवु निरसने । ५७० उर्वी ५७१ तुर्वी ५७२ थुर्वी ५७३ दुर्वी ५७४ धुर्वी हिंसार्थाः । ५७५ गुर्वी उद्यमने । ५७६ मुर्वी बन्धने । ५७७ पुर्व ५७८ पर्व ५७९ मर्व पूरणे । ५८० चर्व अदने । ५८१ भर्व हिंसायाम् । ५८२ कर्व ५८३ खर्व ५८४ गर्व दपे । ५८५ अर्व ५८६ शर्व ५८७ षर्व हिंसायाम् । ५८८ इवि व्याप्तौ । ५८९ पिवि ५९० मिवि ५९१ णिवि सेचने ॥ सेवने इत्येके ॥ ५९२ हिवि ५९३ दिवि ५९४ धिवि ५९५ जिवि प्रीणनार्थाः । ५९६ रिवि ५९७ रवि ५९८ धवि गत्यर्थाः । ५९९ कृवि हिंसाकरणयोश्च । ६०० मव बन्धने । ६०१ अव रक्षणगतिकान्तिप्रीति-तृप्त्यवगमप्रवेशश्रवणस्वाम्यर्थयाचनक्रियेच्छादीप्त्यवाप्त्यालिङ्गनहिंसादानभागवृद्धिषु ॥ मव्यादय उदात्ता उदात्ततः परस्मैभाषाः । जिस्त्वनुदात्तः ॥ ६०२ धावु गतिशुद्ध्योः । उदात्तः स्वरितेदुभयतोभाषः ॥ ६०३ धुक्ष ६०४ धिक्ष संदीप-

नक्लेशनजीवनेषु । ६०५ वृक्ष वरणे । ६०६ शिक्ष विद्योपादाने । ६०७ भिक्ष भिक्षा-
 यामलाभे लाभे च । ६०८ क्लेश अव्यक्तायां वाचि ॥ बाधने इति दुर्गः ॥ ६०९
 दक्ष वृद्धौ शीघ्रार्थे च । ६१० दीक्ष मौण्डचेज्योपनयननियमव्रतादेशेषु । ६११ ईक्ष
 दर्शने । ६१२ ईष गतिहिंसादर्शनेषु । ६१३ भाष व्यक्तायां वाचि । ६१४ वर्ष स्नेहने
 ६१५ गेषु अन्विच्छायाम् ॥ ग्लेषु इत्येके ॥ ६१६ पेष्टु प्रयत्ने । ६१७ जेषु ६१८ णेषु
 ६१९ एषु ६२० मेषु गतौ । ६२१ रेष्टु ६२२ हेष्टु ६२३ ज्हेष्टु अव्यक्ते शब्दे । ६२४ कास्तु
 शब्दकुत्सायाम् । ६२५ भास्तु दीप्तौ । ६२६ णास्तु ६२७ रास्तु शब्दे । ६२८ णस कौटिल्ये
 । ६२९ भ्यस भये । ६३० आङः शसि इच्छायाम् । ६३१ ग्रसु ६३२ ग्लसु अदने ।
 ६३३ ईह चेष्टायाम् । ६३४ वहि ६३५ महि वृद्धौ । ६३६ अहि गतौ । ६३७
 गर्ह ६३८ गल्ह कुत्सायाम् । ६३९ बर्ह ६४० बल्ह प्राधान्ये । ६४१ वर्ह ६४२ वल्ह
 परिभाषणहिंसाच्छादनेषु । ६४३ ग्लिह गतौ । ६४४ वेह ६४५ जेह ६४६ बाह प्रयत्ने
 ॥ जेह गतावपि ॥ ६४७ दाह निद्राक्षये ॥ निक्षेपे इत्येके ॥ ६४८ काशु दीप्तौ ।
 ६४९ ऊह वितर्के । ६५० गाहू विलोडने । ६५१ गृहू गर्दणे । ६५२ ग्लह च । ६५३
 घुषि कान्तिकरणे ॥ घष इति केचिद् ॥ धुक्षादय उदात्ता अनुदात्तेत आत्मने-
 भाषाः ॥ ६५४ घुषिर् अविशब्दने । ६५५ अक्षू व्याप्तौ । ६५६ तक्षू ६५७ त्वक्षू
 तनूकरणे । ६५८ उक्ष सेचने । ६५९ रक्ष पालने । ६६० णिक्ष चुम्बने । ६६१ तृक्ष ६६२
 पृक्ष ६६३ णक्ष गतौ । ६६४ वक्ष रोषे ॥ संघाते इत्येके ॥ ६६५ मृक्ष संघाते ॥ म्रक्ष
 इत्येके ॥ ६६६ तक्ष त्वचने । ६६७ सूक्ष आदरे ॥ ६६८ काक्षि ६६९ वाक्षि ६७०
 माक्षि काङ्क्षायाम् । ६७१ द्राक्षि ६७२ ध्राक्षि ६७३ ध्वाक्षि घोरवाशि ते च । ६७४ चूष
 पाने । ६७५ तूष तुष्टौ । ६७६ पूष वृद्धौ । ६७७ मूष स्तेये । ६७८ लूष ६७९ रूष
 भूषायाम् ६८० शूष प्रसवे । ६८१ यूष हिंसायाम् ६८२ जूष च । ६८३ भूष अलंकारे ।
 ६८४ ऊष रुजायाम् । ६८५ ईष उज्ज्वले । ६८६ कष ६८७ खष ६८८ शिष ६८९ जष
 ६९० झष ६९१ शष ६९२ वष ६९३ मष ६९४ रुष ६९५ रिष हिंसार्थाः ६९६ भ-
 ष भर्त्सने । ६९७ उष दाहे । ६९८ जिषु ६९९ विषु ७०० मिषु सेचने । ७०१
 पुष पुष्टौ । ७०२ त्रिषु ७०३ श्लिषु ७०४ प्रुषु ७०५ षुषु दाहे । ७०६ पृषु ७०७ वृषु
 ७०८ मृषु सेचने ॥ मृषु सहने च । इतरौ हिंसासंक्लेशनयोश्च ॥ ७०९ घृषु संघर्षे ।
 ७१० हृषु अलंकारे । ७११ तुस ७१२ ह्स ७१३ लस ७१४ रस शब्दे । ७१५ लस
 श्लेषणक्रीडनयोः । ७१६ घस्ल अदने । ७१७ जर्ज ७१८ चर्च ७१९ झर्ज परिभाष-
 णहिंसातर्जनेषु । ७२० पिस्तु ७२१ पेस्तु गतौ । ७२२ हसे हसने । ७२३ णिश समाधौ ।
 ७२४ मिश ७२५ मश शब्दे रोषकृते च । ७२६ शव गतौ ७२७ । शश हृतगतौ ।
 ७२८ शसु हिंसायाम् । ७२९ शंसु स्तुतौ ॥ दुर्गतावित्येके ॥ ७३० चह परिकल्कने
 ७३१ मह पूजायाम् । ७३२ रह त्यागे । ७३३ रहि गतौ । ७३४ दह ७३५ दहि

७३६ बृह ७३७ बृहि वृद्धौ ॥ बृहि शब्दे च बृहिरू चेत्येके ॥ ७३८ तुहिरू ७३९ दुहिरू ७४० उहिरू अर्दने । ७४१ अर्ह पूजायाम् ॥ घुषिरादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः । घसिस्त्वनुदात्तः ॥ ७४२ घुत दीप्तौ । ७४३ श्विता वर्णे । ७४४ त्रिमिदा स्नेहने ७४५ त्रिष्विदा स्नेहनमोचनयोः ॥ मोहनयोरित्येके । त्रिष्विदा चेत्येके । ७४६ ॥ रुच दीप्तावभिप्रीतौ च । ७४७ घुट परिवर्तने । ७४८ रुट ७४९ लुट ७५० लुठ प्रतिघाते । ७५१ शुभ दीप्तौ । ७५२ क्षुभ संचलने । ७५३ णभ ७५४ तुभ हिंसायाम् । आद्योऽभावेऽपि । ७५५ संसु ७५६ ध्वंसु ७५७ अंसु अवसंसने ॥ ध्वंसु गतौ च । भ्रशू इत्यपि केचित् ॥ ७५८ स्रम्भु विश्वासे । ७५९ वृत्तु वर्तने । ७६० वृधु वृद्धौ । ७६१ शृधु शब्दकुत्सायाम् । ७६२ स्यन्दू प्रस्रवणे । ७६३ कृपू सामर्थ्ये ॥ द्युतादय उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः । वृत् ॥ ७६४ घट चेष्टायाम् । ७६५ व्यथ भयसंचलनयोः । ७६६ पथ प्रख्याने । ७६७ प्रस विस्तारे । ७६८ म्रद मर्दने । ७६९ स्खद स्खदने । ७७० क्षजि गतिदानयोः । ७७१ दक्ष गतिः सनयोः । ७७२ कृप कृपायां गतौ च । ७७३ कदि ७७४ क्रदि ७७५ क्लदि वैक्लव्ये ॥ वैकल्ये इत्येके । त्रयोऽप्यनिदित इति नन्दी । इदित इति स्वामी । कदि क्रदि इदितौ कद क्लद इति चानिदितौ इति मैत्रेयः ॥ ७७६ जित्वरा संभ्रमे ॥ घटादयः षितः । उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः ॥ ७७७ ज्वर रोगे । ७७८ गड सेचने । ७७९ हेड वेष्टने ७८० वट ७८१ भट परिभाषणे । ७८२ णट नृत्तौ ॥ गतावित्यन्ये ॥ ७८३ ष्टक प्रतिघाते । ७८४ चक तृप्तौ । ७८५ कखे हसने । ७८६ रगे शङ्कायाम् । ७८७ लगे सङ्गे । ७८८ ऋगे ७८९ ल्लगे ७९० षगे ७९१ ष्टगे संवरणे । ७९२ कगे नोच्यते । ७९३ अक ७९४ अग कुटिलायां गतौ । ७९५ कण ७९६ रण गतौ । ७९७ चण ७९८ शण ७९९ श्रण दाने च ॥ शण गतावित्यन्ये ॥ ८०० अथ ८०१ इलथ ८०२ कथ ८०३ क्लथ हिंसार्थाः । ८०४ चन च । ८०५ वनु च नोच्यते । ८०६ ज्वल दीप्तौ । ८०७ हल ८०८ हल चलने । ८०९ स्मृ आध्याने । ८१० दृ भये ८११ नृ नये । ८१२ आ प्राके । मारणतोषणनिशामनेषु ८१३ ज्ञा । कम्पने ८१४ चलिः । ८१५ छदिरू ऊर्जने । जिह्वेन्मथने ८१६ लडिः । ८१७ मदी हर्षग्लेपनयोः । ८१८ ध्वन शब्दे । ८१९ दलि ८२० वलि ८२१ स्खलि ८२२ रणि ८२३ ध्वनि ८२४ त्रपि ८२५ क्षपयश्चेति भोजः । ८२६ स्वन अवतंसने ॥ घटादयो मितः ॥ ८२७ जनी ८२८ जृषू ८२९ क्रसु ८३० रज्जो ८३१ ऽमन्ताश्च । ८३२ ज्वल ८३३ हल ८३४ हल ८३५ नमामनुपसर्गादा । ८३६ ग्ला ८३७ स्ना ८३८ वनु ८३९ वर्मां च न । ८४० कमि ८४१ अमि ८४२ चमाम् । ८४३ शमो दर्शने । ८४४ यमोऽपरिवेषणे । ८४५ स्खदिरू अवपरिभ्यां च । ८४६ फण गतौ ॥ घटादयः फणान्ता मितः । वृत् । ज्वरादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥ ८४७ राज् दीप्तौ उदात्तः स्वरितेऽभयतोभाषः ॥ ८४८ दु-

भ्राजृ ८४९ दुभ्राजृ ८५० दुभ्राजृ दीप्तौ ॥ उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः
 ॥ ८५१ स्यमु ८५२ स्वन ८५३ ध्वन शब्दे । ८५४ षम ८५५ घम अवैकल्ये ॥ वृत्
 ॥ ८५६ ज्वल दीप्तौ । ८५७ चल कम्पने । ८५८ जल घातने । ८५९ टल ८६० ट्वल
 वैक्लव्ये । ८६१ स्थल स्थाने । ८६२ हल विलेखने । ८६३ णल गन्धे ॥ बन्धने इत्ये-
 के ॥ ८६४ पल गतौ । ८६५ बल प्राणने धान्यावरोधने च । ८६६ पुल महत्त्वे ।
 ८६७ फुल संस्त्याने बन्धुषु च । ८६८ शल ८६९ हुल ८७० पल गतौ । ८७१ क-
 थे निष्पाके । ८७२ पथे गतौ । ८७३ मथे विलोडने । ८७४ दुवम उद्गिरणे । ८७५
 भ्रमु चलने । ८७६ क्षर संचलने ॥ स्यामादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः
 ॥ ८७७ षह मर्षणे ॥ उदात्तोऽनुदात्तेदात्मनेभाषः ॥ ८७८ रमु क्रीडायाम् ॥
 अनुदात्त उदात्तेदात्मनेभाषः ॥ ८७९ षद्ल विशरणगत्यवसादनेषु । ८८० श-
 द्ल शातने । ८८१ कुश आह्वाने रोदने च ॥ षदादयस्त्रयोऽनुदात्ता उदात्तेतः
 परस्मैभाषाः ॥ ८८२ कुच संपर्चनकौटिल्यप्रतिष्ठमविलेखनेषु । ८८३ बुध अवग-
 मने । ८८४ रुह बीजजन्मनि प्रादुर्भावे च । ८८५ कस गतौ ॥ वृत् । कुचादय
 उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥ रुहिस्त्वनुदात्तः ॥ ८८६ हिक्र अव्यक्ते शब्दे ।
 ८८७ अञ्चु गतौ याचने च ॥ अचु इत्येके । अचि इत्यपरे ॥ ८८८ टुयाचृ याञ्चा-
 याम् । ८८९ रेटृ परिभाषणे । ८९० चते ८९१ चदे याचने । ८९२ प्रोथृ पर्याप्तौ ।
 ८९३ मिह मेह ८९४ मेधाहिंसनयोः ॥ थान्ताविमाविति स्वामी । थान्ताविति न्यासः
 ॥ ८९५ मेथृ संगमे च । ८९६ णिह ८९७ णेह कुत्सासंनिर्कर्षयोः । ८९८ शृधु
 ८९९ मृधु उन्दने । ९०० बुधिर् बोधने । ९०१ उबुन्दिरू निशामने । ९०२ वेणु
 गतिज्ञानचिन्तानिशामनवादित्रग्रहणेषु ॥ नान्तोऽप्ययम् ॥ ९०३ खनु अवदारणे ।
 ९०४ चीवृ आदानसंवरणयोः । ९०५ चायृ पूजानिशामनयोः । ९०६ व्यय गतौ ।
 ९०७ दाशृ दाने । ९०८ भेषृ भये ॥ गतावित्येके ॥ ९०९ भेषृ ९१० भ्लेषृ गतौ ।
 ९११ अस गतिदीप्त्यादानेषु ॥ अष इत्येके ॥ ९१२ स्पश बाधनस्पर्शनयोः । ९१३
 लष कान्तौ ९१४ चष भक्षणे ९१५ झष आदानसंवरणयोः । ९१६ छष हिंसायाम् ।
 ९१७ भ्रक्ष ९१८ भ्लक्ष अदने । ९१९ दासृ दाने । ९२० माह माने । ९२१
 गुहू संवरणे ॥ हिक्कादय उदात्ताः स्वरितेत उभयतोभाषाः ॥ ९२२ श्रिञ्
 सेवायाम् ॥ उदात्त उभयतोभाषः ॥ ९२३ भृञ् भरणे । ९२४ हृञ् हरणे । ९२५
 धृञ् धारणे । ९२६ णीञ् प्रापणे ॥ भृञ्जादयश्चत्वारोऽनुदात्ता उभयतोभाषाः
 ॥ ९२७ घेटृ पाने । ९२८ ग्लै ९२९ म्लै हर्षक्षये । ९३० छै न्यक्करणे । ९३१ छै स्वप्ने
 । ९३२ छै तृप्तौ । ९३३ छै चिन्तायाम् । ९३४ रै शब्दे । ९३५ स्त्यै ९३६ छ्यै
 शब्दसंघातयोः । ९३७ स्रै खदने । ९३८ स्रै ९३९ जै ९४० वै क्षये । ९४१ कै ९४२
 गै शब्दे । ९४३ शै ९४४ श्रै पाके । ९४५ वै ९४६ ओवै शोषणे । ९४७ छै ९४८ ञ्जै वेष्टने ॥

शोभायां चेत्येके ॥ ९४९ दैप् शोधने । ९५० पा पाने । ९५१ घ्रा गन्धोपादाने । ९५२ ध्मा शब्दाभिसंयोगयोः । ९५३ घा गतिनिवृत्तौ । ९५४ स्ना अभ्यासे । ९५५ दाण् दाने । ९५६ वृ कौटिल्ये । ९५७ स्त्रु शब्दोपतापयोः ९५८ स्मृ चिन्तायाम् । ९५९ ह्रु संवरणे । ९६० सृ गतौ । ९६१ ऋ गतिप्रापणयोः । ९६२ गृ ९६३ धृ सेचने । ९६४ ध्व ह्र-
च्छेने । ९६५ स्त्रु गतौ । ९६६ षु प्रसवैश्वर्ययोः । ९६७ श्रु श्रवणे । ९६८ ध्रु स्थैर्ये । ९६९ दु ९७० द्रु गतौ । ९७१ जि ९७२ जि अभिभवे ॥ धयत्यादयोऽनुदात्ताः
परस्मैभाषाः ॥ ९७३ णिङ् ईषद्धसने । ९७४ गुङ् अव्यक्ते शब्दे । ९७५ गाङ्
गतौ । ९७६ कुङ् ९७७ घुङ् ९७८ उङ् ९७९ ङुङ् शब्दे ॥ उङ् कुङ् खुङ्
गुङ् घुङ् ङुङ् इत्यन्ये ॥ ९८० च्युङ् ९८१ ज्युङ् ९८२ मुङ् ९८३ षुङ् गतौ ॥
कुङ् इत्येके ॥ ९८४ रुङ् गतिरेषणयोः । ९८५ धृङ् अवध्वंसने । ९८६ मेङ् प्रणिदाने ।
९८७ देङ् रक्षणे । ९८८ इयैङ् गतौ । ९८९ प्यैङ् वृद्धौ । ९९० त्रैङ् पालने ॥ णिङा-
दयोऽनुदात्ता आत्मनेभाषाः ॥ ९९१ पूङ् पवने । ९९२ मुङ् बन्धने । ९९३ ङीङ् विहाय-
सागतौ ॥ पूङादयश्च उदात्ता आत्मनेभाषाः ॥ ९९४ तृ प्लवनतरणयोः ॥ उदात्तः
परस्मैभाषः ॥ ९९५ गुप गोपने । ९९६ तिज निशाने । ९९७ मान पूजायाम् । ९९८ बध
बन्धने ॥ गुपादयश्चत्वार उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः ॥ ९९९ रभ
राभस्ये । १००० डुलभष् प्राप्तौ । १००१ स्वञ्ज परिष्वङ्गे । १००२ हृदपुरीषोत्सर्गे ॥
रभादयश्चत्वार उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः ॥ १००३ जिष्विदा अव्यक्ते
शब्दे ॥ उदात्त उदात्तेत परस्मैभाषः ॥ १००४ स्कन्दिर् गतिशोषणयोः । १००५
यभ मैथुने । १००६ णम प्रहृत्वे शब्दे च । १००७ गम्ल १००८ सृप्ल गतौ । १००९ यम
उपरमे । १०१० तप संतापे । १०११ त्यज हानौ । १०१२ षञ्ज सङ्गे । १०१३ दृशिर्
प्रेक्षणे । १०१४ दंश दर्शने । १०१५ कृष विलेखने । १०१६ दह भस्मीकरणे ।
१०१७ मिह सेचने ॥ स्कन्दादयोऽनुदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥ १०१८
कित निवासे रोगापनयने च ॥ उदात्तेत परस्मैभाषः ॥ १०१९ दान खण्डने ।
१०२० शान तेजने ॥ उदात्तौ स्वरितेताबुभयतोभाषौ ॥ १०२१ हुपचष् पाके
। १०२२ षच समवाये । १०२३ ॥ भज सेवायाम् । १०२४ रञ्ज रागे । १०२५
शप आक्रोशे । १०२६ त्विष दीप्तौ । १०२७ यज देवपूजासंगतिकरणदानेषु । १०२८
हुवप् बीजसंताने छेदनेऽपि । १०२९ वह प्रापणे ॥ पचादयोऽनुदात्ताः स्वरितेत
उभयतोभाषाः । षचिस्तूदात्तः ॥ १०३० वस निवासे ॥ अनुदात्त उदात्तेत
परस्मैभाषः ॥ १०३१ वेञ् तन्तुसन्ताने ॥ १०३२ व्येञ् संवरणे । १०३३ ह्वेञ्
स्पर्धायां शब्दे च ॥ वेजादयश्च योऽनुदात्ता उभयतोभाषाः १०३४ वद व्यक्तायां
वाचि । १०३५ टुओश्चि गतिवृद्धयोः ॥ ऋत् । अयं वदतिश्चोदात्तौ परस्मैभाषौ ॥

॥ इति शब्दिकरणा भ्वादयः ॥ १ ॥

१ अद भक्षणे । २ हन हिंसागत्योः । अनुदात्तानुदात्तेतौ परस्मैपदिनौ ॥ ३
 द्विष अभीतौ । ४ । दुह प्रपूरणे । ५ दिह उपचये । ६ लिह आस्वादाने ॥ द्विषादयोऽ-
 नुदात्ताः स्वरितेन उभयतोभाषाः ॥ ७ चक्षिङ् व्यक्तायां वाचि दर्शनेपि ॥
 अनुदात्तोऽनुदात्तेदात्मनेपदी ॥ ८ ईर गतौ कम्पने च । ९ ईड् स्तुतौ । १० ईश
 ऐश्वर्ये । ११ आस उपवेशने । १२ आङःशासु इच्छायाम् । १३ वस आच्छादने । १४
 कसि गतिशासनयोः । कस इत्येके । कश इत्यपि ॥ १५ णिसि चुम्बने । १६ णिजि
 शुद्धौ । १७ शिजि अव्यये शब्दे । १८ पिजि वर्णे ॥ संपर्वने इत्येके । उभयत्रेत्यन्ये ।
 अवयवे इत्येके । अव्यक्ते शब्दे इतीतरे । पृजि इत्येके ॥ १९ वृजी वर्जने ॥ वृजि इत्यन्ये
 ॥ २० पृची संपर्वने ॥ ईरादय उदात्ता अनुदात्तेन आत्मनेभाषाः ॥ २१
 षूङ् प्राणिगर्भविमोचने । २२ शीङ् स्वप्ने ॥ उदात्तावात्मनेभाषौ ॥ २३ यु मिश्रणेऽ-
 मिश्रणेच २४ रु शब्दे । २५ णु स्तुतौ । २६ टुङ् शब्दे । २७ क्षु तेजने । २८ णु प्रस-
 वणे ॥ युप्रभृतय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥ २९ ऊर्णुञ् आच्छादने ॥
 उदात्त उभयतोभाषः ॥ ३० द्यु अभिगमने । ३१ षु प्रसवैश्वर्ययोः । ३२ कु श-
 ब्दे । ३३ घृञ् स्तुतौ ॥ युप्रभृतयोऽनुदात्ताः परस्मैभाषाः । स्तौतिस्तूभयतो-
 भाषः ॥ ३४ ब्रूञ् व्यक्तायां वाचि ॥ उदात्त उभयतोभाषः ॥ ३५ इण् गतौ ।
 ३६ इङ् अध्ययने । ३७ इक् स्मरणे । ३८ वी गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादानेषु ।
 ३९ या प्रापणे । ४० वा गतिगन्धनयोः । ४१ भा दीप्तौ । ४२ ण्णा शौचे । ४३ आ
 पाके । ४४ द्रा कुत्सायां गतौ । ४५ प्सा भक्षणे । ४६ पा रक्षणे । ४७ रा दाने । ४८
 ला आदाने ॥ द्रावपि दाने इति चन्द्रः ॥ ४९ ॥ दाप् लवने । ५० रुया प्रकथने । ५१
 मा पूरणे । ५२ मा माने । ५३ वच परिभाषणे ॥ इण्प्रभृतयोऽनुदात्ताः पर-
 स्मैभाषाः । इङ् त्वात्मनेपदी ॥ ५४ विद ज्ञाने । ५५ अस् भुवि । ५६ मृजु शु-
 द्धौ । ५७ रुदिर् अश्रुविमोचने ॥ विदादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥
 ५८ णिष्वप् शये ॥ उदात्तः परस्मैभाषः ॥ ५९ श्वस प्राणने । ६० अन च । ६१
 जक्ष भक्षहसनयोः ॥ वृत् ॥ ६२ जागृ निद्राक्षये । ६३ दरिद्रा दुर्गतौ । ६४ चकासृ
 दीप्तौ । ६५ शासु अनुशिष्टौ ॥ श्वसादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥ ६६
 दीधीङ् दीप्तिदेवनयोः । ६७ वेवीङ् वेतिना तुल्ये ॥ उदात्तावात्मनेभाषौ ॥ ६८
 षस ६९ सरित स्वप्ने । ७० वश कान्तौ ॥ षसादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मै-
 भाषाः ॥ ७१ चर्करीतं च । ७२ हुङ् अपनयने ॥ अनुदात्ता आत्मनेभाषाः ॥

॥ इति लुग्विकरणा अदादयः ॥

१ हु दानादनयोः । आदाने चेत्येके । २ जिभी भये । ३ ह्री लज्जायाम् ॥ जुहो-
 त्यादयोऽनुदात्ताः परस्मैभाषाः ॥ ४ पृ पालनपूरणयोः । पृ इत्येके । उदात्तः

परस्मैभाषः ॥ ५ दुभृज् धारणपोषणयोः ॥ अनुदात्त उभयनोभाषः ॥ ६ माङ् माने शब्दे च । ७ ओहाङ् गतौ ॥ अनुदात्तावात्मनेपदिनौ ॥ ८ ओहाक् त्यागे ॥ अनुदात्तः परस्मैपदी ॥ ९ दुदाङ् दाने । १० दुधाङ् धारणपोषणयोः । दाने इत्यप्येके ॥ अनुदात्ताबुभयतोभाषौ ॥ ११ णिजिर् शौचपोषणयोः । १२ विजिर् पृथग्भावे । १३ विष्ल् व्याप्तौ ॥ णिजिरादयोऽनुदात्ताः स्वरितेत उभयतोभाषाः ॥ १४ घृ क्षरणदीप्त्योः । १५ ह् प्रसह्यकरणे । १६ ऋ १७ सृ गतौ ॥ घृप्रभृतयोऽनुदात्ताः परस्मैभाषाः ॥ १८ भस भर्त्सनदीप्त्योः ॥ उदात्त उदात्तेत परस्मैपदी ॥ १९ कि ज्ञाने ॥ अनुदात्तः परस्मैपदी ॥ २० तुर त्वरणे । २१ धिष शब्दे । २२ धन धान्ये । २३ जन जनने ॥ तुरादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥ २४ गा स्तुतौ ॥ अनुदात्तः परस्मैभाषः । घृप्रभृतय एकादशच्छन्दसि । इयतिर्भाषायामपि ॥

॥ इति श्लुविकरणा जुहोत्यादयः ॥

१ दिवु क्रीडाविजिगीषाव्यवहारद्युतिस्तुतिमोदमदस्वप्नकान्तिगतिषु । २ षिवु तन्तुसंताने । ३ स्त्रिवु गतिशोषणयोः । ४ षिवु निरसने ॥ । ५ ण्सु अदने ॥ आदाने इत्येके । अदर्शने इत्यपरे ॥ ६ ण्सु निरसने । ७ कुसु ह्वरणदीप्त्योः । ८ व्युष दाहे । ९ छुष च । १० नृती गात्रविक्षेपे । ११ त्रसी उद्वेगे । १२ कुथ पूतीभावे । १३ पुथ हिंसायाम् । १४ गुथ परिवेष्टने । १५ क्षिप मेरणे । १६ पुष्प विकसने । १७ तिम १८ छिम १९ छीम आर्दीभावे । २० व्रीड चोदने लज्जायां च । २१ इष गतौ । २२ षह २३ षुह चक्यर्थे । २४ जृष २५ झृष वयोहानौ ॥ दिवादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः । क्षिपिस्त्वनुदात्तः ॥ २६ षड् प्राणिप्रसवे । २७ दूङ् परितापे ॥ उदात्तावात्मनेभाषौ ॥ २८ दीङ् क्षये । २९ डीङ् विहायसा गतौ । ३० धीङ् आधारे । ३१ मीङ् हिंसायाम् । ३२ रीङ् श्रवणे । ३३ लीङ् श्लेषणे । ३४ व्रीङ् वृणोत्यर्थे ॥ वृत् । स्वादय ओदितः ॥ ३५ पीङ् पाने । ३६ माङ् माने । ३७ ईङ् गतौ । ३८ मीङ् मीतौ ॥ दीडादय आत्मनेपदिनोऽनुदात्ताः । डीङ् तूदात्तः ॥ ३९ शो तनूकरणे । ४० छो छेदने । ४१ षो अन्तकर्मणि । ४२ दो अवखण्डने ॥ इयतिप्रभृतयोऽनुदात्ताः परस्मैभाषाः ॥ ४३ जनी प्रादुर्भावे । ४४ दीपी दीप्तौ ॥ ४५ पूरी आप्यायने । ४६ तूरी गतित्वरणहिंसनयोः । ४७ धूरी ४८ गूरी हिंसागत्योः । ४९ घूरी ५० जूरी हिंसावयोहान्योः । ५१ शूर हिंसास्तम्भनयोः । ५२ चूरी दाहे । ५३ तप ऐश्वर्ये वा । ५४ वृतु वरणे । ५५ क्लिश उपतापे । ५६ काश दीप्तौ । ५७ वाश शब्दे ॥ जन्यादय उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः । तपिस्त्वनुदात्तः ॥ ५८ मृष तितिक्षायाम् । ५९ शुचिर् पूतीभावे । उदात्तौ स्वरितेताबुभयतोभाषौ ॥ ६० णह बन्धने । ६१ रञ्ज रागे । ६२ ॥ शप आक्रोशे ॥ णहादयस्त्रयोऽनुदात्ताः

स्वरितेत उभयतोभाषाः ॥ ६३ पद गतौ ॥ ६४ खिद दैन्ये । ६५ विद सत्तायाम् ।
 ६६ बुध अवगमने । ६७ युध संप्रहारे । ६८ अनोरुध कामे । ६९ अण प्राणने ॥ अन
 इत्येके ॥ ७० मन ज्ञाने । ७१ युज समाधौ । ७२ सृज विसर्गे । ७३ लिशू अल्पीभावे ।
 पदादयोऽनुदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः ॥ ७४ राधोऽकर्मकाद्भूद्भावेव । ७५
 व्यध ताडने । ७६ पुष पुष्टौ । ७७ शुष शोषणे । ७८ तुष प्रीतौ । ७९ दुष वैकृत्ये ।
 ८० श्लिष आलिङ्गने । ८१ शक विभाषितो मर्षणे । ८२ श्विदा गात्रप्रक्षरणे । ८३ कुध
 क्रोधे । ८४ क्षुध बुभुक्षायाम् । ८५ शुध शौचे । ८६ षिधु संराद्धौ ॥ राधादयोऽनु-
 दात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥ ८७ रध हिंसासंराध्योः । ८८ णश अदर्शने ।
 ८९ तृष प्रीणने । ९० दृष हर्षमोहनयोः । ९१ द्रुह जिघांसायाम् । ९२ मुह वैचित्ये ।
 ९३ णुह उद्गिरणे । ९४ णिह प्रीतौ ॥ वृत्तारधादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मै-
 भाषाः ॥ ९५ शमु उपशमे । ९६ तमु काङ्क्षायाम् । ९७ दमु उपशमे । ९८ श्रमु
 तपसि खेदे च । ९९ भ्रमु अनवस्थाने । १०० क्षमु सहने । १०१ क्लमु ग्लानौ । १०२
 मदी हर्षे ॥ वृत् ॥ १०३ अमु क्षेपणे । १०४ यमु प्रयत्ने । १०५ जमु मोक्षणे ।
 १०६ तमु उपक्षये । १०७ दमु च । १०८ वमु स्तम्भे । १०९ व्युष विभागोऽव्युस इत्य-
 न्ये । युस इत्यपरे ॥ ११० घृष दाहे । १११ विस प्रेरणे । ११२ कुस संश्लेषणे । ११३
 बुस उत्सर्गे । ११४ मुस खण्डने । ११५ मसी परिणामे ॥ समी इत्येके ॥ ११६ लु-
 ठ विलोडने । ११७ उच समवाये । ११८ भृशु ११९ भ्रंशु अधःपतने । १२० वृश व-
 रणे । १२१ कृश तनूकरणे । १२२ त्रितृष पिपासायाम् । १२३ हृष तुष्टौ । १२४ रुष १२५
 रिष हिंसायाम् । १२६ डिष क्षेपे । १२७ कुप क्रोधे । १२८ गुप व्याकुलत्वे । १२९ युपु
 १३० रुपु १३१ लुपु विमोहने । १३२ लुभ गार्ध्वे । १३३ क्षुभ संचलने । १३४ णभ
 १३५ तुभ हिंसायाम् ॥ क्षुभिनभितुभयो युतादौ क्रयादौ च पठ्यन्ते ॥ १३६ क्लिदु आ-
 दीर्घभावे । १३७ जिमिदा स्नेहने । १३८ त्रिश्चिदा स्नेहनमोचनयोः । १३९ ऋधु वृद्धौ । १४०
 गृधु अभिकाङ्क्षायाम् ॥ वृत् । असुप्रभृतय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥

इति श्यन्विकरणा दिवादयः ॥ ४ ॥

१ षून् अभिषवे । २ षिन् बन्धने । ३ शिन् निशाने । ४ डुमिन् प्रक्षेपणे । ५
 चिन् चयने । ६ स्तून् आच्छादने । ७ कृन् हिंसायाम् । ८ वृन् वरणे । ९ धुन् कम्पने ॥
 धून् इत्येके ॥ स्वादयोऽनुदात्ता उभयतोभाषाः । वृन् उदात्तः ॥ १० टुदु उ-
 पतापे । ११ हि गतौ वृद्धौ च । १२ पृ प्रीतौ । १३ ॥ स्पृ प्रीतिपालनयोः ॥ प्रीतिचल-
 नयोः इत्यन्ये । स्मृ इत्येके ॥ १४ आप्ल व्याप्तौ । १५ शक् शक्तौ । १६ राध १७
 साध संसिद्धौ ॥ दूनोतिप्रभृतयोऽनुदात्ताः परस्मैभाषाः ॥ १८ अशू व्याप्तौ सं-
 घाते च । १९ ष्ठिष आस्कन्दने ॥ अशिस्तिघी उदात्तावनुदात्तेतावात्मनेभाषौ ॥

२० तिक २१ तिग गतौ च । २२ षघ हिंसायाम् । २३ जिधृषा प्रागल्भ्ये । २४ दम्भु दम्भने । २५ ऋधु वृद्धौ । २६ तृष प्रीणने इत्येके ॥ छन्दसि ॥ २७ अह व्याप्तौ । २८ दघ घातने पालने च । २९ चमु भक्षणे । ३० रि ३१ क्षि ३२ चिरि ३३ जिरि ३४ दाश ३५ द हिंसायाम् ॥ क्षिर भाषायाम् इत्येके । ऋक्षीत्यजादिरेके । रेफवानित्यन्ये । वृत् । तिकादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥

॥ इति श्रुविकरणाः स्वादयः ॥ ५ ॥

१ तुद व्यथने । २ तुद मेरणे । ३ दिश अतिसर्जने । ४ भ्रस्ज पाके । ५ क्षिप मेरणे । ६ कृष विलेखने ॥ तुदादयोऽनुदात्ताः स्वरितेत उभयतोभाषाः ॥ ७ ऋषी गतौ ॥ उदात्त उदात्तेत्परस्मैपदी ॥ ८ जुषी प्रीतिसेवनयोः । ९ ओविजी भयचलनयोः । १० ओलजी ११ ओलस्जी व्रीडने ॥ जुषादय उदात्ता अनुदात्तेत आत्मनेभाषाः ॥ १२ ओव्रश्चू छेदने । १३ व्यच व्याजीकरणे । १४ उछि उच्छे । १५ उछी विवासे । १६ ऋछ गतीन्द्रियप्रलयमूर्तिभावेषु । १७ मिछ उत्क्लेशे । १८ जर्ज १९ चर्च २० झर्झ परिभाषणभर्त्सनयोः । २१ त्वच संवरणे । २२ ऋच स्तुतौ । २३ उब्ज आर्जवे । २४ उज्ज उत्सर्गे । २५ लुभ विमोहने । २६ रिफ कथनयुद्ध-निन्दाहिंसादानेषु ॥ रिह इत्येके ॥ २७ तृप २८ तृम्फ तृप्तौ ॥ द्रावपि फान्तावित्येके ॥ २९ तुप ३० तुम्प ३१ तुफ ३२ तुम्फ हिंसायाम् । ३३ दृप ३४ दृम्फ उत्क्लेशे ॥ प्रथमोऽपि द्वितीयान्त इत्येके ॥ ३५ ऋफ ३६ ऋम्फ हिंसायाम् । ३७ गुफ ३८ गुम्फ ग्रन्थे । ३९ उभ ४० उम्भ पूरणे । ४१ शुभ ४२ शुम्भ शोभार्थे । ४३ दृभी ग्रन्थे । ४४ चृती हिंसाग्रन्थनयोः । ४५ विध विधाने । ४६ जुड गतौ ॥ जुन इत्येके ॥ ४७ मृड सुखने । ४८ वृड च । ४९ पृण प्रीणने ५० वृण च । ५१ मृण हिंसायाम् । ५२ तुण कौटिल्ये । ५३ पुण कर्मणि शुभे । ५४ मुण प्रतिज्ञाने । ५५ कुण शब्दोपकरणयोः । ५६ शुन गतौ । ५७ दृण हिंसागतिकौटिल्येषु । ५८ घुण ५९ घूर्ण भ्रमणे । ६० घुर ऐश्वर्य-दीप्तयोः । ६१ कुर शब्दे । ६२ खुर छेदने । ६३ मुर संवेष्टने । ६४ क्षुर विलेखने । ६५ घुर भीमार्थशब्दयोः । ६६ पुर अग्रगमने । ६७ वृह उद्यमने ॥ वृहु इत्यन्ये ॥ ६८ तृह ६९ स्तृह ७० तृह हिंसार्थाः । ७१ इष इच्छायाम् । ७२ मिष स्पर्धायाम् । ७३ किल श्वैत्यक्रीडनयोः । ७४ तिल स्नेहे । ७५ चिल वसने । ७६ चल विल-सने । ७७ इल स्वप्रक्षेपणयोः । ७८ विल संवरणे । ७९ बिल भेदने । ८० णिल गहने । ८१ हिल भावकरणे । ८२ शिल ८३ षिल उच्छे । ८४ मिल श्लेषणे । ८५ लिख अक्षरविन्यासे । ८६ कुट कौटिल्ये । ८७ पुट संश्लेषणे । ८८ कुच संको-चने । ८९ गुज शब्दे । ९० गुड रक्षायाम् । ९१ डिप क्षेपे । ९२ छुर छेदने । ९३ स्फुट विकसने । ९४ मुट आक्षेपमर्दनयोः । ९५ त्रुट छेदने । ९६ तुट कलहकर्मणि । ९७ चुट ९८ छुट छेदने । ९९ जुट बन्धने । १०० कुड मदे । १०१ लुट संश्लेषणे । १०२

कृड घनत्वे । १०३ कुड बाल्ये । १०४ पुड उत्सर्गे । १०५ घुट प्रतिघाते । १०६ तुड तोडने । १०७ थुड १०८ स्थुड संवरणे॥खुड लुड इत्येके ॥ १०९ स्फुर ११० फुल संचलने ॥ स्फुर स्फुरणे।स्फुल संचलने इत्येके । स्फर इत्यन्ये ॥ १११ स्फुड ११२ चुड ११३ मृड संवरणे ॥ १३ कुड भृड ११४ निमज्जने इत्येके ॥ ब्रश्चादय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥ ११५ गुरी उद्यमने ॥ उदात्तोऽनुदात्ते-
दात्मनेपदी ॥ ११६ गू स्तवने।११७ धू विधूनने॥उदात्तौ परस्मैभाषौ ॥११८ गु पुरीषोत्सर्गे । ११९ ध्रु गतिस्थैर्ययोः ॥ ध्रुव इत्येके॥अनुदात्तौ परस्मैपदिनौ॥
१२० कुङ्ग शब्दे । उदात्त आत्मनेपदी॥दीर्घान्त इति कैयटादयः । ह्रस्वान्त इति न्यासः ॥ वृत् ॥ १२१ पृङ् व्यायामे । १२२ मृङ् प्राणत्यागे॥अनुदात्तावात्मने-
भाषौ॥१२३ रि १२४ पि गतौ।१२५ धि धारणे । १२६ क्षि निवासगत्योः ॥ रिय-
त्यादयोऽनुदात्ताः परस्मैभाषाः ॥ २२७ षू मेरणे । १२८ कृ विक्षेपे । १२९ गृ निगरणे ॥ उदात्ताः परस्मैभाषाः ॥ १३० दृङ् आदरे । १३१ धृङ् अवस्थाने ॥
अनुदात्तावात्मनेभाषौ १३२॥ प्रच्छ शीप्सायाम् ॥ वृत् ॥ १३३ सृज विसर्गे । १३४ टुमस्जो शुद्धौ । १३५ रुजो भङ्गे । १३६ भुजो कौटिल्ये । १३७ लुप स्पर्शे । १३८ रुश १३९ रिश हिंसायाम् १४० लिश गतौ । १४१ ॥ स्पृश संस्पर्शने । १४२ विच्छ गतौ । १४३ विश प्रवेशने । मृश आमर्शने । १४५ णुद मेरणे । १४६ षद्ल विशरणगत्यवसादनेषु । १४७ शद्ल शातने ॥ पृच्छत्यादयोऽनुदात्ता उदात्तेतः
परस्मैभाषाः । विच्छस्तूदात्तः ॥१४८ मिल संगमने॥उदात्तः स्वरितेदुभय-
तोभाषः ॥ १४९ ॥ मुच्छ मोक्षणे । १५० लुप्ल छेदने । १५१ विद्ल लाभे । १५२ लिप उपदेहे । १५३ षिच क्षरणे॥ मुचादयोऽनुदात्ताः स्वरितेत उभय-
तोभाषाः । विन्दतिस्तूदात्तः ॥१५४ कृती छेदने । उदात्त उदात्तेत्परस्मैपदी
॥ १५५ खिद परिघाते ॥ अनुदात्त उदात्तेत्परस्मैपदी ॥ १५६ पिश अवयवे ॥
उदात्त उदात्तेत्परस्मैपदी । वृत् ॥

इति शविकरणास्तुदादयः ॥ ६ ॥

१ रुधिर आवरणे । २ भिदिर विदारणे । ३ छिदिर द्वैधीकरणे । ४ रिचिर विरेच-
ने । ५ विचिर पृथग्भावे । ६ क्षुदिर संपेषणे । ७ युजिर योगे ॥ रुधादयोऽनुदात्ताः
स्वरितेत उभयतोभाषाः ॥८उच्छदिर दीप्तिदेवनयोः । ९ उत्तदिर हिंसानादरयोः॥
उदात्तौ स्वरितेतावुभयतोभाषौ ॥ १० कृती वेष्टने । उदात्त उदात्तेत्परस्मै-
पदी ॥ ११ जिङ्न्धी दीप्तौ ॥ उदात्तोऽनुदात्तेदात्मनेपदी ॥ १२ खिद दैन्ये । १३
विद विचारणे ॥ अनुदात्तावनुदात्तेतावात्मनेपदिनौ ॥ १४ शिप्ल विशेषणे।
१५ पिष्ल संचूर्णने । १६ भञ्जो आमर्दने । १७ भुज पालनाभ्यवहारयोः ॥ शिषाद-
योऽनुदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः ॥ १८ तृह १९ हिसि हिंसायाम् । २० उन्दी

क्लेदने । २१ अञ्जू व्यक्तिस्रक्षणकान्तिगतिषु । २२ तञ्जु संकोचने । २३ ओविंजी भ-
यचलनयोः । २४ वृजी वर्जने । २५ पृची संपर्के ॥ तृहादय उदात्ता उदात्तेतः
परस्मैपदिनः ॥ वृत् ॥

इति श्रम्बिकरणा रुधादयः ॥ ७ ॥

१ तनु विस्तारे । २ षणु दाने । ३ क्षणु हिंसायाम् । क्षिणु च । ५ ऋणु गतौ ।
६ तृणु अदने । ७ घृणु दीप्तौ ॥ तनादय उदात्ताः स्वरिते त उभयतोभाषाः ॥ ८
वनु याचने । ९ मनु अवबोधने ॥ उदात्तावनुदात्तेतावात्मनेभाषौ ॥ १० हुक्कृञ्
करणे ॥ अनुदात्त उभयतोभाषः ॥

इति उविकरणास्तनादयः ॥ ८ ॥

१ हुक्कीञ् द्रव्यविनिमये । २ मीञ् तर्पणे कान्तौ च । ३ श्रीञ् पाके । ४ मीञ्
हिंसायाम् । ५ षिञ् बन्धने । ६ स्कुञ् आप्रवणे । ७ युञ् बन्धने ॥ ऋयादयोऽनुदा-
त्ता उभयतोभाषाः ॥ ८ कुञ् शब्दे । ९ दृञ् हिंसायाम् । १० पूञ् पवने । ११
लूञ् छेदने । १२ स्तृञ् आच्छादने । १३ कृञ् हिंसायाम् । १४ वृञ् वरणे । १५ धूञ्
कम्पने ॥ वनुप्रभृतय उदात्ता उभयतोभाषाः ॥ १६ शृ हिंसायाम् १७ पृ पा-
लनपूरणयोः । १८ वृ वरणे । भरणे इत्येके ॥ १९ भृ भर्त्सने । २० मृ हिंसायाम् । २१
दृ विदारणे । २२ जृ वयोहानौ ॥ ङृ इत्येके ॥ भृ इत्यन्ये ॥ २३ नृ नये । २४ कृ हिंसायाम् । २५
ऋ गतौ २६ गृ शब्दे ॥ शृणातिप्रभृतय उदात्ता उदात्तेतः परस्मैपदिनः ॥ २७
ज्या वयोहानौ । २८ री गतिरेषणयोः । २९ ली श्लेषणे । ३० व्ली वरणे । ३१ ग्री गतौ ॥
वृत् ॥ ३२ व्री वरणे । ३३ श्री भये ॥ भरे इत्येके । ३४ क्षीष् हिंसायाम् । ३५ ज्ञा अवबो-
धने । ३६ बन्ध बन्धने ॥ ज्यादयोऽनुदात्ता उदात्तेतः परस्मैभाषाः । ३७ वृङ्
संभक्तौ ॥ उदात्त आत्मनेपदी ॥ ३८ श्रन्थ विमोचनप्रतिहर्षयोः । ३९ मन्थ
विलोढने । ४० श्रन्थ ४१ ग्रन्थ संदर्भे । ४२ कुन्थ संश्लेषणे । संक्लेशे इत्येके ॥ कुथ इ-
ति दुर्गः ॥ ४३ मृद क्षोदे । ४४ मृड च ॥ अयं सुखेऽपि ॥ ४५ गुध रोषे । ४६ कुष नि-
ष्कर्षे । ४७ क्षुभ संचलने । ४८ णभ ४९ तुभ हिंसायाम् । ५० क्लिशू विबाधने । ५१
अश भोजने । ५२ उधस उज्ज्छे । ५३ इष आभीक्ष्ण्ये । ५४ विष विप्रयोगे । ५५ मुष
५६ छुष स्नेहनसेवनपूरणेषु । ५७ पुष पुष्टौ । ५८ मुष स्तेये । ५९ खच भूतप्रादुर्भावे ॥
वान्तोऽयमित्येके ॥ ६० हेत च ॥ श्रन्थादय उदात्ता उदात्तेतो विषिवर्ज
परस्मैभाषाः ॥ ६१ ॥ ग्रह उपादाने ॥ उदात्तः ॥ स्वरिते दुभयतोभाषः ॥

इति श्राविकरणाः ऋयादयः ९ ॥

१ चुर स्तेये । २ चिति स्मृत्याम् । ३ यत्रि संकोचे । ४ स्फुटि परिहासे ॥ स्फुटि
इत्यपि ॥ ५ लक्ष दर्शनाङ्कनयोः । ६ कुट्टि अनृतभाषणे । ७ लट उपसेवायाम् । ८

मिदि स्नेहने । ९ ओलडि उत्क्षेपणे ॥ ओकारो धात्ववयव इत्येके । न इत्यपरे । उलडि इत्यन्ये ॥ १० जल अपवारणे ॥ लज इत्येके ॥ ११ पीड अवगाहने । १२ नट अवस्यन्दने । १३ अथ प्रयत्ने ॥ प्रस्थाने इत्येके ॥ १४ बध संयमे ॥ बन्ध इति चान्द्राः ॥ १५ पृ पूरणे । १६ ऊर्ज बलप्राणनयोः । १७ पक्ष परिग्रहे । १८ वर्ण १९ चूर्ण प्रेरणे ॥ वर्ण वर्णने इत्येके ॥ २० प्रथ प्रख्याने । २१ पृथ प्रक्षेपे ॥ पथ इत्येके ॥ २२ षम्ब संबन्धने । २३ शम्ब च । साम्ब इत्येके ॥ २४ भक्ष अदने । २५ कुट्ट छेदनभर्त्सनयोः ॥ पूरणे इत्येके ॥ २६ पुट्ट २७ चुट्ट अल्पीभावे । २८ अट्ट २९ षुट्ट अनादरे । ३० लुण्ठ स्तेये । ३१ शठ ३२ श्वठ असंस्कारगत्योः ॥ श्वठि इत्येके ॥ ३३ तुजि ३४ पिजि हिंसाबलादाननिकेतनेषु ॥ तुज पिज इति केचित् । लजि लुजि इत्येके ॥ ३५ पिस गतौ । ३६ षान्त्व सामप्रयोगे । ३७ श्वल्क ३८ वल्क परिभाषणे । ३९ ण्हि स्नेहने ॥ स्फिट इत्येके ॥ ४० मिट अनादरे ॥ भिड् इत्येके ४१ श्लिष श्लेषणे । ४२ पथि गतौ । ४३ पिच्छ कुट्टने । ४४ छदि संवरणे । ४५ श्रण दाने । ४६ तड आघाते । ४७ खड ४८ खडि ४९ कडि भेदने । ५० कुडि रक्षणे । ५१ गुडि वेष्टने ॥ रक्षणे इत्येके । कुठि इत्यन्ये । गुठि इत्यपरे ॥ ५२ खुडि खण्डने । ५३ वटि विभाजने ॥ वडि इति केचित् ॥ ५४ मडि भूषायां हर्षे च । ५५ भडि कल्याणे । ५६ छर्द वमने । ५७ पुस्त ५८ बुस्त आदरानादरयोः । ५९ चुद संचोदने । ६० नक् ६१ धक् नाशने । ६२ चक् ६३ चुक् व्यथने । ६४ क्षल शौचकर्मणि । ६५ तल प्रतिष्ठायाम् । ६६ तुल उन्माने । ६७ दुल उत्क्षेपे । ६८ पुल महत्त्वे । ६९ चुल समुच्छ्राये । ७० मूल रोहणे । ७१ कल ७२ विल क्षेपे । ७३ बिल भेदने । ७४ तिल स्नेहने । ७५ चल भृतौ ॥ ७६ पाल रक्षणे । ७७ लूष हिंसायाम् । ७८ शुल्ब माने । ७९ शूर्प च । ८० चुट छेदने । ८१ मुठ संचूर्णने । ८२ पडि ८३ पसि नाशने । ८४ वज मार्गसंस्कारगत्योः । ८५ शुल्क अतिस्पर्शने । ८६ चपि गत्याम् । ८७ क्षपि क्षान्त्याम् । ८८ छजि कृच्छ्रजीवने । ८९ श्वर्त गत्याम् । ९० श्वभ्र च । ९१ ज्ञप ज्ञानज्ञापनमारणतोषणनिशाननिशामनेषु ॥ मिच्चेत्येके ॥ ९२ यम च परिवेषणे । ९३ चह परिकल्कने ॥ चप इत्येके ॥ ९४ रह त्यागे च । ९५ बल प्राणने । ९६ चिञ् चयने ॥ नान्ये मितोऽहेतौ । ९७ षट् चलने । ९८ मुस्त संघाते । ९९ खट्ट संवरणे । १०० षट् १०१ स्फिट १०२ चुबि हिंसायाम् । १०३ पूल संघाते ॥ पूर्ण इत्येके । पूण इत्यन्ये ॥ १०४ पुंस अभिवर्धने । १०५ टकि बन्धने । १०६ धूस कान्तिकरणे । मूर्धन्यान्त इत्येके । तालव्यान्त इत्यन्ये ॥ १०७ कटि वर्णे । १०८ चूर्ण संकोचने । १०९ पूज पूजायाम् । ११० अर्क स्तवने ॥ तपने इत्येके ॥ १११ शुठ आलस्ये । ११२ शुठि शोषणे । ११३ जुड प्रेरणे । ११४ गज ११५ माज शब्दार्थौ । ११६ मर्च च । ११७ घृ प्रस्रवणे ॥ स्त्रावणे इत्येके । ११८ पचि विस्तारवचने । ११९ तिज निशाने । १२० कत संशब्द-

ने । १२१ वर्ध छेदनपूरणयोः । १२२ कुबि आच्छादने । कुभि इत्येके ॥ १२३ लुबि
 १२४ तुबि अदर्शने ॥ अर्दने इत्येके ॥ १२५ ह्रप व्यक्तायां वाचि ॥ कृप इत्येके ॥
 १२६ चुटि छेदने । १२७ इल प्रेरणे । १२८ म्रक्ष म्लेच्छने । १२९ म्लेच्छ अव्यक्ता-
 यां वाचि । १३० ब्रूस १३१ बर्ह हिंसायाम् ॥ केचिदिह गर्ज गर्द शब्दे । गर्ध अभिका-
 ङ्क्षायाम् इति पठन्ति ॥ १३२ गुर्द पूर्वनिकेतने । १३३ जसि रक्षणे ॥ मोक्षणे इति
 केचित् ॥ १३४ ईड स्तुतौ । १३५ जसु हिंसायाम् । १३६ पिडि संघाते । १३७ रुष
 रोषे । रुट् इत्येके ॥ १३८ डिप क्षेपे । १३९ ध्रुप समुच्छ्रये ॥ आकुस्मादात्मने-
 पदिनः ॥ १४० चित संचेतने । १४१ दशि दंशने । १४२ दसि दर्शनदंशनयोः ॥ द-
 स इत्यप्येके ॥ १४३ डप १४४ डिप संघाते । १४५ तत्रि कुटुम्बधारणे । १४६ मत्रि
 गुप्तपरिभाषणे । १४७ स्पश ग्रहणसंश्लेषणयोः । १४८ तर्ज १४९ भर्त्स तर्जने । १५०
 वस्त १५१ गन्ध अर्दने । १५२ विष्क हिंसायाम् ॥ हिष्क इत्येके । १५३ निष्क परिमाणे । १५४
 लल ईप्सायाम् । १५५ कण संकोचे । १५६ तूण पूरणे । १५७ भूण आशाविशङ्कयोः ।
 १५८ शट श्लाघायाम् । १५९ यक्ष पूजायाम् । १६० स्यम वितर्के । १६१ गूर उद्यम-
 ने । १६२ शम १६३ लक्ष आलोचने । १६४ कुत्स अवक्षेपणे । १६५ त्रुट छेदने ॥
 कुट इत्येके ॥ १६६ गल स्रवणे । १६७ भल आभण्डने । १६८ कूट आपदाने ॥ अव-
 सादने इत्येके ॥ १६९ कुट्ट प्रतापने । १७० वञ्चु प्रलम्भने । १७१ वृष शक्तिबन्धने ।
 १७२ मद तृप्तियोगे । १७३ दिवु परिकूजने । १७४ गृ विज्ञाने । १७५ विद चेतना-
 ख्यानविवासेषु । १७६ मान स्तम्भे । १७७ यु जुगुप्सायाम् । १७८ कुस्म नाम्नो वा
 कुत्सितस्मयने । इत्याकुस्मीयाः ॥ १७९ चर्च अध्ययने । १८० बुक्क भषणे । १८१
 शब्द उपसर्गादाविष्कारे च । १८२ कण निमीलने । १८३ जभि नाशने । १८४ षूद क्षरणे ।
 १८५ जसु ताडने । १८६ पश बन्धने । १८७ अर्म रोगे । १८८ चट १८९ स्फुट भेद-
 ने । १९० घट संघाते हन्त्यर्थाश्च । १९१ दिवु मर्दने । १९२ अर्ज प्रतियत्ने । १९३ वु-
 षिर् विशब्दने । १९४ आडः क्रन्द सातत्ये । १९५ लस शिल्पयोगे । १९६ तसि १९७
 भूष अलंकरणे । १९८ अर्ह पूजायाम् । १९९ ज्ञा नियोगे । २०० भज विश्राणने । २०१
 शृंधु प्रसहने । २०२ यत निकारोपस्कारयोः । २०३ रक २०४ लग आस्वादाने ॥ रष इ-
 त्येके । रग इत्यन्ये ॥ २०५ अञ्चु विशेषणे । २०६ लिगि चित्रीकरणे । २०७ मुद सं-
 सर्गे । २०८ त्रस धारणे ॥ ग्रहणे इत्येकावारणे इत्यन्ये ॥ २०९ उध्रस उञ्छे ॥ उकारो
 धात्ववयव इत्येके । न इत्यन्ये ॥ २१० मुच प्रमोचने मोदने च । २११ वस स्नेहच्छेदापहरणेषु ।
 २१२ चर संशये । २१३ च्यु सहने ॥ हसने चेत्येके । च्युसू इत्येके । २१४ भुवोऽवक-
 ल्कने । २१५ कृपेश्च ॥ आ स्वदः सकर्मकात् ॥ २१६ ग्रस ग्रहणे । २१७ पुष धारणे । २१८
 दल विदारणे । २१९ पट २२० पुट २२१ लुट २२२ तुजि २२३ मिजि २२४ पिजि लिजि
 २२५ लुजि २२६ भजि २२७ लवि २२८ त्रसि २२९ पिसि २३० कुसि २३१ दशि

२३२ कुशि २३३ षट २३४ षटि २३५ बृहि २३६ बर्ह २३७ बह्म २३८ गुप २३९
 धूप २४० विच्छ २४१ चीव २४२ पुथ २४३ लोक २४४ लोवृ २४५ णद २४६ कुप
 २४७ तर्क २४८ वृतु २४९ वृधु भाषार्थाः । २५० रुट २५१ लजि २५२ अजि २५३
 दसि २५४ भृशि २५५ रुशि २५६ शीक २५७ रुसि २५८ नट २५९ पुटि २६० जि
 २६१ चि२६२ रवि २६३ लवि २६४ अहि २६५ रहि २६६ महि च । २६७ लडि
 २६८ तड २६९ नल च । २७० पूरी आप्यायने । २७१ रुज हिंसायाम् २७२ ष्वद
 आस्वादने ॥ स्वाद इत्येके ॥ आ धृषाद्वा ॥ २७३ युज २७४ पृच संयमने । २७५ अर्च
 पूजायाम् । २७६ षह मर्षणे । २७७ ईर क्षेपे । २७८ ली द्रवीकरणे । २७९ वृजी
 वर्जने । २८० वृजू आवरणे । २८१ जृ वयोहानौ २८२ जिच । २८३ रिच वियोजन-
 संपर्चनयोः । २८४ शिष असर्वोपयोगे । २८५ तप दाहे । २८६ तृप तृप्तौ ॥ संदीपने
 इत्येके ॥ २८७ छृदी संदीपने ॥ चृप छृप दृप संदीपने इत्येके ॥ २८८ दृभी भये ।
 २८९ दृभ संदर्भे । २९० श्रथ मौक्षणे ॥ हिंसायाम् इत्यन्ये ॥ २९१ मी गतौ । २९२
 ग्रन्थ बन्धने । २९३ शीक आमर्षणे । २९४ चीक च । २९५ अर्द हिंसायाम् ॥ स्वरि-
 तेत् ॥ २९६ हिसि हिंसायाम् । २९७ अर्ह पूजायाम् । २९८ आङ्गः षद पद्यर्थे ।
 २९९ शुन्ध शौचकर्मणि । ३०० छद अपवारणे ॥ स्वरितेत् ॥ ३०१ जुष परितर्कणे । परितर्प-
 णे इत्यन्ये ॥ ३०२ धुजू कम्पने । ३०३ मीजू तर्पणे । ३०४ ग्रन्थ ३०५ ग्रन्थ संदर्भे ।
 ३०६ आप्ल लम्भने ॥ स्वरितेदयमित्येके ॥ ३०७ तनु श्रद्धोपकरणयोः ॥ उपसर्गा-
 च्च दैर्घ्ये ॥ चन श्रद्धोपहननयोः इत्येके ॥ ३०८ वद संदेशवचने ॥ स्वरितेत् । अनु-
 दात्तेदित्येके ॥ ३०९ वच परिभाषणे । ३१० मान पूजायाम् । ३११ भू मासावात्म-
 नेपदी ॥ ३१२ गर्ह विनिन्दने । ३१३ मार्ग अन्वेषणे । ३१४ कठि शोके । ३१५ मृ-
 जू शौचालंकारयोः । ३१६ मृष तितिक्षायाम् ॥ स्वरितेत् ॥ ३१७ धृष महसने ॥
 इत्याधृषीयाः ॥ अथादन्ताः ॥ ३१८ कथ वाक्यप्रबन्धे । ३१९ वर ईप्सायाम् ।
 ३२० गण संख्याने । ३२१ शठ ३२२ श्वठ सम्यगवभाषणे । ३२३ पट ३२४ वट ग्र-
 न्थे । ३२५ रह त्यागे । ३२६ स्तन ३२७ गदी देवशब्दे । ३२८ पत गतौ वा ॥ वा अ-
 दन्त इत्येके ॥ ३२९ पष अनुपसर्गात् । ३३० स्वर आक्षेपे । ३३१ रच प्रति-
 यत्ने । ३३२ कल गतौ संख्याने च । ३३३ चह परिकल्कने । ३३४ मह पूजायाम् ।
 ३३५ सार ३३६ कृष ३३७ श्रथ दौर्बल्ये । ३३८ स्पृह ईप्सायाम् । ३३९ भाम क्रो-
 धे । ३४० सूच पैशुन्ये । ३४१ खेट भक्षणे ॥ तृतीयान्त इत्येके । खोट इत्यन्ये ॥
 ३४२ क्षोट क्षेपे । ३४३ गोम उपलेपने । ३४४ कुमार क्रीडायाम् । ३४५ शील उप-
 धारणे । ३४६ साम सान्त्वप्रयोगे । ३४७ वेल कालोपदेशे ॥ काल इति पृथग्धातुरि-
 त्येके ॥ ३४८ पल्यूळ लवनपवनयोः । ३४९ वात सुखसेवनयोः ॥ गति सुखसेवनयो-
 रित्येके ॥ ३५० गवेष मार्गणे । ३५१ वास उपसेवायाम् । ३५२ निवास आच्छादने ।

३५३ भाज पृथक्कर्मणि । ३५४ समाज प्रीतिदर्शनयोः ॥ प्रीतिसेवनयोरित्येके ॥ ३५५ ऊन पारिहाणे । ३५६ ध्वन शब्दे । ३५७ कूट पारितापे ॥ परिदाहे इत्यन्ये ॥ ३५८ सङ्केत ३५९ ग्राम ३६० कुण ३६१ गुण चामन्त्रणे । ३६२ केत श्रावणे निमन्त्रणे च । ३६३ कुण संकोचनेऽपि । ३६४ स्तेन चौये ॥ आगर्वादात्मनेपदिनः ॥ ३६५ पद ग-
तौ । ३६६ गृह ग्रहणे । ३६७ मृग अन्वेषणे । ३६८ कुह विस्मापने । ३६९ शूर
३७० वीर विक्रान्तौ । ३७१ स्थूल परिवृंहणे । ३७२ अर्थ उपयाश्चायाम् । ३७३ सत्र
संतानक्रियायाम् । ३७४ गर्व माने ॥ इत्यागर्वायाः ॥ ३७५ सूत्र वेष्टने । ३७६ मूत्र
प्रस्रवणे । ३७७ रूक्ष पारुष्ये । ३७८ पार ३७९ तीर कर्मसमाप्तौ । ३८० पुट संसर्गे ।
३८१ धेक दर्शने इत्येके । ३८२ कत्र शैथिल्ये ॥ कर्त इत्यप्येके ॥ प्रातिपदिकाद्धात्वर्थे
बहुलमिष्टवच्च । तत्करोति तदाचष्टे । तेनातिक्रामति । धातुरूपं च । * आख्यानात्कृत-
स्तदाचष्टेकृल्लुक्प्रकृतिप्रत्यापत्तिः प्रकृतिवच्च कारकम् * कर्तृकरणाद्धात्वर्थे । ३८३ वल्क
दर्शने । ३८४ चित्र चित्रीकरणे ॥ कदाचिद्दर्शने ॥ ३८५ अंस समाधाते । ३८६ वट
विभाजने । ३८७ लज प्रकाशने ॥ वटि लजि इत्येके ॥ ३८८ मिश्र संपर्के । ३८९
सङ्ग्राम युद्धे ॥ अनुदात्तेत् ॥ ३९० स्तोम श्लावायाम् । ३९१ छिद्र कर्णभेदेनाकरण-
भेदे इत्येके । कर्ण इति धात्वन्तरमित्यपरे ॥ ३९२ अन्ध दृष्ट्युपघाते ॥ उपसंहारे इत्य-
न्ये ॥ ३९३ दण्ड दण्डनिपातने । ३९४ अङ्ग पदे लक्षणे च । ३९५ अङ्ग चा ३९६ सुख
३९७ दुःख तत्क्रियायाम् । ३९८ रस आस्वादनस्नेहनयोः । ३९९ व्यय वित्तसमुत्सर्गे ।
४०० रूप रूपक्रियायाम् । ४०१ छेद द्वैधीकरणे । ४०२ छद अपवारणे । ४०३ ला-
भ प्रेरणे । ४०४ व्रण गात्रविचूर्णने । ४०५ वर्ण वर्णक्रियाविस्तारगुणवचनेषु ॥ बहु-
लमेतन्निदर्शनम् ॥ ४०६ पर्ण हरितभावे । ४०७ विष्क दर्शने । ४०८ क्षप प्रेरणे ।
४०९ वस निवासे । ४१० तुत्थ आवरणे ॥ णिङङ्गान्निरसने । श्वेताश्वश्वतरगालोडिता-
ह्वरकाणामश्वतरेतकलोपश्च । पुच्छादिषु प्रातिपदिकाद्धात्वर्थे इत्येव सिद्धम् ॥

इति स्वार्थे णिजन्ताश्चुरादयः ॥ १० ॥

इति श्रीपाणिनिमुनिप्रणीतो धातुपाठः समाप्तः ॥

लिङ्गानुशासनम् ।

१ लिङ्गम् । २ स्त्री । ३ ऋकारान्ता मातृदुहितृस्वसृपोतृनान्दरः । ४ अन्यूपत्ययान्तो धातुः । ५ अशनिभरण्यरणयः पुंसि च । ६ भिन्यन्तः । ७ वह्निवृण्यग्रयः पुंसि । ८ श्रोणियोन्यूर्मयः पुंसि च । ९ किन्नन्तः । १० इकारान्तश्च । ११ ऊङ्ग्याबन्तश्च । १२ य्वन्तमेकाक्षरम् । १३ विंशत्यादिरा नवतेः । १४ दुन्दुभिरक्षेषु । १५ नाभिरक्षत्रिये । १६ उभावन्यत्र पुंसि । १७ तलन्तः । १८ भूमिविद्युत्सरिल्लतावनिताभिधानानि । १९ यादो नपुंसकम् । २० भास्त्वृक्षगदिगृगुष्णिगुपानहः । २१ स्थूणोर्णे नपुंसके च । २२ गृहशशाभ्यां क्लीबे । २३ प्रावृद्धिमुद्गुरुदृष्टिदृष्टिविषः । २४ दर्विविदेवेदिखनिशाण्यभिवे-
शिकृष्योषधिकव्यङ्गुल्यः । २५ तिथिनाडिरुचिवीचिनालिधूलिकिकिकेलिच्छविरात्र्याद-
यः । २६ शङ्कुलिराजिकुव्यशनिवर्तिभ्रुकुटिन्नुटिवलिपङ्कयः । २७ प्रतिपदापदिपत्संपच्छर-
त्संसत्पारिषदुषःसंवित्शुद्युन्मुत्समिधः । २८ आशीर्धूर्पूर्गीर्द्वारः । २९ अप्सुमनस्समासि-
कतावर्षाणां बहुत्वं च । ३० स्रक्त्वग्जोग्माग्यवानुगौस्फिचः । ३१ तटिसीमासंवध्याः ।
३२ चूलिवेणिस्वार्यश्च । ३३ ताराधारज्योत्स्नादयश्च । ३४ शलाका स्त्रियां नित्यम् ॥

१ पुमान् । २ घञबन्तः । ३ घाजन्तश्च । ४ भयलिङ्गभगपदानि नपुंसके । ५ नङन्तः ।
६ याच्ञा स्त्रियाम् । ७ क्यन्तो धुः । ८ इषुधिः स्त्री च । ९ देवासुरात्मस्वर्गगिरिसमुद्र-
नखकेशदन्तस्तनभुजकण्ठखड्गशरपङ्काभिधानानि । १० त्रिविष्टपत्रिभुवने नपुंसके । ११
द्यौः स्त्रियाम् । १२ इषुबाहू स्त्रियां च । १३ बाणकाण्डौ नपुंसके च । १४ नन्तः । १५
ऋतुपुरुषकपोलगुल्फमेघाभिधानानि । १६ अन्नं नपुंसकम् । १७ उकारान्तः । १८ धेनु-
रञ्जुकुहसरयुतनुरेणुमियङ्गवः स्त्रियाम् । १९ समासे रञ्जुः पुंसि च । २० इमभ्रजानु-
स्वादश्रुजतुत्रपुतालूनि नपुंसके । २१ वसु चार्थवाचि । २२ मद्धमधुशीधुसानुकमण्डलू-
नि नपुंसके च । २३ रुत्वन्तः । २४ दारुकसेरुजत्रुवस्तुमस्तूनि नपुंसके । २५ सक्तुर्नपुं-
सके च । २६ प्राग्रश्मेरकारान्तः । २७ कोपधः । २८ चिबुकशालूकप्रातिपदिकांशुको-
ल्मुकानि नपुंसके । २९ कण्टकानीकसरकमोदकचषकमस्तकपुस्तकतडाकानिष्कशुष्क-
वर्चस्कपिनाकभाण्डककटकदण्डकपिटकतालकाफलककल्कपुलाकानि नपुंसके च । ३०
टोपधः । ३१ किरीटमुकुटललाटवटवीटशृङ्गाटकरटलाष्टोनि नपुंसके । ३२ कुटकूटकपट-
कपाटकर्पटनटनिकटकीटकटानि नपुंसके च । ३३ णोपधः । ३४ ऋणलवणपर्णतोरणर-
णोष्णानि नपुंसके । ३५ कार्षापणस्वर्णमुवर्णव्रणचरणवृषणविषाणचूर्णतृणानि नपुंसके
च । ३६ थोपधः । ३७ काष्ठपृष्ठरिक्थोक्थानि नपुंसके । ३८ काष्ठा दिगर्थाः स्त्रियाम्
३९ तीर्थप्रोथयूथगाथानि नपुंसके च । ४० नोपधः । ४१ जषनाजिनतुहिनकाननवनवृ-
जिनविपिनवेतनशासनसोपानमिथुनश्मशानरत्ननिम्नचिह्नानि नपुंसके । ४२ मानयाना

भिधाननलिनपुलिनोद्यानशयनासनस्थानचन्दनालानसंमानभवनवसनविभावनविमानानि
नपुंसके च । ४३ पोपधः । ४४ पापरूपोडुपतत्पशिल्पपुष्पशष्पसमीपान्तरिपाणि नपुं-
सके । ४५ शूर्पकुतपकुणपद्दीपविटपानि नपुंसके च । ४६ भोपधः । ४७ तलभं नपुंस-
कम् । ४८ जृम्भं नपुंसके च । ४९ मोपधः । ५० रुक्मसिन्धुमयुग्मेधमगुल्माध्यात्मकुङ्कुमानि
नपुंसके । ५१ संग्रामदाडिमकुसुमाश्रमक्षेमक्षौमहोमोहामानि नपुंसके च । ५२ योप-
धः । ५३ किसलयहृदयेन्द्रियोत्तरीयाणि नपुंसके । ५४ गोमयकषायमलयान्वयाव्ययानि
नपुंसके च । ५५ रोपधः । ५६ दाराग्रस्फारतक्रवकवप्रक्षिप्रक्षुद्रच्छिद्रीरतीरदूरकृच्छूरन्धा-
श्रश्चभ्रभीरगभीरकूरविचित्रकेयूरकेदारोदरशरीरकन्दरमन्दरपञ्जराजरजटाजिरवैरचाम-
रपुष्करगह्वरकुटीरकुलीरचत्वरकाश्मीरनीराम्बरशिशिरतन्त्रयन्त्रक्षेत्रक्षत्रमित्रकलत्रच्छ-
त्रसूत्रवक्त्रनेत्रगोत्राङ्गुलित्रभलत्रास्त्रशस्त्रशास्त्रवस्त्रपत्रपात्रनक्षत्राणि नपुंसके । ५७ शुक्लम-
देवतायाम् । ५८ चक्रवज्रान्धकारसारावारपारक्षीरतोमरशृङ्गारभृङ्गारमन्दारोशीरतिमिर-
शिशिराणि नपुंसके च । ५९ षोपधः । ६० शिरीषजोषाम्बरषिपीयूषपुरीषकिल्बिषक-
ल्माषाणि नपुंसके । ६१ यूषकरीषमिषविषवर्षाणि नपुंसके च । ६२ सोपधः । ६३ प-
नसबिसबुससाहसानि नपुंसके । ६४ चमससरसनिर्यासोपवासकर्पासवासमासकासकां-
समांसानि नपुंसके च । ६५ कंसं च प्राणिनि । ६६ रश्मिदिवसाभिधानानि । ६७ दी-
धितिः स्त्रियाम् । ६८ दिनाहनी नपुंसके । ६९ मानाभिधानानि । ७० द्रोणाढकौ नपुं-
सके च । ७१ खारीमानिके स्त्रियाम् । ७२ दाराक्षतलाजासूनां बहुत्वं च । ७३ नाढ्य-
पजनोपपदानि व्रणाङ्गपदानि । ७४ मरुद्गरुदुत्तरदृत्विजः । ७५ ऋषिराशिदृतिग्रन्थिक्रि-
ध्वनिबलिकौलिमौलिरविकपिमुनयः । ७६ ध्वजगजमुञ्जुञ्जाः । ७७ हस्तकुन्तान्तवा-
तव्रातदूतधूर्तसूतचूतमुहूर्ताः । ७८ षण्डमण्डकरण्डभरण्डरण्डवरण्डतुण्डगण्डमुण्डपाष-
ण्डशिखण्डाः । ७९ वंशांशपुरोडाशाः । ८० हृदकन्दकुन्दबुद्धदशब्दाः । ८१ अर्घपथिम
थ्यभुक्षिस्तम्बनितम्बपूगाः । ८२ पल्लवपल्लवकफरेफकटाहनिर्व्यूहमठमणितरङ्गगन्ध-
स्कन्धमृदङ्गसङ्गसमुद्रपुंखाः । ८३ सारथ्यतिथिकुक्षिबस्तिपाण्यञ्जलयः ॥

.१ नपुंसकम् । २ भावे ल्युङन्तः । ३ निष्ठा च । ४ त्वष्यञौ तद्धितौ । ५ कर्मणि च
ब्राह्मणादिगुणवचनेभ्यः । ६ यद्यद्यगजञ्वुच्छाश्च भावकर्मणि । ७ अव्ययीभावः । ८
द्वन्द्वैकत्वम् । ९ अभाषायां हेमन्तशिशिरावहोरात्रे च । १० अनञ्कर्मधारयस्तत्पुरुषः ।
११ अनल्पे छाया । १२ राजामनुष्यपूर्वा सभा । १३ सुरासेनाच्छायाशालानिशाः स्त्रियां
च । १४ परवत् । १५ रात्राद्वाहाः पुंसि । १६ अपथपुण्याहे नपुंसके । १७ संख्या-
पूर्वा रात्रिः । १८ द्विगुः स्त्रियां च । १९ इसुसन्तः । २० अर्चिः स्त्रियां च । २१ छदिः
स्त्रियामेव । २२ मुखनयनलोहवनमांसरुधिरकार्मुकविवरजलहलधनान्नाभिधानानि । २३
सीरार्थोदनाः पुंसि । २४ वक्त्रनेत्रारण्यगाण्डीवानि पुंसि च । २५ अटवी स्त्रियाम् ।
२६ लोपधः । २७ तुलोपलतालकुसूलतरलकम्बलदेवलवृषलाः पुंसि । २८ शीलमूलमङ्ग-

लसालकमलतलमुसलकुण्डलपललमृणालवालनिगलपलालबिडालखिलशूलाः पुंसि च ।
 २९ शतादिः संख्या । ३० शतायुतमयुताः पुंसि च । ३१ लक्षाकोटी स्त्रियाम् । ३२ स-
 हस्रः पुंसि च । ३३ मन्द्रथच्चोऽकर्तरि । ३४ ब्रह्मण्युंसि च । ३५ नामरोमणी नपुंसके ।
 ३६ असन्तो दथच्चः । ३७ अप्सराः स्त्रियाम् । ३८ त्रान्तः । ३९ यात्रामात्राभस्त्रादंष्ट्रा-
 वरत्राः स्त्रियामेव । ४० भूत्रामित्रच्छात्रपुत्रमन्त्रवृत्रमैत्राः पुंसि । ४१ पत्रपात्रपवित्रसू-
 त्रच्छत्राः पुंसि च । ४२ बलकुसुमयुद्धपत्तनरणाभिधानानि । ४३ पद्मकमलोत्पलानि
 पुंसि च । ४४ आहवसंग्रामौ पुंसि । ४५ आजिः स्त्रियामेव । ४६ फलजातिः । ४७
 वृक्षजातिः स्त्रियामेव । ४८ वियज्जगत्सकृत्कृषत्पृषच्छकृद्यकृदुदश्वितः । ४९ नवनोदाव-
 तानृतामृतनिमित्तवित्तपित्तव्रतरजतवृत्तपलितानि । ५० श्राद्धकुलिशदैवपीठकुण्डाङ्गद-
 धिसक्थ्यक्ष्यस्थ्यास्पदाकाशकण्वबीजानि । ५१ दैवं पुंसि च । ५२ धान्याज्यसस्यरू-
 प्यपण्यवर्ण्यधिष्यहव्यकव्यकाव्यसत्यापत्यमूल्यशिक्यकुड्यमद्यहर्म्यतूर्यसैन्यानि । ५३
 द्वन्द्वबर्हदुःखबिडिशपिच्छिविश्वकुटुम्बकवचकवरवृन्दारकाणि । ५४ अक्षमिन्द्रिये ॥

१ स्त्रीपुंसयोः । २ गोमणियष्टिमुष्टिपाटलिवस्तिशाल्मलित्रुटिमसिमरीचयः । ३ मन्यु-
 सीधुर्कर्कन्धुसिन्धुकण्डुरेणवः । ४ गुणवचनमुकारान्तं नपुंसके च । ५ अपत्यार्थतद्धिते ॥

१ पुंनपुंसकयोः । २ घृतभूतमुस्तक्ष्वेलितैरावतपुस्तबुस्तलोहिताः । ३ शृङ्गार्धनिदा-
 घोद्यमशल्यदृढाः । ४ व्रजकुञ्जकुथकूर्चप्रस्थवर्षार्धार्धर्चपुच्छाः । ५ कबन्धौषधायुधा-
 न्ताः । ६ दण्डमण्डखण्डशवसैन्धवपार्श्वकाशाङ्कुराकाशकुशकुलिशाः । ७ गृहमेह-
 देहपट्टपटहाष्टापदार्धदककुदाश्च ॥

१ अवाशिष्टलिङ्गम् । २ अव्ययं कतियुष्मदस्मदः । ३ णान्ता संख्या । ४ गुणव-
 चनं च । ५ कृत्याश्च । ६ करणाधिकरणयोर्युट् । ७ सर्वादीनि सर्वनामानि ॥

इति श्रीपाणिनिमुनिप्रणीतं लिङ्गानुशासनं समाप्तम् ॥

पुस्तक मिलनेका ठिकाना—

खेमराज श्रीकृष्णदास,

“श्रीर्विकटेश्वर” छापाखाना,

मुम्बई.

